

Salon kaupunki Tilinpäätös 2018

I	Toimintakertomus.....	4
1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1.	<i>Kaupunginjohtajan katsaus</i>	4
1.2.	<i>Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset</i>	8
1.2.1.	Organisaatio.....	8
1.2.2.	Toimielimet	8
1.2.2.1.	Kaupunginvaltuusto	8
1.2.2.2.	Kaupunginhallitus.....	9
1.2.2.3.	Kaupungin lauta- ja johtokunnat.....	10
1.2.2.4.	Muut toimielimet	12
1.2.2.5.	Kaupungin edustus kuntayhtymissä.....	14
1.3.	<i>Yleinen ja Salon alueen taloudellinen kehitys</i>	15
1.3.1.	Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	18
1.3.2.	Kaupungin henkilöstö.....	22
1.3.3.	Riskienhallinta	24
1.3.4.	Ympäristötekijät.....	25
1.4.	<i>Sisäisen valvonnan arviointi 2018</i>	26
1.4.1.	Sisäisen valvonnan säädökset.....	26
1.4.2.	Sisäisen valvonnan tehtävät	26
1.4.3.	Sisäinen tarkastus	26
1.5.	<i>Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus</i>	27
1.5.1.	Tilikauden tuloksen muodostuminen	27
1.5.2.	Toiminnan rahoitus	33
1.6.	<i>Rahoitusaseman ja sen muutokset</i>	39
1.7.	<i>Kokonaistulot ja –menot (ulkoiset)</i>	42
1.8.	<i>Kaupunkikonsernin toiminta ja talous</i>	43
1.8.1.	Yhdistelmä konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä.....	43
1.8.2.	Konsernin toiminnan ohjaus	43
1.8.3.	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	44
1.8.4.	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	44
1.8.5.	Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	45
1.8.6.	Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	46
1.8.7.	Konsernitase ja sen tunnusluvut	47
1.9.	<i>Ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä</i>	49
2.	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	50
2.1.	<i>Kaupunginvaltuuston tuloskortti</i>	50
2.2.	<i>Kaupunginhallituksen tuloskortti</i>	57
2.3.	<i>Tarkastustoimi</i>	106
2.4.	<i>Keskusvaalilautakunta</i>	107
2.5.	<i>Kaupunginvaltuusto</i>	107
2.6.	<i>Kaupunginhallitus</i>	108
2.7.	<i>Sisäinen tarkastus</i>	109
2.8.	<i>Tietosuoja</i>	110
2.9.	<i>Konsernipalvelut</i>	110
2.9.1.	Hallintopalvelut	110
2.9.2.	Henkilöstö- ja talouspalvelut	114
2.9.3.	Kehittämisen-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.....	117
2.10.	<i>Hyvinvointipalvelut</i>	120
2.10.1.	Hyvinvointipalvelujen tuloskortti.....	120
2.10.2.	Sosiaalitoimen toimialahallinto	141
2.10.3.	Terveyspalvelut	141
2.10.4.	Vanhuspalvelut.....	150
2.10.5.	Sosiaalityön palvelut	154
2.10.6.	Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma	163
2.10.7.	Lasten ja nuorten palvelut	164
2.10.7.1.	Lasten ja nuorten palvelujen hallinto	164
2.10.7.2.	Varhaiskasvatus.....	164
2.10.7.3.	Perusopetus ja lukiokoulutus.....	168
2.10.7.4.	Musiikkiopisto.....	172
2.10.7.5.	Nuorisopalvelut.....	173
2.10.7.6.	Opetuslautakunnan tuloslaskelma	174
2.10.8.	Vapaa-ajan palvelut	175
2.10.8.1.	Vapaa-aikapalvelut.....	175
2.10.8.2.	Kulttuuripalvelut	176

2.10.8.3. Kirjasto- ja tietopalvelut.....	179
2.10.8.4. Liikuntapalvelut	181
2.10.8.5. Kansalaisopisto.....	184
2.10.8.6. Vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma	187
2.11. Kaupunkikehityspalvelut.....	188
2.11.1. Kaupunkikehityspalvelujen tuloskortit.....	188
2.11.2. Tekniset palvelut	197
2.11.2.1. Teknisen toimen hallinto	197
2.11.2.2. Tilapalvelut	197
2.11.2.3. Ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelut	200
2.11.3. Maankäyttöpalvelut.....	203
2.11.3.1. Maankäyttöpalvelujen hallinto	203
2.11.3.2. Kiinteistö- ja mittauspalvelut.....	203
2.11.3.3. Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen	206
2.11.3.4. Kaupunkisuunnittelu.....	208
2.11.3.5. Liikennepalvelut.....	209
2.11.4. Kaupunkikehityslautakunnan tuloslaskelma	211
2.12. Rakennus- ja ympäristövalvonta.....	212
2.12.1. Rakennusvalvonta.....	212
2.12.2. Ympäristönsuojelu	212
2.12.3. Ympäristöterveydenhuolto.....	213
II Talousarvion toteutuminen.....	217
3. Toimintatuottojen ja menojen toteutuminen.....	217
4. Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	218
5. Investointiosan toteutuminen	219
6. Rahoitusosan toteutuminen	224
7. Yhteenvedo valtuuston hyväksymistä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	225
III Tilinpäätöslaskelmat	227
8. Tuloslaskelma.....	227
9. Rahoituslaskelma	228
10. Tase.....	229
11. Konsernituloslaskelma	231
12. Konsernirahoituslaskelma	232
13. Konsernitase.....	233
IV Tilinpäätöksen liitetiedot.....	234
14. Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot 1-5	234
15. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	236
16. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 6-16.....	238
17. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 17-24	241
18. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 25-33	243
19. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot 34-41.....	245
20. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot 42-46	249
21. Liitetietojen erittelyt 47	250
22. Liikelaitos Salon Veden tilinpäätös vuodelta 2018.....	253
23. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen	276
24. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen.....	277
25. Luettelot ja selvitykset	278
25.1. Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat	278
25.2. Sisäiset tulot ja menot	284
26. Luettelo kirjanpitokirjoista.....	285
27. Tilinpäätöksen allekirjoitus	286

I Toimintakertomus

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Viime vuosi oli uuden kaupunkistrategian valmistelun ja jalkautuksen vuosi. Vuoden 2017 syksyllä alkanut valmistelutyö eteni kaupunginvaltuuston päätettäväksi huhtikuussa 2018 ja vuoden loppupuolisko käytettiin strategian jalkautukseen kaupungin palvelualueilla ja yksiköissä. Joulukuun alussa hyväksytyt kuluvan vuoden talousarvio tuloskortteineen ja tavoitteineen perustuu jo kokonaisuudessaan uuteen kaupunkistrategiaan.

Asetimme kaupunkistrategialle kaksi tavoitetta: hyvinvoiva kuntalainen ja vetovoimainen kasvukaupunki. Näiden saavuttamiseksi tarvitsemme lisää sekä työpaikkoja että asukkaita samalla kun meidän on huolehdittava kaupunkimme pitovoimasta.

Lounais-Suomen positiivinen rakennemuutos sekä koko Suomen kasvava talous näkyvät jo kaupunkimme työllisyysluvuissa, mutta vielä on paljon tehtävää. Vuoden 2018 joulukuun lopussa työttömyysaste oli 11,7, kun se vuoden 2017 joulukuussa oli 14,2 prosenttia. Asukasluvun useamman vuoden kestänyt lasku ei ole taittunut. Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Salon kaupungin ennakkoväkiluku oli vuoden 2018 lopussa 52 332, jossa oli vähennystä 682 edellisvuoteen verrattuna. Pudotus on suurin sitten vuoden 2011.

Suomessa kaupunkien välinen kilpailu uusista asukkaista ja työpaikoista on kovaa. Yritysten sijoittumisen ja työpaikkojen osalta kilpailemme myös kansainvälisesti. Muutto- ja sijoittumispäätöksiin vaikuttavat monet tekijät joko yksittäin tai kokonaisuutena. Myös mielikuvalla kaupungista on merkitystä ja siihen on meillä kaikilla mahdollisuus vaikuttaa joko positiivisesti tai negatiivisesti.

Yhtenä strategiatyötä määrittävänä tekijänä oli sote- ja maakuntauudistus, josta tätä kirjoittaessa jo tiedetään, että se ei toteudu suunnitellun mukaisesti, vaan odottaa eduskuntavaalien jälkeen perustettavan hallituksen linjauksia. Koko viime vuoden ajan Salo oli aktiivisesti mukana uudistuksen maakunnallisessa valmistelussa, ja jaamme muun Varsinais-Suomen käsityksen siitä, että valmistelutyö ei ole mennyt hukkaan, vaan sitä voidaan hyödyntää monella tavalla tulevaisuudessa, oli seuraava sote- ja maakuntauudistumalli sitten minkäläinen tahansa. Jonkinlainen uudistus tarvitaan ilman muuta, siitä kaikki ovat yksimielisiä.

Strategiamme visio on Salo – joka päivä parempi. Visiossa kiteytyy ajatus jatkuvan parantamisen mallista. Se tarkoittaa, että joka päivä olemme parempi kaupunki asukkaillemme, henkilöstöllemme ja yhteistyökumppaneillemme, ja myös jatkuvasti seuraamme, arvioimme ja mittaamme tekemistämme. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi päivitysjohdantamisen taulujen käytön jatkuvaa lisäämistä yksiköissä ja strategian etenemisen tilannekatsausta kuukausittain palvelujohtajien ja kaupunginjohtajan johtoryhmän yhteisissä tapaamisissa.

Palvelujen ja toiminnan kehittäminen

Strategisten tavoitteiden saavuttamista tukevat konkreettiset, strategiaan kirjatut kärkihankkeet. Kärkihankkeita on yhteensä kymmenen, joista osa on kaupungin omia, osassa yhdessä yhteiskumppanien kanssa toteutettavia sekä osa laajoja kansallisia kehittämishankkeita.

Kaupungin oman toiminnan ja palvelujen kehittämiseen keskitytään Toimiva työyhteisö-, Oppimisympäristöuudistus ja Oppiva Salo –, Salon sairaala 2023 sekä Salo2021 – hankkeissa.

Toimiva työyhteisö rakentuu kuuden osa-alueen kokonaisuudesta, jotka ovat työntekoa tukeva organisaatio, työntekoa palveleva johtaminen, selkeät töiden järjestelyt, yhteiset pelisäännöt, avoin vuorovaikutus ja toiminnan jatkuva arvioiminen. Näihin perusasioihin kes-

kittymällä rakennetaan Salon työyhteisöä toimivammaksi, parannetaan työntekijöiden työhyvinvointia sekä mahdollistetaan tätä kautta tuloksellisempi toiminta ja parempi palvelu kuntalaisille.

Oppimisympäristöuudistuksella pyritään varmistamaan oppilaiden tulevaisuuden osaamistarpeet, elinvoimaiset oppimisympäristöt ja niitä tukevat monikäyttöiset tilaratkaisut. Oppiva Salo 2018 – 2020 on kehittämisohjelma, jossa kehitetään systemaattisesti oppimista, opettajuutta, pedagogista johtamista, oppimisen teknologiaa sekä oppimisen analyytiikkaa ja muuntojoustavia oppimistiloja. Oppimisympäristöuudistukseen liittyvä selvitystyön ensimmäinen vaihe valmistui lokakuussa 2018 ja selvitystyön toinen vaihe on nyt käynnissä. Koulurakennusten valitettavat sisäilma- ja rakenneongelmat ovat leimanneet selvitystyötä ja edellyttäneet myös nopeita lyhyen aikavälin ratkaisuja opetustilojen suhteen.

Salon sairaala 2023 -hankkeen toteutus on aloitettu yhteistyössä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa. Tavoitteena on varmistaa tulevaisuuden elinvoimaiset sairaalapalvelut Salossa, riippumatta siitä minkälaiseen sote-ratkaisuun tulevana vuosina päädytään. Vuonna 2018 aloitettiin toiminnallinen suunnittelu, kuluvana vuonna rakentamisen suunnittelu ja vuosina 2020 – 23 toteutetaan itse rakentaminen.

Salo2021-hankkeen tavoitteena oli valmistautua sote- ja maakuntauudistukseen Salon kaupungin osalta. Nyt kun sote-uudistus suunnitellussa muodossaan on kariutunut, tulee meidän silti kehittää yhteistyötä jo tehdyn maakunnallisen valmistelun pohjalta ja tarkastella jatkuvan parantamisen näkökulmasta myös kaupungin nykyistä organisaatorakennetta ja toimintoja.

Elinvoiman vahvistaminen

Elinkeinoelämää ja laajemmin koko alueen elinvoimaa tukevia kärkihankkeita ovat Salo IoT Campus, Ekovoimalaan tukeutuva ekoteollisuuspuisto, Kantatie 52:n II vaihe ja Tunnin juna.

Vuoden 2017 keväällä toimintansa aloittanut Salo IoT Campus on viimeistään nyt Valmet Automotiven akkutehtaan sijoittumisen myötä osoittautunut oikeaksi, elinvoimaamme kasvattavaksi ja merkittäväksi strategiseksi kärkihankkeeksi. Jatkuvien yritysijoittumisten ja Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kautta kampukselle on muodostumassa aidosti monimuotoinen yhteisö ja kehitysalusta tulevaisuuden ideoille ja tekemiselle.

Lounavoima Oy on aloittanut ekovoimalan rakennustyöt Korvenmäessä ja voimalan käyttöönotto alkaa syksyllä 2020. Hanke mahdollistaa ekoteollisuuspuiston ja laajan teollisen kehityksen Salon keskusta-alueen koillispuolella erinomaisilla etäisyyksillä ja moottoritieyhteyksillä.

Kantatie 52:n II vaiheen kehittämisen tavoitteena on läpikulkevan liikenteen ohjaaminen pois keskustasta. Uusi väylä parantaa Metsäjaanun yritysalueen, Inkereentien varren ja Perniön teollisuusyritysten sekä Teijon kansallispuiston saavutettavuutta. II-vaiheen asemakaava valmistuu 2020 ja kaupunki tekee yhdessä ELY-keskuksen kanssa työtä sen puolesta, että rakentaminen voisi alkaa mahdollisimman pian sen jälkeen.

Tunnin juna -hankkeessa olemme olleet aktiivisesti mukana koko vuoden 2018, sillä haluamme varmistaa, että hanke tulee osaksi seuraavaa hallitusohjelmaa ja Salo tätä kautta osaksi 1,5 miljoonan asukkaan työssäkäyntialuetta. Uusi oikorata avaa salolaisille paremmat ja sujuvammat työssäkäynti- ja opiskelumahdollisuudet ja yritysten toimintaedellytykset kehittyvät. Nopea yhteys tulee vaikuttamaan positiivisesti myös kaupungin väestönkehitykseen.

Vuonna 2018 valmistui myös kaupungin elinkeinopoliittinen ohjelma. Ohjelmaan kirjattun vision mukaan vuonna 2026 Salo on Suomen yritysystävällisin kunta, jossa on helppo saada yhdessä asioita aikaan. Jo keväällä 2018 allekirjoitimme viiden yrittäjähdistyksen, yrittäjänäisten, kauppakamarin ja nuorkauppakamarin kanssa visioon liittyvän yhteistyösopimuksen. Keväällä 2018 toteutettiin ensimmäistä kertaa Salon hankkii –tapahtuma, jossa paikallisilla yrittäjillä ja kaupungin hankinnoista vastaavilla henkilöillä oli mahdollisuus tutustua ja keskustella kaupungin hankintakäytännöistä sekä -tarpeista. Onnistunut tapahtuma saa jatkoa maaliskuussa, jolloin Salon alueen yrityksille mahdollisuuden tutustua juuri oman toimialan hankinnoista vastaaviin viranhaltijoihin sekä muihin ostajiin.

Pidemmälle kaupungin tulevaisuuteen katsotaan Tulevaisuuden asumisympäristö ja Tulevaisuuden liikkumisjärjestelmä –hankkeissa.

Asumisympäristö –hankkeen tavoitteena on kääntää kaupungin asukasluvun kehitys positiiviseksi luomalla tulevaisuuden Salolle laadukas, älykäs ja kestävä kehityksen mukainen asumisympäristö yleiskaavallisen ohjelman, keskustan osayleiskaavan ja muiden maankäyttösuunnitelmien mukaisesti. Kärkihanketyö alkoi asuntopoliittisen ohjelman laatimisella vuoden 2018 aikana.

Ohjelmassa on tarkasteltu asuntoasioiden nykytilaa, kaupungin edellytyksiä asuntopoliittikan toteuttamiselle tulevaisuudessa sekä laadittu asuntopoliittiset tavoitteet ja toimenpideehdotukset vuoteen 2030 asti. Kaupungin visiona on, että kaupungin kaikille asukkaille olisi tarjolla heidän elämäntilanteeseensa sopiva asunto sekä viihtyisiä ja toimivia asuinympäristöjä. Visio tukee Salon kaupungin strategista tavoitetta suunnata alueen voimavarat kaupungin elinvoiman palauttamiseen, työpaikkojen lisäämiseen ja väestön kasvuun sekä tulevaisuuden kilpailukykyyn edistämiseen. Asuntopoliittinen ohjelma viedään kuluvaan kevään aikana kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Liikkumisjärjestelmä-hankkeessa tavoitteena on mahdollistaa sujuvat ja kestävä kehityksen mukaiset matkaketjut kaupungin sisällä sekä huippunopeat yhteydet kaupungin ulkopuolelle. Hankkeen tavoiteaikataulu on vuosi 2035. Vuoden 2018 aikana keskityttiin kuluvaan vuoden kesällä kaupungin vastuulle siirtyvän joukkoliikenteen linjaston ja taksasuunnitteluun sekä hankintavalmisteluihin.

Älykaupunkihankkeet

Marraskuussa 2018 kaupunki kertoi kahdesta älykaupunkihankkeesta. Toisessa kumppaneina ovat Someron kaupunki, Lounea Oy, Turun ammattikorkeakoulu, Turun yliopisto ja Salon seudun ammattiopisto. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa selvitetään mitä älykaupunki voisi tarkoittaa pienemmille kaupungeille, kylille ja yhteisöille. Keskiössä on kaupunkitilasta digitaalisesti kerättävä tieto ja sen hyödyntäminen esimerkiksi erilaisissa mobiilisuveluksissa.

Kansainvälisen ulottuvuuden älykaupunkitavoitteisiin tuo Salon kaupungin, Lounean ja Huawei Technologies'n allekirjoittama aiesopimus älykaupunkihankkeesta, jonka myötä Salosta halutaan luoda Suomen älykkäin kaupunki. Yhteistyön tarkoituksena on löytää konkreettiset keinot, kuinka Salosta voidaan rakentaa esimerkki muille saman kokoluokan kaupungeille, joissa luotua älykaupunkihanketta voidaan myöhemmin hyödyntää.

Lyhyesti taloudesta ja henkilöstöstä

Kuntaliitoksen ja elinkeinoelämän rakennemuutoksen myötä salolaisista on kehittynyt todellisia muutososaajia ja näitä kykyjä tullaan tarvitsemaan edelleen. Kuluvaan vuoden ja vuoden 2020 talousarviovalmistelun haasteet käyvät hyvin ilmi tilinpäätöksen luvuista. Kaupunki teki vuonna 2018 poikkeuksellisen 14,8 miljoonan euron alijäämän. Salon kaupungin kohdalla vuosia jatkunut negatiivinen väestönkehitys realisoitui noin 15 miljoonaa euroa suunniteltua pienempänä verokertymänä. Verotulojen negatiivinen kehitys vuonna 2018 oli olennaisin syy vuoden alijäämiseen tulokseen. Kesken vuotta ei taloutta pystytty enää tasapainottamaan vastaamaan tulotasoa, koska verotuksen tilannetieto muuttui olennaisesti kesken vuotta. Vuonna 2019 talous tulee palauttaa kestävällä tasolle ja tasapainottaa menojen kehitys vastaamaan tulojen kehitystä.

Kaupungissa työskenteli vuoden 2018 lopulla 3.663 (3.501, v. 2017) henkilöä. Vakinaisen henkilöstön määrä joulukuun lopussa oli 2.922 henkilöä, määräaikaisen henkilöstön 173 henkilöä ja sijaisten 473 henkilöä. Edellisvuoden samaan ajankohtaan verrattuna kasvu oli suurinta sijaisten osalta. Kevan syksyllä tekemän työhyvinvointikyselyn mukaan koko Salon tulokset ovat hyvällä tasolla ja useiden osa-alueiden kohdalla paremmalla tasolla kuin kuntasektorilla keskimäärin.

Strategian valmistumisen, jalkauttamisen ja kärkihankkeiden edistämisen lisäksi kaupungissamme on tehty paljon muitakin toimenpiteitä niin kaupungin elinvoiman kasvattamiseksi kuin pitovoiman ylläpitämiseksi. Tammikuussa 2018 Salo IoT Campuksella järjestettiin kyberturvallisuuteen keskittyvä CyberTalks-tapahtuma, joka sai jatkoa tänä vuonna ja seuraavan eli kolmannen tapahtuman järjestelyt ovat jo käynnissä, samoin kyberturvallisuuslaboratorion rakentaminen Salo IoT Campukselle.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat nyt kokonaisuudessaan laatujärjestelmän piirissä, paikalliset kulttuuritoimijat ovat järjestäytyneet kulttuurikumppaneiksi samalla tavalla kuin paikalliset urheiluseurat muutama vuosi sitten seuraparlamentiksi, Salon Taidemuseo Veturitallin tunnettuus erityisesti valokuvataiteeseen erikoistuneena museona lisääntyi entisestään, Teijon kansallispuisto ja alueen ruukkikylät saivat runsaasti mediajulkisuutta ja salolaiset SM-tason palloilujoukkueet menestyivät jälleen erinomaisesti.

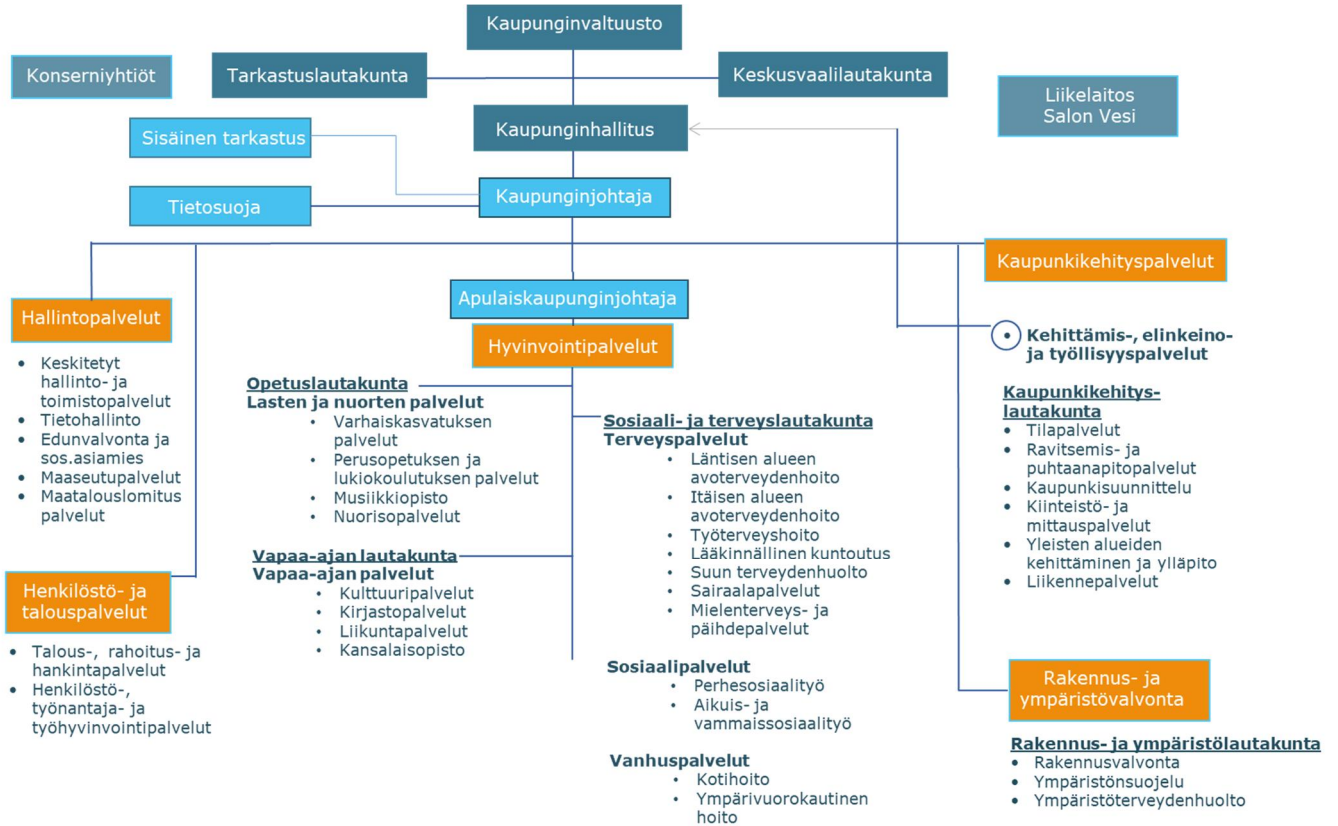
Vuoden vaihteessa tuli kuluneeksi 10 vuotta siitä kun Suomen suurimman monikuntaliitoksen myötä syntynyt uusi Salon kaupunki aloitti toimintansa. Marraskuun lopulla otimme jo varaslähdön 10-vuotisjuhlavuoteen, kun järjestimme Salohallissa henkilöstömessut samaan tyyliin kuin vuoden 2008 marraskuussa tulevan Salon työntekijöille. Kuntaliitoksen sijaan teemana oli muun muassa strategian jalkautus. Erityisesti kuluvan vuoden kesäkuukausien aikana Salo 10 –teema näkyy esimerkiksi kaupunkimme tapahtumissa eri puolilla Saloa.

Vuosi 2018 on kaiken kaikkiaan ollut monenlaisten uusien avausten mutta myös jatkuvan kehittämisen vuosi. Tässä yhteydessä haluan esittää lämpimät ja nöyrimmät kiitokseni niin henkilöstölle, päättäjille kuin yhteistyökumppaneillemme työstänne joka päivä paremman Salon rakentamiseksi.

Lauri Inna
Kaupunginjohtaja

1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.2.1. Organisaatio

1.2.2. Toimielimet

1.2.2.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuustoon toimintavuoden aikana kuuluneet henkilöt

Suku- ja etunimi	Syntymävuosi	Valtuustoryhmä
Puheenjohtaja		
Nummentalo Juhani	1959	KOK
Valtuuston 1. varapuheenjohtaja		
Ahonen-Ojala Leena	1965	SDP
Valtuuston 2. varapuheenjohtaja		
Uusitalo Iikka	1968	KESK
Valtuuston 3. varapuheenjohtaja		
Tamminen Heikki	1982	PS
Jäsenet:		
Aaltonen Mira	1971	VIHR
Anttila Jarkko	1981	SDP
Eeva Hannu	1953	SDP
Eskola Jouni	1950	KESK
Fagerström Annika	1991	VIHR
Friberg Osmo	1966	KOK
Haapasalo Jaana	1960	sit.
Halkilahti Jaakko	1967	KESK
Halkilahti Marjatta	1945	KD sit
Hirvimäki Jani	1977	PS
Huittinen Ulla	1961	KESK
Hyttinen Marjatta	1946	KOK

Kanerva Tauno	1946	KESK
Karhulahti Arttu	1984	KOK
Karnisto-Toivonen Saija	1980	SDP
Keto-oja Piia	1973	SDP
Kymäläinen Pekka	1945	SDP
Lehti Timo	1959	KESK
Leivonen Sanna	1981	PS
Liede Heikki	1946	KOK
Lundén Mikko	1979	PS
Lundström Sanna	1977	KOK
Mänkäri Marjaana	1962	KESK
Määttänen Asko	1969	KESK
Nikkanen Saku	1977	SDP
Nyysönen Jonna	1973	VIHR
Olkinuora Antti	1959	PS
Paasilta Simo	1943	SDP
Parttimaa Satu	1972	SDP
Pesonen Sari	1981	VIHR
Punta Juha	1946	KOK
Riski Johanna	1971	KESK
Ruokonen Marja	1952	VAS
Savolainen Päivi	1978	KESK
Schneider Kai	1960	VIHR
Suonio-Peltosalo Elina	1961	KOK
Taimela Katja	1974	SDP
Tammi Timo	1953	SDP
Tapio Marko	1967	KOK
Vallittu Pertti	1959	KD
Wallius Jerina	1977	KOK
Varajärvi Matti	1978	SDP
Vesa Simo	1955	SDP
Vierjoki-Väätäinen Karoliina	1989	KESK
Viitanen Annika	1985	KOK
Yli-Jama Anna-Leena	1970	KOK
Äyräväinen Tapio	1950	PS

Valtuuston vaalilautakunta

Varsinainen jäsen

Karhulahti Arttu	puheenjohtaja
Eeva Hannu	varapuheenjohtaja
Lehti Timo	
Leivonen Sanna	
Pesonen Sari	

Henkilökohtaiset varajäsenet vastaavassa järjestyksessä

Liede Heikki
Keto-oja Piia
Halkilahti Jaakko
Hirvimäki Jani
Nyysönen Jonna

1.2.2.2.

Kaupunginhallitus

Suku- ja etunimi	Syntymävuosi	Puolue
Puheenjohtaja		
Karnisto-Toivonen Saija	1980	SDP
1. varapuheenjohtaja		
Sanna Lundström	1977	KOK (11.6.2018 asti)
Suonio-Pesola Elina	1961	KOK (12.6.2018 alkaen)
2. varapuheenjohtaja		
Huittinen Ulla	1961	KESK

Jäsenet:		
Lehti Timo	1959	KESK
Lundén Mikko	1979	PS
Nikkanen Saku	1977	SDP
Nyyssönen Jonna	1973	VIHR
Riski Johanna	1971	KESK
Ruokonen Marja	1952	VAS
Suonio-Pesola Elina	1961	KOK (11.6.2018 asti)
Tapio Marko	1967	KOK
Vallittu Pertti	1959	KD
Vesa Simo	1955	SDP
Yli-Jama Anna-Leena	1970	KOK (12.6.2018 alkaen)

Henkilökohtaiset varajäsenet vastaavassa järjestyksessä

Parttimaa Satu	1972	SDP (21.8.2018 asti)
Keto-oja Piia	1973	SDP (22.8.2018 alkaen)
Wallius Jerina	1977	KOK
Mänkäri Marjaana	1962	KESK
Määttänen Asko	1969	KESK
Leivonen Sanna	1981	PS
Eeva Hannu	1953	SDP
Aaltonen Mira	1971	VIHR
Savolainen Päivi	1978	KESK
Reiman-Flor Batalha Ville	1987	VAS (16.4.2018 asti)
Lindholm Harri	1948	VAS (17.4.2018 alkaen)
Punta Juha	1946	KOK
Schneider Kai	1960	VIHR
Anttila Jarkko	1981	SDP
Hyttinen Marjatta 12.6.2018 alkaen	1946	KOK

1.2.2.3. Kaupungin lauta- ja johtokunnat

Kaupunkikehityslautakunta

Tammi Timo	puheenjohtaja
Savolainen Päivi	1. varapuheenjohtaja (5.11.2018 asti)
Mänkäri Marjaana	1. varapuheenjohtaja (6.11.2018 alkaen)
Yli-Jama Anna-Leena	2. varapuheenjohtaja (11.6.2018 asti)
Wallius Jerina	2. varapuheenjohtaja (12.6.2018 alkaen)
Anttila Jarkko	
Eskola Jouni	
Halkilahti Marjatta	
Hellström Pia	
Hjelt Mika	
Karhulahti Arttu	
Koski Taina	(6.11.2018 alkaen)
Lehti Pasi	
Leivonen Sanna	
Mänkäri Marjaana	(jäsen 5.11.2018 asti)
Turtiainen Taro	
Tapio Marko	kaupunginhallituksen edustaja
Hauhia Jere	nuorisovaltuuston edustaja

Keskusvaalilautakunta

Laiho Jari J.	puheenjohtaja
Tuominen Liisa	varapuheenjohtaja
Etelä Toni	
Leivonen Keijo	
Suominen Satu	

Opetuslautakunta

Viitanen Annika	puheenjohtaja
Eeva Hannu	1. varapuheenjohtaja

Paukkeri Mika	2. varapuheenjohtaja
Bonn Marianne	
Haavisto Sabina	(17.4.2018 alkaen)
Heino Maritza	(16.4.2018 asti)
Laaksonen Annina	
Leppähaara Marja	
Nummila Mika	
Olkinuora Antti	
Raitanen Toni	
Savela-Kirjonen Annikka	
Wiman-Määttä Lea	
Väistö Janne	
Ruokonen Marja	kaupunginhallituksen edustaja
Kymäläinen Maija	nuorisovaltuuston edustaja
Rakennus- ja ympäristölautakunta	
Saari Ismo	puheenjohtaja
Wallius Jerina	1. varapuheenjohtaja (11.6.2018 asti)
Hellsberg Ralf	1. varapuheenjohtaja (12.6.2018 alkaen)
Alanko Kaarlo	2. varapuheenjohtaja
Aaltonen Tapio	
Fontell Matti	
Hammar Noora	
Kuisma Seppo	
Lautiala Arja	
Lindholm Sanna	
Pihakivi Sanna	
Puopolo Saija-Reetta	
Rahikkala Virpi	(12.6.2018 alkaen)
Tekkala Kalle	
Vallittu Pertti	kaupunginhallituksen edustaja
Susi Antti	nuorisovaltuuston edustaja
Sosiaali- ja terveyslautakunta	
Parttimaa Satu	puheenjohtaja
Junnila Hannu	1. varapuheenjohtaja
Liede Heikki	2. varapuheenjohtaja
Alestalo Jukka	
Allos Bettina	(12.9.2018 alkaen)
Gardberg Emilie	(11.9.2018 asti)
Haavisto Marko	
Hyttinen Marjatta	
Kukko Jouko	
Makkonen Sinikka	
Merikallio-Tepponen Sanna	
Mwegerano Andi	
Mäkilä Juha	
Stenström Tuula	
Riski Johanna	kaupunginhallituksen edustaja
Breilin Riku	nuorisovaltuuston edustaja
Tarkastuslautakunta	
Friberg Osmo	puheenjohtaja
Kymäläinen Pekka	1. varapuheenjohtaja
Kanerva Tauno	2. varapuheenjohtaja
Halme Martti	
Hägerth Jarmo	
Kirves-Järvinen Taina	
Lannermaa Kirsti	(2.10.2018 alkaen)
Saukkonen Johanna	(1.10.2018 asti)
Seitz Elina	
Tuominen Marita	

Vapaa-ajan lautakunta

Vierjoki-Väätäinen Karoliina
 Kortelainen Mika
 Keto-oja Piia
 Björkstrand Juha
 Hernesniemi Leila
 Hirvimäki Jani
 Isojunno Minna
 Laaksonen Arttu
 Peltonen Aimo
 Salokannel Reijo
 Sjöholm-Nikkanen Anita
 Thomas Emilia
 Ylönen Outi
 Vesa Simo
 Helkama Niilo

puheenjohtaja
 1. varapuheenjohtaja
 2. varapuheenjohtaja

kaupunginhallituksen edustaja
 nuorisovaltuuston edustaja

Yhteistoimintaelin

Ruokonen Marja
 Virtanen Riina
 Ekman Marjo
 Karnisto-Toivonen Saija
 Lampainen Marja
 Lehti Timo
 Lepistö Tanja
 Liimatainen Anne
 Niemi Hannu
 Riski Johanna
 Tuomela Asta
 Vidberg Marju

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

1.2.2.4. Muut toimielimet

Liikelaitos Salon Veden johtokunta

Määttänen Asko
 Viander Jarmo
 Hemanus Klaus
 Järvinen Anne
 Lannermaa Kirsti
 Lehtovirta Tarja
 Ojanperä Asmo

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Salon käräjäoikeuden lautamiehet

Jussila Mikko
Kara Lasse
Makkonen Sinikka
Nummila Mika
Ojanperä Asmo
Palohonka Kaisa
Yli-Jama Anna-Leena
Yli-Liipola Hanna

Kiinteistötoimitusten uskotut miehet

Björkqvist Anders
Helenius Elsi
Iltanen Erkki
Järvinen Ari
Kallio Santeri
Koski Taina
Laine Pirjo
Lamnaouer Nina
Laurila Juha
Leivonen Marjatta
Luhtanen Pentti
Mäkinen Marko
Siikonen Stina
Vallittu Pertti
Vidberg Marju
Ylönen Heli

Poliisilaitoksen neuvottelukunta

Lehtonen Harri

Salon palvelutalososäätien hallitus

Järvelä Eija, puheenjohtaja
Hellström Pia
Kettunen Seppo
Punta Juha

Uskelan opintorahastosäätien hallitus (2015–2026)

Breilin Olli-Pekka
Halkilahti Jaakko
Iltanen Majja
Kara Lasse
Lehmussaari Pia
Merilä Jarkko
Tuominen Kimmo

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Tammi Timo, puheenjohtaja
Havia Lauri
Paranko Pirkko, asiantuntija

1.2.2.5. Kaupungin edustus kuntayhtymissä

Salon seudun koulutuskuntayhtymän valtuusto

Breilin Mikko
Fagerstörn Annika
Hellsberg Ralf
Jokinen Kirsi-Maria
Kanerva Tauno
Lannermaa Kirsti
Pihlajamaa Arto
Savela-Kirjonen Annikka
Uusitalo Lise-Lotte

Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän valtuusto

Oksanen Markku
Riihikankare Outi
Saarinen Sanna

Varsinais-Suomen lastensuojelun kuntayhtymän valtuusto

Keto-oja Risto
Pesonen Sari
Riski Johanna
Salokannel Reijo

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto

Aalto Ari
Eskola Jouni
Kontkanen Teija-Liisi
Tamminen Heikki

1.3. Yleinen ja Salon alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2018 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden heikentyneen viime vuonna. Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna yli 3,4 prosenttiyksikköä muun muassa palkkaratkaisujen, ikärakenteen tuomien paineiden, päivähoidon kysynnän kasvun sekä korkealla pysyneen pitkäaikaistyöttömyyden johdosta. Valtaosa menojen kasvusta tulee materiaalien ja palvelujen ostoista. Toimintamenojen kasvua hillitsi kilpailukykysojimus ja kuntien omat henkilöstösäästöt. Henkilöstömenot kasvoivatkin hyvin maltillisesti.

Kuntien verotulot vähenivät koko maan tasolla yhteensä 0,5 prosenttia eli noin 100 miljoonaa euroa ja lisäksi samanaikaisesti myös valtionosuudet laskivat -0,6 prosenttia eli 50 miljoonaa euroa. Valtion rahoitusosuuden pientymisen seurauksena peruspalveluiden rahoitus on jäänyt yhä enemmän kuntien vastuulle. Kuntien ja kuntayhtymien velka kasvoi vuonna 2018 lähes miljardilla eurolla.

Vuoden 2018 tilinpäätösarvioiden valossa kunnat ovat ajautumassa heikkoon taloudelliseen asemaan. Vuodelle 2019 on arvioitu kasvavia verotuloja, mutta myös palkkaratkaisujen myötä toimintamenot ovat kasvussa. Investointien arvioidaan edelleen kasvavan ja tämän johdosta lainakanta kasvaa edelleen.

Kuntien toiminta on sopeutettava supistuvaan tulopohjaan, sillä julkinen talous ei ole tasapainossa. Valtionosuusleikkaukset ja verotulojen rytmihäiriöt tuovat haasteita kuntatalouden pitkäjänteiseen suunnitelmallisuuteen ja kuntatalouden tasapainottamiseen.

Salon alueen taloudellinen kehitys

Kaupunki teki vuonna 2018 poikkeuksellisen 14,8 miljoonan euron alijäämän edellisten positiivisten vuosien jälkeen. Vuosi 2018 oli koko kuntasektorille erittäin poikkeuksellinen erityisesti vähenevistä kunnallisverotuloista johtuen. Kaupungin kunnallisverotuotot heikkenivät yhden vuoden aikana noin 14,2 miljoonaa euroa ja samanaikaisesti valtionosuudet vähenivät 1,1 miljoonaa euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Kesken vuotta ei taloutta pysytty enää tasapainottamaan vastaamaan heikentyntä tulotasoa.

Verotuloja kertyi vuonna 2018 yhteensä 181,1 milj. euroa. Vähennystä edellisvuoteen verrattuna oli 15,0 milj. euroa eli 7,7 prosenttia. Kunnallisverotulot laskivat noin 14,2 miljoonaa euroa ja toteutuivat 155,1 miljoonan euron suuruusina. Yhteisöverot toteutuivat 11,6 miljoonan euron suuruusina ja laskivat edellisvuodesta 0,7 miljoonaa euroa. Laskun taustalla on edellisen vuoden poikkeuksellisen korkeat yhteisöverot. Kiinteistöverot ovat lähes edellisen vuoden tasolla eli 14,4 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet toteutuivat 106,5 milj. euron suuruusina. Valtionosuudet laskivat edellisvuodesta 1,1 miljoonaa euroa eli 1,0 %.

Vuonna 2018 toimintatuloja kertyi 53,5 miljoonaa euroa ja kuluja kirjattiin 338,7 miljoonaa euroa. Toimintatulot kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa ja toimintamenot 4,5 miljoonaa euroa eli 1,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintamenojen kasvu on erittäin maltillinen verrattuna yleiseen hintataso- ja kustannuskehitykseen. Kaupungin vuosikate oli 2,0 miljoonaa euroa plussalla. Kun poistot ja arvonalennukset ovat 17,4 miljoonaa niin kaupungin talous ei ole tasapainossa.

Toimintamenoista henkilöstökulut olivat 156,7 miljoonaa euroa ja kasvua edelliseen vuoteen 2,7 miljoonaa euroa eli 1,7 prosenttia. Henkilöstömenojen kasvuun vaikuttivat vuoden 2018 palkkaratkaisut, johon kuului vuoden aikana maksuun tullut yleiskorotus 1.5 alkaen, tammikuussa 2019 maksuun tullut kertaerä sekä lomapalkkavelan muutos.

Palvelujenostojen kehitys on ollut viimeisten viiden vuoden aikana 11,4 prosenttia, jota voidaan pitää varsin voimakkaana kasvuna. Palvelujen ostot olivat vuonna 2018 140,3 miljoonaa euroa ja kasvua 1,0 miljoonaa euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Palvelujen ostojen kehitykseen on vaikuttanut erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu, mutta vuonna 2018 erikoissairaanhoidon kustannukset poikkeuksellisesti laskivat 1,8 miljoonaa euroa.

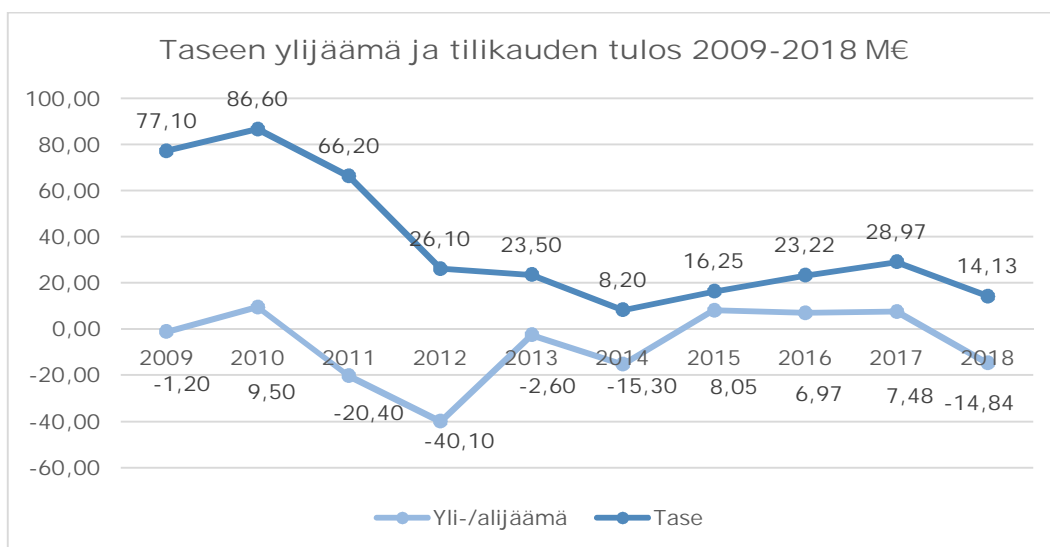
Investointeja rahoitettiin 16,2 miljoonaa euroa, joka oli 0,6 miljoonaa euroa alhaisempi kuin vuonna 2017. Talousarvion bruttoinvestoinnit kuitenkin ylittyivät 1,0 miljoonalla eurolla. Ylitys investointien osalta liittyi neljän kiinteistöyhtiön purkamiseen, jonka seurauksena yhtiöt sulautettiin kaupungin taseeseen. Investointitaso on edelleen keskimääräistä alhaisempi, mutta on noussut viimeisten vuosien aikana. Alhainen investointitaso on vaikuttanut keskimääräistä alhaisempaan velkaantumiseen.

Kaupungin lainakanta kasvoi 10,7 miljoonaa euroa vuoden aikana. Lainamäärä vuoden lopussa on 98,2 miljoonaa euroa ja lainaa per asukas on yhteensä 1.876. Konsernin lainakanta kasvoi 8,7 miljoonaa euroa vuoden aikana ja lainaa per asukas on yhteensä 3.130.

Maan kuntien keskimääräinen kaupungin lainakanta oli vuoden 2017 tunnuslukujen perusteella 2.933 euroa ja konsernin 6.299 euroa per asukas, joten kaupungin lainakanta on edelleen hyvin maltillinen. Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupungin vuoden 2018 tilinpäätöksen tunnusluvut.

TP2018 tunnusluvut	TP2018	TP2017	MUUTOS
asukasluku	52 332	53 014	-682
työttömyys-%	11,7	14,2	-2,5
henkilöstömäärä	3 663	3 501	162
henkilötyövuodet	3 355	3 320	35
toimintatulot, M€	53,5	53,4	0,2
toimintamenot, M€	338,8	334,1	4,6
henkilöstökulut, M€	156,7	154,0	2,7
palvelujen ostot, M€	140,4	139,3	1,1
toimintakate, M€	-285,1	-280,8	-4,3
verotulot, M€	181,1	196,1	-15,0
valtionosuudet, M€	106,5	107,6	-1,1
vuosikate, M€	2,0	22,3	-20,3
tilikauden ylijäämä/alijäämä, M€	-14,8	7,5	-22,3
investoinnit, brutto M€	16,2	16,8	-0,6
investoinnit, netto M€	14,9	15,6	-0,6
poistot, M€	17,4	15,4	2,0
lainamäärä 31.12. M€	98,2	87,5	10,7
lainaa €/asukas	1 876	1 651	225
konsernilainakanta 31.12	163,8	155,0	9
konsernilaina €/asukas	3130	2 925	205

Vuoden 2018 tilinpäätöksen tunnusluvuilla tilikauden alijäämä on 14,8 miljoonaa euroa ja taseeseen kertynyt ylijäämä 14,1 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa on esitetty taseen ylijäämän ja tilikauden tuloksen kehitys ajalla 2009-2018.

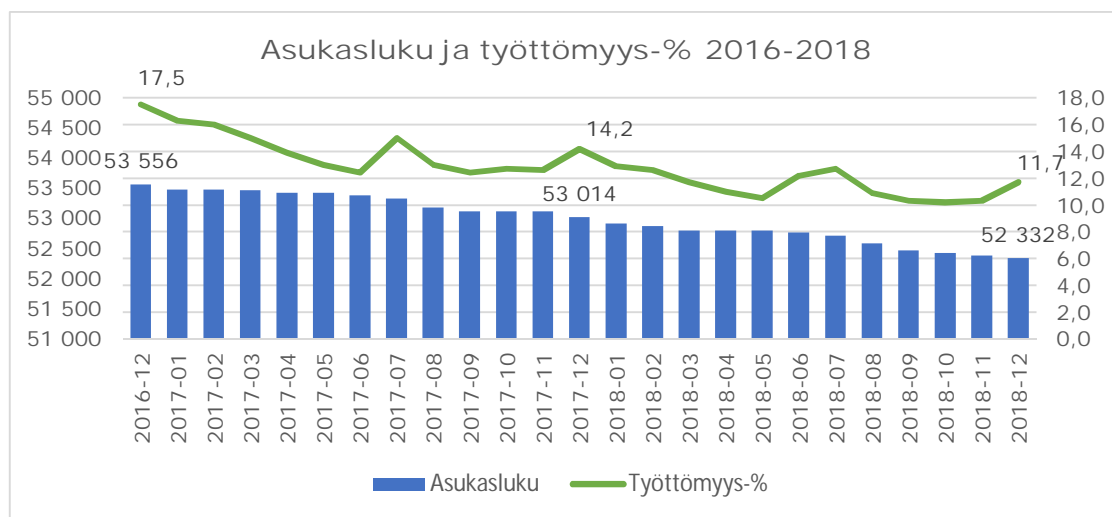
Väestö- ja työttömyyskehitys

Lounais-Suomen positiivinen rakennemuutos sekä koko Suomen kasvava talous näkyvät jo kaupungin työllisyysluvuissa. Vuoden 2018 joulukuun lopussa työttömyysaste oli 11,7, kun se vuoden 2017 joulukuussa oli 14,2 prosenttia eli laskua vuoden aikana oli noin 2,5 prosenttiyksikköä.

Varsinais-Suomen työttömyysprosentti oli joulukuun 2018 lopussa 9,5 prosenttia (vuoden 2017 joulukuussa 11,0 prosenttia) eli laskua 1,5 prosenttiyksikköä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Koko maan työttömyysaste on 9,6. Työttömyys alenee kaikissa ikäryhmissä ja seutukunnissa.

Asukasluvun useamman vuoden kestänyt lasku ei ole taittunut. Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Salon kaupungin ennakkoväkiluku oli vuoden 2018 lopussa 52.332, jossa oli vähennystä 682 edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2018 väestömuutoksesta luonnollinen väestönkasvu eli syntyneiden enemmisyys kuolleisiin verrattuna on negatiivinen. Tammi-joulukuussa 2018 Salossa oli syntyneitä 316 vähemmän kuin kuolleita, kuntien välinen nettomuutto oli negatiivinen 470.

Varsinais-Suomen maakunnan ennakkoväkiluku oli 478.983, lisäys edellisvuodesta 1.306.

Arvio tulevasta Salon talouden kehityksestä

Verotulokehityksen on arvioitu kasvavan voimakkaasti vuonna 2019. Huomioon tulee kuitenkin ottaa, että verotilityslain muutos nostaa todellisia verotuloja vuodelle 2019 johtuen jäätösverojen kohdentamisesta kuluvalle vuodelle. Verotuksen rytmihäiriöt tasoittuvat vuonna 2019 ja koko maan verotulokehitykseksi on arvioitu noin 5,1 %. Kehitykseen tulee suhtautua varovaisuuden periaatetta noudattaen ja arvioida verotulokehitys vastaamaan pitkällä aikavälillä nykyistä väestörakennetta.

Alkuvuonna 2019 on saatu positiivisia uutisia elinvoiman kehittymisestä ja työpaikkojen lisääntymisestä Saloon perustettavan uuden akkutehtaan myötä. Positiivisilla uutisilla on myönteinen vaikutus vuoden 2019 ja myöhempien vuosien taloudelliseen kehitykseen.

Investointien tarve kasvaa vuosi vuodelta korjausvelan kasvaessa. Kaupungilla on ollut erittäin alhaiset investointitasot viime vuosien aikana johtuen taloudellisesti haastavien vuosien vaikutuksesta. Seuraavina vuosina investointitasot tulevat väijäämättä kasvamaan korjausvelan kasautuessa alhaisten investointivuosien jälkeen. Toisaalta tärkeää on investoida elinvoimaa lisääviin hankkeisiin strategian mukaisen tavoitteen ja kärkihankkeiden saavuttamiseksi. Kasvavien investointien vaikutus rahoitukseen ei kuitenkaan tällä hetkellä uhkaa kaupungin taloutta kuntien keskimääräistä alhaisemman lainakannan takia, mutta investointitasojen noustessa tulee varautua myös poistotason kasvuun. Toimintaa ei voida pitkällä tähtäimellä rahoittaa lainarahalla.

Vuoden 2018 alijäämäisen tuloksen myötä kaupungin taseen ylijäämä on 14,1 miljoonaa euroa eli 270 euroa per asukas ja koko konsernin taseen ylijäämä 38,4 miljoonaa euroa eli 733 euroa per asukas. Kaupungilla yksi kriteeri kunnan arviointimenettelyyn liittyen ylittää kriittisen raja-arvon: konsernin suhteellinen velkaantuminen yli 50 %, muut kriisikuntakriteerit eivät täyty vuoden 2018 tilinpäätösluvuilla.

Vuosi 2019 on haasteellinen talouden näkökulmasta, merkittävin talouden ongelma on vuonna 2018 realisoitunut verotulokehityksen heikentyminen nopeassa tahdissa. Menopuolella ei ole pystytty varautumaan niin suuriin tulonmenetyksiin lyhyessä ajassa ja vuoden 2019 aikana tulee tarkastella menokehitys vastaamaan toteutuvaa verotulokehitystä. Talouden katsotaan olevan tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Talousarvio vuodelle 2019 on laadittu alijäämäiseksi, joten talouden tasapainottaminen vuoden 2019 aikana tulee olemaan haasteellista.

1.3.2019 astui voimaan uudet arviointimenettelyn aloittamiseen liittyvät niin sanotut kriisikuntakriteerit. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Arviointimenettelyn aloittamisen kriteereistä kaupungin taseen ja koko konsernin asukaskohtainen alijäämä säilyy edelleen.

1.3.1. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talous ja tuloperusteiden muutokset

Kaupungin tuloveroprosenttiin ei ole tehty muutoksia vuodelle 2018. Tuloveroprosentti oli sama kuin vuonna 2017 eli 20,75 prosenttia. Kiinteistöveroprosenteissa tehtiin muutokset voimaitosten kiinteistöveroprosenttiin, jossa veroperuste nostettiin 0,0 prosentista 2,0 prosenttiin. Muut pysyivät muuttumattomina.

Kaupungin poikkeuksellisen alhaiseen tuloverojen toteutumiseen vaikuttivat veroperustemuutokset, kilpailukykysojimus, voimakkaasti kasvaneet ennakonpalautukset ja pääomatulojen voimakas kasvu. Veroperustemuutokset kompensoidaan osittain valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnallisverojen negatiiviseen kehitykseen vaikutti myös väestön vähentyminen.

Olennaiset organisaatiomuutokset

Vuoden 2018 aikana ei ollut olennaisia organisaatiomuutoksia. Vuoden 2018 aikana purettiin neljä kaupungin 100 prosenttia omistamaa kiinteistöyhtiötä kaupungin taseeseen. Nämä yhtiöt olivat Kiinteistö Oy Kiskon, Kuusjoen ja Suomusjärven sosiaali- ja terveystalot sekä Kiskon kotilinnan kiinteistöyhtiö.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksiä talousarvioletulo- ja menoarvioihin vuoden 2018 aikana seuraavasti:

5.2.2018 § 7 Lisämäärärahaspätös urheilukentän pukuhuoneen ja huoltorakennuksen investointihankkeelle, 129.400 euroa

11.6.2018 § 87 Lisämäärärahaspätös skeittiparkin rakentamiseen, 85.000 euroa

16.4.2018 § 47 Lisämäärärahaspätös Hajalan päiväkodin korjaukseen, 95.000 euroa

1.10.2018 § 129 Lisätalousarvio vuodelle 2018

Talouden tasapainottamiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 1.10.2018 § 129 lisätalousarvion vuodelle 2018, jossa henkilöstömenoja leikattiin 2,2 miljoonaa euroa, työmarkkinatuen kuntaosuutta leikattiin 0,7 miljoonaa euroa, maakuntavaaleihin varatut määrärahat 0,2 miljoonaa euroa poistettiin, palvelujen ostoja lisättiin 0,5 miljoonaa euroa, kunnallisverotuloja leikattiin 11,1 miljoonaa euroa, valtionosuuksia lisättiin 2,3 miljoonaa euroa sekä rahoitustuottoja lisättiin 0,2 ja rahoituskuluja vähennettiin 0,5 miljoonaa euroa. Edellä mainittujen talousarviomuutosten kattamiseksi lisättiin pitkäaikaista lainaa 14,0 miljoonaa euroa.

Lisätalousarviopäätös 1.10.2018 sisälsi myös seuraavat muutokset investointimäärärahoihin:

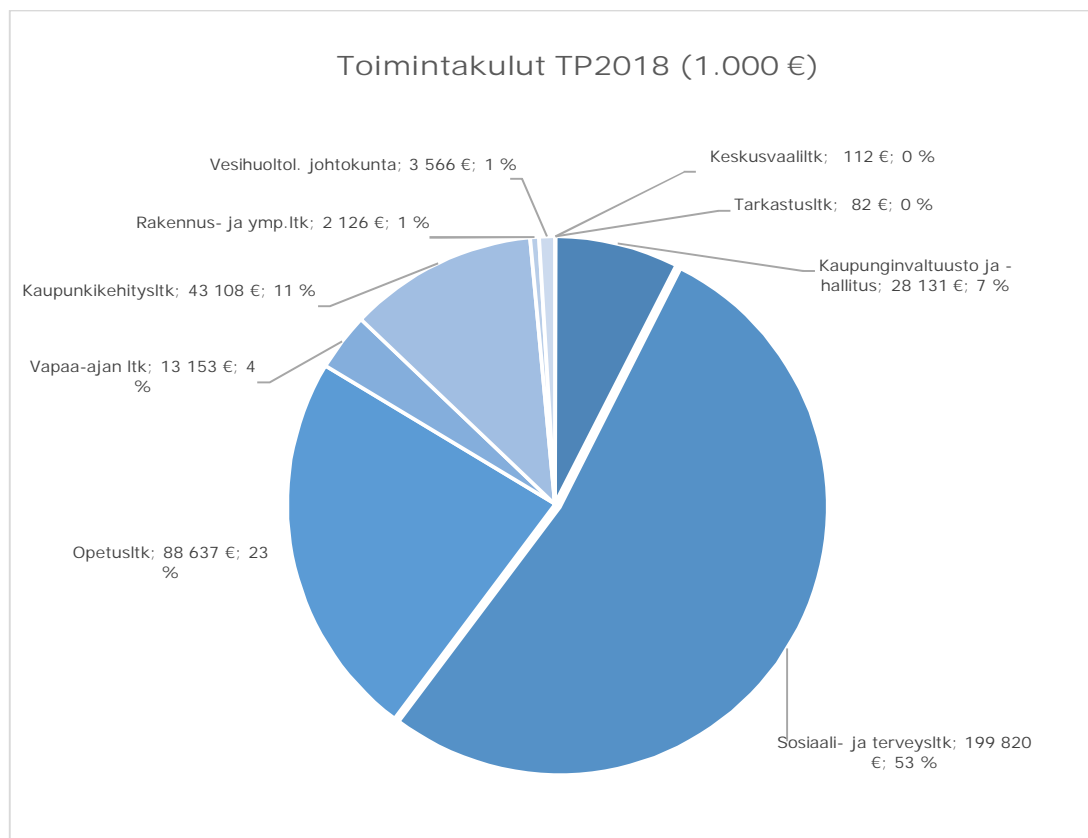
- Lisämääräraha Osakkeisiin 350.000 euroa, osakassopimuksen mukainen ammattikorkeakoulun pääomittaminen
- Lisämääräraha Ylhäistentie 2:lle 180.000 euroa väistötilojen rakentamiseen Hermannin koulun muutostöihin
- Pääterveysaseman peruskorjauksen määrärahan leikkaus 500.000 euroa
- Meri-Halikon koulun sosiaali-tilojen määrärahan leikkaus 10.000 euroa
- Ollikkalan päiväkodin peruskorjausmäärärahan leikkaus 430.000 euroa
- Kirkonkylän (Perniö) koulun peruskorjausmäärärahan leikkaus 925.000 euroa.
- Keskusjätevedenpuhdistamon saneerauksen määrärahan leikkaus 400.000 euroa

17.12.2018 §168 Lisämäärärahapäätös sosiaali- ja terveyslautakunnan vuoden 2018 talousarvioon, 2,5 miljoonaa euroa

Kaupungin toteutuneet toimintakulut ja -tuotot sekä olennaiset talousarviopoikkeamat

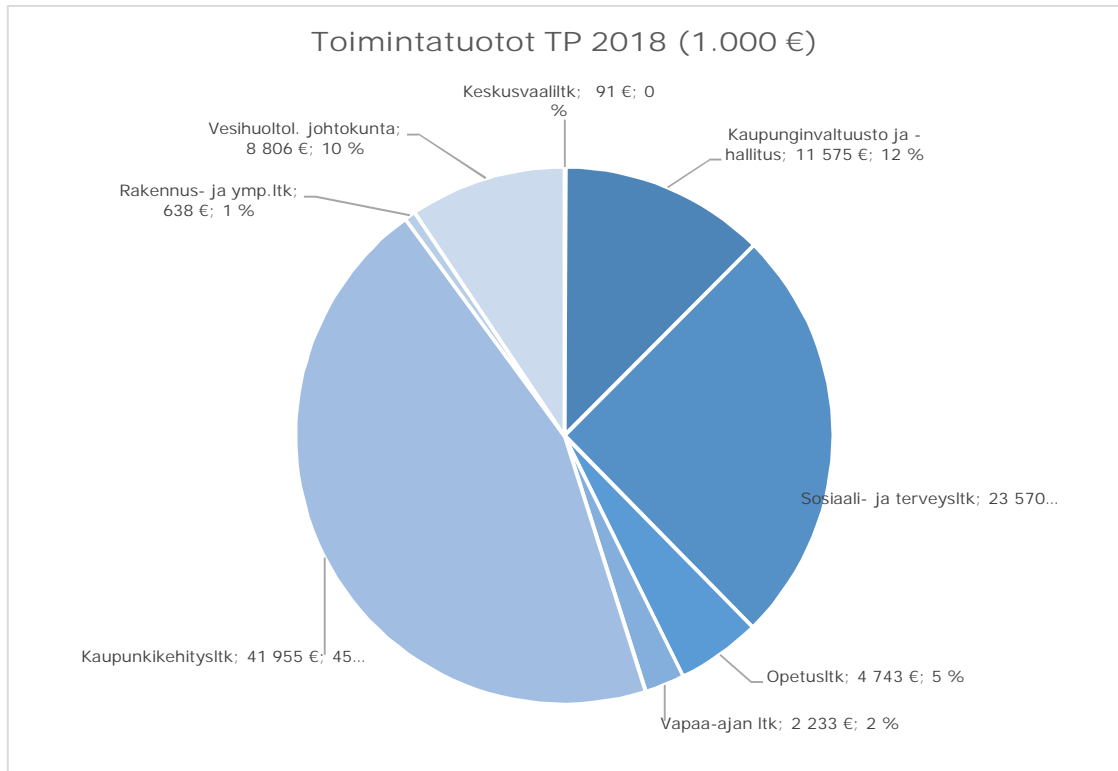
Kaupungin toimintakulut (ulkoiset ja sisäiset) olivat yhteensä 378,7 miljoonaa euroa. Toimintakulut jäivät 1,9 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Henkilöstökulut ylittivät 0,7 miljoonaa euroa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat 0,8 miljoonaa euroa. Palvelujen os- toista säästyti 2,9 miljoonaa euroa ja avustuksista sekä muista toimintakuluista yhteensä 0,5 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen talousarvion alittaminen johtui loppuvuoden lisä- määrärahapäätöksestä sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvioon, joka osoittautui ylimi- toitetuksi.

Alla olevassa taulukossa on esitetty toimintakulujen jakautuminen palvelualueittain vuonna 2018.

Toimintatuottoja (ulkoisia ja sisäisiä) kertyi kaupunkitasolla yhteensä 93,6 miljoonaa euroa, joka on 3,4 miljoonaa euroa yli talousarvion. Myyntituotot ylittivät arvion 1,2 miljoonaa euroa ja maksutuotot 0,8 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa on esitetty toimintatuottojen

jakautuminen palvelualueittain vuonna 2018. Talousarvion ylityksestä 2,5 miljoonaa euroa johtuu kertaluonteisista myyntivoitoista kiinteistökaupoissa ja kiinteistöyhtiöiden purusta.

Kaupunginhallituksen palvelualueiden toimintakulut olivat yhteensä 27,8 miljoonaa euroa. Talousarvioon varattu määräraha alittui 2,0 miljoonaa euroa. Talousarviossa kaupunginhallituksen palvelualueelle varatut toimintakulumäärärahat sisältävät osittain katetta kaikille kaupungin palvelualueille. Kehittämisselven palvelualueella on varattuna talousarviossa koko kaupungin palkkatukimäärärahat, yhteensä noin 3,4 miljoonaa euroa. Määrärahan käyttö sisältyy palvelualueiden toimintakuluihin sen mukaan, missä yksikössä palkkatukea on käytetty. Määrärahan käyttö on toteutunut arvion mukaisena. Toimintatuotot toteutuivat 11,6 miljoonan euron suuruisena ja ylitti talousarvion 1,6 miljoonalla eurolla. Myyntivoitoja kiinteistökaupoista ja kiinteistöyhtiöiden purusta kirjattiin yhteensä 2,5 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelualueiden toimintakulut olivat 199,8 miljoonaa euroa. Muutetun talousarvion määräraha ylittyivät 1,0 miljoonalla eurolla. Kasvua vuodesta 2017 oli yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Tulosaluetasolla vanhustalvelujen toimintakulut ylittivät talousarvion 1,1 miljoonaa euroa ja sosiaalityön palvelut 1,7 miljoonaa euroa. Vanhustalvelujen toimintakulut kasvoivat vuodesta 2017 1,2 miljoonaa euroa ja sosiaalityön palvelujen 2,0 miljoonaa euroa. Terveystalvelujen palvelujen kustannukset 116,7 miljoonaa euroa vähenivät 1,0 miljoonaa euroa, jääden 1,8 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Erikoissairaanhoidon kustannusten vähenemisellä oli suurin merkitys tähän kustannuskehitykseen. Palvelualueiden yhteiset toimintatuotot olivat 23,6 miljoonaa euroa, samaa tasoa kuin edellisenä vuotena, talousarvion toteutusprosentti oli 100,8 prosenttia. Sosiaali- ja terveystalvelutalvelujen toimintakate ylittyi 0,9 miljoonaa euroa.

Opetustalvelujen palveluiden toimintakulut olivat 88,6 miljoonaa euroa, kasvua vuodesta 2017 yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 1,2 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatuksen toimintakulut olivat 29,8 miljoonaa euroa ja perusopetuksen 49,0 miljoonaa euroa. Perusopetus kasvoi vuodesta 2017 1,6 miljoonaa euroa, muut vastualueet pysyivät samassa tasossa. Opetustalvelujen palveluiden toimintatuotot olivat 4,7 miljoonaa euroa. Tuotot ylittivät talousarvion 0,8 miljoonaa euroa.

Vapaa-aikalveluiden toimintakulut olivat 13,2 miljoonaa euroa ja toimintatuotot 2,2 miljoonaa euroa ja ovat viime vuoden tasolla. Toimintakate ylitti arvion 0,2 miljoonaa euroa. Siisäisten erien muutoksella oli vaikutusta toimintakateen ylitykseen.

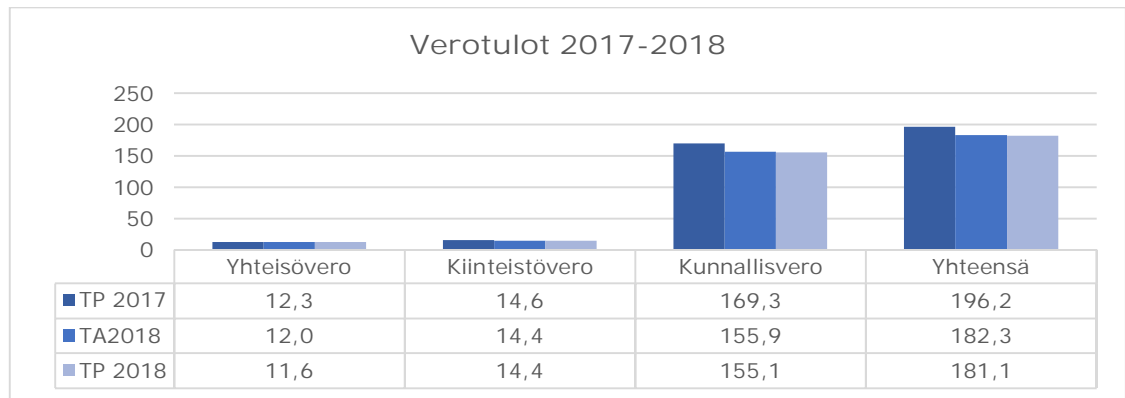
Kaupunkikehityspalvelujen toimintakulut olivat 43,1 miljoona euroa, joka on 0,6 miljoona euroa alle talousarvion. Suurimmat poikkeamat talousarvion toteutumassa olivat tilapalveluissa +0,7 miljoona euroa ja liikennepalveluissa -0,8 miljoona euroa. Toimintakulut yhteensä kasvoivat 1,4 miljoona euroa vuodesta 2017. Toimintatuotot olivat yhteensä 42,0 miljoona euroa ja vähenivät 0,3 miljoona euroa vuodesta 2017, mutta olivat 0,5 miljoona euroa yli arvion. Ylitys johtui sisäisesti laskutetuista toimintatuotoista.

Vesihuoltolaitoksen toimintakate 5,2 miljoona euroa oli 0,4 miljoona euroa talousarviota pienempi.

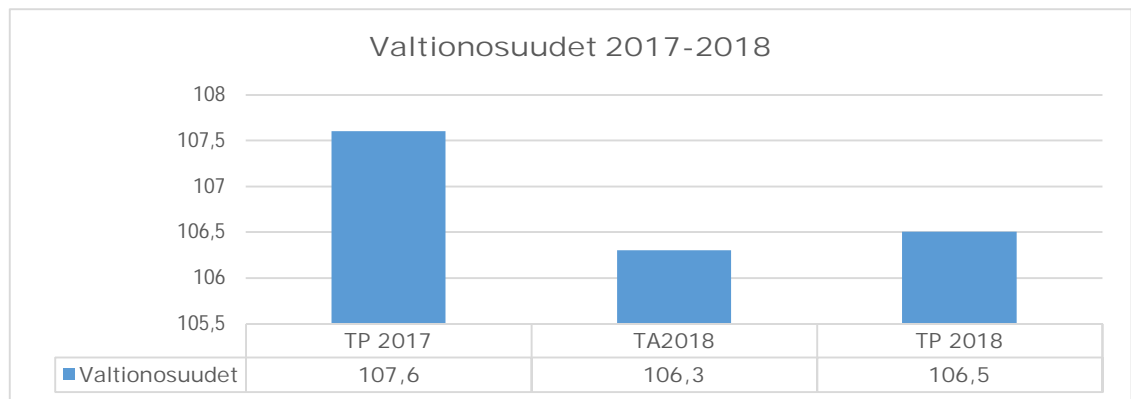
Verot ja valtionosuudet

Verotuloja kertyi vuonna 2018 yhteensä 181,1 miljoona euroa, joka on 1,2 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion. Lokakuussa valtuuston päättämässä lisätalousarviossa muutettiin talousarviota vastaamaan verotulojen todellista kertymää, mutta todellinen verotulokertymä jäi vielä ennakoitua alemmaksi.

Verotulojen vähentyminen johtui pääsääntöisesti kunnallisverojen odotettua heikommasta kertymästä vuodelle 2018. Kunnallisveroja kertyi 155,1 miljoonaa euroa ja alitti muutetun talousarvion 0,8 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot toteutuivat talousarvion mukaisesti ja yhteisöverot alittivat talousarvion 0,4 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksia saatiin yhteensä 106,5 miljoona euroa, joka on 0,2 miljoona euroa yli muutetun talousarvion.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot 17,4 miljoona euroa ylittivät talousarvion 2,2 miljoonalla eurolla. Kiinteistöyhtiöiden purkuun liittyen kertaluonteisia poistoja kirjattiin 2,0 miljoona euroa.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden alijäämäksi muodostui -14,8 miljoonaa euroa. Se poikkeaa muutetusta talousarviosta 2,4 miljoonaa euroa.

Muutetun talousarvion alijäämä oli 17,2 miljoonaa euroa ja se toteutui 2,4 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion.

Investoinnit

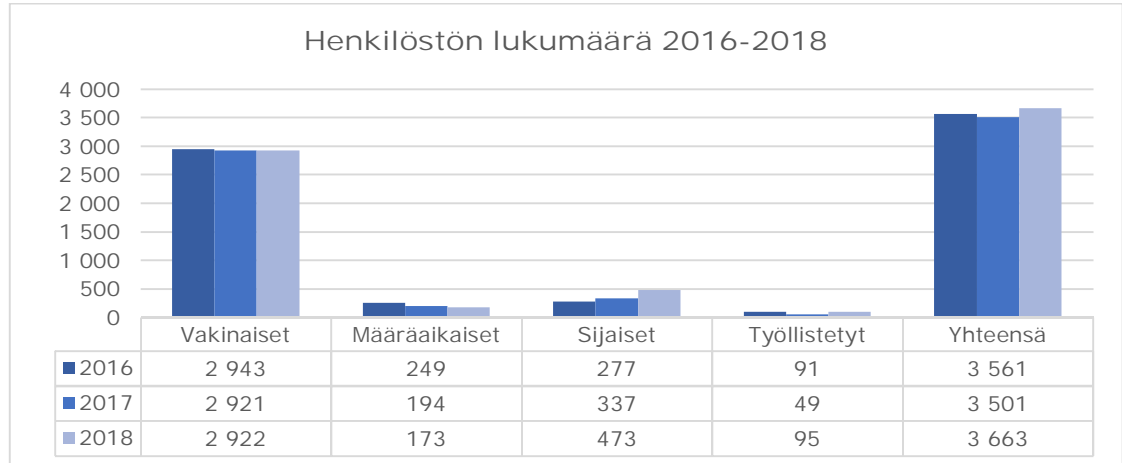
Investointimenoja kirjattiin 16,2 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion 1,0 miljoonalla eurolla. Sosiaali- ja terveystalouden hankkeet ylittivät 2,6 miljoonaa euroa, lasten ja nuorten palvelujen hankkeet 0,4 miljoonaa euroa, vapaa-ajan palvelujen hankkeet 0,01 miljoonaa euroa, toimialojen muut kohteet 0,3 miljoonaa euroa sekä kaava-alueet 0,1 miljoonaa euroa. Investointihankkeiden tuloja kirjattiin 1,3 miljoonaa euroa ja se ylitti talousarvion 0,7 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveystalouden hankkeiden ylitys liittyi kiinteistöyhtiöiden purkamiseen.

Valtuusto hyväksyi 4.3.2019 § 27 määrärahaylitykset vuoden 2018 talousarvioon.

Kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden sekä käyttötalouden, tuloslaskelmaosan, investointiosan ja rahoitusosan toteutumisvertailut esitetään luvussa Talousarvion toteutuminen.

1.3.2. Kaupungin henkilöstö

Koko kaupungissa työskentelee 3.663 henkilöä (3.501). Vakinaisen henkilöstön määrä 31.12.2018 oli 2.922 henkilöä, määräaikaisen henkilöstön 173 henkilöä ja sijaisten 473 henkilöä. Henkilötyövuosia tehtiin 3.355 (3.320). Henkilöstömäärä kasvoi 162 henkilöä ja henkilötyövuodet 35 vuoteen 2017 verrattuna. Olennaisia henkilöstöön liittyviä organisatiomuutoksia ei tilinpäätösvuonna ollut.

Sairaspoissaolot kasvoivat koko kaupungissa 59.798 päivästä 65 150 päivään eli 9,0 prosenttia yhden vuoden aikana. Kasvu on erittäin huolestuttavaa, vaikka kasvua selittää alkuvuonna koettu influenssaepidemia.

Kaupungin henkilöstömenot olivat yhteensä 156,7 miljoona euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 2,7 miljoona euroa edelliseen vuoteen verrattuna eli 1,7 prosenttia. Valtuuston kokouksessa 1.10.2018 § 129 hyväksymässä lisätalousarviossa muutettiin henkilöstön talousarvion määrärahoja. Henkilöstökuluja leikattiin 2,2 miljoona euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstökustannukset vuosilta 2014-2018 ja vertailu vuoden 2018 muutettuun talousarvioon.

Henkilöstökustannukset 1000 €	TP2014	TP2015	TP2016	TP2017	TA2018	TP2018
Palkat ja palkkiot	122 861	124 147	123 183	121 915	123 660	124 831
Muutos%	1,5 %	1,0 %	-0,8 %	-1,0 %	1,4 %	2,4 %
Eläkekulut	29 886	29 926	29 062	26 164	26 435	27 266
Muut henkilösivukulut	6 465	7 570	7 506	5 941	5 918	4 580
Henkilöstökulut yhteensä	159 212	161 643	159 751	154 021	156 013	156 677
Muutos%	1,0 %	1,5 %	-1,2 %	-3,6 %	1,3 %	1,7 %

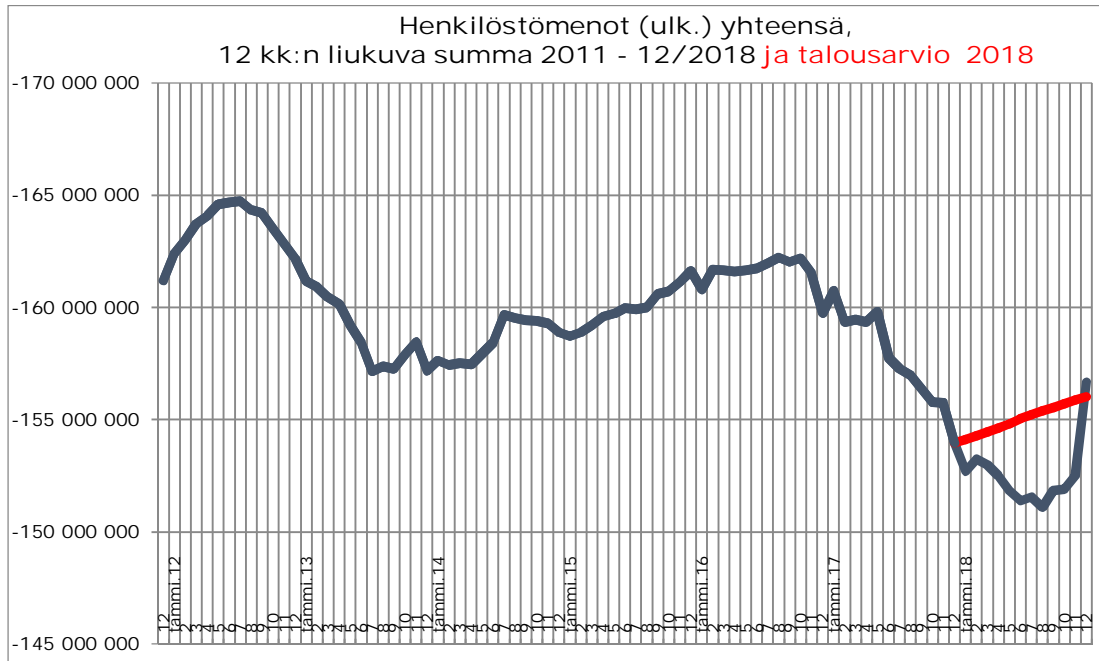
Henkilöstökustannusten alenemiseen ovat edellisten vuosien aikana vaikuttaneet systemaattinen henkilöstömenojen hallinta, matalat palkkatkaisut ja kilpailukykysovimuksen mukaiset toimenpiteet. Vuodesta 2017 alkaen henkilöstökustannuksiin ovat vaikuttaneet lomarahojen leikkaaminen 30 prosentilla.

Vuonna 2018 palkkoja tarkistettiin yleiskorotuksella 1.5.2018 alkaen ja tammikuussa 2019 maksuun tuli kertaerä, joka kirjattiin vuodelle 2018. Näiden yhteisvaikutus oli keskimäärin 2,4 miljoona euroa. Tämän lisäksi lomapalkkavarauksen lisääminen tai vähentäminen vaikuttaa vuosittain riippuen siitä, kuinka paljon lomaa ja säästövapaita on pitämättä vuoden vaihteessa. Lomapalkkavarauksen muutos on vuoden 2018 tilinpäätöksessä 0,4 miljoona euroa eli vaikutus on henkilöstökustannuksia kasvattava. Näiden edellä mainittujen toimenpiteiden johdosta henkilöstökustannukset kasvoivat keskimäärin 1,7 prosenttia eli 2,7 miljoona euroa vuonna 2018.

Henkilöstökustannuksia ovat vähentäneet myös henkilöstön vapaaehtoiset talkoovapaat sekä virkojen ja toimien täyttämättä jättäminen. Henkilöstösäästöjä toteutui palkattomilla vapailta noin 460.635 euroa ja päiviä kertyi 4.333.

Henkilöstökustannuksissa on hyvä huomioida, että henkilölukumäärä kasvoi 163, mutta henkilötyövuodet ainoastaan 35 henkilötyövuotta. Pääsääntöisesti palkkakustannusten kasvut johtuivat organisaatiossa jo työskenteleviin työntekijöihin kohdistuvista palkkatarkistuksista. Huomioon tulee lisäksi ottaa, että kilpailukyky sopimukseen liittyen lomarahoja leikkattiin edelleen 30 prosenttia vuonna 2018 sekä henkilöstökustannuksiin on alentavasti vaikuttanut edellisten vuosien osalta työnantajan sivukulujen väheneminen.

Vuodesta 2012 alkaen henkilöstömenoihin kohdistuneet säästötoimet lomautuksineen ja organisaatiouudistuksineen näkyvät menojen kehityksessä. Vuodesta 2017 alkaen henkilöstökustannusten kehityksessä näkyy kilpailukyky sopimuksessa sovittu lomarahaleikkauksen merkittävä vaikutus. Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstömenojen kehitys ajalla 2012-2018.

Salon kaupungin henkilöstöä koskevista tarkemmista tiedoista ja tunnusluvuista vuodelta 2018 on laadittu oma erillinen henkilöstökertomus.

1.3.3. Riskienhallinta

Kaupunginhallituksen hyväksymän riskienhallinnan toimintaohjeen tavoitteena on, että riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa koko kaupungin toimintavuoden aikaisia prosesseja ja osa jokapäiväistä toimintaa. Käytännön riskienhallintatyöstä vastaavat palvelualueet ja yksiköiden esimiehet. Riskienhallintatyöryhmän kokoonpanoa täydennettiin syksyllä 2018, sillä työryhmän tehtävänä on kehittää ja tukea koko konsernitason riskienhallintatyötä.

Riskienhallinnan kartoitus suoritettiin palvelualueilla alkuvuodesta 2018. Kartoituksen tulokset on käsitelty kaupunginjohtajan johtoryhmässä. Riskienhallintatyöryhmä on linjannut, että jatkossa kartoitus tehdään kerran valtuustokaudessa.

Syyskaudella 2018 järjestettiin työpaja, jossa työstettiin tuloskorttien tavoitteisiin kohdettuja riskejä ja arvioitiin numeerisesti niiden riskien todennäköisyyttä ja vaikutusta. Työpajan tavoitteena oli myös arvioida koko kaupunkitasoisia riskejä ja yhtenäistää niiden arviointia. Riskienhallintatyötä on tarkoitus jatkaa palvelualuekohtaisten riskienhallintasuunnitelmien laatimisella ja riskienhallintaosaamisen edelleen kehittämällä.

Valmiuteen liittyvä työ

Salon kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa on valmistunut kesällä 2018. Varautumisen arjen häiriötilanteisiin on tarkoitus huomioida normaalin toimintojen suunnittelun yhteydessä. Vuonna 2012 perustettu turvallisuustyöryhmä on kokoontunut kaksi kertaa vuoden 2018 aikana. Ryhmän puheenjohtajana toimi työsuojelupäällikkö. Ryhmässä on keskusteltu eri uhkakuvista, joita kaupunki voi kohdata, näihin liittyviä toimintamalleja ja mahdollisesti tarvittavia turvallisuussuunnitelmia. Lisäksi on mietitty yhteistyössä organisaation eri toimijoiden kanssa toimintatapoja kaupungin omatoimiseen varautumiseen liittyviin tapauksiin.

Työsuojeluriskit

Työsuojelutoimikunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa. Vuoden aikana keskeistä oli kaupungin eri kiinteistöiden sisäilmaongelmat ja niissä tarvittavat toimenpiteet. Vuoden aikana useassa eri kiinteistöissä selvitettiin ja toteutettiin sisäilmaan liittyviä korjaus- ja muita toimenpiteitä. Työsuojelu oli aktiivisesti mukana eri kohdekohtaisissa sisäilmatyöryhmissä työsuojelupäällikön toimiessa puheenjohtajana ja ko. palvelualueen työsuojeluvalltuutun toimiessa sihteerinä. Kentältä tullessiin havaintoihin epäasiallisesta ja haasteellisesta käytöksestä (asiakkaat, huoltajat, omaiset) on myös reagoitu. Vuoden 2018 aikana päivitettiin työsuojelun toimintaohjelma sekä laadittiin ohje kemikaaliturvallisuudesta ja kemikaaliluetelosta.

Salon kaupungin vakuutusyhtiö on ollut vuonna 2018 Pohjola Vakuutus Oy. Vakuutettaviin kohteisiin ja vakuutus turvaan ei ole tehty erityisiä muutoksia vuoden 2018 aikana. Vuonna 2018 suoritettiin kuitenkin kaupungin vakuutusten kartoitustyö, jonka suoritti vakuutusmeklari Rewenda Oy yhdessä kaupungin yhteyshenkilöiden kanssa. Vakuutusturva päätettiin kilpailuttaa vuonna 2018 ja sen yhteydessä vakuutusturvaa päivitettiin hieman paremmaksi. Kilpailutus tehtiin yhdessä vakuutusmeklarin ja kaupungin hankintapalvelujen toimesta. Kilpailutuksen lopputuloksena vakuutusmaksut alenivat huomattavasti ja siitä saatiin kaupungille merkittävät säästöt. Uusi vakuutusyhtiö on vuoden 2019 alusta lukien IF vahinkovakuutus Oyj.

Vuonna 2018 ei sattunut isompia vahinkoja. Suurin vahinkomäärä ja riskitekijä on edelleen lakisääteisissä tapaturmavakuutuksissa. Vuonna 2018 työtapaturmia sattui 176 kpl, mikä on enemmän kuin vuonna 2017.

1.3.4. Ympäristötekijät

Jäteveden laatu on täyttänyt lupaehdot, mutta tulevaisuudessa lupaehtoihin pääseminen edellyttää investointeja. Sakokaivolietteen lietteen tuonti jätevedenpuhdistamolle aiheuttaa haasteita mm. lietteen vastaanottopisteeseen sekä edellyttää tulevaisuudessa laiteinvestointeja.

Keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus on käynnissä. Jäteveden laatu on ollut normien mukainen.

Liikelaitoksella on käytössä kaksinkertainen jätevesimaksu, joka määrätään, jos kiinteistö johtaa sadevedet jätevesiviemäriverkostoon. Käytännössä maksuja ei ole vielä peritty, koska kiinteistöt ovat pääsääntöisesti tehneet liikelaitoksen huomautuksesta tarvittavat korjaukset viemärintiin. Toimenpiteellä hulevesiä on saatu pois kuormittamasta verkostoa ja puhdistamaa. Lisäksi kiinteistötulvat ovat vähentyneet, missä yleensä korvauksen maksajana on ollut liikelaitos.

Vuosi 2018 Salon kaupungissa oli ympäristönsuojelun toimialalla tavanomainen. Kaupungissa ei tapahtunut huomattavia ympäristövahinkoja. Jonkin verran odottamattomia kuluja aiheutui tammikuussa ilmenneestä jätevesilietteen päätyemisestä puroon Salon Suomusjärvellä. Päästöjä ilmaan aiheutui Kynttilä-Tuote Oy:n tehtaan palosta syyskuussa. Näillä tapahtumilla ei kuitenkaan ollut vaikutusta ympäristönsuojelun tai Salon kaupungin talouteen.

1.4. Sisäisen valvonnan arviointi 2018

1.4.1. Sisäisen valvonnan säädökset

Kuntalain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Hallintosäännössä on määriteltä, että kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä koko kaupunkikonsernissa. Lisäksi hallintosäännössä on määritelty lauta- ja johtokuntien, kaupunginjohtajan ja esimiesten vastuu sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2013 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja näiden pohjalta on kaupunginhallitus hyväksynyt yksityiskohtaisemman sisäisen valvonnan ohjeen vuonna 2014.

1.4.2. Sisäisen valvonnan tehtävät

Kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan sisäisen valvonnan tehtävät ovat:

- varmistaa kaupungin arvojen, eettisten periaatteiden ja hyvän hallinnon perusteiden noudattaminen
- edistää organisaation voimavarojen tehokasta ja taloudellista käyttöä
- varmistaa kaupungin tulojen perintä
- taata kaupungin omaisuuden huolellinen hoito
- varmistaa tietojärjestelmien tarkoituksenmukaisuus ja tietoturvallisuus
- taata esitettävien tietojen oikeellisuus, luotettavuus ja ajantasaisuus
- valvoa sovellettavien lakien sekä kaupungin omien sääntöjen ja ohjeiden noudattamista

Sisäisen valvonnan toteuttaminen on keskeisesti esimiesten työtehtävä ja osa päivittäisiä rutiineja. Sisäisen valvonnan kehittämiseen liittyviä rutiineja on korostettu vuoden aikana toteutettujen tarkastusten yhteydessä esimiehille ja järjestetty asiaan liittyvää koulutusta työyksiköissä.

1.4.3. Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja toteuttaa omalta osaltaan sisäistä valvontaa ja kohdentaa siihen tarkastustoimia. Sisäisen tarkastuksen asema ja tehtävät on määritelty hallintosäännössä. Sisäisessä tarkastuksessa työskentelevät sisäinen tarkastaja ja tarkastussihteeri. Sisäinen tarkastus on toteuttanut vuoden aikana sekä toimintasuunnitelman mukaisia, että erillistoimeksiantoina suoritettuja tarkastuksia. Lisäksi sisäinen tarkastus on avustanut palvelualueita erityiskysymyksissä.

Sisäinen tarkastus huolehtii tarkastuslautakunnan asioiden valmistelusta ja kokousrutiineista. Tarkastussihteeri toimii tarkastuslautakunnan sihteerinä ja sisäinen tarkastaja osallistui kokouksiin asiantuntijana.

1.5. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

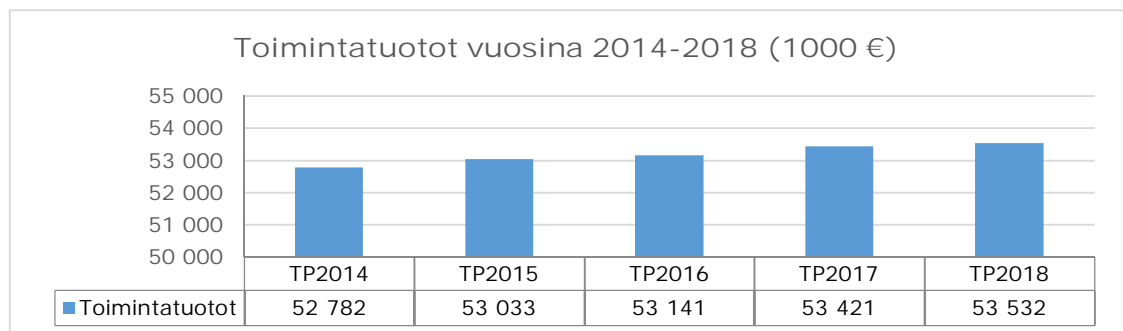
1.5.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	TP 2018 1 000 €	TP 2017 1 000 €
Toimintatuotot	53 532	53 381
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-338 654	-334 150
Toimintakate	-285 122	-280 769
Verotulot	181 080	196 124
Valtionosuudet	106 529	107 647
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	420	428
Muut rahoitustuotot	665	369
Korkokulut	-1 467	-1 439
Muut rahoituskulut	-93	-15
Vuosikate	2 013	22 345
Poistot ja arvonalentumiset	-17 388	-15 398
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-15 376	6 947
Tilinpäätössiirrot	535	535
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 841	7 481
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	15,8	16
Vuosikate / Poistot, %	12	145
Vuosikate, euroa / asukas	38	421
Asukasmäärä	52 332	53 014

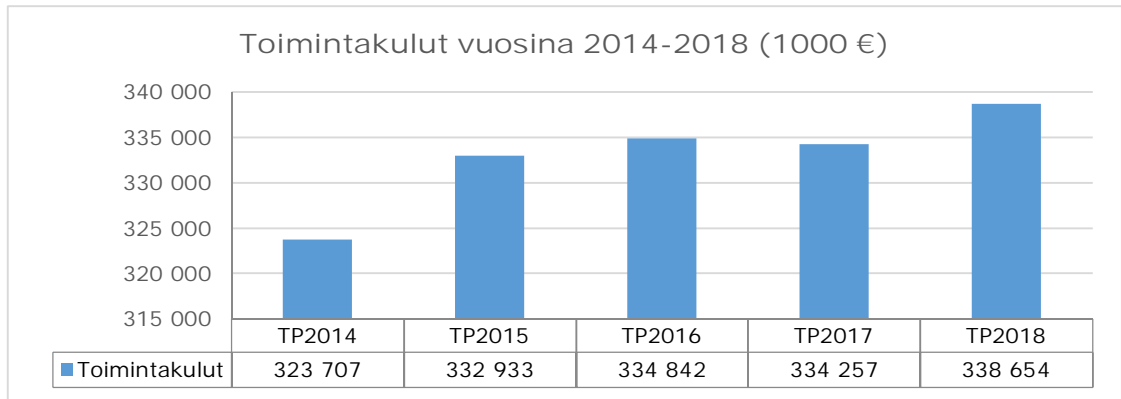
Toimintatuotot

Toimintatuotot toteutuivat 53,5 miljoonan euron suuruisena ja olivat viime vuoden tasolla. Toimintatuottojen kehitys viiden vuoden ajalla on ollut erittäin maltillista, ainoastaan 1,4 prosenttia. Toimintatuotoista 2,5 miljoonaa euroa on kertaluonteisia myyntivoittoja.

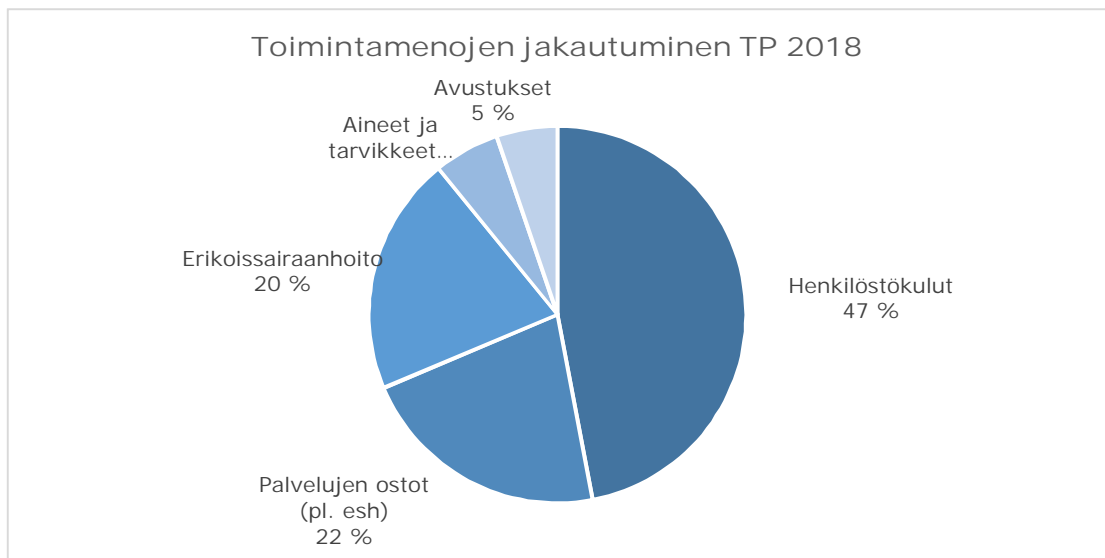

Toimintakulut

Toimintakulut toteutuivat 338,7 miljoonan euron suuruisina ja kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,5 miljoonaa euroa eli 1,3 prosenttia. Kaupungin toimintamenoista suurimmat menolajit ovat henkilöstömenot 156,7 miljoonaa euroa ja palvelujen ostot 140,3 miljoonaa euroa. Toimintamenojen kasvu on ollut maltillista viimeisten vuosien aikana. Edellisten vuosien vertailtaviin lukuihin vaikuttavat perustoimeentulotuen järjestämisen vastuun siirtyminen pois kaupungilta ja kilpailukykysojimus.

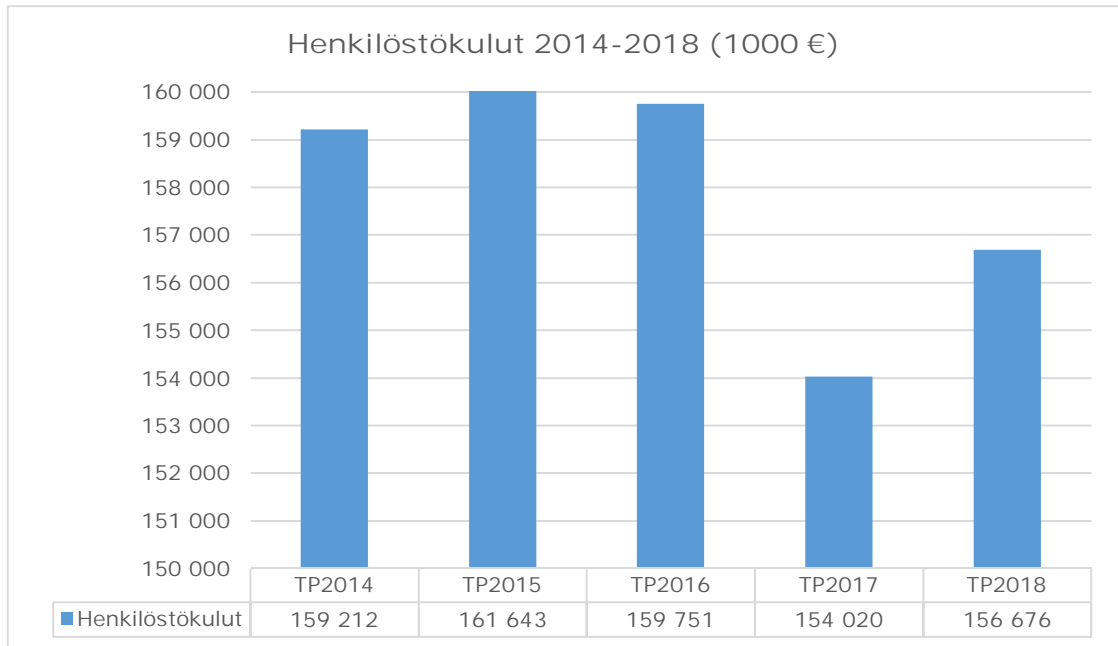
Alla olevassa taulukossa on esitetty toimintakulujen jakautuminen menolajeittain

Henkilöstökulut

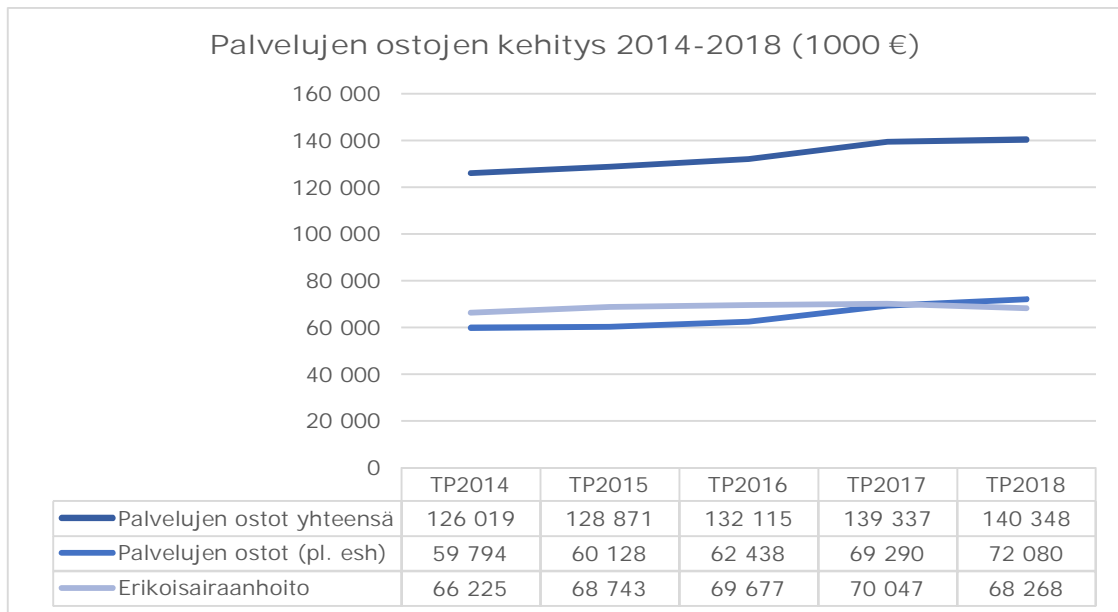
Kaupungin henkilöstökulut olivat yhteensä 156,7 miljoona euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 2,7 miljoona euroa edelliseen vuoteen verrattuna eli 1,7 prosenttia. Henkilöstökustannusten alenemiseen ovat edellisten vuosien aikana vaikuttaneet systemaattinen henkilöstömenojen hallinta, matalat palkkaratkaisut ja kilpailukykysojimuksen mukaiset toimenpiteet. Vuodesta 2017 alkaen henkilöstökustannuksiin ovat vaikuttaneet lomarahojen leikkaaminen 30 prosentilla.

Vuonna 2018 palkkoja tarkistettiin yleiskorotuksella 1.5.2018 alkaen ja tammikuussa 2019 maksuun tuli kertaerä, joka kirjattiin vuodelle 2018. Näiden yhteisvaikutus oli keskimäärin 2,4 miljoona euroa. Tämän lisäksi lomapalkkavarauksen lisääminen tai vähentäminen vaikuttaa palkkakustannuksiin vuosittain riippuen siitä, kuinka paljon lomaa ja säästövapaita on pitämättä vuoden vaihteessa. Lomapalkkavarauksen muutos on vuoden 2018 tilinpäätöksessä 0,4 miljoona euroa eli vaikutus on henkilöstökustannuksia kasvattava. Näiden edellä mainittujen toimenpiteiden johdosta henkilöstökustannukset kasvoivat keskimäärin 1,7 prosenttia eli 2,7 miljoona euroa vuonna 2018.

Palvelujen ostot

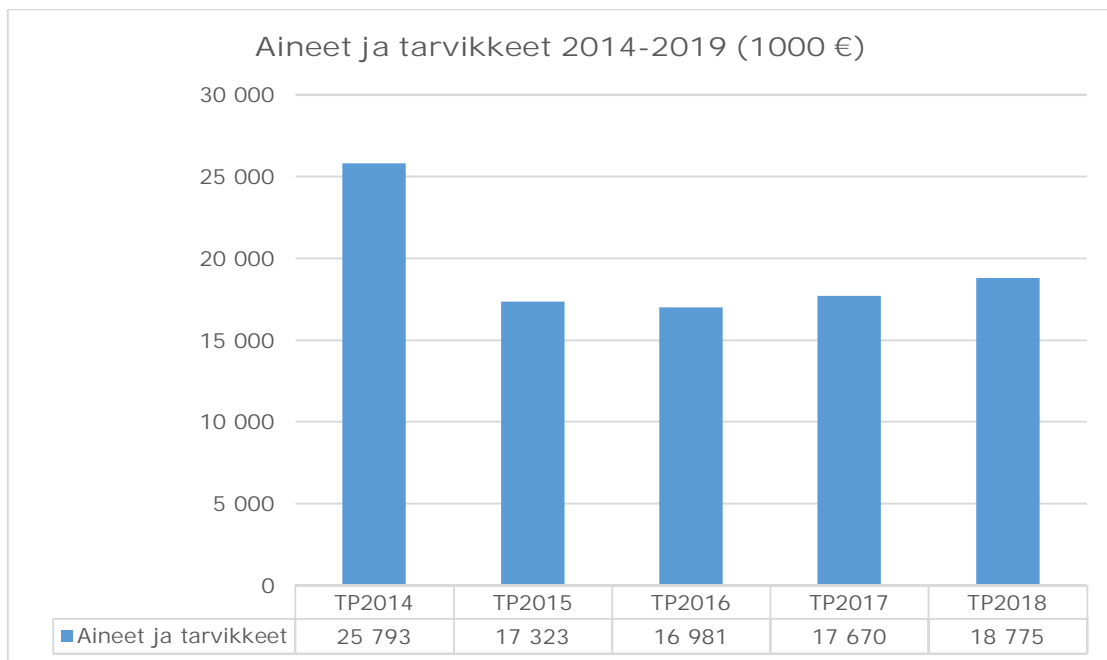
Palvelujen ostot toteutuivat 140,3 miljoonan euron suuruisena. Kasvua edelliseen vuoteen oli 1,0 miljoonaa euroa eli 0,7 prosenttia. Palvelujen ostojen kehitys oli erittäin maltillinen verrattuna edellisiin vuosiin ja pääsääntöisesti johtui erikoissairaanhoitojen kustannusten vähenemisestä 1,8 miljoonaa euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Palvelujen ostot (pl. ESH) kasvoivat 2,8 miljoonaa euroa eli 4,0 prosenttia. Kasvusta suurin osa kohdistui ICT-palveluihin, rakentamiseen ja ravitsemuspalveluihin. Huomioon tulee ottaa hintatason yleinen kehitys, joka nostaa ulkopuolelta ostettavien palveluiden kustannuksia. Alla olevassa taulukossa on esitetty palvelujen ostojen kehitys viimeiseltä viideltä vuodelta eriteltynä erikoissairaanhoitojen osalta.

Aineet ja tarvikkeet

Aineiden ja tarvikkeiden kustannukset nousivat 1,1 miljoonaa euroa eli 6,3 prosenttia. Kaupungin suurimpia aineisiin ja tarvikkeisiin kuuluvia ostoja ovat elintarvikkeet, hoitotarvik-

keet, lämpö ja sähkö. Aineiden ja tarvikkeiden markkinoilla tapahtuva hinnanvaihtelut heijastuvat suoraan kaupungin kustannuksiin. Myös ilmasto-olosuhteet aiheuttavat vaihtelua lämmön ja sähkön kulutuksessa eri vuosina.

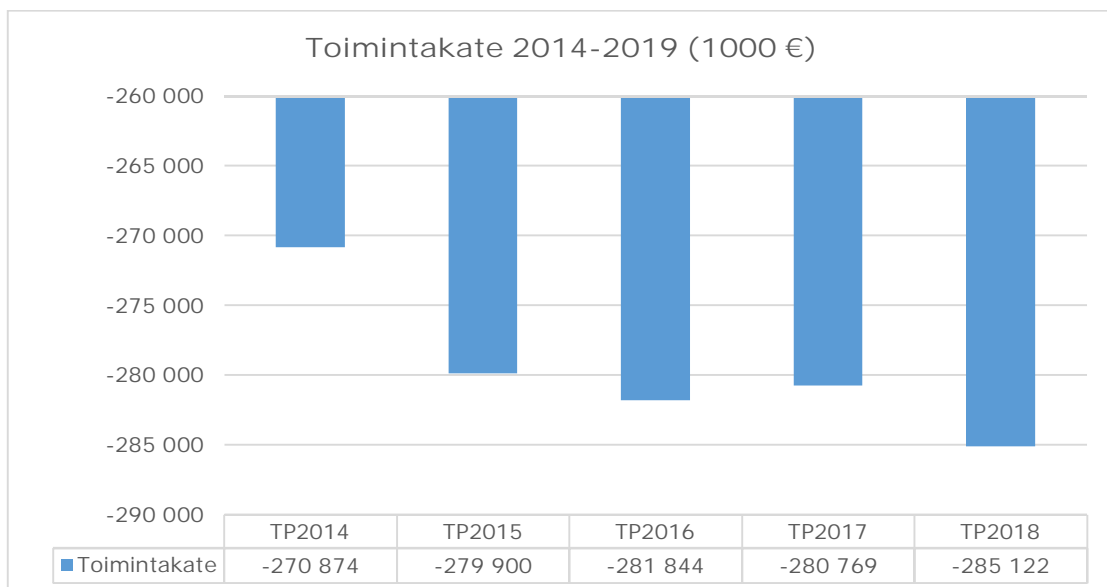
Avustukset

Avustukset toteutuivat 17,4 miljoonan euron suuruisina ja olivat lähes edellisen vuoden tasolla. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli 3,9 miljoonaa euroa ja laskua edellisestä vuodesta lähes miljoona euroa eli lähes 19,0 prosenttia.

Toimintakate

Toimintakate osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää niistä vähennettyjen toimintatulojen jälkeen katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate tilinpäätösvuonna oli -285,1 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni 4,4 miljoonaa euroa eli 1,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Toimintatuotot kattavat 15,8 prosenttia toimintamenoista. Alla olevassa taulukossa on esitetty toimintakatteen kehitys vuosina 2014-2018.

Verotulot ja valtionosuudet

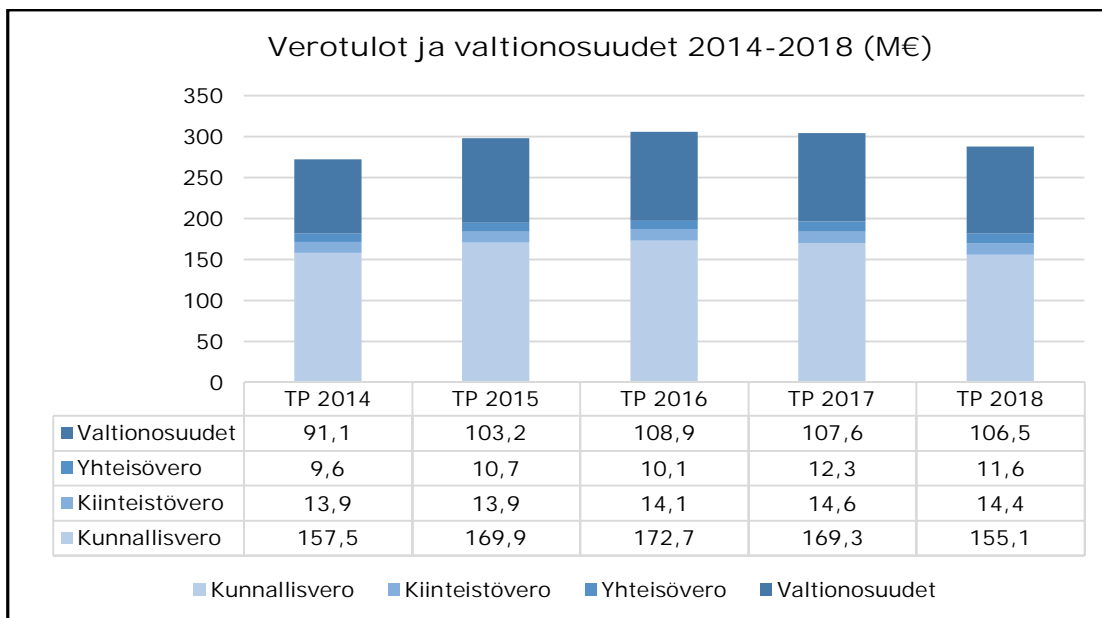
Verotulojen määräytymisen perusteet:

	2014	2015	2016	2017	2018
Tulovero-%	20,75	20,75	20,75	20,75	20,75
Kiinteistövero-%					
yleinen	0,90	0,90	0,90	0,93	0,93
vakituinen asuinrakennus	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
muut asuinrakennukset	1,15	1,15	1,15	1,30	1,30
voimalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
yleishyödyllinen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Kunnan tuloveroprosentti vuonna 2018 oli 20,75 prosenttia. Tuloveroprosentti on pysynyt samana vuodesta 2014 alkaen. Verotuloja kertyi vuonna 2018 yhteensä 181,1 miljoonaa euroa. Vähennyistä edellisvuoteen verrattuna oli 15,0 miljoonaa euroa eli 7,7 prosenttia. Kunnallisverotulot laskivat noin 14,2 miljoonaa euroa, joka johtuu veroperustemuutoksista, voimakkaasti kasvaneista ennakonpalautuksista ja pääomatulojen voimakkaasta kasvusta. Verotuloja heikentää myös negatiivinen väestökehitys. Yhteisöverojen laskun taustalla on edellisen vuoden poikkeuksellisen korkeat yhteisöverot. Kiinteistöverojen osalta voimalaitosten kiinteistövero muuttui vuodelle 2018. Kiinteistöverot ovat lähes edellisen vuoden tasolla.

Talousarviota 2018 laadittaessa verotulokehityksen arvioitiin olevan suurempaa ja yllätyksenä tuli poikkeuksellisen suuret vähennykset loppuvuodesta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 1.10.2019 § 129 lisätalousarvion, jonka seurauksena verotulot muutettiin vastaamaan huomattavasti pienempää verotulokertymää. Siitä huolimatta verotulot jäivät talousarviosta noin 1,2 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet toteutuivat 106,5 miljoonaa euron suuruisina. Valtionosuudet laskivat edellisvuodesta 1,1 miljoonaa euroa eli 1,0 prosenttia. Valtionosuuksia leikattiin vuodelle 2018 mm. kilpailukyky sopimukseen liittyen ja kustannusjaon tarkistukseen, joten vaikka veroperustemuutokset lisäsivät valtionosuuksia, niin kokonaisuudessa valtionosuudet laskivat.

Vuosikate

Vuosikate on tilinpäätöksessä 2,0 miljoonaa euroa. Vähennystä on 20,3 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate on keskeinen arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on vähintään siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Kun tulorahoituksen riittävyttä mittaava tunnusluku on 100 prosenttia, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Kaupungin vuosikate vuonna 2018 oli 12,0 prosenttia poistoista, joten talous tällä mittarilla laskettuna ei ole tasapainossa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja kulut toteutuivat 0,5 miljoonaa euron suuruisina (0,7 miljoonaa euroa). Rahoituskustannukset ovat pysyneet edellisten vuosien aikana alhaisina markkinakorkojen ollessa alhaalla.

Poistot

Poistot on kirjattu kaupunginvaltuuston 7.12.2009 § 194 hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Talousarviossa suunnitelman mukaisiksi poistoiksi oli varattu 15,2 miljoonaa euroa, mutta kaupungin neljä 100 prosenttia omistamaa kiinteistöyhtiötä purettiin vuoden aikana ja näiden vaikutus poistoihin oli kertaluonteisesti 2,0 miljoonaa euroa. Lopulliseen tuloslaskelmaan kirjattiin suunnitelman mukaisia poistoja 17,4 miljoonaa euroa.

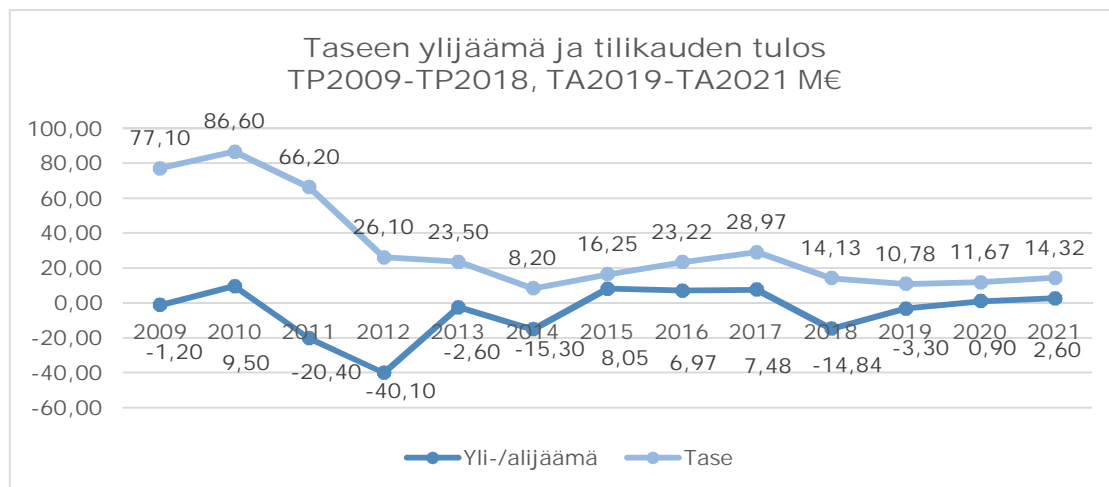
Tilikauden yli-/alijäämä

Vuonna 2018 toimintatuottoja kertyi 53,5 miljoonaa euroa ja kuluja kirjattiin 338,7 miljoonaa euroa. Salon kaupungin vuosikate oli 2,0 miljoonaa euroa plussalla. Kun poistot ja arvonalennukset ovat 17,4 miljoonaa niin kaupungin talous ei ole tasapainossa. Tilikauden tulos on 15,4 miljoonaa euroa alijäämäinen ja alijäämä poistoerokirjausten jälkeen 14,8 miljoonaa euroa. Tulos heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 22,3 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulokseen vaikutti olennaisesti verotulojen vähennys aikaisempaan verrattuna ja menojen kasvun hillitseminen 1,4 prosenttiin. Edellisvuonna tilikauden tulos oli 7,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuonna 2016 ylijäämää kertyi 7,0 miljoonaa euroa. Taseeseen on kertynyt ylijäämää edellisiltä vuosilta yhteensä 29,0 miljoonaa euroa.

Tilikauden negatiivisella tuloksella taseen ylijäämä vähenee 14,1 miljoonaan euroon eli 270 euroa per asukas (asukasmäärä 52 332).

Alla olevassa taulukossa kaupungin tilikauden yli-/alijäämä sekä taseen ylijäämän toteutuma vuosina 2009 -2018 ja taloussuunnitelma 2019–2021.

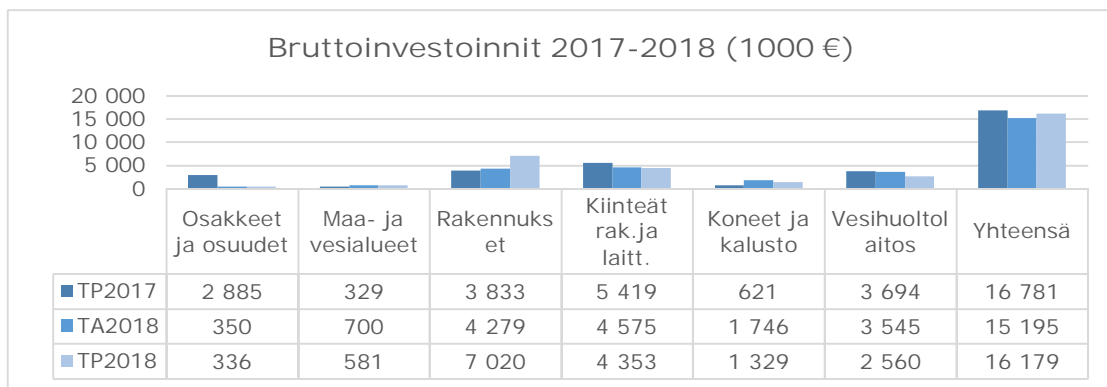
1.5.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

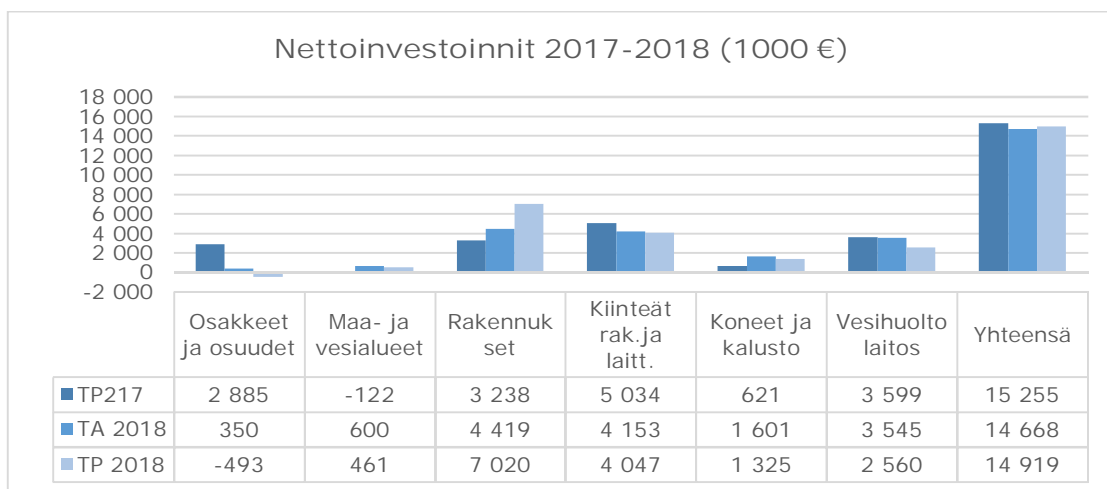
	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 013	22 345
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-2 520	-493
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 179	-16 781
Rahoitusosuudet investointimenoihin	310	1 075
Pysyvien vastaav.hyödykkeiden luovutustulot	3 469	642
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>-12 907</u>	<u>6 788</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-4 072	-421
Antolainasaamisten vähennys	556	209
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000	4 862
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 343	-14 471
Lyhytaikaisten lainojen muutos	20 000	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 912	-1 870
Rahoituksen rahavirta	<u>15 053</u>	<u>-11 691</u>
Rahavarojen muutos	2 146	-4 904
Rahavarat 31.12.	19 166	17 020
Rahavarat 1.1.	17 020	21 924
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5v €		
kertymä 5 vuodelta €	12 313 916,48	28 203 032,49
Investointien tulorahoitus, %	12,7	142,3
Lainanhoitokate	0,2	1,5
Kassan riittävyys, pv	19	17
Asukasmäärä	52 332	53 014
Kassastamaksut, M €	374	367

Investoinnit

Investointien kokonaismenot tilinpäätösvuonna olivat 16,2 miljoona euroa ja nettomenot 14,9 miljoona euroa. Investointien kokonaismenot ylittivät talousarvion noin 1,0 miljoona euroa. Ylitys johtui pääosin siitä, että Salon kaupungin 100 prosenttia omistamaa kiinteistöyhtiötä purettiin vuonna 2018 ja siirrettiin kaupungin taseeseen. Yhtiöt olivat Kiinteistö Oy Kiskon, Kuusjoen ja Suomensjärven sosiaali- ja terveystalot sekä Kiskon kotilinnan kiinteistöyhtiö. Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupungin bruttoinvestointien vertailu vuodelta 2017, talousarvio vuodelta 2018 ja toteuma vuonna 2018.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupungin nettoinvestointien vertailu vuodelta 2017, talousarvio vuodelta 2018 ja toteuma vuonna 2018.

Rakennusinvestoinnit olivat yhteensä 7,0 miljoonaa euroa. Poikkeuksellisen suuret rakennusinvestoinnit johtuvat kiinteistöyhtiöiden purkamisesta. Suuri muutos näkyy rakennusten ja rakennelmien kohdassa. Kiinteistöyhtiöiden purkujen rahoitusjärjestelyt aiheuttivat investointimenoja rakennusten osalta yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Merkittäviä talonrakennushankkeita olivat urheilupuiston pukuhuone ja huoltorakennus 0,8 miljoonaa euroa, kiinteistöjen sisäilmakorjaukset 0,81 miljoonaa euroa ja Tupurin koulun lämmitysjärjestelmän muutos 0,4 miljoonaa euroa sekä pääterveysaseman peruskorjaus 0,56 miljoonaa euroa. Pääterveysaseman investointihankkeen kokonaiskustannusarvio tuleville vuosille on 16,5 miljoonaa euroa.

Kiinteät rakenteet ja laitteet olivat yhteensä vuonna 2018 4,4 miljoonaa euroa. Suurimpana yksittäisenä investointina toteutettiin Kokoojakatu Tupuri–MT110 0,60 miljoonaa euroa ja uudelleen päällystettävät kadut 0,70 miljoonaa euroa.

Metsäjaanun teollisuusalueella olevan kiviaineksen arvo, kirjanpitokäsittely ja varastointi selvitettiin. Murskevaraston arvo (590.642,92 euroa) määriteltiin ja siirrettiin pysyvien vastaavien tililtä (Metsäjaanun teollisuusalue) varastotilille. Varastotililtä siirtyy vuoden aikana 107.234,84 euroa investointiprojektille Kokoojakatu Tupuri-MT110. Murskevaraston arvo tilinpäätöksessä 31.12.2018 on 483.408,08 euroa.

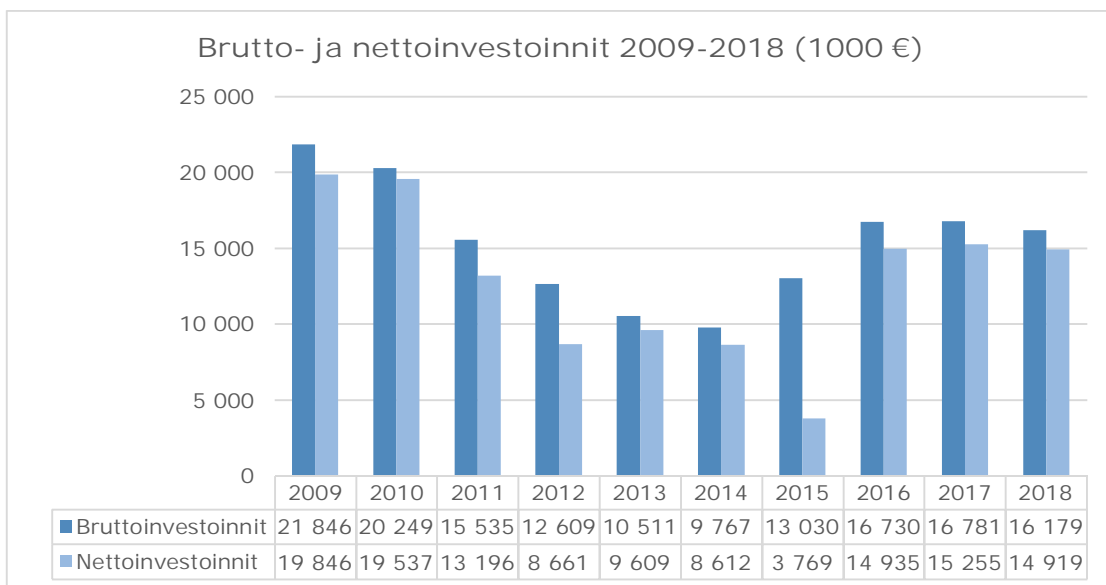
Lasten ja nuorten palvelujen irtaimiston investointihankkeita toteutettiin 0,41 miljoonaa eurolla, vapaa-ajan palvelujen 0,31 miljoonaa eurolla ja kaupunkikehityspalvelujen 0,61 miljoonaa eurolla.

Vesihuoltolaitoksen investointihankkeita toteutettiin 2,56 miljoonaa eurolla. Suurimpana hankkeena keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus 0,71 miljoonaa euroa. Saneeraukseen kohdistuu tulevana vuosina edelleen noin 1,0 miljoonaa euroa.

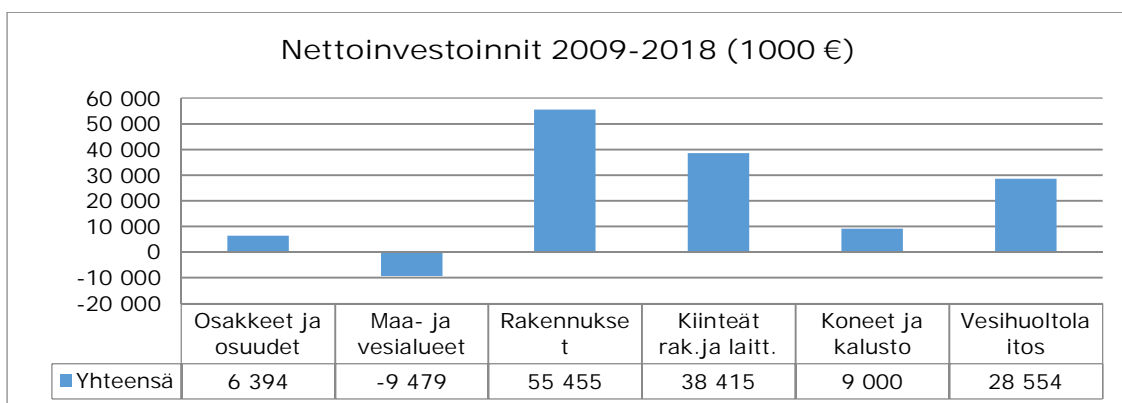
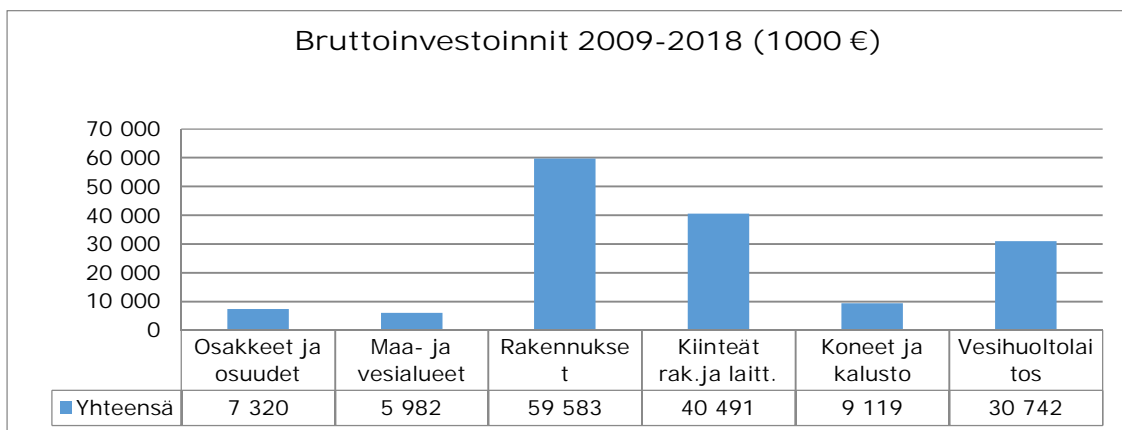
Käyttöomaisuutta myytiin seuraavasti:

Käyttöomaisuuden myynti			572 340
Tontit:		426 838	
Rakennukset:			
Pietarinkatu 8:n huonokuntoinen asuinrakennus	0		
Perniön Aseman päiväkoti, Kotoajontie 7	105 500	105 500	
Osakkeet:			
As Oy Vaskenportti, Rautapääntie 2, Vaskio	10 000		
As Oy Peltokankare, Reväntie 199 as 6, Reki-joki	8 000		
As Oy Helkapuisto, Matmäentie 3 B 3, Suomusj.	21 000	39 000	
Ajoneuvot:			
Ford Transit SAI-867 (Waltti-työpaja)	1 002	1 002	
Käyttöomaisuuden myyntivoitto			2 539 521
Tontit:		306 242	
Rakennukset:			
Pietarinkatu 8:n huonokuntoinen asuinrakennus	0		
Perniön Aseman päiväkoti, Kotoajontie 7	105 500	105 500	
Osakkeet:			
As Oy Vaskenportti, Rautapääntie 2, Vaskio	7 729		
As Oy Helkapuisto, Matmäentie 3 B 3, Suomusj.	16 879	24 608	
Koy Kiskon Kotilinnan purku	178 342		
Koy Kiskon sosiaali- ja terv.talon purku	1 132 224		
Koy Kuusjoen sosiaali- ja terv.talon purku	448 594		
Koy Suomusjärven sos.- ja terv.talon purku	343 009	2 102 169	
Ajoneuvot:			
Ford Transit SAI-867 (Waltti-työpaja)	1 002	1 002	
Käyttöomaisuuden myyntitappio			-19 953
Tontit:		-0	
Osakkeet:			
As Oy Peltokankare, Reväntie 199 as 6, Reki-joki	19 953	-19 953	

Alle olevassa taulukossa on esitetty Salon kaupungin investointimenojen kehitys vuosina 2009- 2018 (1.000 €).

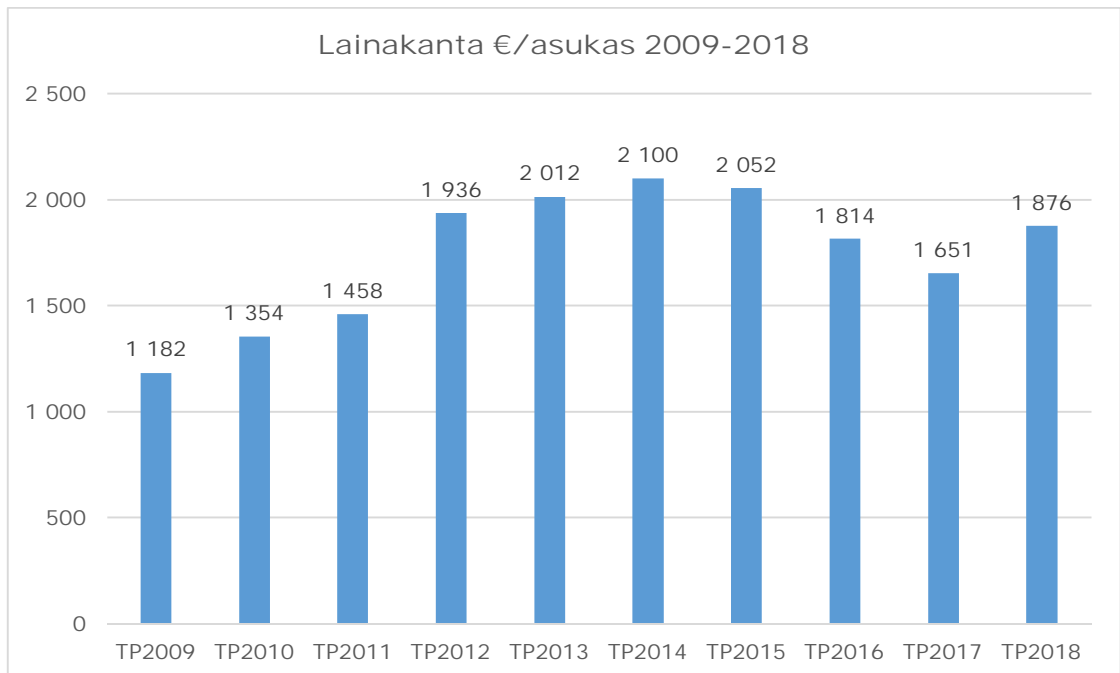
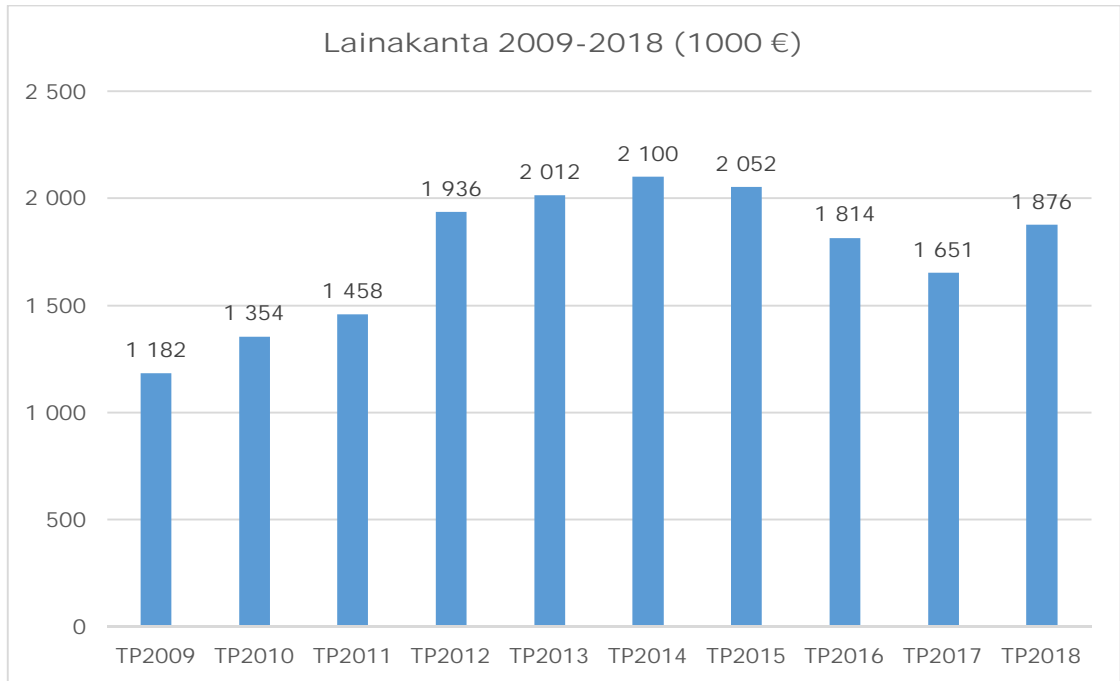
Alla olevassa taulukossa on esitetty brutto- ja nettoinvestointien kumulatiivinen kehitys ta- seryhmittäin vuosien 2009-2018 aikana.

Lainakanta

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 13,3 miljoonalla eurolla ja lyhytaikaisia kuntatodistuslainoja lisättiin 20,0 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi otettiin 4,0 miljoonaa euroa pitkäaikaista lainaa kaukolämpöyhtiön pääomalainan antamista varten.

Lainakanta on vuoden 2018 lopussa on 98,2 miljoonaa euroa eli 1 876 euroa per asukas. Lainakanta kasvoi tilinpäätösvoiton aikana 87,5 miljoonasta eurosta 98,2 miljoonaan euroon eli 10,7 miljoonaa euroa. Asukaskohtainen lainamäärä kasvoi 225 euroa per asukas. Lainamäärän kasvua selittää joulukuun ennakoitua heikompi verotulotilitys ja pääomalainan myöntäminen kaukolämpöyhtiölle.

Rahoituslaskelman tunnusluvuissa positiivinen toiminnan ja investointien rahavirta kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassanvahvistamiseen. Negatiivinen luku tarkoittaa, että menoja on jouduttu kattamaan joko olemassa

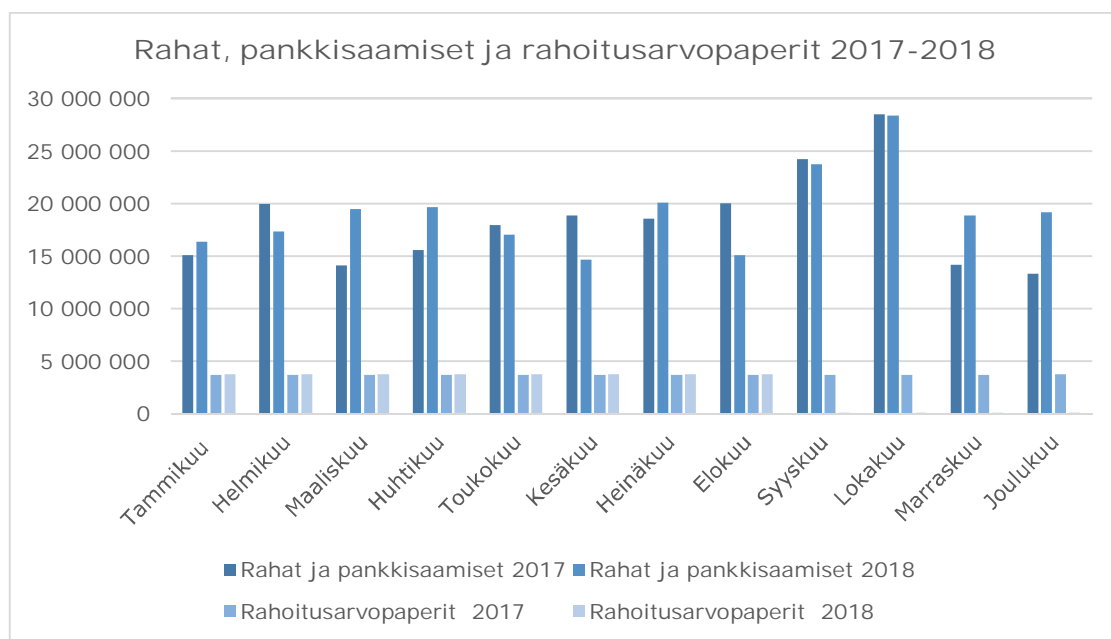
olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 12,9 miljoonaa euroa negatiivinen.

Tunnuslukuista toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta seuraa investointien omarahoituksen toteutumista tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden aikana. Kumulatiivisen viiden vuoden rahavirran pitäisi olla positiivinen, jotta omarahoituksella olisi pystytty kattamaan investoinnit tällä aikavälillä. Tilinpäätöksen tunnusluku on positiivinen.

Tilinpäätöksen investointien tulo-rahoitus 12,7 prosenttia osoittaa, että investointeja ei ole pystytty rahoittamaan tulo-rahoituksella.

Lainanhoitokate mittaa tulo-rahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Mikäli tunnusluku on yli 2, kunnan lainanhoitokyky on hyvä, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluku on alle 1. Lainanhoitokate tilinpäätösvoonna oli 0,2 joten kaupungin lainanhoitokyky oli heikko.

Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivässä. Rahan riittävyys oli 19 päivää.

Maksuvalmius säilyi koko vuoden aikana hyvänä. Rahavarat olivat vuoden lopussa 19,2 miljoonaa euroa. Maksuvalmiutta parannettiin vuoden lopussa nostettavilla kuntatodistuslainoilla.

Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 37,0 prosentista 44,1 prosenttiin.

Antolainat

Kaupungin konserniyhtiölle Kaukolämpö Oy:lle myönnettiin 4,0 miljoonan euron pääomalaista lainaa. Valtuusto oli hyväksynyt antolainan jo talousarviossa. Kaupunginhallitus hyväksyi lainan ja lainaehdot kokouksessaan 10.12.2018 § 460.

Sosiaalisen luotonuksen asiakkaita oli vuonna 2018 yhteensä 34 ja lainoja myönnettiin 69.712,77 euroa. Keskimääräinen myönnetty lainamäärä oli 2.050 euroa ja maksuaikaa lainoille myönnettiin keskimäärin 32 kuukautta. Kaupungin sosiaaliselle luotonukselle myönnetty nettolainapääoma on 270.000 euroa. Vuoden lopulla sosiaalista luottoa oli vuodesta 2012 lukien myönnetty 725.973,30 euroa, josta maksettu takaisin 459.392,77 euroa. Nettolainamäärä oli 266.580,53 euroa. Maksamatta jäävien lainaerien määrä laskutetuista on edelleen hienoisessa kasvussa. Sosiaalisen luotonuksen päätöksiä tehdään 2-4 kpl kuukaudessa. Lainapääoma on käytännössä uloslainattu ja päätöksiä voidaan tehdä lainan takaisinmaksuerien puitteissa noin 8.000 euron edestä kuukaudessa. Hakemuksia oli sisällä vuoden vaihteessa 12 kpl. Sosiaalisen luotonuksen päätöksen odotusaika on n. 3-4 kk.

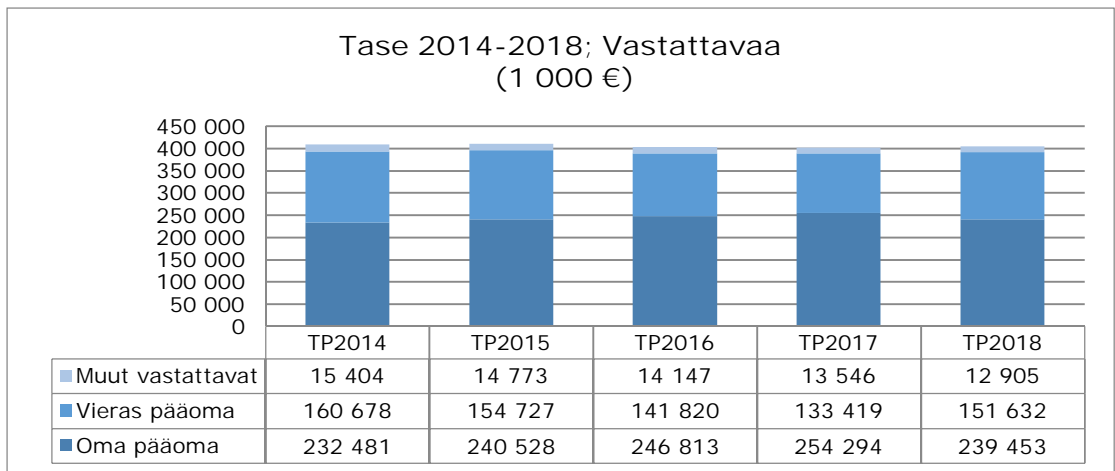
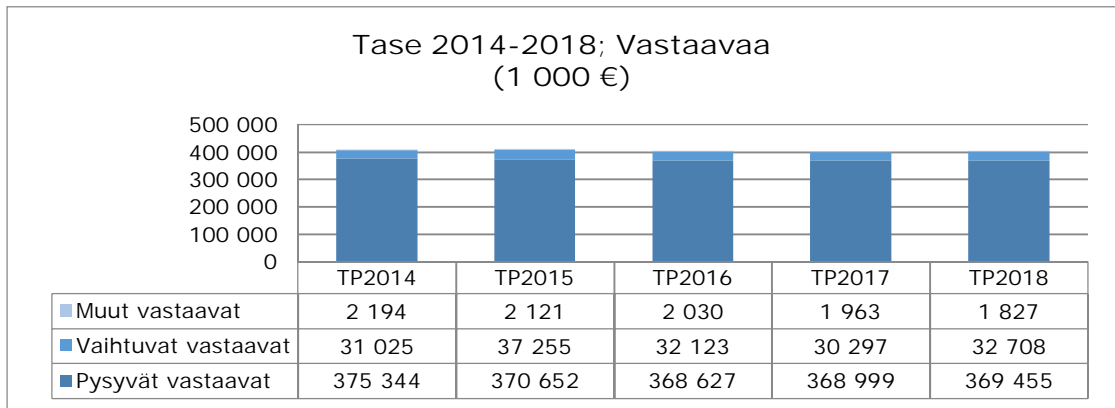
1.6. Rahoitusaseman ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	369 455	368 999
Aineettomat hyödykkeet	121	159
Muut pitkävaikutteiset menot	121	159
Aineelliset hyödykkeet	305 915	308 443
Maa- ja vesialueet	109 074	108 613
Rakennukset	118 556	121 833
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 490	74 987
Koneet ja kalusto	2 205	1 521
Muut aineelliset hyödykkeet	740	740
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	850	749
Sijoitukset	63 419	60 396
Osakkeet ja osuudet	43 259	48 679
Osakkuusyhteisöosuudet	4 927	
Muut lainasaamiset	15 233	11 717
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 827	1 963
Valtion toimeksiannot	1 390	1 491
Lahjoitusrahastojen varat	436	473
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 709	30 298
Vaihto-omaisuus	483	0
Aineet ja tarvikkeet	483	0
Saamiset	13 059	13 278
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Muut saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	13 059	13 278
Myyntisaamiset	7 008	7 461
Lainasaamiset	0	1
Muut saamiset	1 967	1 755
Siirtosaamiset	4 085	4 061
Rahoitusarvopaperit	13	3 726
Osakkeet ja osuudet	13	13
Muut arvopaperit	0	3 713
Rahat ja pankkisaamiset	19 153	13 294
VASTAAVAA	<u>403 990</u>	<u>401 260</u>

VASTATTAVAA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
OMA PÄÄOMA	239 453	254 294
Peruspääoma	223 783	223 783
Muut omat rahastot	1 544	1 544
Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)	28 968	21 486
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 841	7 481
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	10 924	11 459
Poistoero	10 924	11 459
PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Eläkevaraukset	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 981	2 087
Valtion toimeksiannot	1 390	1 491
Lahjoitusrahastojen pääomat	591	596
Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
VIERAS PÄÄOMA	151 631	133 419
Pitkäaikainen	69 744	71 096
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	64 695	65 513
Lainat julkisyhteisöiltä	1 126	1 373
Saadut ennakot	9	9
Ostovelat	1 986	2 273
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 928	1 928
Lyhytaikainen	81 887	62 324
Joukkovelkakirjalainat	20 000	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 118	20 274
Lainat julkisyhteisöiltä	246	369
Saadut ennakot	1 077	1 413
Ostovelat	11 902	15 549
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 490	3 142
Siirtovelat	34 054	21 576
VASTATTAVAA	<u>403 990</u>	<u>401 260</u>
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	62,1	66,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	44,1	37
Velat ja vastuut % käyttötuloista	45,7	37,9
Kertynyt yli/-alijäämä, 1000 €	14 126	28 968
Kertynyt yli/-alijäämä, e/asukas	270	546
Lainakanta 31.12., 1000 €	98 185	87 528
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 876	1 651
Lainasaamiset, 1000 €	15 233	11 717
Asukasmäärä	52 332	53 014
*) Oman pääoman sidottujen erien osuus, %	55,9	56,4
*) Rahoitusvarallisuus, €/asukas	-2 261	-1 918

Alla olevissa taulukoissa on esitetty kaupungin taseen kehitys vuona 2014–2018.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 tai sitä alempi prosenttiluku merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Tilinpäätöksessä kaupungin omavaraisuusaste on 62,1 prosenttia. Tulos on yli tavoitetason, vaikka tunnusluku heikkeni edellisestä vuodesta kaupungin velkamäärän kasvun myötä.

Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus käyttötuloista tarvittaisiin velkojen maksuun kerralla. Mitä pienempi tunnusluku, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tunnusluku ei kuitenkaan saisi ylittää 50 prosenttia. Velkojen maksuun kerralla tarvittaisiin 44,1 prosenttia kaupungin käyttötuloista. Luku on heikentynyt verrattuna edelliseen vuoteen.

Kaupungin lainamäärä vuoden lopussa on 98,2 miljoonaa euroa. Lainojen määrä on kasvanut 10,7 miljoonaa euroa vuoden takaisesta. Lainamäärän kasvua selittää, että kaupunki antoi pitkäaikaisen 4,0 miljoonan euron pääomalainan kaupungin omistamalle Kaukolämpö Oy:lle. Pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty lyhennysohjelman mukaisesti 13,3 miljoonalla eurolla, pääomalainan antamista varten nostettiin pitkäaikaista lainaa 4,0 miljoonaa euroa sekä lyhyt aikaisia kuntatodistuslainoja on nostettu 20,0 miljoonalla eurolla. Kokonaislainamäärä asukasta kohden on 1 876 euroa/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä on 225 euroa suurempi kuin edellisenä vuonna.

1.7. Kokonaistulot ja -menot (ulkoiset)

TULOT	2018		MENOT	2018	
	1 000 €	%		1 000 €	%
Varsinainen toiminta	339 687	92,3 %	Varsinainen toiminta	340	
Toimintatuotot	53 532	14,5 %	Toimintakulut	194	91,0 %
Verotulot	181 080	49,2 %	- Valmistus omaan käyttöön	338 654	90,6 %
Valtionosuudet	106 529	28,9 %	Korkokulut	0	0,0 %
Korkotulot	420	0,1 %	Muut rahoituskulut	1 467	0,4 %
Muut rahoitustuotot	665	0,2 %	Satunnaiset kulut	93	0,0 %
Satunnaiset tuotot	0	0,0 %	Tulorahoituksen korjauserät	0	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät			+/- Pakollisten varausten muutos	0	0,0 %
- Eläkevaraukset	0	0,0 %	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-20	0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-2 539	-0,7 %			
Investoinnit	3 779	1,0 %	Investoinnit	16 179	4,3 %
Rahoitusos. investointimenoihin	310	0,1 %	Investointimenot	16 179	4,3 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 469	0,9 %			
Rahoitustoiminta	24 556	6,7 %	Rahoitustoiminta	17 415	4,7 %
Antolainasaamisten vähennykset	556	0,2 %	Antolainasaamisten lisäykset	4 072	1,1 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000	1,1 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	13 343	3,6 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	20 000	5,4 %	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0 %
Oman pääoman lisäykset	0	0,0 %	Oman pääoman vähennykset	0	0,0 %
		100,0 %		373	
Kokonaistulot yhteensä	368 022	%	Kokonaismenot yhteensä	788	100,0 %

1.8. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

1.8.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä

	Kunta	Omistus%
Kuntayhtymät		
Salon seudun koulutuskuntayhtymä	Salo	88,84615
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin ky	Paimio	12,73456
Varsinais-Suomen lastensuojeluky	Salo	35,11171
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky	Turku	13,27679
Varsinais-Suomen liitto	Turku	10,74424
Tytäryhteisöt		
As Oy Sassinpelto	Salo	81,40
Koy Halikonrinne	Salo	100,00
Koy Ollefore	Salo	51,33
Koy Tiilitehtaanpiha	Salo	97,33
Koy Tiipilä	Salo	71,83
Tiipilän Lämpö Oy (Koy Tiipilän tytär)	Salo	55,81
Salon Vuokratalot Oy	Salo	100,00
Salon Jääliikuntahalli Oy	Salo	74,18
Yrityssalo Oy	Salo	100,00
Suomusjärven Kivikausikeskus Oy	Salo	100,00
Salon Kaukolämpö Oy	Salo	100,00
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Halikon Kalliorinne	Salo	39,33
As Oy Merisärki	Salo	24,15
Koy Hirviluhta	Salo	34,30
Koy Inkerenkurvi	Salo	45,07
Koy Säästötähti	Salo	50,00
Salon seudun työkeskus Oy	Salo	49,60
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	Turku	20,21
As Oy Makasiinintie	Salo	48,79
Salon IoT Park Oy	Salo	36,00
As Oy Halikon Härkpuisto	Salo	36,93

1.8.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Salon kaupungin konserniohjeen 22.5.2017. Konserniohjeen tarkoitus on parantaa kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden ja liikelaitosten kannattavuutta ja kilpailukykyä, niiden välistä tiedonkulkua ja omistajaohjausta, karsia toimintojen päällekkäisyyttä ja lisätä toimintojen tehokkuutta sekä riskienhallintaa ja näin edistää konsernin kokonaisuutta. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt linjaukset 12.9.2016, jonka mukaan 1.6.2017 alkaen perustetaan kaupunginhallituksen konsernijaosto, jonka tehtävänä on mm. konserniohjaus ja -valvonta. Konsernijaoston on kokoontunut 11 kertaa vuonna 2018.

Kaupunginvaltuusto valitsee edustajat kuntayhtymien valtuustoihin. Kaupunginhallitus sekä viranhaltijat valitsevat edustajat tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin ja nimeää ehdokkaat hallituksen jäseniksi konserniohjeen mukaisesti. Kaupunginhallitus ja nimetyt viranhaltijat ovat antaneet tarvittaessa toimintaohjeita tytäryhteisöjen hallintoon valituille edustajille. Konsernivalvontaa ja omistajaohjausta koordinoiva sisäinen konserni-ryhmä on toiminut aktiivisesti vuoden aikana. Salon kaupunki ja Salon Seudun Koulutuskuntayhtymä osallistuvat Kuntaliiton OMA –koulutushankkeeseen, jonka yhtenä tavoitteena on edistää kunnan ja kuntayhtymän välistä vuorovaikutusta ja omistajaohjausta. Vuoropuhelua onkin lisätty merkittävästi.

1.8.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuonna 2018 Salon kaupungin konserniin on kuulunut 11 tytäryhtiötä sekä 10 osakkuusyhtiötä.

Vuonna 2018 olennaisin muutos konsernin toiminnassa oli neljän yhtiön purkaminen kaupungin taseeseen. Tytäryhteisöistä vuoden aikana purettiin neljä yhtiötä, jotka olivat Koy Kiskon sosiaali- ja terveystalo, Koy Kuusjoen sosiaali- ja terveystalo, Koy Suomensjärven sosiaali- ja terveystalo sekä Koy Kiskon kotilinna. Purusta aiheutui kaupungille kustannuksia investointeihin, johon kirjattiin kyseisten kiinteistöjen arvo, noin 3 miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiöiden purusta aiheutui kaupungille myyntivoittoa noin 2,1 miljoonaa euroa.

Pääosa tytäryhtiöistä on asuntoihin liittyviä kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiöitä. Salon Vuokralat Oy:n tilanne on ollut melko hyvä vuonna 2018. Käyttöaste on ollut koko vuoden yli 90 prosenttia vähäisestä kysynnästä huolimatta. Alhainen korkotaso on helpottanut lainojen hoitoa. Maaseututajamien asuntojen käyttöasteet ovat laskusuunnassa. Salonkadun oppilasaruntojen muuttaminen normaaliasunnoiksi valmistui elokuussa 2018, ja asunnot vuokrattiin melko nopeasti.

Kiinteistö Oy Tiilitehtaanpihan omistusosuus on lähes 94 prosenttia ja tavoitteena on lunastaa vielä viimeisen omistajan osakkeet kaupungille. Neuvotteluja on käyty, mutta kaupungin tekemää tarjousta ei toistaiseksi ole hyväksytty. Osakkuusyhteisöjen määrä pysyi samana viime vuoteen verrattuna. Salon kaupungilla on edelleen muutamia yksittäisiä asunto-osakkeita ja asuntoja, joiden osalta on sovittu periaate, että ne laitetaan myyntiin sitä mukaa, kun ne vapautuvat. Osakkuusyhteisöjen osalta on tavoitteena saada konsernia yhdenmukaisemmaksi mm. ostamalla vähemmistöosuuksia kaupungin kannalta keskeisistä yhtiöistä.

Salon Kaukolämpö Oy:n yhdessä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n kanssa omistama Lounavoima Oy aloitti ekovoimalaitoksensa rakentamishankkeen. Urakoitsijavalinnat tehtiin vuodenvaihteessa 2018-2019 ja näin käynnistyi projekti, jonka lopputuloksena Salon Korvenmäkeen rakennettava ekovoimalaitos aloittaa jätteiden energiahyötykäytön vuonna 2021. Kaupunki myönsi Salon kaukolämpö Oy:lle 4,0 miljoonan euron pääomailman, johon oli varauduttu talousarviossa.

Salo IoT Park Oy markkinoi Salo IoT Campuksen tiloja ja palveluja aktiivisesti ja vuokralaisten määrä kasvoi tasaisesti.

1.8.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjaus sekä sen vastuut on kirjattu hallintosääntöön ja konserniohjeeseen. Molemmat on uudistettu vastaamaan nykyisen kuntalain säädöksiä. Konsernivalvontaa on hoitanut kaupunginhallitus, konsernijaosto, konsernijohto ja sisäinen konserniryhmä sekä kaupungin nimeämät yhtiökokousedustajat ja yhtiöiden hallitukseen valitut jäsenet. Myös toimialoilla yksittäiset asiantuntijaviranhaltijat ovat käytännön työssään ohjanneet konserniryhmä. Työtä on koordinoitunut sisäinen konserniryhmä.

Vuoden aikana järjestettiin FCG:n vetämänä USO –konsernipäivä, johon liittyi konsernijohtolle lähetetty kysely konsernijohtamisen kehittämisestä. Päivän aiheena oli konsernijohtamisen ja omistajapolitiikan kehittäminen. Huhtikuussa 2018 järjestettiin konsernipäivä kaupungin ja sen konsernin johdolle aiheena strategia ja konserniohjaus. Konserniohjausta ja toimintatapoja kehitetään edelleen huomioiden päivien tulokset.

1.8.5. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätös noudattaa rakenteeltaan peruskunnan tilinpäätöstä. Konsernitilinpäätös sisältää konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja konsernitaseen. Konsernitilinpäätöksen tunnusluvut ovat samat kuin peruskunnalla.

	TP 2018 1 000 €	TP 2017 1 000 €
Toimintatuotot	177 726	175 927
Toimintakulut	-466 496	-458 577
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	28	-61
Toimintakate	-288 742	-282 710
Verotulot	180 745	195 772
Valtionosuudet	122 881	124 042
Korkotuotot	20	19
Muut rahoitustuotot	657	539
Korkokulut -	-2 525	-2 708
Muut rahoituskulut -	-107	-39
**Rahoitustuotot ja kulut yht.	-1 956	-2 188
Vuosikate	12 928	34 915
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 772	-26 051
Omistuksen eliminointierot	32	32
Arvonalentumiset	0	
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	-13 813	8 895
Tilinpäätössiirrot	15	0
Tilikauden verot	-42	-80
Laskennalliset verot	-208	-143
Vähemmistöosuudet	3	7
Tilikauden ylijäämä + / alijäämä-	-14 044	8 679
KONSERNI TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	38,1	38,4
Vuosikate / Poistot, %	48,3	134
Vuosikate, euroa / asukas	247	658,6
Asukasmäärä	52 332	53 014

Konsernin tilikauden alijäämä on 14,0 miljoonaa euroa ja muutos edellisen vuoteen oli 22,7 miljoonaa euroa negatiivinen. Toimintatuotoilla katetaan 38,1 prosenttia toimintakuluista. Vuosikate tilinpäätösvuonna oli 12,9 miljoonaa euroa ja se heikentyi noin 22,0 noin miljoonaa euroa. Vuosikate ei kata 26,8 miljoonan euron suunnitelman mukaisia poistoja, joten tulorahoitus ei ole ollut riittävä.

1.8.6. Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 928	34 915
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-42	-80
Tulorahoituksen korjauserät	-2 065	-110
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-21 563	-25 229
Rahoitusosuudet investointimenoihin	573	1 231
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1 802	1 629
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 368	12 356
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-73	-60
Antolainasaamisten vähennykset	110	115
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 354	6 607
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 615	-23 476
Lyhytaikaisten lainojen muutos	20 000	0
Oman pääoman muutokset	-142	171
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja po muutos	1	-27
Vaihto-omaisuuden muutos	49	-87
Saamisten muutos	-1 295	-4 312
Korottomien velkojen muutos	7 645	4 099
Rahoituksen rahavirta	15 034	-16 970
Rahavarojen muutos	6 666	-4 614
Rahavarat 31.12.	40 549	33 883
Rahavarat 1.1.	33 883	38 498
	6 666	-4 614

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen		
kertymä viideltä vuodelta €	43 447 368,22	44 565 898,31
Investointien tulorahoitus, %	61,6	145,5
Lainanhoitokate	0,7	1,4
Kassan riittävyys, pv	29	24
*) Kassastamaksut M €	509	510

Konsernin investointien kokonaismenot tilinpäätösvuonna olivat 21,6 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 21,3 miljoonaa euroa. Vuosikate ei kattanut nettoinvestointeja. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 8,4 miljoonaa euroa negatiivinen. Luku kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassanvahvistamiseen. Konsernin lainakanta oli yhteensä 163,8 miljoonaa euroa ja kasvua edelliseen vuoteen 8,7 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta seuraa investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Kumulatiivisen viiden vuoden rahavirran pitäisi olla positiivinen, jotta omarahoituksella olisi pystytty kattamaan investoinnit tällä aikavälillä. Tilinpäätöksen 2018 tunnusluku on positiivinen 43,4 miljoonaa euroa, mutta on heikentynyt edellisestä vuodesta. Investointien tulorahoitusprosentti 61,6 prosenttia osoittaa, että investointeja ei pystytty rahoittamaan tulorahoituksella. Lainanhoitokate on 0,7 prosenttia ja se tippui edellisvuoden tasosta. Lainanhoitokate-tunnusluku on huono, kun se on alle 1.

1.8.7. Konsernitase ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	450 341	456 116
Aineettomat hyödykkeet	334	717
Aineettomat oikeudet	1	18
Muut pitkävaikutteiset menot	332	643
Ennakkomaksut	0	56
Aineelliset hyödykkeet	437 229	443 136
Maa- ja vesialueet	114 181	114 464
Rakennukset	228 947	231 462
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 726	75 251
Koneet ja kalusto	9 403	9 078
Muut aineelliset hyödykkeet	6 894	7 173
Enn.maksut ja keskeneräiset	3 077	5 709
Sijoitukset	12 778	12 262
Osakkuusyhteisöosuudet	7 303	7 067
Muut osakkeet ja osuudet	4 040	3 723
Muut lainasaamiset	301	339
Muut saamiset	1 135	1 134
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 076	3 056
VAIHTUVAT VASTAAVAT	69 804	61 301
Vaihto-omaisuus	1 924	1 383
Saamiset	27 330	26 035
Pitkäaikaiset saamiset	2 994	1 945
Lyhytaikaiset saamiset	24 336	24 090
Rahoitusarvopaperit	2 098	6 071
Rahat ja pankkisaamiset	38 451	27 812
VASTAAVAA YHTEENSÄ	523 220	520 473

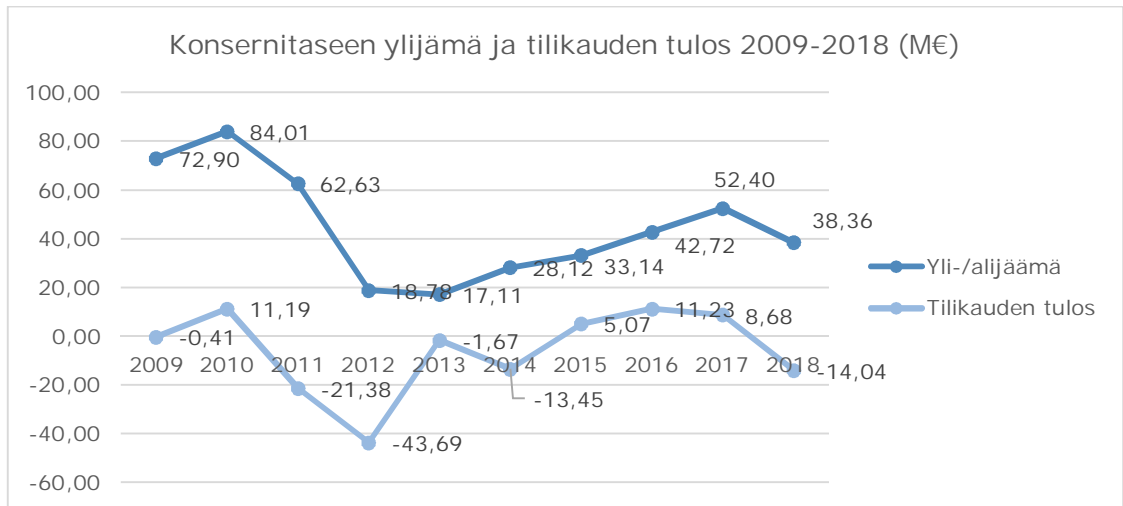
	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	266 976	281 035
Peruspääoma	223 783	223 783
Arvonkorotusrahasto	916	916
Muut omat rahastot	3 922	3 937
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	52 399	43 721
Tilikauden yli-/ alijäämä	-14 044	8 679
VÄHEMMI STÖÖSUUDET	218	410
PAKOLLISET VARAUKSET	4 734	4 348
Eläkevaraukset	23	25
Muut pakolliset varaukset	4 711	4 323
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 252	3 231
VIERAS PÄÄOMA	248 041	231 448
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	126 956	126 431
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	7 051	7 536
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	36 833	28 618
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	77 202	68 863
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>523 220</u>	<u>520 473</u>
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste %	51,1	54,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	51,2	46,3
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	56	48,8
Kertynyt ylijäämä+ /alijäämä, 1000 €	38 355	52 399
Kertynyt ylijäämä+ /alijäämä, € / asukas	733	988
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	163 788	155 049
Konsernin lainat, € / asukas	3 130	2 925
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	301	339
Asukasmäärä	52 332	53 014
Oman pääoman sidottujen erien osuus, %	43,7	43,9
Rahoitusvarallisuus, e/asukas	-3 443	-3 236

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 prosentin ylittävää omavaraisuutta. Konsernin omavaraisuusaste on edellisen vuoden aikana heikentynyt sen ollessa 51,1 prosenttia, mutta ylittää edelleen tavoitetason.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, jos velat maksettaisiin kerralla. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Velkojen maksuun kerralla pitäisi käyttää yli puolet eli 51,2 prosenttia käyttötuloista. Tunnusluku on heikentynyt edellisvuodesta, jolloin suhteellinen velkaantuneisuus oli 46,3 prosenttia.

Tilikauden alijäämä oli 14,0 miljoonaa euroa. Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää tilinpäätösvoosi mukaan lukien 38,4 miljoonaa euroa. Konsernin lainakanta kasvoi pääsääntöisesti kaupungin velkaantumisen seurauksena. Vuoden lopussa lainaa oli 163,8 miljoonaa euroa ja se kasvoi 8,7 miljoonalla eurolla edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Konsernilla on lainoja 3 130 euroa asukasta kohden, kun se vuoden 2017 tilinpäätöksessä oli 2 925.

Konsernin taseen ylijäämän kehitys vuosina 2009–2018

Vuosien 2009–2013 luvut eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2014–2017 kanssa kirjaustavan muutoksista johtuen.

1.9. Ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä

Salon kaupungin vuoden 2018 tilikauden tuloksesta ehdotetaan tehtäväksi seuraavat tilinpäätössiirrot:

Tilikauden tulos	-15.375.812,78 €
Poistoeron lisäys	0,00 €
Poistoeron vähennys	534.524,46 €
Varausten muutos	0,00 €
Tilikauden alijäämä	-14.841.288,32 €

Tilikauden alijäämä -14.841.288,32 euroa esitetään siirrettäväksi oman pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämättilille.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1. Kaupunginvaltuuston tulokortti

Elinvoima ja työpaikat

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
1. Luo edellytyksiä uusille työpaikoille	1.1. Salon IOT-Campuksen käyttöaste kehittyä suunnittelukaudella 50 %:iin/ käyttöastetavoite	1.1. Kampuksella olevien yritysten määrä lisääntyy ja käyttöaste on vahvassa nousussa.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	1.2. Työllisyystilanne paranee / Kuukausiluvut edellisvuotta paremmat	1.2. Työttömyysprosentti oli joulukuussa 11,7 %, joka oli 2,5 %-yksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli 669 vähemmän kuin vuosi sitten.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	1.3. Kehittyvät kunnan vastuulla olevat työvoima- ja yrityspalvelut / kokeiluhankkeen toteutuminen / Uudet Salon kasvupalvelut, valmistelu v. 2017 aikana	1.3. Hanke ei toteutunut, Salon osalta.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	1.4. Työpaikkaomavaraisuus kasvaa / Vertailu edellisvuoteen	1.4. Vertailutietoa ei ole saatavilla.	Kaupungin- hallitus	Ei aloitettu ☐
	1.5. Mahdollistava infra / Tontteja 2 v. tarve, kaava 5 v. tarve, raakamaata 10 v. tarve, seuranta vuositasona	1.5. Määrällisesti on vähintään 2v tonttireservi. Määrällisesti raakamaata on vähintään 10 v reservi, edellyttäen pieniä laadullisia täydennyksiä.	Kaupungin- hallitus	Valmis
2. Vahvistaa ja monipuolistaa salolaista osaamista	2.1. Yhteishanke SSKKY:n ja yritysten kanssa sekä täydennyskoulutus työllistämistä koskien metallialan työvoimavajeen lieventämiseksi / Työvoiman parantunut tarjonta	2.1. Yhteistyötä asian eteen on tehty eri tavoin ja alueen yritykset ovat myös lisänneet rekrytointeja.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	2.2. Korkeakoulut ja yliopistot Salon elinvoiman edistäjänä / Koulutustarjonta, opinnäytetyöt ja tutkimushankkeet	2.2. Yhteistyöhankkeita on vireillä muun muassa kyber turvallisuuteen ja liikenteeseen liittyen. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kanssa käynnistyy yhteistyö opiskelijoiden harjoitustöiden parissa.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	2.3. Amk toiminta IOT-Campukselle / Vientikoulutuksen aloittaminen Salossa	2.3. Turun ammattikorkeakoulun Salon toimipiste aloittaa ensimmäisen täyden lukuvuotensa Salo IoT kampuksella. Koulutusta myydään aktiivisesti Kiinaan.	Kaupungin- hallitus	Valmis

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
3. Toimii vahvana kumppanina yrityksille ja muille toimijoille	3.1. Tuotekehitysyhteistyö ja kokeilu-hankkeet / Toteutuneet hankkeet	3.1. Useita hankkeita meneillään mm. katuvalaistuksen liiketunnistimien, automaattisen energian kulutusseuranta- ja järjestelmän, desinfioivien kaappien ja LED-valon, puhtaanapidon ohjauksen ja tilojen käytön seurannan tiimoilta. SmartCity -yhteistyö Huaweiin kanssa aloitettu.	Kaupungin-hallitus	Valmis ■
	3.2. Hyvä yrittäjyysilmapiiri, yrittäjyysvaikutusten arviointi- mittarin käyttö / Kyselyn tulokset paranevat	3.2. Salo sijoittui Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiirikyselyssä neljänneksi.	Kaupungin-hallitus	Valmis ■
	3.3. Palvelujen ja hankintojen monipuolistaminen / Hankintapoliittisen ohjelman noudattaminen	3.3. Hankintapoliittinen ohjelma laadittu ja se on toteutunut lähes 100 %:sti.	Kaupungin-hallitus	Valmis ■
4. Viestii ja markkinoi rohkeasti Saloa	4.1. Kv. ja kansallisilla markkinoilla toimivien yritysten sijoittuminen Saloon aktiivisten myyntitoimien seurauksena / Sijoittumiset	4.1. Uudistettu Business in Salo -esitteet englanti, saksa, venäjä ja Kiina. Koulutuksen myyntineuvottelumatka Kiinaan. 1 kansainvälinen yritys sijoittunut	Kaupungin-hallitus	Kesken □
	4.2. Pendelöintiedellytyksiä parannetaan / asukasluvun positiivinen kehitys	4.2. Pendelöintiyhteydet on huomioitu linjastosuunnitelussa. Uusi ostoliikenne alkaa elokuussa 2019.	Kaupungin-hallitus	Valmis ■

Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
1. Uudistaa ennakkoluulottomasti ja rohkeasti palveluja ja toimintatapoja	1.1. Oppimisympäristöjen kehittäminen ja palvelurakenteen uudistaminen. Reuna-alueen kuntakeskuksissa säilyy alakoulu, päiväkotit, liikunta- ja nuorisotilat sekä kirjastopalvelut / Muutokset palvelupisteiden ja palvelupaikkojen määrässä	1.1. Omatoimikirjastojen muutostyöt etenevät suunnitellusti. Muutoksia liikuntapaikkojen lukumäärässä ei ole tapahtunut.	Kaupungin-hallitus	Kesken □

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.2. Maakuntauudistuksen jälkeisen kunnan valmistelu toteutetaan kaupungin asettamien tavoitteiden mukaisesti ja järjestämislain mahdollistamassa aikataulussa / Salo 2021 hanke viedään loppuun seuraavalla valtuustokaudella	1.2. Edelleen odotellaan linjauspäätöksiä maan hallituk- selta. Valmisteluun on osallistuttu aktiivisesti maakun- nan työryhmissä. Työryhmien edustajat raportoivat työstä kuukausittain. Valmistelu on joiltakin osin hidas- tunut lainsäädännön puuttuessa.	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒
	1.3. Kuntarajoista riippumattomat palvelut digitalisaatiota hyödyntäen	1.3. Ei ole aloitettu.	Kaupungin- hallitus	Ei aloi- tettu ☐
2. Edistää palveluratkaisuilla kuntalaisten hyvinvointia ja alueen vetovoimaa	2.1. Palvelut sisällöllisesti ja laadullisesti nykyvaatimusten ja kokonaisedun mukaisia / Vertailuarvioinnit	2.1. SOTE:ssa käytössä SHQS -laatu järjestelmä. Keski- suurten kaupunkien sote-kustannusten vertailu 2017 valmistunut.	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒
	2.2. Aukkaan aktiivisuus oman yhteisön kehittämiseksi lisääntyy / Yhteistapahtumat ja käynnistetyt hankkeet	2.2. Kylähanke on painottanut neuvontaa ja tiedotusta. Yhteistyötä on edistetty jalkautumalla kyliin sekä järjestämällä kursseja, pitäjäkokouksia ja lähidemokratiata- paamisia. Tapaamisissa on ollut keskusteleva ja raken- tava ilmapiiri. Salon yhdistykset ovat aktiivisesti hake- neet Leader-hankkeita ja 15 kylää osallistui Avoimet kylät -kampanjapäivään. Kylät ovat uudistaneet kotisivu- jaan ja julkaisseet lehtiä ja esitteitä. Taajamiin on suunnitteilla uusia yhdistysvetoisia monipalvelukeskuksia. Kylien kokoontumistiloja on kehitetty ja vuokrattavien seurantalosten tietoja on viety nettipalveluun.	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒
	2.3. Kolmannen sektorin ja yksityisen palvelutuotannon osuus palveluiden tuottamisessa kasvaa / Toteutuneet muutokset	2.3 Kehitysvammahuollon kilpailutus, joka tulee voimaan 1.1.2019, lisää yksityisen palvelutuotannon osuutta kehitysvammapalveluissa, koska uusia yksiköitä saadaan Salon kaupungin alueelle. Vanhuspalveluissa yksityisen palvelutuotannon taso on vakiintunut.	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
3. Edistää kuntalaisten ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia	3.1. Asukkaiden aktiivisuus oman yhteisön kehittämiseksi lisääntyä / yhteistahtumat ja käynnistetyt hankkeet	Kylähanke on painottanut neuvontaa ja tiedotusta. Yhteistyötä on edistetty jalkautumalla kyliin sekä järjestämällä kursseja, pitäjäkokouksia ja lähidemokratiatapaamisia. Tapaamisissa on ollut keskusteleva ja rakentava ilmapiiri. Salon yhdistykset ovat aktiivisesti hakeneet Leader-hankkeita ja 15 kylää osallistui Avoimet kylät -kampanjapäivään. Kylät ovat uudistaneet kotisivujaan ja julkaisseet lehtiä ja esitteitä. Taajamiin on suunnitteilla uusia yhdistysvetoisia monipalvelukeskuksia. Kylien koontumistiloja on kehitetty ja vuokrattavien seurantaloiden tietoja on viety nettipalveluun. Henkilöstön osallistamista on parannettu Fiilispulssin käyttönotolla. Strategian valmistelun yhteydessä henkilöstöllä oli mahdollisuus osallistua vastaamalla kyselyyn. Toimivan työyhteisön kärkihankeen avulla esimiehiä on kannustettu vuorovaikutteisiin toimintatapoihin. Esimiehet ovat päässeet mukaan kaupungin strategia-työhön kaupunginjohtajan johtamisiltapäivien muodossa.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	3.2. Muutokset toteutuvat kaupungin koordinoimana	3.2. Salo 2021-hanke muodostaa pohjan koordinaatiotyölle.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	3.3. Ennakoiva sisäinen ja ulkoinen viestintä suunnitteilla olevista asioista tehostuu (ml. Some) / Viestintämittaukset	3.3. Somekäyttö on kasvanut edelleen ja sen merkitys kaupungin viestinnässä on lisääntynyt.	Kaupungin- hallitus	Kesken

Vakavarainen talous

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
1. Tasapainottaa vastuullisesti talouttaan niin että arviointimenettelyn kriteerit eivät täyty	1.1. Tavoitteena on tasapainottaa talous suunnitelmakaudella siten, että taseen yli-/alijäämä tili on pysyvästi positiivinen / Tilikauden tulos	1.1. Verotulot toteutuivat 15,0 milj, euroa edellistä vuotta pienempänä ja jäivät talousarviosta 1,2 milj. euroa. Verotulojen olennaisesta vähenemisestä vuoden aikana tehtiin valtuustossa lisätalousarvio, jossa verotulot oikaistiin lähemmäksi todellista verotulototeumaa. Vuosikate toteutui positiivisena 2,0 milj. euroa, mutta poistojen jälkeen tilikauden tulos toteutui -14,8 milj. euroa alijäämäisenä. Vuoden 2019 talousarvio on laadittu -3-3 milj. euroa alijäämiseksi. Vuodelle 2019 on arvioitu voimakasta verotulojen kehitystä. Verotulojen kehitystä tulee seurata ja tasapainottaa menot vastaamaan tulokehitystä. Kaupungin taseen alijäämä on vuoden 2018 tilinpäätöslu- vuilla 14,1 milj. euroa. Talous tulee saattaa tasapainoon mahdollisuuksien mukaan jo vuonna 2019.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	1.2. Konsernitase on ylijäämäinen / Taseen yli- alijäämä	1.2. Konsernin alijäämä oli 14,0 milj. euroa. Konsernitaseen ylijäämä 31.12.2018 on 38,4 milj. euroa. Kaupungin alijäämä on 14,8 milj. euroa ja kaupungin taseen ylijäämä 14,1 milj. euroa.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	1.3. Investointien omarahoitustaso on lähellä 100 % ja kunta ei velkaannu merkittävästi / Omarahoitusaste / konsernin velkataso / asukas alle maan keskiarvon	1.3 Vuosikate on 2,0 milj. euroa ja investointeja vajaat 16,2 milj. euroa, joten omarahoitusaste on 12,7 prosenttia. Kaupungin ja konsernin lainakanta kasvoi. Konsernin lainakanta on 163,8 milj. euroa (155,0) eli 3130 euroa per asukas. Konsernin lainakannan maan keskiarvo on 6 299 per asukas (vuonna 2017).	Kaupungin- hallitus	Kesken
	1.4. Kunnallisveroprosentti on enintään maan keskiarvon suuruinen	1.4. Kunnallisveroprosentti 20,75 ylittää keskimääräisen vajaalla prosentilla (19,92).	Kaupungin- hallitus	Kesken
	1.5. Tasapainottamistavoitteen edellyttämät uudet toimintamuodot pannaan täytäntöön / Seuranta ja raportointi	1.5. Vuonna 2016 hyväksytty sopeuttamisohjelma on huomioitu talousarviota laadittaessa. Uusista sopeuttamistoimista ei ole sovittu, mutta mm. prosessien lii- nauksessa lähtökohtana on aina myös taloudellinen tehokkuus.	Kaupungin- hallitus	Kesken

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
2. Edistää kustannustehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta	2.1. Optimaalinen palveluverkko talouden, toiminnan ja kokonaisedun näkökulmasta sekä uudistuneet toimintatavat / Palveluverkkoa ja tilojen käyttöä koskevat selvitykset ja toimeenpano	2.1. Palveluverkkoselvitykset on liitetty osaksi Salo 2021 hanketta. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on keskeytynyt eikä toteudu tällä vaalikaudella.	Kaupungin-hallitus	Kesken
	2.2. Oman toiminnan jatkuva kehittäminen / Lean-hankkeen eteneminen ja tulokset	2.2. Vuoden 2018 laaja-alaisin lean-työ kohdistui rekrytoinnin uudistamiseen. Päätökset siirtyivät vuodelle 2019.	Kaupungin-hallitus	Kesken
3. Uudistaa toimintaansa ennakoimalla ja tiedolla	3.1. Päätöksentekoa tukevan tiedon laatu paranee / Uudistuva raportointijärjestelmä	3.1. Saaga raportointijärjestelmä on otettu käyttöön talouspalveluissa, mutta raportoinnin kehittäminen jatkuu edelleen mahdollisimman luotettavan ja nopean tiedon tuottamiseksi päätöksenteon tueksi.	Kaupungin-hallitus	Kesken
	3.2. Raportoinnin kehittäminen ja joka-päiväisen johtamisen taulun hyödyntäminen kaupungin ennakoivassa johtamisessa	3.2. Raporttien pohjatietojen luotettavuutta ja ajantasaaisuutta on kehitetty ja automatisointia lisätty.	Kaupungin-hallitus	Kesken

Johtaminen ja osaava henkilöstö

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
1. Varmistaa strategisen ja ennakoivan johtamisen sekä päätöksenteon	1.1. Päätöksentekoa ja henkilöstön toimintaa ohjaavat selkeät strategiset linjaukset / Arviointi ja Salo 2021 hanke	1.1. Vuoden aikana pidettiin neljä kaupunginjohtajan johtamisaamu- tai -iltapäivää. Aiheet kytkeytyivät strategian tutuksi tekemiseen ja jalkauttamiseen arjen toimintaan.	Kaupungin-hallitus	Valmis
	1.2. Johtamisessa selkeä työnjako luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken / Arviointi	1.2. Hallintosäätöä ei ole raportointiajankohtana tarkasteltu. Kaupunginhallituksella ja johtoryhmällä on tapauksia, joissa voidaan keskustella myös toimivaltaa koskevista kysymyksistä.	Kaupungin-hallitus	Kesken

Strateginen päämäärä	Tavoite ja mittari	Raportointi 1-12	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.3. Tietoinen luottamuksen rakentaminen ja vuorovaikutuksen lisääminen / arviointi	1.3. Strategiaa ja valmistelussa olevia keskeisiä asioita käsiteltiin kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen iltakouluissa ja valtuustoseminaarissa. Osallistuttiin Kuntaliiton USO-seminaareihin (Uuden sukupolven organisaatiot). Luottamushenkilöiden ja kaupunginjohtajan johtoryhmän kesken järjestettiin tapaamisia.	Kaupungin- hallitus	Valmis
2. Mahdollistaa innostavan ja vaikuttavan esimiestyöskentelyn	2.1. Esimiestyö on tasalaatuista ja laadukasta / Esimiestyön arviointi, henkilöstökyselyt	2.1. Kaupunki pääsi mukaan Kevan työhyvinvointikyselyyn. Kyselyn mukaan valtaosa lähiesimiestyön ja johtamisen mittareista saa hieman vertailuaineistoa positiviempia arvioita. Lähiesimiestyön osalta parhaat arvot saavat luottamuksellinen ilmapiiri oman esimiehen kanssa sekä esimiesten vastuunkanto omista päätöksistään. Tuloksia selostetaan tarkemmin henkilöstökertomuksessa.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	2.2. Johtamista ja esimiestyötä tukeva työnjako	2.2. Esimiestyön kartoitukseen liittyvä kysely oli vastattavana marras-joulukuun vaihteessa. Kyselyyn vastasi 121 esimiestä.	Kaupungin- hallitus	Kesken
3. Tukee ja kannustaa henkilöstön osaamista, hyvinvointia ja aloitteellisuutta	3.1. Osaava, motivoitunut ja toimintatapoja uudistava henkilöstö	3.1. Lakisääteisen koulutussuunnitelman mukaisia koulutuspäiviä, jotka oikeuttavat koulutuskorvaukseen, oli yhteensä 4.336. Työttömyysvakuutusrahaston antaman laskelmakaavan mukaisesti koulutuskorvaus olisi n. 74.000 €. 24 % henkilöstöstä (vuonna 2016 31 %) ei ole osallistunut minkäänlaiseen koulutukseen vuoden aikana.	Kaupungin- hallitus	Valmis
	3.2. Paremmat työyhteisötaidot / työyhteisötaitojen kehittyminen	3.2. Toimivan työyhteisön kärkihanke käynnistyi syyskuussa. Syksyn aikana järjestettiin mm. vuorovaikutusviikko, jonka aikana työyhteisöjen huomiota kiinnitettiin vuorovaikutuksen merkitykseen ja pienten huomioimisten vaikutukseen työyhteisön toimivuuteen. Muutoinkin työyhteisöjen käytössä olivat työsuojevaluutettujen työyhteisötaito-koulutukset sekä KivaQ-toiminta.	Kaupungin- hallitus	Kesken
	3.3. Työhyvinvoinnin lisääntyminen / Sairaspoissaolojen vähentyminen	3.3. Henkilöstötilastojen mukaan sairauspoissaoloja kerkyi 19,4 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti lasketuna, missä on 1,4 päivää lisäystä vuodesta 2017. Muut havainnot ja toimet on selostettu henkilöstöraportissa.	Kaupungin- hallitus	Valmis

2.2. Kaupunginhallituksen tulokortti

Elinvoima ja työpaikat

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Luo edellytyksiä uusille työpaikoille	1.1. Salo IoT Campuksen käyttöaste kehittyi 30 %:iin / käyttöastetavoite	1.1.1. Kehittämis-, elinkeino- ja työllisyyspalvelujen sekä Yrityssalon kehittämis-, markkinointi- ja investointitoiminta edistävät Salo IoT Park Oy:n liiketoimintaa	1.1.1.1. 30 % tiloista on vuokrattuna Salo IoT Park Oy:n määrittämässä tavoiteaika- taulussa, viimeistään vuoden 2018 lopussa.	1.1.1.1. Kampuk- sella olevien yritysten määrä lisääntyy ja käyttöaste on vahvassa nousussa.	1.1.1.1.1. Tilojen kysyntä ei kehitys suotuisasti tai tilat eivät ominaisuuksiltaan vastaa kysyntää.	3 x 2 = 6	Kaupunki- kehitysjohtaja	Valmis ☒
	1.2. Työllisyys paranee ja työpaikkomavaraisuus kasvaa	1.2.1. Investointitoiminta /Osaamiskeskittymän toteuttaminen	1.2.1.1. Kuukausittaiset työttömyysluvut parempia kuin edellisen vuoden vastaavat. Raportoidaan myös Invest In toiminnan kautta tulleet työpaikat	1.2.1.1. Työttömyysprosentti oli joulukuussa 11,7 %, joka oli 2,5 %- yksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli 669 vähemmän kuin vuosi sitten.	1.2.1.1.1. Salon toiminnasta riippumattomat tekijät vaikuttavat negatiivisesti	2 x 2=4	Kaupunki- kehitysjohtaja	Valmis ☒
					1.2.1.1.2. toimintaympäristö ei vastaa yritysten tarpeisiin	2 x 2=4	Kaupunki- kehitysjohtaja	Ei aloitettu ☐
					1.2.1.1.3. Salo ja sijoittuvat yritykset eivät kohtaa	3 x 2=6	Kaupunki- kehitysjohtaja	Ei aloitettu ☐
					1.2.1.1.4. Palkkatukea ei kunnalle tule	3 x 2=6	Kaupunki- kehitysjohtaja	Ei aloitettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.3. Kehittyvät kun- nan vastuulla ole- van työvoima- ja yrityspalvelut / uu- det Salon kasvupal- velut, valmisteltu kasvupalvelu-uudis- tuksen aikatau- lussa.	1.3.1. Aktiivinen osallistuminen maa- kunnan kasvupalve- lujen valmisteluun	1.3.1.1. Salon kau- pungin edustus on mukana kaikissa keskeisissä valmis- teluryhmissä ja edistää kaupungin tavoitteita valmiste- lussa.	1.3.1.1. Salon kau- pungin edustus on mukana kaikissa keskeisissä valmis- teluryhmissä ja edistää kaupungin tavoitteita valmiste- lussa.	1.3.1.1.1. Ei päästä mukaan valmisteluun tai kaupungin ääntä ei kuunnella.	3 x 1 = 3	Kaupunki- kehitysjohtaja	Valmis ☒
					1.3.1.1.2. Ky- syntä kasvaa, mutta kaupunki ei reagoi asiaan riittävästi	3 x 1=3	Kaupunki- kehityslau- takunta	Ei aloi- tettu ☐
	1.4. Mahdollistava infra	1.4.1. Yritysten ja asukkaiden tarpei- siin sopiva perusra- kenne valmiina	1.4.1.1. Luovutetta- vissa olevia tontteja 2 v, kaavoitettuja tontteja 5 v ja raaka- kamaata 10 v tar- vetta vastaava määrä.	1.4.1.1. Määrälli- sesti on vähintään 2v tonttireservi. Määrällisesti raaka- kamaata on vähintään 10 v reservi, edel- lyttäen pieniä laa- dullisia täydennyk- siä.	1.4.1.1.1. Ole- massa oleva infra ei vastaa tarpei- siin. Kysyntä kas- vaa, mutta kau- punki ei reagoi asiaan riittävästi. Toimenpiteet: Aktiivinen palaut- teenseuranta ja toimintaympäris- tön kehittäminen ja muuttaminen. Ennakoiva kaa- voitus ja raaka- maan hankinta.	2 x 2 = 6	Kaupunki- kehityslau- takunta	Valmis ☒

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	1.5. Nuorten syrjäytymisen vähentäminen, katkeamattomat palveluketjut, jotka tukevat nuorten koulutautumista ja työllistymistä.	1.5.1. Monialainen yhteistyö nivelvaiheet huomioiden	1.5.1.1. Etsivän nuorisotyön asiakkuuksien määrä. Työllistyneiden ja koulutukseen siirtyneiden määrä.	1.5.1.1. Etsivän nuorisotyön asiakkuuksien määrä 363 vuoden 2018 aikana. Nuorten työpajatoimintaan vuonna 2018 osallistuneista (102 henkilöä) 27% siirtynyt koulutukseen tai työllistynyt (Työpajakso jatkuu vuoden 2019 puolelle 25 %:lla osallistuneista). Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa oppilaan siirtäminen saattaen toiselle asteelle moniammatillisessa työryhmässä. Psykiatristen sairaanhoitajien työpanos lisätty koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.	1.5.1.1.1. Nuorten löytyminen ja motivointi	2x2=4	Opetuslautakunta, Sosiaali- ja terveyslautakunta	Kesken
2. Vahvistaa ja monipuolistaa salaista osaamista	2.1. Yhteishanke SSKKY:n ja yritysten kanssa sekä täydennyskoulutus työllistämistä koskien metallialan työvoimavajeen lieventämiseksi	2.1.1. Täydennyskoulutukset	2.1.1.1. Edistetään täydennyskoulusta niin, että yksikään sijoittuminen tai yrityksen kehittämishanke ei kariudu osaamisen puutteen. Raportoidaan koulutuksista.	2.1.1.1. Alueen yritysten rekryointitarpeet ovat konkreetisoituneet jossain määrin rekryointeihin.	2.1.1.1.1. Osaaaminen ei vastaa tarpeita.	2 x 2 = 4	Kaupunki-kehitysjohtaja	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	2.2. Korkeakoulut ja yliopistot Salon elinvoiman edistäjänä / koulutustarjontaa, opinnäytetyöt ja tutkimushankkeet	2.2.1. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa	2.2.1.1. Yhteistyöhankkeet oppilaitosten kanssa, kaupungille tehtävät opinnäytetyöt. Yhteistyökumppaneina mm. Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Aalto yliopisto ja Salon seudun koulutuskuntayhtymä.	2.2.1.1. Yhteistyöhankkeita on vireillä muun muassa kyberturvallisuuteen ja liikenteeseen liittyen. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kanssa käynnistyy yhteistyö opiskelijoiden harjoitustöiden parissa.	2.2.1.1.1. Paikakunnalla tarjottavat palvelut vähenevät merkittävästi	3 x 2=6	Kaupunki-kehitysjohtaja	Kesken
	2.3. AMK-toiminta IoT Campukselle / Koulutusviennin aloittaminen Salossa	2.3.1. Turun Yliopiston ja AMK:n kehittämisen koulutusviennin myynnin edistäminen ja opiskelijoille suotuisien olosuhteiden luominen	2.3.1.1. Koulutusviennin liittyvä opetus alkaa Salossa vuoden 2018 aikana.	2.3.1.1. Koulutusviennin liittyvä koulutus alkaa Salossa v. 2019.	2.3.1.1.1. Koulutusviennin ei löydetä asiakkaita	3 x 2 = 6	Kaupunki-kehitysjohtaja	Myöhässä
3. Toimii vahvana kumppanina yrityksille ja muille toimijoille	3.1. Tuotekehitysyhteistyö ja kokeiluhankkeet	3.1.1. Tuotekehitysyhteistyö ja kokeiluhankkeet, kokeilun tuotteistaminen	3.1.1.1. Tuotekehityshankkeita jatkuvasti käynnissä	3.1.1.1 Useita hankkeita meneillään mm. katuvalaistuksen liiketunnistimien, automaattisen energian kulutusseurantajärjestelmän, desinfioivien kaappien ja LED-valon, puhtaanapidon ohjauksen ja tilojen käytön seurannan tiimoilta. SmartCity -yhteistyö Huaweiin kanssa aloitettu.	3.1.1.1.1. Ei ole resursseja	3 x 2=6	Kaupunki-kehitysjohtaja	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					3.1.1.1.2. Paikal- linen toimintaym- päristö ei kiin- nosta	1 X 2 = 2	Kaupunki- kehitysjohtaja	Ei aloi- tettu ☐
					3.1.1.1.3. Voima- varojen hajaan- tuminen	1 X 2 = 2	Kaupunki- kehitysjohtaja	Ei aloi- tettu ☐
	3.2. Hyvä yrittä- jyysilmapiiri	3.2.1. Joustavat ja nopeat lupapalve- lut, vetovoimainen kaavoitus ja tar- peellinen infra, myönteinen palve- luasenne ja johdon- mukainen päätök- senteko	3.2.1.1. Kaupungin saamat arviot kyse- lyissä paranevat aiemmista.	3.2.1.1. Salo sijoit- tui Varsinais-Suo- men yrittäjyysilma- piirikyselyssä nel- jänneksi. Salon elinkeinopoliittinen ohjelman toteutus on alkanut ja ohjel- massa on kolme pääteemaa; kasvu- kaupunki, luova edelläkävijä ja ve- tovoimainen. Oh- jelma tähtää laa- jasti elinvoiman li- säämiseen alueella.	3.2.1.1.1. Kau- pungin taloudelli- nen tilanne estää riittävät resurssit	3 x 1 = 3	Kaupungin- hallitus	Valmis ☒
					3.2.1.1.2. Jous- tava ja myönte- inen asenne ei ulotu kattavasti organisaatiossa	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Ei aloi- tettu ☐
					3.2.1.1.3. Pää- töksenteossa rat- kaisevat muut kuin strategian mukaiset intressit	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Ei aloi- tettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	3.3. Palvelujen ja hankintojen monipuolistaminen	3.3.1. Palvelustrategia ja hankintapoliittinen ohjelma	3.3.1.1. Palvelustrategia vahvistettu valtuustokauden aikana ja hankintapoliittinen ohjelma laadittu v. 2016 aikana.	3.3.1.1. Hankintapoliittinen ohjelma laadittu ja se on toteutunut lähes 100 %:sti.	3.3.1.1.1. Palvelustrategian laatimiseen ei ole resursseja tai osaaamista	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Valmis
					3.3.1.1.2. Päätöksenteossa ratkaisevat muut kuin strategian mukaiset intressit	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Ei aloi- tettu ☐
4. Viestii ja markkinoi rohkeasti Saloa	4.1. Kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten sijoittuminen Saloon aktiivisten myyntitoimien seurauksena	4.1.1. Riittävä resursointi Salon suunniteltuun ja dokumentoituun myymiseen kv. yrityksille.	4.1.1.1. Kv-yrityksiin kohdistuvien myyntihankkeiden määrä ja dokumentointi	4.1.1.1. Aktiivinen toiminta on jatkunut ja alueen yritysten kanssa on edistetty yrittäjien bisnesmahdollisuuksia erityisesti Kiinassa. Uudistettu Business in Salo -esitteet englanti, saksa, venäjä ja Kiina. Uudistettu Business in Salo -esitteet englanti, saksa, venäjä ja Kiina.	4.1.1.1.1. Kaupungin taloudellinen tilanne estää riittävät resurssit	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Valmis
	4.2. Pendelöintiedellytyksiä parannetaan	4.2.1. Kartoitetaan esteet / puoltavat tekijät Salossa asumiselle, vaikka työpaikka olisi muualla ja poistetaan esteet.	4.2.1.1. Toteutetaan suora katuyhteys Tupurista mt 110:lle kesään 2018 mennessä.	4.2.1.1. Suora katuyhteys Tupurista mt 110:lle on valmistunut kesäkuussa 2018.	4.2.1.1.1. Taloudellinen tilanne ei salli investointia. Toimenpide: Toimitaan kestävän talouden periaatteiden mukaisesti	3 x 1 = 3	Kaupunki- kehityslau- takunta	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					ja turvataan ta- voitteen kannalta keskeiset resurs- sit. Kaupunki- suunnittelulauta- kunta			
			4.2.1.2. Selvitetään kaupungin mahdollisuudet edistää muualla työssäkäyväiden pendelöintiä Salosta (ns. pendelöintipassi tai palveluseteli).	4.2.1.2 Pendelöintiyhteydet on huomioitu linjastosuunnittelussa. Uusi ostoliikenne alkaa elokuussa 2019.	4.2.1.2.1. Priorisoidaan toimenpiteet väärin. Edistämistoimet pysähtyvät kaupungin toimivallan ulkopuolisiin esteisiin. Toimenpiteet: Tarkastellaan ilmiötä mahdollisimman laajasti ja eri näkökulmista. Myötävaikutetaan oman toimivallan ulkopuolella olevien esteiden poistamiseen proaktiivisella vaikuttamisella.	2 x 2 = 4	Kaupunki- kehitys-lau- takunta	Valmis ☒
					4.2.1.2.2. Edistämistoimet pysähtyvät kaupungin toimivallan ulkopuolisiin esteisiin.	2 x 2 = 4	Kaupunki- kehitys-lau- takunta	Ei aloi- tettu ☐

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	4.3. Kaupunki-imagon parantaminen	4.3.1. Markkinointitoimenpiteiden lisääminen	4.3.1.1. Saloa koskevien palstamillimetricien määrä	4.3.1.1. Etsitään edelleen kustannustehokasta tapaa painetun media-aineiston sekä määrälliseen että laadulliseen analyysiin. Pelkkä määrällinen analyysi ei anna oikeaa kuvaa tilanteesta.	4.3.1.1. Ei löydy hyvää tapaa analysoida asiaa ja se johtaa väärin tulkintoihin	$2 \times 2 = 4$	Kaupunki-kehitysjohtaja	Kesken

Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Edistää palveluratkaisuilla kuntalaisten hyvinvointia ja alueen vetovoimaa	1.1. Palvelut sisällöllisesti ja laadullisesti nykyvaatimusten ja kokonaisedun mukaisia.	1.1.1 Soten yhteinen laatujärjestelmä.	1.1.1.1. Palvelualueiden toteutuneet auditoinnit / sosiaali- ja terveys- ja vanhustalvuuilla on voimassa oleva laaduntunnus, SHQS-laatusertifikaatti.	1.1.1.1. Salon kaupungin vanhustalvuuilla laatuajärjestelmälle myönnettiin 16.3.2018 SHQS-laaduntunnus numero 112/2018, joka on voimassa 15.12.2019 asti. Salon kaupungin terveydenhuollon laatuajärjestelmälle jo aiemmin myönnetty SHQS-laaduntunnus numero	1.1.1.1.1. Henkilöstöressurssit ja vaihtuvuus.	$1 \times 2 = 2$	Sosiaali- ja terveyslautakunta	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				35/2016 pysyy teh- dyn ylläpitoaudi- toinnin tulosten pohjalta edelleen voimassa 15.12.2019 saakka. Sote-palvelut audi- toitiin 11.10.2018: terveys- ja vanhus- palveluiden ylläpito- auditointi ja sosiaa- lityön palveluiden laaduntunnustusau- ditointi. Päätös laa- duntunnustuksen myöntämisestä saa- daan vuoden 2019 alkupuolella. Terveyspalveluiden SHQS-laaduntun- nustus numero 35/2016, joka on voimassa 15.12.2019 asti.				
	1.2. Salon kaupunki on lapsiperheille terveellinen ja tur- vallinen kasvuympä- ristö	1.2.1. Yhteisöllisten toimintamallien ke- hittäminen lasten ja nuorten kehitysyh- teisöjen kesken (varhaiskasvatus, koulut, nuorisopal- velut, kolmas sek- tori)	1.2.1.1. Lähiliikun- tapaikkainvestoin- tien toteuttaminen	1.2.1.1. Tupurin ul- kokuntoilualue on valmistunut joulu- kuussa. Urheilu- puiston skeittiparkki on valmis maise- mointeja lukuunot- tamatta. Tupurin lä- hiliikuntapaikalle (koulun piha ja Pumptrack-rata) on haettu valtionapua.	1.2.1.1.1. Ei saada hankkee- seen valtionavus- tusta	2x1=2	Opetuslau- takunta, Vapaa-ai- kalauta- kunta	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.3. Asiakkaiden tarpeita vastaavat palvelut.	1.3.1. Perhekeskus- toimintamallin to- teuttaminen ja jal- kauttaminen, ehkäi- sevien palveluiden vanhemmuuden tuen jatkuva vah- vistaminen.	1.3.1.1. Perhekes- kusmallin mukainen toiminta on käyn- nistynyt. Perheiden tukemiseen järjes- tettyjen tilaisuuksien määrä.	1.3.1.1. Salon seu- dun (Salo ja So- mero) perhekeskus- malli on valmis. Mallin esittelytilai- suus oli 6.11. Mallin mukainen toiminta käynnistyy 2019. Vanhemmuuden tu- keminen on tärkeä osa varhaista per- hetyötä neuvola-, koulu- ja opiskelu- terveydenhuollon tehtävää. Käytössä on VATU-mene- telmä, jossa arvioi- daan vanhemmuu- den tuen tarvetta.	1.3.1.1.1. Toimi- joilla ei ole oman perustyön vaatei- den takia mah- dollista sitoutua riittävästi uuteen toimintatapaan.	1x3=3	Sosiaali- ja terveyslau- takunta	Valmis
		1.3.2. Salon sairaa- lan tulevaisuus toi- mintakykyisenä, päivystävänä maa- kunnan kakkossai- raalana varmiste- taan yhdessä sai- raanhoitopiirin kanssa.	1.3.2.1. Valmisteltu toimintastrategia ja tilojen saneeraus- suunnitelma	1.3.2.1 Sairaalan peruskorjaus- ja uudisrakennushank- keen toiminnallista suunnittelua jatket- tiin yhteistyössä sairaanhoitopiirin kanssa. Ohjaus- ryhmä jatkoi toi- mintaansa.	1.3.2.1.1. Pää- töksenteon pitkit- tyminen, johtaa palvelurakenteen kehittämisen py- sähtymiseen ja erikoissairaanhoidon kustannus- kasvun jyrkkene- miseen.	2x2=4	Sosiaali- ja terveyslau- takunta	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.4. Asiakaslähtöi- nen palvelusuunnit- telu.	1.4.1. Organisoi- daan uudelleen so- siaalihuoltolain mu- kaisten palveluiden rakennetta(per- heet/aikuiset, työt- tömät, vanhukset).	1.4.1.1. SHL asiak- kaiden määrä / LS asiakkaiden määrä uuden rakenteen mukainen toiminta käynnistyy vuonna 2018.	1.4.1.1. Perhetermi aloitti vuoden ai- kana ja on ilmeistä, että tiimin resurssit ovat liian niukat palvelutarpeeseen nähdessä, koska pal- veluiden kysyntä on kasvanut ennakoit- tua enemmän. Kaikkiaan sosiaali- työn palveluissa oli sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkaita 2018 yhteensä 683 (327 vuonna 2017). Lasten palvelutar- peen arviointeja valmistui keskimää- rin 37 kpl/kk ja ai- kuisten 11 kpl/kk. Henkilökunta on koulutettu palvelu- muotoiluun tulevai- suuden tarpeita aja- tellen.	1.4.1.1.1. Henki- löresurssit ja henkilöstön vaih- tuvuus.	1x2=2	Sosiaali- ja terveyslau- takunta	Valmis
		1.4.2. Perheiden sekä lasten ja nuor- ten osallistaminen osana päätöksenteon valmistelua	1.4.2.1. Osallista- van mallin luomi- nen/palvelumu- toilu	1.4.2.1. Tämän asian edistämiseen ei ollut aikaresurs- sia vuonna 2018 sosiaalityön sekä lasten ja nuorten palveluissa.	1.4.2.1.1. Asen- teet, henkilöre- surssi	2 x 3 = 6	Opetuslau- takunta, Sosiaali- ja terveyslau- takunta	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
			1.4.2.2. Lapsivaiku- tusten arviointime- netelmä aktiivisessa käytössä	1.4.2.2. Lapsivaiku- tusten arviointimal- leja työstettiin kau- pungin LAPE -työ- ryhmän alatyöryh- mässä yhdessä MLL:n ja seurakun- nan kanssa. Yh- teistä mallia ei löy- detty, mutta kukin taho käyttää omaa menetelmäänsä merkittävien asioi- den valmistelussa.	1.4.2.2.1. Asen- teet, henkilöre- surssi	2 X 3 = 6	Sosiaali- ja terveyslau- takunta, Opetuslau- takunta	Kesken
		1.4.3. Paljon palve- luita käyttävien voi- massa oleva hoito- suunnitelma laa- dittu yhdessä asiak- kaan ja tarvittaessa omaisen kanssa.	1.4.3.1. Hoitosuun- nitelma laadittu 50 %:lle paljon palve- luita käyttävistä.	1.4.3.1. Hoitosuun- nitelmat laadittu ja laaditaan pääsään- toisesti kaikille pal- jon palveluita käyt- täville asiakkaille.	1.4.3.1.1. Henki- lökunnan saata- vuus. Ei saada kaikkia suunnitel- mia laadituksi.	1 x 2=2	Sosiaali- ja terveyslau- takunta	Valmis
	1.5. Maakuntauu- distuksen jälkeisen kunnan suunnittelu on toteutettu jär- jestämislain mah- dollistamassa aika- taulussa	1.5.1. Jatketaan uuden kunnan suunnittelua (henki- löstöorganisaatio) ja osallistutaan maakuntauudistusta valmisteleviin työ- ryhmien työskente- lyyn.	1.5.1.1. Salo 2021 hankkeen tulokset ja maakuntauudis- tusta valmistelevien työryhmien tulokset	1.5.1.1. Maakunta- uudistuksen valmis- telussa on oltu aktiivisesti mukana ja kaupungin oma koordinaatiotoi- minta on jatkunut kuukausittain. Uu- distusta koskeva lainsäädäntö on ol- lut kesken, eikä siitä syystä uuden kunnan suunnitte- lua ole vielä aloi- tettu .	1.5.1.1.1. Val- mistelutyön re- surssit eivät riitä	1 x 2=2	Kaupungin- hallitus	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
		1.5.2. Ravitsemis- ja puhtaanapitopalveluiden sekä kiinteistöhuoltopalveluiden tuottamistavat selvitetään	1.5.2.1. Jatketaan selvitystyötä kaikki vaihtoehdot huomioiden sote- ja maakuntaudistuksen tukipalveluja koskevan sisällön selvityä.	1.5.2.1. Maakuntaudistuksen valmisteluun on toimitettu tiedot sote-palveluille tuotettavista palveluista. Muutoin odotetaan edelleen maakuntaudistuksen linjauksia tukipalveluista.	1.5.2.1.1. Tavoiteltuja vaikutuksia ei saavuteta.	3 x 2 = 6	Kaupunki-kehityslautakunta	Ei aloitettu ☐
		1.5.3. Sote-kiinteistöjen osalta varaudutaan uudistukseen	1.5.3.1. Sote kiinteistöt ja toimipai- kat on selvitetty.	1.5.3.1. Hanke etenee suunnitellusti. Odotetaan maakuntaudistuksen etenemistä. Aloitettu sairaalanmäen kiinteistöjen yhtiöittämisselvitys.	1.5.3.1.1. Kiinteistökustannukset eivät kaikilta osin siirry maakunnalle.	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒
	1.6. Kuntarajoista riippumattomat palvelut digitalisaatiota hyödyntäen	1.6.1. Asiakslähtöisen palveluprosessin digitalisointi.	1.6.1.1. Digitalisaatioon liittyvien uudistusten toteuttaminen	1.6.1.1. Lastensuojelun sijaishuollon sosiaalityöntekijän ja lapsen välinen yhteydenpito tabletilla sovelluksen kautta LAPE -hankkeen pilottikokeiluna päättyi vuoden vaihteessa, mutta virtuaaliyhteydenpidon vaihtoehtoja kartoitetaan ja otetaan käyttöön 2019 alkupuolella.	1.6.1.1.1. Uudistustyöhön vaadittu resurssin riittävyys.	2 x 2 = 4	Kaupungin- hallitus	Kesken ☒

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.7. Osaava hallinto ja laadukas tiedonhallinta edistävät palveluiden järjestämistä tehokkaasti ja luotettavasti.	1.7.1. Varmistetaan tiedon löytyminen, eheys, tietoturva ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen koulutuksella ja ohjeistuksella. Varmistetaan että käytettävät ohjelmistot mahdollistavat tavoitteen toteutumisen.	1.7.1.1. Asiakaspa- laute, tietoturva- ja tietosuojatyön tu- loket	1.7.1.1. Arjen tietosuojan testin ovat suorittaneet kaikki sosiaali- ja vanhuspalveluiden työntekijät. Tietosuoja-asiaa pidetään esillä tiimi- ja henkilökuntakokouksissa. Henkilöstö on osallistunut tietosuojakoulutukseen. Hallintopalvelut on järjestänyt hallintoasioita koskevan valmistelijakoulutuksen sekä uusien työntekijöiden hallintoon perehdytystilaisuudet. Arjen tietosuojates- tin ovat suoritta- neet kaikki lasten ja nuorten palveluiden työntekijät hallin- nossa, päiväko- deissa ja kouluissa. Vapaa-aikapalve- luissa on tehty re- kisteriselosteita ja työtä jatketaan edelleen. Tietosuo- jakoulutuksia on järjestetty osalle henkilökunnasta.	1.7.1.1.1. Henki- löstön ja yhteis- työkumppaneiden osaaminen ja asenne sekä jär- jestelmien toimi- vuus. Varmistetaan osaaminen ja asenne koulutuk- sella. Järjestel- miltä vaaditaan ominaisuuksia, jotka mahdollis- tavat tavoitteen toteutumisen.	2 x 2 = 4	Palvelualueiden johtajat , Tietohallinto-päällikkö, Tietosuoja- vastaava	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
2. Uudistaa ennak- koluulottomasti ja rohkeasti palveluja ja toimintatapoja	2.1. Palvelut ovat sisällöllisesti ja laa- dullisesti nykyvaati- musten mukaisia ja kokonaisedun mu- kaisia	2.1.1. Optimaalinen koulu - ja terveys- asemaverkko	2.1.1.1. Aktiviteetit, toimenpiteet ja seu- ranta - tarvittavat pää- tökset palveluver- kon tiivistämisestä / Vertailuarvioinnit	2.1.1.1. Oppimis- ympäristöselvitys- työn 1. vaihe on valmistunut ja kak- kosvaiheen työstä- minen aloitettu. Säilytettiin opti- maalinen terveys- asemaverkko hank- kimalla Perniön terveysaseman väistötilat. Terveys- asemaverkon laa- jentaminen toteu- tettiin ennaltaehkäi- sevän terveyden- huollon toimipisteen perustamisella (Hy- vinvointipiste Lin- juri). Terveyspalve- luissa on toiminta- tapoja kehitetty sähköisiä palvelu- muotoja lisäämällä.	2.1.1.1.1. Sisäil- maongelmien yleinen ilmenemi- nen vaikuttaa palveluiden toi- mintaan. Sisäil- matyöryhmän toiminta on aktii- vistä ja mittauk- sia meneillään. Henkilöstörekry- toinnin onnistu- minen on palve- luiden toimivuu- den kannalta keskeistä..	2 x 2 = 4	Sosiaali- ja terveyslau- takunta, Opetuslau- takunta	Kesken
	2.2. Asukkaiden ak- tiivisuus oman yh- teisön kehittä- miseksi lisääntyy	2.2.1. Poikkihallin- nollinen yhteistyö tukee itsestä- huolehtimista	2.2.1.1. Aktiviteetit, toimenpiteet ja seu- ranta / Yhteistapah- tumat ja käynniste- tyt hankkeet	2.2.1.1. Kylähanke on painottanut neu- vontaa ja tiedo- tusta. Yhteistyötä on edistetty jalkau- tumalla kyliin sekä järjestämällä kurs- seja, pitäjäkokuks- ia ja lähidemokra- tiatapaamisia. Ta- paamisissa on ollut keskusteleva ja ra- kentava ilmapiiri.	2.2.1.1.1. Riittä- mätön resurs- sointi	1 x 2 = 2	Kaupungin- hallitus	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				Salon yhdistykset ovat aktiivisesti ha- keneet Leader- hankkeita ja 15 kyl- lä osallistui Avoi- met kylät -kampan- japäivään. Kylät ovat uudistaneet kotisivujaan ja jul- kaisseet lehtiä ja esitteitä. Taajamiin on suunnitteilla uu- sia yhdistysvetoisia monipalvelukeskuk- sia. Kylien kokoon- tumistiloja on kehi- tetty ja vuokratta- vien seurantaloiden tietoja on viety net- tipalveluun.				
	2.3. Eri ryhmille ko- hennettu ennalta- ehkäiseviä palve- luista ylläpidetään ja kehitetään	2.3.1. Kohderyh- mien tavoittaminen, kohderyhmien ko- konaisvaltaisen hy- vinvoinnin tukemi- nen ja terveyden edistäminen mm. liikuntaneuvonnan, kohdennetun kurs- sitarjonnan, mark- kinoinnin avulla	2.3.1.1. Toteutunei- den ryhmien määrä ja osallistujien määrä. Hanketyö.	2.3.1.1. Taidemu- seo Veturitallin ko- konaiskävijämäärä 2018 oli 32.366. Molempiin ympäri- vuotisesti aukiole- viin museoihin Ve- turitalliin ja elektro- niikkamuseoon oli vapaa pääsy joka kuukauden ensim- mäinen perjantai. Liikuntapalvelujen liikuntatoimintaan osallistuttiin vuoden aikana yhteensä 70.125 kertaa ja eri	2.3.1.1.1. Ei on- nistuta tavoitta- maan kohderyh- miä, resurssien vähäisyys	2 x 2 = 4	Vapaa-ai- kalauta- kunta	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>ryhmiä/kursseja järjestettiin 432 kpl. Osallistujista eläkeläisiä, pitkäaikais-sairaita ja vammaisia oli 27.924, lapsia 20.010 ja työkäisiä 14.972, liikuntatapahtumiin osallistui 7.219 henkeä. Liikunta-neuvonnassa asiakkaita oli 136. Luonto- ja retkeilyreittien kehittämissuunnitelmat eteni-vät ja yhteistyötä tehtiin lukuisien eri tahojen kanssa. Mitä tääl tapahtuu -hanke on vuonna 2018 toiminut 24 koululla ja esiopetuksen toimipai-kassa ja työpajoissa on ollut yhteensä 451 oppilasta. Opiston 41 maa-hanmuuttajakurs-sille osallistui yh-teensä 487 opiskeli-jaa.</p>				

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
		2.3.2. Lisää ter- veyttä edistäviä ryhmiä / yhteistyö 3. sektorin kanssa, digitalisaation suo- mien mahdollisuuk- sien hyödyntäminen	2.3.2.1. Toteutunei- den ryhmien määrä, osallistujien määrä, verkkopohjaisten kursseiden määrä. Yh- teistyöyhdistyksen määrä palvelujen tuottamisessa	2.3.2.1. Taidemu- seo Veturitallissa kulttuuripalvelut järjesti 17 konsert- tia yhdessä kolman- nen sektorin kanssa ja niissä kävi 772 kuulijaa. Paikallis- museoiden (Perniö, Halikko, Trömperin kestikievari, Kisko, Suomusjärvi ja Kii- kala) aukipito ta- pahtui yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Nuorten Lataa Liik- että ja ikääntynei- den Pirteyttä Päi- viin-toiminnassa tehdään jatkuvaa yhteistyötä yhdis- tysten ja muuta- mien yritysten kanssa, syksyllä yh- teistyötahoja oli 29. Ped.net verkkoym- päristö oli käytössä yhteensä 12 kurs- silla kansalaisopis- tossa. 40% tun- tiopettajista oli siir- tynyt sähköisen päi- väkirjan käyttöön.	2.3.2.1.1. Ei on- nistuta tavoitta- maan kohderyh- miä, resurssien vähäisyys, kol- mannen sektorin resurssit ja mah- dollisuus pitkä- jänteiseen yhteis- työhön	2 x 2 = 4	Vapaa-ai- kalauta- kunta	Kesken

Strateginen pää-määrä	Strategiset tavoit-teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis-tuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
		2.3.3. Lasten ja nuorten ylipainon vähentäminen hallintorajat ylittävällä yhteistyöllä	2.3.3.1. Nuorten tavoittaminen Lataa liikettä -ohjelman avulla, perheiden liikuntaneuvonnan käynnistäminen, Ilo kasvaa liikkuen sekä Liikkuva koulu -ohjelmien kautta	2.3.3.1. Liikunta-palvelut koulutti 13 ala- ja yhteen ylä-kouluun syksyn aikana 245 välitunti-liikuttajaa. Työ jatkuu keväällä. Terveyspalveluissa lihavuus laskuun-ohjelman käynnistyminen siirtyy vuoteen 2019.	2.3.3.1.1. Oikean kohderyhmän tavoittaminen	$2 \times 4 = 8$	Opetuslautakunta, Vapaa-aikalautakunta, Sosiaali- ja terveyslautakunta	Kesken
	2.4. Kolmannen sektorin ja yksityisen palvelutuotannon osuus palveluiden tuottamisessa kasvaa	2.4.1. Käynnistetään valmistelutyö yhdistysten kanssa palveluiden tuottamisen työnjaosta. Yksityisen palvelutuotannon kartotus.	2.4.1.1. Valmistelutyön käynnistäminen, päätökset ja raportointi. Tavoitetasona säilyttää palvelut kustannustehokkaasti. / Toituneet muutokset	2.4.1.1. Yksityisen palvelutuotannon osuus varhaiskasvatuksessa on noin 16%. Vanhuspalveluissa yksityisen palvelutuotannon taso on vakiintunut.	2.4.1.1.1 Palvelutuotantoon sopivien palvelutuottajien saavuus.	$2 \times 1 = 2$	Kaupunginhallitus	Valmis
	2.5. Asiakkaan valinnanmahdollisuuksien lisääminen varhaiskasvatuksessa. Yksityisen varhaiskasvatuksen määrän lisääminen.	2.5.1. Varhaiskasvatuksen palvelutuotannon uudelleen järjestelyt.	2.5.1.1. Vuonna 2018 hoitopaikoista 20 % on yksityisiä	2.5.1.1. Yksityinen palvelutuotanto on korvannut poistuneita kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja. Palveluseteli laajeni päiväkotihoidon lisäksi ryhmäperhepäivähoitoon.	2.5.1.1.1. Asiakkaat eivät siirry käyttämään palveluseteliä	$2 \times 2 = 4$	Opetuslautakunta	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	2.6. Toimintaympäristön digitalisaatio. Aasiakslähtöisten palvelukokonaisuuksien digitalisointi.	2.6.1. IP-toimintaprosessin sähköistämisen	2.6.1.1. Sähköistetty IP-prosessi	2.6.1.1. IP-toimintaan ilmoittautuminen ja laskutus toimivat sähköisesti.	2.6.1.1.1. Henkilöresurssien vähäisyys, järjestelmien toimivuus	2 x 3 = 6	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Valmis
		2.6.2. Asiakas- ja potilastietojen mobiilikirjaus	2.6.2.1. Järjestelmät otettu käyttöön	2.6.2.1. Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän mobiilikirjaaminen toteutuu. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa ja yleisterveydenhuollon joissakin toiminnoissa on sähköinen ajanvaraus käytössä. Kotisairaalassa on käytössä mobiilikirjaus.	2.6.2.1.1. Järjestelmiä ei saada käyttöön	2 x 1 = 2	Vanhuspalveluiden johtaja, Terveyspalveluiden johtaja	Valmis
3. Edistää kuntalaisten ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia	3.1. Asukkaiden aktiivisuus oman yhteisön kehittämiseksi lisääntyy	3.1.1. Osallisuutta tukeva sisäinen ja ulkoinen viestintä - Lean-toiminnan laaja-alainen hyödyntäminen / Kokeiluhankkeita joissa asukkaat osallistuvat palvelun suunnitteluun	3.1.1.1. Totetuneet lean- ja kehittämishankkeet / Yhteistapahtumat ja käynnistetyt hankkeet	3.1.1.1. Syksyllä henkilöstöviestintä siirtyi uuteen aikaan, kun "Meidän Salon" julkaiseminen alkoi. Sama julkaisu sisältää sekä työnantajan virallisen viestinnän, aiemman henkilöstötiedotteen että henkilöstön hyvinvointiin kohden-	3.1.1.1.1. Lean-toimintaan liittyvä osaaminen poistuu / resurssit vähenevät selkeästi	2 x 2=4	Kaupunginhallitus	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				netun osan. Julkai- sun sisällöstä vas- taa henkilöstöpalve- lut ja taitosta vies- tintäpalvelut. Työ jatkuu ja päivi- täisjohtamisen tau- lujen hankintaa on lisätty ja tauluja on käytössä nyt arvi- olta 20 kappaletta.				
	3.2. Muutokset toteutuvat kaupungin koordinoimana	3.2.1. Kokeiluhankkeet toteutetaan kaupungin koordinoimana	3.2.1.1. Hankkeiden lukumäärä	3.2.1.1. Toimintaa ja kokeiluja koordinoidaan mm. Salo 2021-hankkeessa. Strategiatyössä kuntalaiskierrokset.	3.2.1.1.1. Vastuu poikkihallinnollisten hankkeiden toteuttamisesta epäselvä.	1 x 2 = 2	Kaupungin- hallitus	Kesken
	3.3. Ennakoiva sisäinen ja ulkoinen viestintä suunnitteilla olevista asioista tehostuu (ml. Some)	3.3.1. Kehitetään tietoon perustuvaa viestintää ja otetaan asteittain käyttöön kaupungin Some-viestintä	3.3.1.1. Luodaan toimintatapa kaupungin sosiaalisen median viestintään / Viestintämittaukset	3.3.1.1. Some-toiminta on edelleen kehittynyt ja tuonut lisääntyvästi hyvää näkyvyyttä.	3.3.1.1.1. Viestinnän ja markkinoinnin henkilöresurssien väheneminen. Someviestinnän yleiset riskitekijät.	2x2=4	Viestintä- päällikkö	Kesken
		3.3.2. Sosiaalisen median hyödyntäminen hyvinvointipalveluissa	3.3.2.1. Sosiaalisen median ohjeen laatiminen ja sosiaalisen median koulutukset + viikoittaiset julkaisut	3.3.2.1. Perhesosiaaliohje on avannut omat fb-sivunsa ja instagram-tilinsä alkuvuoden aikana, samoin kehitysvamman työtoiminnalla on yhteinen oma fb-sivu. Sivuja päivitetään säännöllisesti.	3.3.2.1.1. Henkilöstöresurssin puute ja asenteet	1 X 2 = 2	Sosiaalipalveluiden johtaja, Vanhuspalveluiden johtaja, Terveyspalveluiden johtaja Lasten ja nuorten,	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>Vanhuspalvelut ovat käyttäneet kaupungin fb-sivuja vuodesta 2017 lähtien. Liikuntapalvelujen fb-sivuilla 2.244 seuraajaa ja viestienvaihto on vilkasta, päivitykset näkyvät myös liikuntapalvelujen nettisivuilla.</p> <p>Terveyspalveluissa on käytössä netti-neuvola Salli. Terveyspalvelut käyttää kaupungin fb-sivuja. Kouluterveydenhoitajat vastaavat Verkko-Vinkis linkin kautta tulleisiin nuorten kysymyksiin terveydenhuollon osalta.</p> <p>Kirjastopalvelut käyttävät fb-sivuja ajankohtaisten asioiden, kuten uutuuksien ja tapahtumien markkinointiin. Yksiköiden muuttuneista auki- ja kiinnioloista voidaan</p>			<p>palveluiden johtaja, Vapaa-ai- kapalvelui- den johtaja</p>	

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				tiedottaa asiakkaille nopeasti. Kansalaisopiston 55 kursilla käytössä fb-sivuja sekä kurs- sikohtaisia blogeja.				

Vakavarainen talous

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
1. Tasapainottaa vastuullisesti talout- taan niin, että arvi- ointimenetelmän kriteerit eivät täyty	1.1. Tavoitteena on tasapainottaa talous- suunnitelmakau- della siten, että ta- seen yli-/alijäämä tili on pysyvästi po- siitiivinen.	1.1.1. Palvelut mi- toitetaan kunnan kantokyvyn mukaan	1.1.1.1. Vuoden 2018 talousarvion vuosikate ja tilikau- den tulos.	1.1.1.1. Verotulot toteutuivat 15,0 milj, euroa edellistä vuotta pienempänä ja jäivät talousarvi- osta 1,2 milj. eu- roa. Verotulojen olennaisesta vähe- nemisestä vuoden aikana tehtiin val- tuustossa lisäta- lousarvio, jossa ve- rotulot oikaistiin lä- hemmäksi todellista verotulototeumaa.	1.1.1.1.1. Tulora- hoituksen lähtö- kohdat muuttu- vat merkittävästi. Elinkeino- ja työl- listämistoimenpi- teisiin panostami- nen	3 x 2 = 6	Kaupungin- hallitus	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>Vuosikate toteutui positiivisena 2,0 milj. euroa, mutta poistojen jälkeen tilikauden tulos toteutui -14,8 milj. euroa alijäämäisenä.</p> <p>Vuoden 2019 talousarvio on laadittu -3-3 milj. euroa alijäämiseksi. Vuodelle 2019 on arvioitu voimakasta verotulojen kehitystä. Verotulojen kehitystä tulee seurata ja tasapainottaa menot vastamaan tulokehitystä. Talous tulee saattaa tasapainoon jo vuonna 2019.</p>				
	1.2. Kaupungin vuosikatteella kate-taan mahdollisimman suuri osa investoinneista.	1.2.1. Investointi-suunnitelma laadi-taan kunnan talou-den kantokyky huo-mioiden.	1.2.1.1. Vuoden 2018 talousarvion investointiohjelman nettoinvestoinnit	1.2.1.1. Vuosikate toteutui 2,0 milj. euron suuruisena. Nettoinvestoinnit toteutuivat 14,9 miljoonan euron suuruisina. Vuosi-kate ei kattanut nettoinvestointeja. Kaupungin laina-määrä kasvoi 10,5 milj. euroa.	1.1.1.2.1. En-nalta arvaamat-tomat investoin-nit (esim. sisäil-maongelmia) Infrastruktuurin korjausvelan kar-toittaminen ja suunnitelmallinen toteuttaminen	2 x 2 = 4	Kaupungin-hallitus	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	1.3. Kunnallisveroprosentti on enintään maan keskiarvon suuruinen pitkällä tähtäimellä. Kiinteistöveroprosentit maksimissaan vaihteluvälin puolivälissä.	1.3.1. Elinvoimaan ja työpaikkoihin liittyvät toimenpiteet asukaskohtaisen verotulon nostamiseksi.	1.3.1.1. Veroprosentti 20,75 % Kiinteistöveroprosentit: Yleinen 0,93 % (0,93-1,80) Vakituinen asuminen 0,55 (0,41-0,90) Vapaa-ajan asunto 1,30% (max 1 % yli vakituksen) Rakentamaton rakennuspaikka 3,0 % (2,0-6,0) Voimalaitos 2,00% (max 3,10%)	1.3.1.1. Voimalaitosten kiinteistövero prosentti nostettiin 2,0 prosenttiin. Muita veropuolustemuutoksia ei vuodelle 2018 tehty.	1.3.1.1.1. Ennakoitua heikompi verotulokertymä	3 x 2 = 6	Kaupunginhallitus	Valmis
	1.4. Tiukka budjetitikkuri, jolla vältetään lisämäärärahojen tarve.	1.4.1. Seuranta ja raportointi.	1.4.1.1. Kuukausiraportin tunnusluvut.	1.4.1.1. Tilikausi päättyi 14,8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, mutta talousarvio kuitenkin alittui 2,4 milj. euroa. Valtuusto hyväksyi lokakuussa lisätalousarvion koko kaupunkitasolla sekä marraskuussa toisen lisätalousarvion sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvioon.	1.4.1.1.1. Palvelurakenteen sopeuttaminen taloustilanteeseen	3 x 2 = 6	Kaupunginhallitus	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				Edellä mainittujen lisäksi valtuusto hyväksyi 4.3 valtuuston sitovien määrärahojen ylitykset.				
	1.5. Tilikauden ylijäämä / konsernitaseen ylijäämä säilyy positiivisena	1.5.1. Talouden sopeuttamistoimien jatkaminen. Omistajaohjauksen tehostaminen.	1.5.1.1. Konsernitase Yli- /alijäämätili on positiivinen.	1.5.1.1. Konsernitaseen ylijäämä 31.12.2018 on 38,4 milj. euroa.	1.5.1.1.1. Sopeuttamistoimien taloudelliset vaikutukset eivät ole riittäviä tai toteutuvat liian hitaasti. Seuranta ja reagointi.	3 x 2 = 6	Kaupungin- hallitus	Valmis ☒
					1.5.1.1.2. Konserniohjeen määrittelemä omistajaohjaus ei toteudu. Konserniohjeen jalkauttaminen ja vastuutahon nimeäminen.	1 x 2 = 2	Kaupungin- hallitus	Ei aloitettu ☐
	1.6. Velkaa/asukas Konsernin velka allemaan keskimääräisen	1.6.1. Investoinnit rahoitetaan pääsääntöisesti omaraitoisesti.	1.6.1.1. Konsernitase Velka/asukas allemaan keskimääräisen	1.6.1.1. Konsernin lainakanta on 163,8 milj. euroa eli 3.130 euroa per asukas. maan keskimääräinen lainakanta on 6.299.	1.6.1.1.1. Budjetoitua suuremmat investoinnit. Riittävä suunnittelu, seuranta ja vaihtoehtoisten rahoitusratkaisujen selvittäminen.	1 x 1 = 1	Kaupungin- hallitus	Kesken ☐

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	1.7. Suhteellinen velkaantuneisuus konsernitaseesta on alle 50%.	1.7.1. Käyttötalouden ja investointien rahavirta on positiivinen	1.7.1.1. Konsernitase Suhteellinen velkaantuneisuus ei heikkene	1.7.1.1. Suhteellinen velkaantuneisuus oli 31.12.2018 51,2 prosenttia. Tase on tältä osin heikentynyt kuluvan vuoden aikana. Tunnusluku ylittää ns. kriisikuntakriteerin tunnusluvun, joka on 50 prosenttia	1.7.1.1.1. Tulopohjan pettäminen. Seuranta ja korjaavat toimenpiteet budjettivuoden aikana.	2 x 1 = 2	Kaupunginhallitus	Kesken
	1.8. Toimintatuottojen lisääminen	1.8.1. Maksuihin ja taksoihin vähintään indeksikorotukset ja asiakasmakuasetusten huomioiminen.	1.8.1.1. Asiaksmaksujen osuus toimintakuluista.	1.8.1.1. Asiaksmaksuihin ei ole tehty merkittäviä muutoksia vuoden 2018 aikana. Toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaan edellisen vuoden tasolla, mutta 2,0 milj, euroa liittyi kertaluonteiseen kaupungin omistamien kiinteistöjen purkamiseen.	1.8.1.1.1. Ei tehdä tarvittavia korotuspäätöksiä. Asioiden tuominen käsittelyyn.	2 x 2 = 4	Kaupunginhallitus	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toimenpiteen tila
2. Edistää kustannustehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta	2.1. Optimaalinen palveluketju talouden, toiminnan ja kokonaisedun näkökulmasta sekä uudistuneet toimintatavat	2.1.1. Mm. uuden oppimisympäristön edellyttämät tilaratkaisut tehdään ja tuotetaan vapaa-ajanpalvelut kustannustehokkaasti.	2.1.1.1. Muutokset vuoden 2018 aikana.	2.1.1.1 Terveyspalvelujen sisällä hoitomuotoja on kehitetty yhteistyössä vanhuspalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa. Tuloksena sujuvat, oikea-aikaiset ja kustannustehokkaat palveluketjut, joka näkyy mm. erikoissairaanhoidon kustannusten vähene-misenä.	2.1.1.1.1. Palvelutuotanto ei ole kustannustehokasta.	2 x 2 = 4	Sosiaali- ja terveyslautakunta, Opetuslautakunta, Apulaiskaupunginjohtaja, Talousjohtaja, Kaupunkikehitysjohtaja, Kaupunkikehityslautakunta	Kesken
		2.1.2. Jatkuva keskeisten hoito- ja palveluketjujen tarkastelu.	2.1.2.1. Kohdenne-tut palveluketjut on tarkistettu.	2.1.2.1. Vuosien ajan on tehty viikottaista seurantaa erikoissairaanhoidon/terveyskeskussairaala/vanhuspalvelut palveluketjusta.	2.1.2.1.1. Avainhenkilöiden aika-pula.	2 x 2 = 4	Sosiaali- ja terveyslautakunta, Opetuslautakunta, Apulaiskaupunginjohtaja, Talousjohtaja, Kaupunkikehitysjohtaja, Kaupunkikehityslautakunta	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toimenpiteen tila
		2.1.3. Yhteistyön kehittäminen kolmannen sektorin, kaupungin oman organisaation ja yksityisen sektorin kanssa. Oman toiminnan kehittäminen	2.1.3.1. Nettokustannukset keski suurten kuntien kustannusvertailun keskitasoa.	2.1.3.1. Keski suurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannusvertailun tulokset vuodelta 2017 on julkaistu. Salon kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ikävakioidut kokonaiskustannukset (3.466 €/as) olivat vertailukuntien seitsemänneksi suurimmat 16 vertailukunnan joukossa. Terveystoimen kustannukset (2.540 €/as) olivat vertailukuntien seitsemänneksi pienimmät. Kustannukset olivat 1,7 prosenttia keskimääräistä pienemmät. Salon erikoissairaanhoidon ikävakioidut kustannukset (1.287 €/as) olivat vertailukuntien viidenneksi suurimmat. Kustannukset olivat 0,9 prosenttia keskimääräistä suuremmat. Salon perusterveydenhuollon	2.1.3.1.1. Toimintaympäristön ulkopuoliset tekijät.	2 x 2 = 4	Sosiaali- ja terveyslautakunta, Apulaiskaupunginjohtaja, Talousjohtaja	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				ikävakioidut kustan- nukset 689 €/as vertailussa viiden- neksi suurimmat. Salon sosiaalitoi- men (sis. vanhus- ja sosiaalityön palv.) kustannukset (1490 €/as) seitse- männeksi pienim- mät. Salo sijoittuu useimmilla palvelu- alueilla vertailun keskijoukkoon. Kun pureudutaan tar- kemmin palvelualue- iden yksittäisiin palveluihin niin nä- kyvin ero keskimää- räisiin kustannuk- siin on vanhusten palvelujen laitoshoidossa, jossa hoi- vakotipalvelut ovat vertailukuntien suu- rimmat ja tehoste- tun palveluasumi- sen kustannukset pienimmät.				
		2.1.4. Laadukkai- den palveluiden tuottaminen ja ke- hittäminen vertailu- kuntien resurssien tasolla.	2.1.4.1. Nettokus- tannukset vertailu- kuntien keskitasoa	2.1.4.1. Vuonna 2017 liikunnan ja ulkoilun keskiarvo- kustannukset 9 ver- tailukunnan kesken ovat 111 €/asukas, Salossa kustannuk- set ovat 98 € eli	2.1.4.1.1. Liian vähän resursseja kehittämistyö- hön, huonoin ti- lanne kulttuuri- palveluissa	2 x 2 = 4	Opetuslau- takunta, Vapaa-ai- kalauta- kunta	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				vertailukuntiin on matkaa 13 €/asukas. Salo käyttää liikuntaan ja ulkoiluun vuositasolla lähes 700.000 € vertailukuntien keskiarvoa vähemmän rahaa. Kulttuuritoimintaan (ilman kirjastopalveluja) käytetään 25 €/kuntalainen vertailukuntien keskiarvon ollessa 74 €/as. Kulttuuripalveluihin käytetään Salossa vuodessa n. 2,6 miljoonaa euroa vähemmän rahaa kuin vertailukaupungeissa keskimäärin. Kirjastopalvelut ovat lähellä vertailukaupunkien keskiarvoa, Salossa palveluihin käytetään 56 €/asukas keskiarvon ollessa 57 €/asukas. Kansalaisopistossa vertailukuntien keskiarvo 20 €, Salon kustannukset 28 €. Kaupunkien kustannusten vaihteluväli on 5-32 €.				

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				Perusopetuksen nettokustannukset vuonna 2017 Sa- lossa olivat 8.551 € / oppilas. Vertailu- kunnissa vaihtelu- väli oli 8.021-9.637 €/oppilas. Lukio-opetuksen nettokustannukset vuonna 2017 Sa- lossa olivat 6.716 €/opiskelija. Vertai- lukunnissa vaihtelu- väli oli 6.552-9.604 €/opiskelija.				
	2.2. Kustannuste- hokas palvelutuo- tanta varhaiskasva- tuksessa. Hoito- paikkojen optimaalinen käyttö.	2.2.1. Uudistusten hallittu ja riipeä täy- töntöönpano, keski- tetty ja tehokas palveluohjaus	2.2.1.1. Täyttöaste 98 %. Päivähoito- paikan hinta vertai- lukuntien tasoa	2.2.1.1. Päiväkotien täyttöaste oli 85% ja perhepäivähoidon täyttöaste 92%, jolloin ka 89%. Vuoden 2017 vertailukuntien tilaston mukaan varhaiskasvatuksen nettokustannukset olivat Sa- lossa 465 €/asukas, vaihteluväli vertailukunnissa 431-605 €/asukas. Esiope- tuksen kustannus oli 52 €/asukas, vertailukuntien vaihteluväli on 40 - 66 €/asukas.	2.2.1.1.1. Asiak- kaan hoitomati- kan piteneminen	1x2= 2	Opetuslau- takunta	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
3. Hallintorajat ylittävä tilojen yhteiskäyttö	3.1. Tilat ovat tehokkaassa ja monipuolisessa käytössä muovautuen eri käyttäjien ja kuntalaisten tarpeisiin	3.1.1. Jatketaan tyhjien tilojen aktiivista myyntiä ja markkinointia. Parannetaan käytössä olevien tilojen kustannustehokkuutta minimoimalla käytössä olevat tilat ja energiatehokkuutta parantamalla.	3.1.1.1. Käytössä olevat neliöt Käyttökustannukset / neliö laskevat	3.1.1.1 Vuoden aikana on myyty Pietarinkatu 8:n pienkerrostalo ja entinen Aseman päiväkodin rakennus Perniön asemalta. Asunto-osakkeita myytiin kolme. Ilmanvaihtokoneiden koneikkoja on muutettu taloudellisemmiksi muutamien kohteiden osalta. Tupurin koulun lämmitystapa muutettiin öljystä maalämpöön.	3.1.1.1.1. Tilojen käytön aktiivinen arviointi.	2 x 1 = 2	Kaupunki-kehitysjohtaja	Valmis
		3.1.2. Tilojen poikihallinnollinen yhteissuunnittelu, tilojen avaaminen alueen asukkaiden käyttöön	3.1.2.1. Uudet tilaratkaisut, tilojen määrän ja käyttöasteen kartoitus, uusien palvelutarpeiden mahdollistaminen	3.1.2.1. Näkökulma on vahvasti esillä mm. oppimisympäristöselvityksessä ja muissa ajankohtaisissa tilasuunnitelmissa.	3.1.2.1.1. Asenteet, yhteistyön puuttuminen	2 x 2 = 4	Kaupunki-kehitysjohtaja	Kesken
	3.2. Jatketaan lean-hanketta tavoitteena oman toiminnan jatkuva parantaminen.	3.2.1. Lean-hankkeen tulokset ja seuranta	3.2.1.1. Hankkeiden lukumäärä ja tulosten arviointi	3.2.1.1. Kaupunki-strategian jalkautustyö etenee päivittäisjohtamisen mallilla ja pj-tauluilla yksikötasolle ja pj-tauluja on organisaatiossa nyt käytössä n. 20 kpl.	3.2.1.1.1. Lean hankkeiden havaintojen jalkautaminen jää kesken. Vastuuttaminen ja seuranta.	2 x 2 = 4	Kehityspäällikkö	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
4. Uudistaa toimintaansa ennakoimalla ja tiedolla	4.1. Parannetaan päätöksenteon tiedon tasoa ennakoarvioinneilla ja parantamalla vertailutiedon tasoa	4.1.1. Ennakoarviointilomakkeen käyttö, toimenpiteiden käynnistäminen ja raportointi	4.1.1.1. Ennakoarviointien lukumäärä (yrva, heva, suvaus)	4.1.1.1. Sähköisen ennakoarviointityökalun koulutus on sovittu keväälle ja yritysvaikutusten arviointia valmistellaan muutoin osana elinkeinopoliittisen ohjelman toteutusta.	4.1.1.1.1. Lähtötietojen oikeellisuus, arvioinnin laajuus ja ennakoarviointien tekeminen Toimintamallin luominen.	2 x 2 = 4	Talousjohtaja, Kehityspäällikkö	Kesken ☒
	4.2. Uusien taloudenohjauksen ja henkilöstöhallinnon ohjelmistojen tehokas hyödyntäminen johdon raportoinnissa.	4.2.1. Varataan riittävät resurssit raportoinnin kehitystyötä varten.	4.2.1.1. Raporttien lukumäärä	4.2.1.1. Asiaksmaksuihin ei ole tehty merkittäviä muutoksia vuoden 2018 aikana. Toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaan edellisen vuoden tasolla, mutta 2,0 milj. euroa liittyi kertaluonteiseen kaupungin omistamien kiinteistöjen purkamiseen.	4.2.1.1.1. Käytönnoton viivästyminen Projektisuunnitelman tarkka seuranta	3 x 2 = 6	Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Kesken ☒
					4.2.1.1.2. Tietojärjestelmien tekninen yhteensopivuus ja konversioiden onnistuminen. Projektisuunnitelman tarkka seuranta ja tietojen oikeellisuuden varmentaminen.	3 x 2 = 6	Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Ei aloitettu ☐

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	4.3. Avoimen datan tehokkaampi hyödyntäminen päätöksenteon tukena	4.3.1. Asian eteneminen Avoimen datan käyttöönoton rakentaminen talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmiin sekä tiedon hyödyntäminen raportoinnissa	4.3.1.1. Avoimen datan käyttöönotot	4.3.1.1. Joitakin raportteja on toteutettu käyttämällä tilastokeskuksen avointa rajapintaa.	4.3.1.1.1. Riittävän ajantasaisen tiedon puute Automaattinen tietojen siirto uusiin käyttöön otettavaan raportointijärjestelmään.	1 x 1 = 1	Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Valmis
	4.4. Palvelujen, hankkeiden, tietojärjestelmien ja prosessien kokonaisarkkitehtuurilähtöinen kehittäminen.	4.4.1. Laaditaan kasvatusta- ja opetuspalveluiden tavoitearkkitehtuurikuvaus	4.4.1.1. Laadittu tavoitearkkitehtuurikuvaus	4.4.1.1. Lasten ja nuorten palveluiden tavoitearkkitehtuurikuvaus laadittu.	4.4.1.1.1. Asenteet, yhteistyön puuttuminen, järjestelmien yhteentoimivuus	2x2=4	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Valmis

Johtaminen ja osaava henkilöstö

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Varmistaa strategisen ja ennakoivan johtamisen sekä päätöksenteon	1.1. Päätöksenteon ja henkilöstön toimintaa ohjaavat selkeät strategiset linjaukset	1.1.1. Henkilöstöohjelman toteuttaminen ja Salo 2021 hankkeen tuottama henkilöstösuunnitelma.	1.1.1.1. Arviointi ja Salo 2021 hanke.	1.1.1.1. Henkilöstöohjelman toimenpiteistä otettiin työn alle ensimmäisiä kokonaisuuksia. Toimivan työyhteisön kärkihanke käynnistettiin syyskuussa.	1.1.1.1.1. Ohjelman heikko ohjausvaikutus.	2 x 2 = 4	Palvelualueiden johtajat, Henkilöstöpäällikkö, Kaupungin lakimies, Kehityspäällikkö	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					1.1.1.1.2. Maa- kuntauudistuksen epäselvyys.	3 x 3 = 9	Palvelualueiden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö, Kau- pungin la- kimies, Ke- hityspääl- likkö	Ei aloi- tettu ☐
	1.2. Johtamisessa selkeä työnjako luottamushenkilöi- den ja viranhaltijoi- den kesken	1.2.1. Hallintosääto. Pelisäännöistä sopi- minen.	1.2.1.1. Toimivalta on määritelty selke- ästi hallintosään- nössä.	1.2.1.1. Kaupungin- hallituksen ja kau- punginvaltuuston puheenjohtajat ja johtoryhmä käyvät säännönmukaisesti keskusteluja ajan- kohtaisista asioista ja toimintatavoista. Valtuuston puheen- johtajaneuvosto kä- sittelee säännölli- sesti ajankohtaisia asioita.	1.2.1.1.1. Koko- naisuuden hal- linta ei toteudu hallintosisään- nössä. -> Val- mennus	2 x 1 = 2	Kaupungin- hallitus, Kaupungin- johtaja	Kesken ☒
			1.2.1.2. Työjaosta on sovittu poliittisen ja virkamiesjohdon kesken.	1.2.1.2. Kaupungin- hallituksen ja kau- punginvaltuuston puheenjohtajistolla ja johtoryhmällä on tapaamisia, joissa voidaan keskustella myös toimivaltaa koskevista kysy- myksistä.	1.2.1.2.1. Sovit- tuun työkakoon ei sitouduta. -> Valmennus.	2 x 1 = 2	Kaupungin- hallitus, Kaupungin- johtaja	Kesken ☒

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
	1.3. Tietoinen luot- tamuksen rakenta- minen ja vuorovai- kutuksen lisäämi- nen keskeisissä asi- oissa	1.3.1. Oikea-aikai- nen ja oikeansisäl- töinen sisäinen ja ulkoinen viestintä.	1.3.1.1. Arviointi	1.3.1.1. Strategiaa ja valmistelussa olevia keskeisiä asi- oita käsiteltiin kau- punginvaltuuston ja kaupunginhallituk- sen iltakouluissa ja valtuustoseminaa- rissa. Luottamus- henkilöt ja viranhal- tijat perehtyivät yh- dessä kuntien tule- vaisuutta koskeviin kysymyksiin Kunta- liiton järjestämissä USO-seminaareissa (Uuden sukupolven organisaatiot). Kau- punginhallituksen ja kaupunginvaltuus- ton puheenjohtajis- ton, valtuustoryh- mien puheenjohta- jien ja kaupungin- johtajan johtoryh- män kesken järjes- tettiin tapaamisia, joissa keskusteltiin ajankohtaisista asi- oista tavoitteena vahvistaa viranhal- tijoiden ja päättä- jien välistä luotta- musta.	1.3.1.1.1. Sitou- tuminen yhteisiin pelisääntöihin.	1 x 3 = 4	Kaupungin- hallitus, Kaupungin- johtaja	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis-tuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
2. Mahdollistaa in-nostavan ja vaikut-tavan esimiestyös-kentelyn	2.1. Esimiestyö on tasalaatuista ja laa-dukasta	2.1.1. Esimiesten valmennus- ja ke-hittämisohjelman jatkaminen sekä ar-viointijärjestelmän käyttöönotto	2.1.1.1. Esimiesten koulutuspäiviin osallistumisaste vä-hintään 80 %. Esimiestyön arvi-ointi toteutuu vä-hintään 80 %:sesti.	2.1.1.1. Vuoden ai-kana pidettiin neljä kaupunginjohtajan johtamisaamu- tai -iltapäivää. Aiheet kytkeytyivät strate-gian tutuksi tekemi-seen ja jalkauttami-seen arjen toimin-taan.	2.1.1.1.1. Esi-miehet eivät osallistu tilai-suuksiin -> markkinointi	$2 \times 2 = 4$	Henkilöstö-päällikkö	Valmis
					2.1.1.1.2. Tilai-suuksien sisältö ei vastaa osallis-tujien odotuksia ja tarpeita, jolloin hyvä tarkoitus kääntyy itseään vastaan -> pa-lautteeseen rea-goiminen	$1 \times 2 = 2$	Henkilöstö-päällikkö	Ei aloi-tettu ☐
					2.1.1.1.3. Arvi-ointijärjestelmä ei toimi suunni-tellusti -> järjes-telmän selkeys	$1 \times 2 = 2$	Henkilöstö-päällikkö	Ei aloi-tettu ☐
		2.1.2. Rehtoreiden koulutusohjelman toteuttaminen jae-tun johtajuuden vahvistamiseksi	2.1.2.1. Rehtorei-den oppimispäivä-kirjat, johtamisen pedagoginen e-kä-sikirja	2.1.2.1. Koulutus-ohjelma etenee suunnitelmien mu-kaan.	2.1.2.1.1. Henki-löstöressurssin vä-häisyys. Leik-kaukuset talousar-vioon, jotka vä-hentävät ydintoi-minnan resurssia ja Oppiva Salo -kehittämisohjel-man toteutu-mista.	$2 \times 3 = 6$	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		2.1.3. Parempien mahdollisuuksien luominen esimiehille toteuttaa tietoista työhyvinvointijohtamista	2.1.3.1. Esimiesten arvioinnissa 80 %:sesti työhyvinvoinnin johtamisen käytännöt ovat hyviä.	2.1.3.1 Fiilispulssi on otettu käyttöön. Toimivan työyhteisön kärkihanke käynnistettiin syyskuussa. Työhyvinvointikysely toteutettiin syys-lokuun vaihteessa.	2.1.3.1.1. Esimiehet kokevat, että heiltä vaaditaan liikaa -> tiedottaminen, pyritään tarjoamaan apua henkilöstöhallinnon rutineissa / haasteellisissa johtamistilanteissa	2 x 2 = 4	Palvelualueiden johtajat	Valmis
					2.1.3.1.2. Esimiehet eivät ymmärrä, mitä työhyvinvointijohtamisella tarkoitetaan -> tiedottaminen	1 x 2 = 2	Palvelualueiden johtajat	Ei aloitettu ☐
					2.1.3.1.3. Esimiehet eivät ota vastaan sitä apua, jota heille tarjotaan -> tiedottaminen perusteista	1 x 2 = 2	Palvelualueiden johtajat	Ei aloitettu ☐
	2.2. Johtamista ja esimiestyötä tukeva työnjako	2.2.1. Tukipalveluiden tunnistaminen ja täysimääräinen hyödyntäminen	2.2.1.1. Tukipalvelut tiedostetaan sisäisessä asiakaskyselyssä 80 %:sesti	2.2.2.2. Vuonna 2016 aloitettu rekrytointiyksikön laajennettujen palvelujen markkinointi vaikeutui mm. varhaiskasvatuksessa, kaupunkikehityksessä ja ravitsemis-	2.2.1.1.1. Tukipalveluja ei tunneta	2 x 2 = 4	Kaupunkikehitysjohtaja, Hallintojohtaja, Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				ja puhtaanapitopal- veluissa. Rekrytoin- nin leanausprosessi käynnistyi kesällä. Prosessi on laaja ja monisäikeinen ja onnistuessaan leanaus merkittä- västi helpottaa esi- miesten työtä ja yh- denmukaistaa rek- rytointia. Ohjeen lo- pullinen hyväksymi- nen siirtyi vuoteen 2019.				
					2.2.1.1.2. Tuki- palveluja ei ha- luta käyttää	$2 \times 2 = 4$	Kaupunki- kehitysjohtaja, Hal- lintojohtaja, Ta- lousjohtaja, Hen- kilöstöpääl- likkö	Ei aloi- tettu ☐
					2.2.1.1.3. Tuki- palveluja ei osata käyttää	$2 \times 2 = 4$	Kaupunki- kehitysjohtaja, Hal- lintojohtaja, Ta- lousjohtaja, Hen- kilöstöpääl- likkö	Ei aloi- tettu ☐

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		2.2.2. Esimiesten vastuiden ja valtuuksien sekä tehtäväkuvien selkiinntäminen	2.2.2.1. Esimiestyön tehtävät on määritelty.	2.2.2.1. Esimiestyön kartoitukseen liittyvä kysely oli vastattavana marras-joulukuun vaihteessa. Kyselyyn vastasi 121 esimestä. SOTE:n laatu järjestelmä edellyttää että tämä ja seuraavat kohdat (2.2.2.2 ja 2.2.2.3) ovat kunnossa.	2.2.2.1.1. Esimiestyö ja -tehtävät vaihtelevat eri puolilla organisaatiota.	$3 \times 3 = 9$	Palvelualueiden johtajat, Henkilöstöpäällikkö	Kesken ☐
			2.2.2.2. Esimiesten tehtäväkuvaukset on tehty 100%:sesti.	2.2.2.2. Tehtäväkuvaukset on tehty 100%:sti SOTE-palveluissa ja lasten ja nuorten palveluissa.	2.2.2.2.1. Tva-tehtäväkuvaukset eivät ole ajan tasalla.	$1 \times 1 = 1$	Palvelualueiden johtajat, Henkilöstöpäällikkö	Kesken ☐
		2.2.3. Jokaiselle työntekijälle on määritelty lähiesimies	2.2.3.1. Henkilöstökyselyssä kaikki tietävät esimiehensä.	2.2.3.1 Työhyvinvointikysely oli vastattavana syys-lokakuun vaihteessa. Salon organisaatiotulokset olivat hieman paremmat kuin vuonna 2015 ja vertailuryhmässä.	2.2.3.1.1. Lähiesimiestä ei ole määritelty.	$2 \times 1 = 2$	Palvelualueiden johtajat	Valmis ☒
					2.2.3.1.2. Toimivaltasuhteet eivät ole selviä.	$2 \times 2 = 4$	Palvelualueiden johtajat	Ei aloitettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
3. Tukea ja kannus- taa henkilöstön osaamista, hyvin- vointia ja aloitteelli- suutta	3.1. Osaava, moti- voitunut ja toimin- tatapoja uudistava henkilöstö	3.1.1. Lakisääteinen koulutussuunni- telma on laadittu ja koulutusseuranta on tehty.	3.1.1.1. Niiden työntekijöiden, jotka osallistuvat koulutukseen vähin- tään 6 tuntia vuo- den aikana, osuus on vähintään 92 %.	3.1.1.1. Vuoden 2018 alussa käyt- töön otetun "Ossin" kautta käytyjä tai käynnissä olevia ke- hityskeskusteluja on 1.934 kpl (alle- kirjoitettu 1.591 kpl, käynnissä 343 kpl). Vakinaisen henki- löstön määrään suhteutettuna kehi- tyskeskustelu on aloitettu 66 % ja saatu päätökseen 54 % osalta. Osa kehityskeskuste- luista on kuitenkin käyty muulla kuin Ossi-avusteisena, eivätkä ne luvut näy tässä yhtey- dessä. Lakisääteisen kou- lutussuunnitelman mukaisia koulutus- päiviä, jotka oikeut- tavat koulutuskor- vaukseen, oli yh- teensä 4.336. Työt- tömyysvakuutusra- haston antaman	3.1.1.1.1. Koulut- tussuunnitelmaan ei osata enna- koida riittävästi talousarviovuo- den koulutustar- peita -> säännöl- liset kehityskes- kustelut	1 x 2 = 2	Palvelualueiden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				laskelmakaavan mukaisesti koulu- tuskorvaus olisi n. 74.000 €. 24 % henkilöstöstä (vuonna 2016 31) ei ole osallistu- nut minkäänlaiseen koulutukseen vuo- den aikana.				
					3.1.1.1.2. Am- matillisessa osaa- misessa on puut- teita -> sisäinen benchmarkkaus -> riittävät kou- lutusmäärärahat	2 x 2 = 4	Palvelualu- eiden joh- tajat , Hen- kilöstöpää- likkö	Ei aloi- tettu ☐
					3.1.1.1.3. Mah- dollisuudet päästä koulutuk- seen eivät ole ta- sapuolisia ja yh- denvertaisia -> riittävät kou- lutusmäärärahat -> asenne, tieto ja ymmärrys koulutuksen tar- peellisuudesta	2 x 2 = 4	Palvelualu- eiden joh- tajat , Hen- kilöstöpää- likkö	Ei aloi- tettu ☐
					3.1.1.1.4. Järjes- telmään ei viedä koulutustietoja sovitulla tavalla - > koulutus	1 x 2 = 2	Palvelualu- eiden joh- tajat , Hen- kilöstöpää- likkö	Ei aloi- tettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					3.1.1.1.5. Uusi henkilöstöhallinnon ohjelma muuttaa totuttuja rutiineja, ja uusien tapojen käyttöönotto ei onnistu -> koulutus, ohjelmien sisäänajo	$2 \times 2 = 4$	Palvelualueiden johtajat, Henkilöstöpäällikkö	Ei aloitettu ☐
		3.1.2. Opettajien kehittämisohjelman toteuttaminen digitaalisaa-tiota hyödyntäen	3.1.2.1. Opettajien oppimispäiväkirjat, opettajan pedagogi-nen e-käsikirja	3.1.2.1. Koulutus-ohjelma etenee suunnitelmien mu-kaan.	3.1.2.1.1. Henki-löstöressurssin vä-häisyys. Leik-kaukset talousar-vioon, jotka vä-hentävät ydintoi-minnan resurssia ja Oppiva Salo -kehittämisohjel-man toteutu-mista.	$3 \times 3 = 9$	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Kesken ☐
		3.1.3. Säännönmu-kaisen henkilöstö-kyselyn luominen	3.1.3.1. Kysely to-teutetaan vuosit-tain.	3.1.3.1. Työhyvin-vointikysely oli vas-tattavana syys-lo-kakuun vaihteessa. Salon organisaa-tiotulokset olivat hieman paremmat kuin vuonna 2015 ja vertailuryh-mässä.	3.1.3.1.1. Vas-taajat eivät näe kyselyä hyödyli-liseksi -> tiedot-taminen	$3 \times 2 = 6$	Henkilöstö-päällikkö	Valmis ☒

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					3.1.3.1.2. Vas- taajat kokevat kyselyitä olevan liikaa eivätkä vastaa siihen -> pyritään osoitta- maan, että vas- taamisella on merkitystä	$3 \times 2 = 6$	Henkilöstö- päällikkö	Ei aloi- tettu ☐
					3.1.3.1.3. Kyse- lyssä esitettyjä epäkohtia ei pys- tytä korjaamaan -> tiedon analy- sointi, syste- maattinen käsit- tely ja tiedon/toi- menpiteiden vie- minen oikeille ta- hoille	$3 \times 3 = 9$	Henkilöstö- päällikkö	Ei aloi- tettu ☐
		3.1.4. Ohjelmisto- uudistusten käyt- tönoton varmistami- nen	3.1.4.1. Jokainen työntekijä käyttää uusia ohjelmia oi- kein.	3.1.4.1. Kehitysvoi- mavarat henkilöstö- hallinnon ohjelmis- toissa on keskitetty raportoinnin kehit- tämiseen.	3.1.4.1.1. työn- tekijät ja esimie- het eivät ota oh- jelmia käyttöön - > motivointi ja koulutus	$3 \times 2 = 6$	Palvelualue- iden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö	Kesken ☒
					3.1.4.1.2. työn- tekijät ja esimie- het käyttävät oh- jelmia vanhojen periaatteiden mukaisesti -> motivointi ja kou- lutus	$3 \times 2 = 6$	Palvelualue- iden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö	Ei aloi- tettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					3.1.4.1.3. työn- tekijät ja esimie- het käyttävät oh- jelmia puutteelli- sesti -> moti- vointi ja koulutus	3 x 2 = 6	Palvelualu- eiden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö	Ei aloi- tettu ☐
		3.1.5. Oppiva Salo - kehittämishjelman hallittu toteuttami- nen oppimisympä- ristön paranta- miseksi	3.1.5.1. 50 %:ssa kouluista vähintään yksi muuntojous- tava oppimistila	3.1.5.1. Uusi muun- tojoustava oppimi- sen tiloja saatu Armfeltin ja Moison koululle sekä luki- oon.	3.1.5.1.1. Henki- löstöresurssin vä- häisyys. Leik- kaukset talousar- vioon, jotka vä- hentävät ydintoi- minnan resurssia ja Oppiva Salo - kehittämishjel- man toteutu- mista.	3 x 3 = 9	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Kesken ☐
	3.2. Paremmat työ- yhteisötaidot / työ- yhteisötaitojen ke- hittyminen	3.2.1. Työyhteisö- taidoista kertomi- nen ja niiden to- teuttamiseen moti- voiminen työyhteisö- tilaisuuksissa ja muilla mahdollisilla viestintäkeinoilla	3.2.1.1. Vähintään yksi työyhteisötilai- suus jokaisella pal- velualueella / palve- lussa.	3.2.1.1. Työsuojelu- valtuutetut ovat työyhteisöjen pyyn- nöstä kertoneet työyhteisötaidoista. Teema sisältyy toi- mivan työyhteisön kärkihankkeeseen.	3.2.1.1.1. henki- lökunta ei osal- listu tilaisuuksin/ eivätkä lue materiaalia -> esimiehille keinot henkilökunnan motivointiin -> esimiehet pyrkivät mahdollistamaan henkilökunnalle osal- listumisen/aineis- ton saamisen	2 x 2 = 4	Palvelualu- eiden joh- tajat , Hen- kilöstöpääl- likkö	Valmis ☒

Strateginen pää-määrä	Strategiset tavoit-teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis-tuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
					3.2.1.1.2. esi-mies/henkilö-kunta kokee, että heitä syylliste-tään -> tiedotta-minen ja tiedot-tamistavat	1 x 2 = 2	Palvelualu-eiden joh-tajat , Hen-kilöstöpääl-likkö	Ei aloi-tettu ☐
	3.3. Työhyvinvoin-nin lisääntyminen Sairaspoissaolojen vähentyminen	3.3.1. Työntekijän oman vastuun lisää-minen omasta työ-hyvinvoinnistaan	3.3.1.1. Työter-veyshuollon raportit	3.3.1.1. Työnteki-jöitä kannustettiin liikuntaan mm. eri-laisilla ryhmillä, taukoliikuntaohjel-malla ja liikunnalli-silla vinkeillä "Mei-dän Salo" -julkai-sussa. Vuoden lopussa sai-rauspoissaolopäiviä oli 65.150 kal.pv, jossa oli kasvua vuodesta 2017 9,0 €. Tarkemmat tie-dot poissaoloista esitetään henkilös-töraportissa. Alku-vuoden epidemiat olivat merkittävän syysairauspoissa-olojen kasvuun.	3.3.1.1.1. työn-tekijää ei saada ottamaan vas-tuuta omasta hy-vinvoinnistaan ->motivointi	3 x 2 = 6	Palvelualu-eiden joh-tajat	Valmis ☒
					3.3.1.1.2. työn-tekijät kokevat toiminnan epäoi-keudenmu-kaiseksi tai syyll-istäväksi -> tie-dottaminen	2 x 2 = 4	Palvelualu-eiden joh-tajat	Ei aloi-tettu ☐

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		3.3.2. Työyksiköiden tukeminen perustehtävään keskittymisessä	3.3.2.1. Työyksikön perustehtävä on määritelty kaikissa työyksiköissä.	3.3.2.1. Perustehtävä on määritelty SOTE:ssä jo laatu-järjestelmään liittyen.	3.3.2.1.1. tukea ei osata hyödyntää -> tiedottaminen, motivointi	1 x 2 = 2	Palvelualueiden johtajat	Kesken ☒
		3.3.3. Työhyvinvoinnin parantamista tukevien seuranta-järjestelmien kehittäminen	3.3.3.1. Personec-ohjelmistoperheen ja johdon raportointiliittymän käyttöprosentti on 100 % vuoden lopussa.	3.3.3.1. Raportointijärjestelmää luodaan.	3.3.3.1.1. ohjelmistouudistus ei etene suunnitellulla tavalla -> jatkuva seuranta -> huolehditaan kaupungin omien projektitehtävien hoitamisesta	2 x 1 = 2	Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Kesken ☒
					3.3.3.1.2. uusien ohjelmistojen käyttöönotto on vaikeaa -> huolellinen koulutussuunnittelu, ohjeistus -> tukihenkilöiden nimeäminen -> riittävä koulutus	2 x 3 = 6	Talousjohtaja, Henkilöstöpäällikkö	Ei aloitettu ☐

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
					3.3.3.1.3. ohjel- misto ei vastaa oletettuja tar- peita ja toiveita -> loppukäyttä- jien ottaminen mukaan suunnit- teluun -> käyttäjien si- touttaminen oh- jelmiston hyö- dyntämiseen -> varmistetaan esimiehen näky- män toimivuus	2 x 2 = 4	Talousjoh- taja, Hen- kilöstöpää- likkö	Ei aloi- tettu ☐

2.3. Tarkastustoimi

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2018 aikana 16 kertaa. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealue oli sosiaali- ja vanhustalouden sekä keskitettyjen hallinto- ja ICT-palveluiden arviointi. Näihin liittyvien viranhaltijoiden kuulemisen lisäksi on kokouksissa ollut kuultavana kaupungin viranhaltija- ja luottamushenkilöjohtoa. Arviointityön ohjelman mukaisten kuulemisten lisäksi on vuoden aikana saatu selvitystä sisäilma-asioiden hoidosta ja kyläsiemien toiminnasta.

Lautakunta teki 26.10.2018 katselmuskierroksen, joka kohdentui painopistealueen mukaisesti pääsääntöisesti sosiaali- ja vanhustalouden yksiköihin. Vierailukohteina olivat kehitysvammahuollon työ- ja toimintakeskus, Elmeri - kehitysvammaisten tilapäishoitoyksikkö, Kukonkallion hoivakoti ja Perhekuntoutuskeskus Paavola. Näiden lisäksi tutustuttiin Hermannin kouluun, joka on kärsinyt sisäilmaongelmista. Tämä haluttiin ottaa vierailukohteeksi, koska sisäilmaongelmia on esiintynyt useissa kaupungin kiinteistöissä. Kaupungin omaan toimintaan tutustumisen lisäksi vierailtiin Attendon Tupurin yksikössä.

Suoritetun kuulemisen ja katselmuksen perusteella tarkastuslautakunta valmistelee vuosittaisen arviointikertomuksensa, jossa arvioidaan strategisten tavoitteiden toteutumista, talouden seuranta ja tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamisen onnistumista.

Tilintarkastuksesta vastasi BDO Audiator Oy, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimi JHTT Hannu Laurila. Tilintarkastuspäiviä oli yhteensä 58 vuoden aikana. Tilintarkastusta koskeva optiosopimus päättyi vuoden 2018 tilinpäätöksen tarkastukseen.

Riskit ja epävarmuustekijät

Tarkastuslautakunta on osallistunut tarkastuslautakunnalle kohdennettuihin koulutuksiin arviointityön valmistautumiseksi.

Tarkastuslautakunnan työskentelytapoja ja toimintaedellytyksiä käsiteltiin eri tahoilla syyskaudella tarkastuslautakunnan omasta aloitteesta. Kaupunginvaltuusto asetti 3.12.2018 § 158 tilapäisen valiokunnan selvittämään asiaa. Tarkastuslautakunta on jatkanut normaalisti työohjelman toteuttamista ja kokoontunut suunnitellun kokousaikataulun mukaisesti.

10 Tarkastusltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	71	-88 066
Henkilöstökulut	-21 870	0	-21 870	-24 139	2 269	110	-21 276
Palkat ja palkkiot	-21 400	0	-21 400	-23 132	1 732	108	-20 367
Henkilösivukulut	-470	0	-470	-1 007	537	214	-909
Eläkekulut	-370	0	-370	-856	486	231	-791
Muut henkilösivukulut	-100	0	-100	-151	51	151	-118
Palvelujen ostot	-85 175	0	-85 175	-54 887	-30 288	64	-63 829
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-70	0	-70	-221	151	315	1
Muut toimintakulut	-8 098	0	-8 098	-2 318	-5 780	29	-2 962
Toimintakate	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	71	-88 066
Vuosikate	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	71	-88 066
Tilikauden tulos	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	71	-88 066
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	71	-88 066
Toiminta							
Arviointitoiminta							
Kokoukset	20		20	16			14
Arviointipäivät	1		1	1			1
Arviointikohteet	5		5	5			3
Lautakunnan kulut €	59 213		59 213	42 085			44 236
€/kokous	2 961		2 961	2 630			3 160
Ostopalvelupäivät	22		22	16			12
Ostopalvelun kulut €	13 000		13 000	5 163			6 621
€/päivä	591		591	323			552

10 Tarkastusltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Tilintarkastuspalvelu Ostopalveluna hankitut ti- lintarkastuspäivät	75		75	58			73
Kulut €	43 000		43 000	34 318			37 209
€/päivä	573		573	592			510

2.4. Keskusvaalilautakunta

11 Keskusvaaliltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	263 400	-172 000	91 400	91 188	212	100	0
Myyntituotot	0	0	0	91 188	-91 188	*****	0
Muut toimintatuotot	263 400	-172 000	91 400	0	91 400	0	0
Toimintakulut	-405 899	296 199	-109 700	-111 699	1 999	102	-128 233
Henkilöstökulut	-360 660	270 960	-89 700	-88 319	-1 381	99	-100 583
Palkat ja palkkiot	-315 000	235 000	-80 000	-78 625	-1 375	98	-88 219
Henkilösivukulut	-45 660	35 960	-9 700	-9 694	-6	100	-12 364
Eläkekulut	-35 810	28 000	-7 810	-7 995	185	102	-9 886
Muut henkilösivukulut	-9 850	7 960	-1 890	-1 699	-191	90	-2 478
Palvelujen ostot	-31 239	15 739	-15 500	-18 948	3 448	122	-22 189
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-5 000	4 000	-1 000	-924	-76	92	-2 240
Muut toimintakulut	-9 000	5 500	-3 500	-3 508	8	100	-3 220
Toimintakate	-142 499	124 199	-18 300	-20 511	2 211	112	-128 233
Vuosikate	-142 499	124 199	-18 300	-20 511	2 211	112	-128 233
Tilikauden tulos	-142 499	124 199	-18 300	-20 511	2 211	112	-128 233
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-142 499	124 199	-18 300	-20 511	2 211	112	-128 233
Toiminta Kunnalliset vaalit							128 233
Kulut €							2,97
€/äänioikeutettu							
Tuotot €							
Valtiolliset vaalit							
Kulut €	405 899	-296 199	109 700	111 699			
€ \ äänioikeutettu	9,44		2,55	2,59			0
Tuotot €	263 400	-172 000	91 400	91 188			
Äänioikeutettuja	43 000		43 000	43 200			43 234

2.5. Kaupunginvaltuusto

12 Kaupunginvaltuusto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	127	-338 905
Henkilöstökulut	-102 190	0	-102 190	-112 086	9 896	110	-136 792
Palkat ja palkkiot	-99 900	0	-99 900	-106 401	6 501	107	-131 763
Henkilösivukulut	-2 290	0	-2 290	-5 686	3 396	248	-5 029
Eläkekulut	-2 070	0	-2 070	-5 288	3 218	255	-4 624
Muut henkilösivukulut	-220	0	-220	-398	178	181	-405
Palvelujen ostot	-86 735	0	-86 735	-130 370	43 635	150	-116 566
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-5 000	0	-5 000	-4 433	-567	89	-5 761
Muut toimintakulut	-57 649	0	-57 649	-73 596	15 947	128	-79 786
Toimintakate	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	127	-338 905
Vuosikate	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	127	-338 905
Tilikauden tulos	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	127	-338 905
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	127	-338 905

12 Kaupunginvaltuusto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toiminta 120 Kaupunginvaltuusto Kokoukset ja seminaarit, pj:n kokoukset	18		18	15			20
Käsitellyt asiat	115		115	184			148
Kulut €	251 574		251 574	320 485			338 905
€/asiat	2 188		2 188	1 742			2 290
€/kokous	13 976		13 976	21 366			16 945
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Kulut €	1 230		1 230	1 206			1 222

2.6. Kaupunginhallitus

130 Kaupunginhallitus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	459 360	0	459 360	2 391 891	-1 932 531	520,7	297 701
Myyntituotot	1 650	0	1 650	1 768	-118	107,2	1 935
Tuet ja avustukset	43 190	0	43 190	89 554	-46 364	207,3	0
Muut toimintatuotot	414 520	0	414 520	2 300 569	-1 886 049	555,0	295 766
Toimintakulut	-3 598 951	6 014	-3 592 937	-3 326 760	-266 177	92,6	-3 254 121
Henkilöstökulut	-476 538	6 014	-470 524	-503 616	33 092	107,0	-616 848
Palkat ja palkkiot	-386 190	4 826	-381 364	-415 769	34 405	109,0	-457 895
Henkilösivukulut	-90 348	1 188	-89 160	-87 846	-1 314	98,5	-158 953
Eläkekulut	-77 318	1 188	-76 130	-77 459	1 329	101,7	-142 627
Muut henkilösivukulut	-13 030	0	-13 030	-10 388	-2 642	79,7	-16 325
Palvelujen ostot	-1 075 212	0	-1 075 212	-1 032 059	-43 153	96,0	-899 036
Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-21 171	0	-21 171	-20 351	-820	96,1	-32 436
Avustukset	-65 000	0	-65 000	-23 000	-42 000	35,4	-24 700
Muut toimintakulut	-1 961 030	0	-1 961 030	-1 747 734	-213 296	89,1	-1 681 102
Toimintakate	-3 139 591	6 014	-3 133 577	-934 868	-2 198 709	29,8	-2 956 420
Verotulot	193 350 000	-11 080 000	182 270 000	181 080 471	1 189 529	99,3	196 124 032
Valtionosuudet	104 000 000	2 300 000	106 300 000	106 528 944	-228 944	100,2	107 647 094
Rahoitustuotot ja -kulut	184 805	697 533	882 338	1 088 563	-206 225	123,4	905 581
Korkotuotot	441 000	0	441 000	419 568	21 432	95,1	427 829
Muut rahoitustuotot	1 756 305	197 533	1 953 838	2 227 933	-274 095	114,0	1 931 308
Korkokulut	-2 000 000	500 000	-1 500 000	-1 466 864	-33 136	97,8	-1 438 648
Muut rahoituskulut	-12 500	0	-12 500	-92 074	79 574	736,6	-14 907
Vuosikate	294 395 214	-8 076 453	286 318 761	287 763 109	-1 444 348	100,5	301 720 287
Tilikauden tulos	294 395 214	-8 076 453	286 318 761	287 763 109	-1 444 348	100,5	301 720 287
Poistoeron muutos	461 746	0	461 746	461 672	74	100,0	461 672
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	294 856 960	-8 076 453	286 780 507	288 224 781	-1 444 274	100,5	302 181 959
Toiminta Kaupunginhallitus Kh:n, jaostojen, työryh- mien ja vaikuttamistoi- mielinten kokoukset	80		80	83			71
Käsitellyt asiat	620		620	1 020			985
Kulut €	453 488	-6 014	447 474	416 388			421 460
€/asia	731		722	408			428
€/kokous	5 669		5 593	5 017			5 936
Kaupungin johto							
Kulut €	323 060		323 060	358 902			443 444
Vakituista henkilökuntaa	2		2	2			2
Projektit ja hankkeet	1		1	1			1
Kulut €	63 894		63 894	50 936			48 203
Tuotot €	43 190		43 190	89 554			0
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Kulut €	29 000		29 000	15 728			35 159

130 Kaupunginhallitus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toiminnan tukeminen							
Tuettuja yhdistyksiä	35		35	29			27
Kulut €	93 841		93 841	102 195			67 382
€/yhdistys (keskimäärin)	2 681		2 681	3 524			2 496
Tuotot €	3 520		3 520	329			3 527
Jäsenyydet							
Suomen kuntaliitto	161 800		161 800	160 311			161 771
Varsinais-Suomen liitto	388 000		388 000	386 362			390 012
Työmarkkinalaitos	36 900		36 900	34 292			53 381
Muut yhdistykset	39 000		39 000	26 243			35 643
Kulut €	625 700		625 700	607 208			640 807
Sote- ja maakuntaau- distus							
Kulut €	150 000		150 000	20 134			2 215
Tyhjänä ja vajaakäy- tössä olevat tilat:							
Omat tilat							
Tilojen m ²	24 252		24 252	21 989			24 252
Kulut €	1 358 299		1 358 299	1 467 562			976 329
€/m ² /kk	4,67		4,67	5,56			3,35
Muilta vuokratut tilat							
Kulut Rira €	56 500		56 500	52 843			52 568
Kulut muut €	42 463		42 463	20 376			30 899
Tuotot €				5 282			
Käytössä olevat tilat:							
Örninkatu 15 Business center							
Kulut €	314 200		314 200	228 335			326 665
Tuotot €	132 000		132 000	64 449			134 206
Talotoimikunta							
Kulut €	10 000		10 000	9 729			
Kh:n varamääräraha							
Kulut €	10 000		10 000	0			
Satunnaiset kulut							
Vahingonkorvaukset							201 823
Luottotappiot €	97 506		97 506	-7 848			42 326
Tuotot							
Käyttöomaisuuden myynti €	280 650		280 650	2 232 277			158 516
Yhteensä €	280 650		280 650	2 232 277			159 968

2.7. Sisäinen tarkastus

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Sisäinen tarkastus on toteuttanut vuoden aikana vuosisuunnitelman mukaisia tarkastuksia sekä erillisiä selvityksiä ja toimeksiantoja, joiden tarve on tullut esiin vuoden aikana. Lisäksi sisäinen tarkastus on osallistunut riskienhallinnan kehittämistyöhön sekä konserniohjauksen tukemiseen. Konserniohjaukseen liittyen sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata taloudellisen tilanteen kehittymistä niissä yhteisöissä, joille Salon kaupunki on myöntänyt lainojen takauksen.

Lisäksi sisäinen tarkastus hoitaa tarkastuslautakunnan kokouskäytäntöihin ja valmisteluun liittyvät tehtävät sekä avustaa arviointikertomuksen teknisessä laadinnassa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Sisäisen tarkastuksen tehtävä on seurata ja valvoa hallinnon ja talouden toteutumista sekä osallistua sen kehittämiseen. Riskinä on, että havainnot tulevat vasta toteutuneista ongelmista, jolloin kyseeseen tulevat korjaavat toimenpiteet. Mikäli kehittämistyössä ei olla mukana, ei asioihin voida vaikuttaa ennakolta.

133 Sisäinen valvonta	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-128 063	1 477	-126 586	-117 445	-9 141	92,8	-121 278
Henkilöstökulut	-115 420	1 477	-113 943	-108 501	-5 442	95,2	-111 106
Palkat ja palkkiot	-94 810	1 185	-93 625	-90 323	-3 302	96,5	-91 814
Henkilösivukulut	-20 610	292	-20 318	-18 178	-2 140	89,5	-19 292
Eläkekulut	-16 160	292	-15 868	-15 090	-778	95,1	-14 900
Muut henkilösivukulut	-4 450	0	-4 450	-3 088	-1 362	69,4	-4 392
Palvelujen ostot	-7 753	0	-7 753	-4 655	-3 098	60,0	-5 779
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-590	0	-590	-119	-471	20,1	-227
Muut toimintakulut	-4 300	0	-4 300	-4 170	-130	97,0	-4 165
Toimintakate	-128 063	1 477	-126 586	-117 445	-9 141	92,8	-121 278
Vuosikate	-128 063	1 477	-126 586	-117 445	-9 141	92,8	-121 278
Tilikauden tulos	-128 063	1 477	-126 586	-117 445	-9 141	92,8	-121 278
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-128 063	1 477	-126 586	-117 445	-9 141	92,8	-121 278
Toiminta 131 Sisäinen valvonta Kulut €	128 063	-1 477	126 586	117 445			121 278
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2

2.8. Tietosuoja

135 Tietosuoja	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-35 000	375	-34 625	-26 341	-8 284	76,1	0
Henkilöstökulut	-29 300	375	-28 925	-23 094	-5 831	79,8	0
Palkat ja palkkiot	-24 070	301	-23 769	-19 160	-4 609	80,6	0
Henkilösivukulut	-5 230	74	-5 156	-3 934	-1 222	76,3	0
Eläkekulut	-4 100	74	-4 026	-3 209	-817	79,7	0
Muut henkilösivukulut	-1 130	0	-1 130	-725	-405	64,2	0
Palvelujen ostot	-5 500	0	-5 500	-3 235	-2 265	58,8	0
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-200	0	-200	-13	-187	6,5	0
Toimintakate	-35 000	375	-34 625	-26 341	-8 284	76,1	0
Vuosikate	-35 000	375	-34 625	-26 341	-8 284	76,1	0
Tilikauden tulos	-35 000	375	-34 625	-26 341	-8 284	76,1	0
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-35 000	375	-34 625	-26 341	-8 284	76,1	0
Toiminta Kulut €	TA 2018	MRM	TA 2018 + MRM	TP 2018			TP 2017
Tuotot €	35 000	-375	34 625	26 341			
Henkilöstöä	0,5		0,5	0,5			

2.9. Konsernipalvelut

2.9.1. Hallintopalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Keskitetty hallinto- ja toimistopalvelut

Keskitetyn hallinto- ja toimistopalvelut keskeiset tehtävät on huolehtia yleishallinnosta, asiakirjahallinnosta ja toimielinten kokoustoiminnasta. Keskitetty hallintopalvelut järjesti hallintoasioita koskevan valmistelijakoulutuksen sekä käynnisti ensimmäistä kertaa hallinnon perehdytystilaisuudet uusille työntekijöille. Kaupunginhallitus hyväksyi asiakirjahallinnan toimintaohjeen. Sähköisen arkiston käyttöönotto eteni siten, että arkistoon siirrettiin Halikon kunnan aikaisessa asiahallintajärjestelmässä ollut aineisto. Dynasty-asiahallintajärjestelmän historiakannan siirtoa sähköiseen arkistoon ryhdyttiin valmistelemaan. Pöytäkirjojen sähköistä allekirjoitusta ryhdyttiin valmistelemaan niin, että järjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2019.

Edunvalvonta

Edunvalvonta valvoo niiden henkilöiden etua ja oikeuksia, jotka eivät sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi voi itse pitää huolta taloudellisista asioistaan. Asiakkuuksien määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Virho-ohjelmisto otettiin käyttöön ja se on tehostanut toimintaa. Asiakkaiden asiat on pystytty hoitamaan, mutta maistraatille toimitettavat vuosittilit ovat olleet myöhässä. Määräaikojen noudattaminen on haasteellista.

Tietohallinto

Tietohallinto hankkii palvelualueille, liikelaitokselle ja tytäryhtiöille tietoteknisen infrastruktuurin ja vastaa sen ylläpidosta ja kehittämisestä. Tietohallinto auttaa palvelualueita tietojärjestelmien ja sähköisten asiointipalvelujen kehittämisessä. Uusien puhepalveluiden käyttöönotto saatiin toteutettua. Lisäksi työasemapalveluiden sekä tietoliikennepalveluiden kilpailutuksen valmistelu aloitettiin loppuvuodesta. Henkilöresurssit ovat pienentyneet, mutta palvelut on saatu tuotettua ilman suurempia ongelmia. Loppuvuodesta rekrytoitiin kaksi uutta työntekijää.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalveluiden keskeisin tehtävä oli maataloustukien hallinnointi maksajavirastosopimuksen mukaisesti sekä aktiivinen, asiakaslähtöinen palvelu. Aktiivisia maatiloja oli vuonna 2018 noin 900 kpl. Tukea myönnettiin noin 36 miljoona euroa. Sähköisten tukihakemusten osuus kasvoi noin 96 prosenttiin. Maaseutupalveluiden aikataulut- ja tukiehtojen hallinnointi toteutuivat tavoitteiden mukaisesti.

Lomituspalvelut

Lomituspalvelujen tehtävä on järjestää kotieläinyrittäjien lomituspalvelut mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti lomituspalvelulain ja -asetuksen mukaisesti. Kehittämistä tarvitaan vielä sekä yrittäjien että lomittajien tiedottamisessa ja lomituspalvelujen markkinoinnissa työmarkkinoilla, jotta saadaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa. Myös asiakaspalveluosaamista tulee kehittää. Vuoden 2018 keskeisin tapahtuma oli Salon kaupungin lomituspalvelujen osallistuminen Okra Maatalousnäyttelyn näytteille asettajaksi Melan osastolla yhdessä Vehmaa ja Pöytyän lomituspalveluyksiköiden kanssa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Keskitetty hallinto- ja toimistopalvelut

Riskinä on henkilöstöresurssien riittävyys poikkeustilanteissa. Henkilöstömäärä on mitoitettu siten, että tehtävät saadaan ajallaan hoidettua, jos kaikki resurssit ovat käytössä. Useimmat tehtävät ovat määräaikaan sidottuja, mikä aiheuttaa haavoittuvuutta poissaolotilanteissa. Lainsäädäntö asettaa uusia vastuita ja käsiteltävien asioiden määrä on kasvanut.

Edunvalvonta

Henkilöstöresursseja ei ole riittävästi asiakasmäärien kasvu huomioiden. Määräaikoja ei ole kyetty kaikilta osin noudattamaan. Toimistossa tulisi olla kolmen sijasta neljä vakinaista henkilöä.

Tietohallinto

Suurimpana riskitekijänä on kehittämistehtäviin vaadittavien henkilöstö- ja talousresurssien riittävyys.

Maaseutupalvelut

Riskinä ovat kiireaikojen henkilöstöresurssit.

Lomituspalvelut

Suurin riski lomituspalveluissa on suuri tapaturmavaara, koska työskennellään pääosin suurikokoisten eläinten kanssa. Myös maatalouslomittajien korkea keski-ikä on omalta osaltaan vaikuttamassa lomittajien työkykyyn ja eläköitymiseen. Henkilöstön saatavuudessa on haasteita ja on myös alueellisia eroja.

142 Hallintopalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	6 510 558	0	6 510 558	6 751 904	-241 346	103,7	6 769 130
Myyntituotot	5 968 418	0	5 968 418	6 057 988	-89 570	101,5	6 134 585
Maksutuotot	240 000	0	240 000	347 200	-107 200	144,7	311 620
Tuet ja avustukset	7 000	0	7 000	15 908	-8 908	227,3	2 744
Muut toimintatuotot	295 140	0	295 140	330 807	-35 667	112,1	320 181
Toimintakulut	-8 128 719	62 980	-8 065 739	-8 207 747	142 008	101,8	-8 223 960
Henkilöstökulut	-5 199 470	62 980	-5 136 490	-5 067 600	-68 890	98,7	-4 978 341
Palkat ja palkkiot	-4 043 270	50 545	-3 992 725	-3 821 323	-171 402	95,7	-3 831 762
Henkilösivukulut	-1 156 200	12 435	-1 143 765	-1 246 277	102 512	109,0	-1 146 580
Eläkekulut	-966 130	12 435	-953 695	-972 713	19 018	102,0	-936 244
Muut henkilösivukulut	-190 070	0	-190 070	-273 564	83 494	143,9	-210 335
Palvelujen ostot	-1 806 821	0	-1 806 821	-1 644 565	-162 256	91,0	-1 588 297
Aineet, tarvikkeet ja tarvarat	-110 765	0	-110 765	-87 882	-22 883	79,3	-93 049
Avustukset	-556 000	0	-556 000	-999 934	443 934	179,8	-1 133 580
Muut toimintakulut	-455 663	0	-455 663	-407 765	-47 898	89,5	-430 693
Toimintakate	-1 618 161	62 980	-1 555 181	-1 455 843	-99 338	93,6	-1 454 829
Vuosikate	-1 618 161	62 980	-1 555 181	-1 455 843	-99 338	93,6	-1 454 829
Tilikauden tulos	-1 618 161	62 980	-1 555 181	-1 455 843	-99 338	93,6	-1 454 829
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-1 618 161	62 980	-1 555 181	-1 455 843	-99 338	93,6	-1 454 829
Toiminta Hallinto- ja asiantuntijapalvelut							
Kulut €	562 102	-4 900	557 202	602 361			585 411
Vakinaista henkilöstöä	5		5	5			5
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	275 030		275 030	321 928			311 753
Lakipalvelut; konserni, sipa ja sote							
Kulut €	99 826	-900	98 926	109 265			85 634
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
€/tunti	61,74		61,19	67,58			52,97
Palvelupisteet							
Asiakkaat kaupungintalo ja kirjastot	16 000		16 000	16 000			16 000
Asiakkaat Halikko	7 000		7 000	7 000			7 000
Kulut €	142 218	-1 200	141 018	140 862			143 556
€/asiakas	6,18		6,13	6,12			6,24
Vakinaista henkilöstöä	2,7		2,7	2,7			2,7
Tuotot €	140		140	17			22
Edunvalvonta ja sosiaaliasiamies							
Asiakkaat	350		350	371			355
Kulut €	173 759	-1 500	172 259	221 425			178 891
€/asiakas	496		492	597			504
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €	260 000		260 000	311 476			291 293
Tukipalvelujen yksiköt:							
Arkisto							
Tarkastetut ja hyväksytyt tiedonohjaussuunnitelmaprosessit	400		400	90			700
Pysyvästi ja pitkään säilytettävien arkistoinaisten määrä päätearkistossa /hm	3 900		3 900	4 985			4 985

142 Hallintopalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Määräajan säilytettävien paperiasiakirjojen hävittäminen arkistosta /kg/v	15 000		15 000	17 000			14 059
Tietopalveluhaut päätearkistossa/v	500		500	400			413
Kulut €	468 462	-4 180	464 282	334 753			429 323
Tuotot €	7 000		7 000	126			2 848
Vakinaista henkilöstöä	4		4	3,6			3,6
Kirjaamo							
Uusien asioiden määrä/avaukset kpl /v	3 000		3 000	4 039			3 533
Keskeneräisten asioiden määrä kpl/v	2 000		2 000	3 134			2 887
Kulut €	132 162	-1 200	130 962	174 695			130 780
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Toimistopalvelut							
Kokousten määrä	175		175	184			149
Kulut €	125 221	-1 200	124 021	170 893			174 911
Vakinaista henkilöstöä	3,5		3,5	3,5			3,5
Hallinnon toimistopalvelut							
Tiliöidyt laskut kpl	25 000		25 000	58 275			50 648
Rakennuspiirustusten arkistointipalvelu/asiakas	1 600		1 600	1 554			1 219
Huoneistovuokrasopimukset kpl	130		130	108			107
Vuokratut alueet kpl	870		870	1 033			771
Viranhaltijapäätösten valmistelu kpl	250		250	116			151
Kulut €	506 548	-4 400	502 148	431 079			433 251
Tuotot €	2 000		2 000	11 489			3 441
Vakinaista henkilöstöä	10		10	10			10
Monistamo							
Kopioiden määrä	650 000		650 000	483 329			621 981
Kulut €	148 428	-1 300	147 128	125 830			130 047
€/kopio	0,23		0,23	0,26			0,21
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	151 001		151 001	132 654			164 784
Postitus- ja vahtimestaripalvelut							
Lähetetty posti kpl	74 000		74 000	58 638			62 139
Kulut €	107 940	-900	107 040	99 568			94 349
€/kpl	1,46		1,45	1,7			1,52
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	99 000		99 000	72 095			95 000
Ajokerrat	9 200		9 200	9 568			9 620
Kulut €	71 580	-600	70 980	78 000			65 000
€/ajokerta	7,78		7,72	8,15			6,76
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	81 676		81 676	83 000			55 981
Tietohallinto							
Työasemien määrä	3 700		3 700	6 017			3 700
Kulut €	1 861 784	-14 700	1 847 084	1 525 196			1 591 443
€/työasema	503		499	253			430
Vakinaista henkilöstöä	13		13	12			13
Tuotot €	1 908 741		1 908 741	1 886 116			1 746 033
Maaseutu- ja lomituspalvelut:							
Maaseutuyksikkö							
Neuvonta ja tukien hallinnointi							
Asiakkaat (maatilat)	1 120		1 120	1 080			1 101
Kulut €	310 352	-2 700	307 652	250 489			280 024
€/asiakas	277		275	232			254
Vakinaista henkilöstöä	4,9		4,9	4,4			4,9
Maanvuokraus							
Kulut €	5 700		5 700	3 500			4 100
Vakinaista henkilöstöä	0,1		0,1	0			0,1
Tuotot €	295 000		295 000	334 605			320 275
Lomituspalveluyksikkö							
Kunnalliset lomituspalvelut							
Lomituspäivien määrä, palvelussuhteessa kuntaan	11 500		11 500	10 053			11 304
Kulut €	2 651 637	-23 300	2 628 337	2 552 449			2 519 703
Varhaiseläkemenoperusteinen määräraha	45 000		45 000	145 617			51 288
€/lomituspäivä	234		232	268			227

142 Hallintopalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Vakinaista henkilöstöä	3,5 3,35		3,5 3,35	3,35			3,5 3,16
Vakinaiset maatalouslo- mittajat	47		47	41			47
Lomituspäivien määrä, ostopalvelulomittaja	800		800	1 212			942
Kulut €	160 000		160 000	241 831			192 669
€/lomituspäivä	200		200	200			205
<i>Itsejärjestetyt lomituspal- velut</i>							
Lomituspäivien määrä	3 000		3 000	5 562			6 001
Kulut €	556 000		556 000	999 934			1 133 580
€/lomituspäivä	185		185	180			189
Tuotot €	3 706 000		3 706 000	3 920 325			4 089 453
Tilastotiedot							
Maaseututoimi							
Luopumis- ja sukupolven- vaihdoseläkehak./koko til- lan hallinnan siirrot	Lukumäärä						16
Maataloustukea hakeneita tiloja	Lukumäärä						920
Aktiivitulojen lukumäärä	Lukumäärä						920
Keskimääräinen peltoala	Hehtaari						60,12
Tukihakemukset ja ilmoi- tukset	Lukumäärä						5526
Lomatoimi							
Vuosilomaa hakeneet henkilöt	Lukumäärä			444			472
Sijaisapua hakeneet hen- kilöt	Lukumäärä			78			101
Kunnallista lomitusta käyttäneet tilat	Lukumäärä			197			206
Itsejärjestettyä lomitusta käyttäneet tilat	Lukumäärä			111			105

2.9.2. Henkilöstö- ja talouspalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Henkilöstöpalvelut tuottavat asiantuntijapalveluita esisijaisesti kaupungin esimiehille ja virkamiesjohtolle. Talouspalvelut huolehtivat talousohjauksesta tuottamalla taloudellista tietoa johdolle, toimialoille, viranomaisille sekä päätöksenteon tueksi. Talouspalvelut vastaavat lisäksi kaupungin maksuvalmiudesta sekä tuottaa keskitetyt hankintapalvelut.

Huhtikuussa 2018 kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden strategian, jota jo osittain lähdettiin toteuttamaan kertomusvuoden aikana. Näistä merkittävin oli "Toimivan työyhteisön" –kärkihankkeen suunnittelun käynnistäminen toukokuussa ja varsinaisen hankkeen käynnistäminen elokuussa. Päämääriin kytketyistä tavoitteista tavoitteellisin oli sairauspoissaolojen vähentäminen.

Vuonna 2017 henkilötyövuosiin suhteutettuna sairauspoissaolokalenteripäiviä oli 18,0, kun sama luku vuonna 2018 oli 19,4 kalenteripäivää. Sairauspoissaolojen vähentämiseen liittyvää tavoitetta ei saavutettu, mihin kaikkein voimakkaimmin vaikutti tammi-maaliskuussa esiintyneet epidemiat.

Vuodelle 2019 talousarvio antaa henkilöstöpalveluille aiempaa vahvemman mahdollisuuden auttaa esimiehiä työhyvinvointijohtamisessa ja sairauspoissaolojen vähentämisessä. Työhyvinvointityöhön saatiin vakituinen työhyvinvointikoordinaattorin ja määräaikainen hankekoordinaattorin tehtävä.

Vuonna 2018 kaupunki oli mukana Kevan työhyvinvointikyselyssä, johon osallistuttiin edellisen kerran vuonna 2015. Kyselyyn vastasi 1981 Salon kaupungin työntekijää ja vastausprosentti oli noin 67 prosenttia (69 prosenttia). Koko Salon työhyvinvointitulokset ovat hyvällä tasolla ja useiden osa-alueiden kohdalla paremmalla tasolla kuin kuntasektorilla keskimäärin. Työhyvinvointikyselyn tuloksia käsitellään toimivan työyhteisön kärkihankkeen vuorovaikutuspassissa vuonna 2019.

Vuoden aikana käynnistyi rekrytointiprosessin uudistustyö, jonka tavoitteena oli täyttölupamenettelyn poistaminen. Lopullinen hyväksyminen siirtyi vuoden 2019 puolelle. Rekrytointiohjeiden selkiennyttämisen ja yhdenmukaistamisen tärkein tavoite on Salon työnantajaku-
van kirkastaminen niin, että osaavan, motivoituneen ja sitoutuneen henkilöstön saaminen tulevina vuosinakin on turvattu.

Merkittävä askel kohti oikeudenmukaisemmaksi koettua palkkapolitiikkaa saatiin aikaan koko syksyn 2018 käynnissä olleiden järjestelyeräneuvottelujen myötä. Järjestelyerä tuli voimaan 1.1.2019 ja sen vuotuinen vaikutus on lähes 2 miljoonaa euroa. Järjestelyerän toteutuksen rinnalla laadittiin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen, teknisten sopimuksen ja tuntipalkkaisten sopimuksen piirissä olevalle henkilökunnalle hinnoittelutun-
nuksittain ja vaativuustasoittain määritellyt palkat.

Talospalvelut vastaavat talouden prosessien toimivuudesta sekä ohjeistaa, neuvoo ja opastaa yksiköjä prosessien käytännön toteutuksessa, ylläpitää sähköistä reaaliaikaista raportointijärjestelmää ja tuottaa päätöksenteon tueksi seurantaraportteja sekä kustannus-
laskentaa ja tuotteistusta.

Talousarvio rakentuu strategiaan ja tuloskortteihin. Talospalvelut toimittavat valtuustolle strategian toteutumista seuraavan kolmannesvuosiraportin. Määrärahojen käyttötarkoitus ilmenee toimintatietokorteista. Talospalvelut vastaavat myös kirjanpidon ja muiden ta-
loushallinnon perustehtävien ostopalvelusopimusten toteutumisen seurannasta.

Taitoan Saaga järjestelmän avulla raportoinnin kehittämistä on jatkettu yhdessä palvelu-
alueiden kanssa. Raportoinnin kehitystyöhön on resursoitu ja vuoden 2018 aikana päästiin hyödyntämään ensimmäisiä uusia raportteja.

Ceepos ja mobiiliCeepos-kassajärjestelmä otettiin käyttöön jo vuonna 2017 viidessä kau-
pungin kassapisteessä. Vuoden 2018 aikana käyttöönottoa laajennettiin niin, että lähes kaikki kaupungin kassapisteet saatiin siirrettyä Ceepos-kassajärjestelmän piiriin. Loppuvuo-
desta 2018 otettiin käyttöön Ceepos-mobiilimaksaminen kolmessa pilottikohteessa.

Vuoden 2018 aikana valmistauduttiin talousraportoinnin uudistumiseen (KUTI), joka toteu-
tetaan vuosina 2018-2021. Lisäksi vuoden aikana on osallistuttu FCG:n tietojohdantamisen
verkostoprojektiin ja aloitettu palvelujen tuotteistamisen projekti.

Hankintapalvelut osana valmistelevat yhteistyössä kaupungin eri yksiköiden kanssa kyn-
nysarvot ylittävät hankinnat. Hankintapalvelut opastavat, ohjeistaa ja avustaa yksiköjä
hankintaprosessin eri vaiheissa ja pienhankinnoissa. Lisäksi hankintapalvelut vastaavat
kaupungin keskitettyjen hankintojen valmistelusta.

Hankintapalvelut on kilpailuttanut vuonna 2018 yli 50 hankintaa. Sähköinen hankintajärjes-
telmä on nopeuttanut jossain määrin hankintaprosessin kestoa ja kaupungin hankinnat kil-
pailutetaan sen kautta lähes 100 prosenttisesti. Vuoden 2018 aikana markkinaoikeudelle
valitettiin yhdestä hankinnasta, minkä osalta prosessi on vielä kesken. Keskeinen työväline
hankintapalveluille on ollut hankintapoliittinen ohjelma, jonka toteutumisesta on raportoitu
kaupunginhallitukselle. Vuoden 2018 raportti esitetään kaupunginhallitukselle tilinpäätök-
sen käsittelyn yhteydessä. Ohjelma on toteutunut hyvin.

Palvelualueen painopisteet sekä keskeiset toimintamenojen ja -tulojen perustelut

- Strateginen kärkihanke toimiva työyhteisö
- Rekrytointiprosessiin uudistamisen loppuun saattaminen ja jalkauttaminen
- Työhyvinvointijohtaminen
- Sairauspoissaolojen vähentäminen
- Konsernivalvonnan liittäminen osaksi strategia- ja talousarvioprosessia
- Kustannuslaskennan ja tuotteistuksen sekä toimintaa kuvaavien mittareiden edelleen
kehittäminen palvelemaan tuloskortteja ja johdon raportointia
- Talousarvion, strategiaprosessin ja raportoinnin saumattoman yhteistyön edistäminen
ja prosessin kehittäminen hyödyntäen liinauksen tuloksia
- Toimialojen hankintaosaamisen kehittäminen
- Ceepos-kassajärjestelmän ja mobiilimaksamisen käyttöönotto
- Kaikkien kuntien talousraportoinnin yhtenäistäminen ja automatisointiin liittyvä pro-
jekti

- Hankintapoliittisen ohjelman toteuttaminen

Talous- ja henkilöstöpalveluiden budjetti koostuu pääasiassa noin 27 henkilön henkilöstökuluista. Suurin kustannuserä on Kunnan Taitoa Oy:n tuottama talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut. Ei olennaisia muutoksia talousarvion toteutumiseen.

Riskit ja epävarmuustekijät

Perustehtävien toteuttamisessa suurimpana riskinä tai epävarmuustekijänä on tietojärjestelmien toimivuus ja tietojen luotettava siirtyminen perusjärjestelmästä tietovarastoon. Päätöksenteon ja johtamisen tukena käytettävä tieto ei saa olla epäluotettavaa.

Merkittävimmät riskit hankintojen osalta ovat kilpailuttamatta jättäminen, hankintojen liian lyhyt valmistelu-aika / suunnittelemattomuus.

151 Henkilöstö ja talouspalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	979 342	0	979 342	831 735	147 607	84,9	1 205 241
Myyntituotot	242 342	0	242 342	169 663	72 679	70,0	304 225
Tuet ja avustukset	700 000	0	700 000	622 757	77 243	89,0	855 323
Muut toimintatuotot	37 000	0	37 000	39 315	-2 315	106,3	45 692
Toimintakulut	-5 738 836	22 646	-5 716 190	-5 675 627	-40 563	99,3	-5 754 622
Henkilöstökulut	-1 767 941	22 646	-1 745 295	-1 807 898	62 603	103,6	-1 803 548
Palkat ja palkkiot	-1 454 010	18 175	-1 435 835	-1 472 228	36 393	102,5	-1 449 486
Henkilösivukulut	-313 931	4 471	-309 460	-335 670	26 210	108,5	-354 061
Eläkekulut	-247 791	4 471	-243 320	-285 128	41 808	117,2	-285 652
Muut henkilösivukulut	-66 140	0	-66 140	-50 542	-15 598	76,4	-68 409
Palvelujen ostot	-3 747 194	0	-3 747 194	-3 658 626	-88 568	97,6	-3 778 577
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 770	0	-14 770	-53 927	39 157	365,1	-41 001
Avustukset	0	0	0	-2 300	2 300	*****	0
Muut toimintakulut	-208 931	0	-208 931	-152 876	-56 055	73,2	-131 495
Toimintakate	-4 759 494	22 646	-4 736 848	-4 843 893	107 045	102,3	-4 549 381
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0	0,0	181
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0,0	181
Vuosikate	-4 759 494	22 646	-4 736 848	-4 843 893	107 045	102,3	-4 549 200
Tilikauden tulos	-4 759 494	22 646	-4 736 848	-4 843 893	107 045	102,3	-4 549 200
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-4 759 494	22 646	-4 736 848	-4 843 893	107 045	102,3	-4 549 200
Toiminta Kaupungin työntekijöitä	3 600		3 600	3 663			3 501
Talous- ja rahoituspalvelujen hallinto							
Kulut €	383 151	-3 100	380 051	427 839			319 846
Pankkipalvelut kulut €	65 500		65 500	84 551			67 607
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Infotietona varhe- ja eläkemenoperust.eläkevak.maksukulut	32 131		32 131	23 591			34 687
Projektit ja hankkeet							
Määrä	1		1				1
Kulut €	200 000	-1 700	198 300	60 000			127 665
Henkilöstöä			1				1
Toimialojen keskitetyt talouspalvelut							
Kulut €	326 548	-2 600	323 948	385 786			344 148
€/tunti	30,6		30,36	36,15			32,75
Vakinaista henkilöstöä	6,6		6,6	6,6			6,5
Tuotot €				6 997			
Kunnallisverotus							
Kulut €	1 200 000		1 200 000	1 080 177			1 220 832
€/asukas	22,64		22,64	20,64			23,03
Taloushallinnon keskitetyt ostopalvelut							
Kulut €	75 120		75 120	53 222			111 324
Tuotot €	37 000		37 000	39 315			44 953

151 Henkilöstö ja talouspalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Talous- ja vuosisuunnittelu							
Kulut €	135 371	-1 200	134 171	138 810			141 247
€/tunti	41,87		41,49	42,93			43,68
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Hankintapalvelut							
Kulut €	141 587	-1 200	140 387	122 774			154 136
€/tunti	36,49		36,18	31,64			41,45
Vakinaista henkilöstöä	2,4		2,4	2,4			2,3
Tuotot €				2 550			
Henkilöstöpalvelujen hallinto							
Kulut €	382 476	-3 100	379 376	567 367			526 383
Eläkkeet kulut €				10 227			14 353
Vakinaista henkilöstöä	5	5	5	5			5
Tuotot €				6 650			7 806
Työsuojelu							
Kulut €	373 471	-3 100	370 371	296 662			226 824
€/työntekijä	23,05		22,86	18,00			16,2
Vakinaista henkilöstöä	4,5		4,5	4,5			4
Rekrytointiyksikkö							
Kulut €	191 145	-1 700	189 445	192 632			190 794
€/työntekijä	53,1		52,62	52,59			54,5
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €	112 342		112 342	124 154			117 230
Luottamusmiehet (yh-teistoiminta)							
Kulut €	265 194	-2 200	262 994	207 281			243 407
€/työntekijä	73,67		73,05	56,59			69,52
Päälouottamusmiehiä, joista palkanmaksu henkilöstöpalveluista	7		7	7			7
Tuotot €	3,6		3,6	3,8			3,8
				28 588			40 743
Työhyvinvoinnin edistäminen							
Kulut €	362 381	-2 746	359 635	481 353			411 808
€/työntekijä	101		100	131,41			118
Tuotot €				3 099			3 156
Vakinaista henkilöstöä				0,5			
Yhteinen koulutus							
Kulut €	108 892		108 892	42 276			66 637
Koulutuskorvaus €	130 000		130 000	90 977			129 582
€/työntekijä	30,25		30,25	11,54			19,03
Työterveyspalvelut							
Kulut €	1 528 000		1 528 000	1 524 671			1 587 612
€/työntekijä	424		424	416			453
Tuotot (Kelan työterveyshuollon korvaus) €	700 000		700 000	529 406			848 302

2.9.3. Kehittämisen-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Menneen vuoden merkittävimmistä asioista kokonaisuuden kannalta oli työllisyysasteen laskeminen edelleen ja sitä kautta myös kaupungin työllisyysmenojen lasku. Kaupunki on jatkanut hyvin aktiivista toimintaa työllisyyspalveluissa ja jatkaa samanlaisella panostuksella myös alkaneena vuotena. Kustannuksia kuitenkin säästyy tmt-maksujen laskun myötä. Elinkeinopalveluissa on aloitettu loppuvuodesta toteuttamaan elinkeinopoliittista ohjelmaa, joka osaltaan nivoo yhteen kaupungin elinkeinopalveluiden, Yrityssalon ja IOT Campuksen aktiviteetit ja toimet. Myös merkittäviä yrityshankkeita sijoitusmielessä oli liikkeellä.

Viestinnän ja markkinoinnin osalta matkailu- ja asukasmarkkinointia ja graafista palvelua jatkettiin aktiivisesti. Alkaneen vuoden aikana tulee viestinnän puolella merkittäviä ohjelmistouudistuksia. Samoin strategiaviestintää ja kärkihankeviestintää kehitettiin. Kansainvälisen toiminnan puolella pääpaino on ollut edelleen Kiinassa, jossa on vierailtu useasti, myös alueen yritysten kanssa. Jatkuvan parantamisen mallia = joka päivä parempi Salo jatketaan, erityisesti päivittäisjohtamisen mallin laajentamisella koko organisaatioon. Taulujen käyttöä on lisätty ja myös esimieskoulutuksia aiheesta on pidetty ja tullaan pitämään.

Riskit ja epävarmuustekijät

Työllisyystilanteen kehittyminen edelleen on epävarmuustekijä, samoin palvelualueen avainhenkilöiden kuormittuminen ja asioiden aikataulujen haasteet (kalenterihaasteet). Elinkeinopuolella uusien yritysten saaminen on haaste.

180 Kehittämispalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	2 036 581	0	2 036 581	1 599 637	436 944	78,5	1 829 633
Myyntituotot	90 000	0	90 000	134 554	-44 554	149,5	113 685
Tuet ja avustukset	1 946 581	0	1 946 581	1 447 271	499 310	74,3	1 696 777
Muut toimintatuotot	0	0	0	17 812	-17 812	*****	19 171
Toimintakulut	-13 069 040	763 787	-12 305 253	-10 456 312	-1 848 942	85,0	-10 835 571
Henkilöstökulut	-4 993 559	63 787	-4 929 772	-3 260 642	-1 669 130	66,1	-2 891 717
Palkat ja palkkiot	-4 095 504	51 194	-4 044 310	-2 688 600	-1 355 710	66,5	-2 366 329
Henkilösivukulut	-898 055	12 593	-885 462	-572 042	-313 420	64,6	-525 388
Eläkekulut	-706 215	12 593	-693 622	-467 336	-226 286	67,4	-408 799
Muut henkilösivukulut	-191 840	0	-191 840	-104 706	-87 134	54,6	-116 589
Palvelujen ostot	-2 305 080	0	-2 305 080	-2 208 346	-96 734	95,8	-2 129 298
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-106 238	0	-106 238	-153 171	46 933	144,2	-146 594
Avustukset	-5 309 194	700 000	-4 609 194	-4 424 040	-185 154	96,0	-5 341 688
Muut toimintakulut	-354 969	0	-354 969	-410 112	55 143	115,5	-326 272
Toimintakate	-11 032 459	763 787	-10 268 672	-8 856 675	-1 411 998	86,2	-9 005 938
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-108	108	*****	-26
Muut rahoituskulut	0	0	0	-108	108	*****	-26
Vuosikate	-11 032 459	763 787	-10 268 672	-8 856 783	-1 411 890	86,3	-9 005 963
Tilikauden tulos	-11 032 459	763 787	-10 268 672	-8 856 783	-1 411 890	86,3	-9 005 963
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-11 032 459	763 787	-10 268 672	-8 856 783	-1 411 890	86,3	-9 005 963
Toiminta Osaston hallinto ja strateginen suunnit- telu							
Kulut €	159 572	-1 300	158 272	165 902			170 511
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust.elä- kevak.maksukulut	11 011		11 011	12 494			8 680
Toimintatuet ja avus- tukset							
Maaseudun toimintaryh- mät	82 794		82 794	82 794			82 994
Kansainvälinen toiminta	5 000		5 000	3 300			4 715
Viestintä- ja markkinoin- tituet	160 000		160 000	185 501			117 825
Tuki järjestöille	15 000		15 000	5 333			39 559
Kulut yhteensä €	262 794		262 794	276 928			245 093
Projektit ja hankkeet							
Määrä kpl	4		4	4			
Projektien Kulut yhteensä €:	367 567	-3 100	364 467	363 252			527 401
Elinkeinokehittäminen ku- lut €							157 067
Työllistäminen Kulut €	306 127		306 127	288 272			296 156
Viestintä- ja markkinointi kulut €							11 402
Kansainvälinen toiminta Kulut €	61 440		61 440	74 980			62 776
Projektien Tuotot yh- teensä €:	270 581		270 581	179 952			256 987
Elinkeinokehittäminen tuotot €							78 552
Työllistäminen tuotot €				129 099			136 344
Kansainvälinen toiminta tuotot €				50 853			42 091
Henkilöstöä	8		8	8			
Työllistäminen: Työllisyyspalvelut							
Kulut	275 027	-2 000	273 027	488 997			283 755
Vakituisia henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €				69 930			11 354
Nuorten työllistäminen							

180 Kehittämispalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Kaupungin työllistämät nuoret	230		230	230			230
	Rahankäyttö palvelualueella						
Kulut €	124 818		124 818	1 515			6 288
€/nuori	543		543	7			27
Yritysten kesätyöll. tuella työllistämät nuoret	230		230	230			234
Kulut €	44 400		44 400	50 896			46 800
€/nuori	193		193	221			200
Palkkatukipaikat							
Työllistettävien määrä	214		214	214			98
Kulut €	3 409 561	-42 387	3 367 174	1 368 972			1 160 481
Tuotot €	1 303 000		1 303 000	680 582			521 076
€/työllistetty	15 933		15 734	6 397			6 525
Jatkosijoittaminen palve- lualueille	Rahan käyttö palvelualueella						
Työllistettävien määrä				91			91
Työllisyyslisiä:							
Työllistettävien määrä	110		110	110			35
Kulut €	110 000		110 000	20 952			156 042
€/työllistetty	1 000		1 000	190			4 458
Tuki yhdistyksille Kulut €	87 380		87 380	171 922			105 360
Voimala							
Kulut €	16 821		16 821	16 838			
TYP-palvelut (ent. Työvoi- man palvelukeskus)							
Palvelukeskustoiminta							
Asiakkaita	200		200	200			250
Kulut €	31 685		31 685	4 705			166 789
€/asiakas	158		158	24			667
Tuotot €				34 751			54 135
Waltin työpajat							
Asiakkaita	110		110	110			87
Kulut €	440 474	-3 500	436 974	582 880			691 689
€/asiakas	4 004		3 972	5 299			7 950
Tuotot €	127 000		127 000	200 044			136 235
Kuntouttava työtoiminta							
Asiakkaita	450		450	450			519
Kulut €	460 977	-3 400	457 577	496 564			574 278
€/asiakas	1 024		1 017	1 103			1 107
Vakinaista henkilöstöä							
Tuotot €	288 000		288 000	331 555			802 165
Työmarkkinatuen kun- taosuus Kelalle							
Pitkäaikaistyöttömiä 31.12	1 000		1 000	820			1 073
Tukitoimien kulut €				93 115			101 875
Aktivointi kulut €	233 886		233 886	357 973			
Työmarkkinatuen kunta- osuus Kelalle €	4 684 000	-700 000	3 984 000	3 944 076			4 816 561
€/työtön	4 918		4 218	4 810			4 584
Tuotot €	18 000		18 000	47 410			
Kansainvälinen toi- minta							
Kulut €	152 935	-1 200	151 735	147 705			114 788
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Viestintä ja markki- nointi							
Viestintä							
Kulut €	377 616	-3 100	374 516	333 630			447 102
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Markkinointi							
Kulut €	413 664	-3 400	410 264	451 291			285 884
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	30 000		30 000	44 106			46 437
Elinkeinokehittäminen							
Kulut €	487 963	-3 500	484 463	255 581			209 762
Vakituista henkilökuntaa	2		2	2			2
Tuotot €				11 308			1 242
Ostopalveluiden han- kinta							
Yrityssalo Oy							
Perusrahoitus	605 000		605 000	605 000			605 000
Hankkeet	121 900		121 900	207 618			92 820
Turun yliopisto							
It- koulutus	201 000		201 000	50 000			27 295
Kulut €	927 900		927 900	862 618			725 115

2.10. Hyvinvointipalvelut

2.10.1. Hyvinvointipalvelujen tulokortti

Elinvoima ja työpaikat

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaiku- tus, todennä- köisyys ja riski- luku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
1. Nuorten syrjäy- tymisen vähentämi- nen	1.1. Katkeamatto- mat palveluketjut, jotka tukevat nuor- ten kouluttautu- mista ja työllisty- mistä	1.1.1. Monialainen yhteistyö nivelvai- heet huomioiden	1.1.1.1. Etsivän nuorisotyön asiak- kuuksien määrä Työllistyneiden ja koulutukseen siirty- neiden määrä. Koulutuksen kes- keyttäneiden mää- rän väheneminen.	1.1.1.1. Etsivän nuorisotyön asiak- kuuksien määrä 363 vuoden 2018 aikana. Nuorten työpajatoimintaan vuonna 2018 osal- listuneista (102) 27 % siirtynyt koulu- tukseen tai työllis- tynyt (työpajajakso jatkaa vuoden 2019 puolelle 25 %:lla osallistuneista). Koulu- ja opiskelu- terveydenhuollossa oppilaan siirtäminen saattaen toiselle as- teelle moniammatil- lisessa työryh- mässä. Psykiatris- ten sairaanhoitajien työpanos lisätty koulu- ja opiskelu- terveydenhuoltoon.	1.1.1.1. Nuorten löytyminen ja motivointi.	Suuri mahdolli- suus = 5, yksi syrjäytynyt nuori kustantaa yh- teiskunnalle 1,5 miljoona euroa	Nuorisopal- velupääl- likkö	Kesken

Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Strateginen pää-määrä	Strategiset tavoit-teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis-tuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
1. Edistää palvelu-ratkaisuilla kunta-laisten hyvinvointia ja alueen vetovoimaa	1.1. Palvelut sisäl-löllisesti ja laadullisesti nykyvaatimus-ten ja kokonaisedun mukaisia	1.1.1. Soten yhtei-nen laatujärjes-telmä.	1.1.1.1. Palvelualu-eiden toteutuneet auditoinnit/Sosiaali-terveys- ja vanhus-palveluilla on voi-massa oleva laa-duntunnus, SHQS-laatusertifikaatti.	1.1.1.1. Salon kau-pungin vanhuspal-veluiden laatujär-jestelmälle myön-nettiin 16.3.2018 SHQS-laaduntun-nustus numero 112/2018, joka on voimassa 15.12.2019 asti. Salon kaupungin terveydenhuollon laatujärjestelmälle jo aiemmin myön-netty SHQS-laadun-tunnustus numero 35/2016 pysyy teh-dyn ylläpitoaudi-toinnin tulosten pohjalta edelleen voimassa 15.12.2019 saakka. Sote-palvelut audi-toitiin 11.10.2018: terveys- ja vanhus-palveluiden ylläpito-auditointi ja sosiaa-lityön palveluiden laaduntunnustusauditointi. Päätös laa-duntunnustuksen	Henkilöstöresurs-sit ja vaihtuvuus	jonkin verran 1, mahdollinen 2 = 2	Sosiaalipal-veluiden johtaja, Vanhuspal-veluiden johtaja, Terveys-palveluiden johtaja	Valmis ■

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				myöntämisestä saa- daan vuoden 2019 alkupuolella. Terveyspalveluiden SHQS-laaduntun- nustus on numero 35 / 2016, joka on voimassa 15.12.2019 asti.				
	1.2. Salon kaupunki on lapsiperheelle terveellinen ja tur- vallinen kasvuymp- päristö.	1.2.1. Yhteisöllisten toimintamallien ke- hittäminen lasten ja nuorten kehitysyh- teisöjen kesken (varhaiskasvatus, koulut, nuorisopal- velut, kolmas sek- tori).	1.2.1.1. Lähiliikun- tapaikkainvestoin- tien toteutuminen.	1.2.1.1. Tupurin ul- kokuntoilualue on valmistunut joulu- kuussa. Urheilu- puiston skeittiparkki on valmis maise- mointeja lukuun ot- tamatta. Tupurin lä- hiliikuntapaikalle (koulun piha ja Pumptrack-rata) on haettu valtionapua.	Ei saada hank- keeseen valtion- avustusta.	mahdollinen riski = 2	Vapaa-ai- kapalvelui- den joh- taja, Var- haiskasva- tuspääl- likkö, Las- ten ja nuorten palveluiden johtaja	Kesken
	1.3. Asiakkaiden tarpeita vastaavat palvelut.	1.3.1. Perhekeskus- toimintamallin to- teuttaminen ja jal- kauttaminen, ehkäi- sevien palveluiden vanhemmuuden tuen jatkuva vah- vistaminen.	1.3.1.1. Perhekes- kusmallin mukainen toiminta käynnisty- nyt. Perheiden tukemi- seen järjestettyjen tilaisuuksien määrä.	1.3.1.1. Salon seu- dun (Salo ja So- mero) perhekeskus- malli on valmis. Mallin esittelytilai- suus oli 6.11. Mallin mukainen toiminta käynnistyy 2019. Syksyllä järjestet- tiin Ihmeelliset vuo- det -ryhmä. Pyydä apua- napin kautta tulleita	Toimijoilla ei ole oman perustyön vaateiden takia mahdollista sitou- tua riittävästi uu- teen toimintata- paan.	mahdollinen riski = 3	Sosiaalipal- veluiden johtaja, Terveys- palveluiden johtaja, Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Varhais- kasvatus- päällikkö	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				pyyntöjä oli 223 kpl vuoden aikana. Vanhemmuuden tu- keminen on tärkeä osa varhaista per- hetyötä neuvola-, koulu- ja opiskelu- terveydenhuollon palveluissa. Käy- tössä on VATU-me- netelmä, jossa arvi- oidaan vanhem- muuden tuen tar- vetta.				
	1.4. Asiakslähtöi- nen palvelusuunnit- telu	1.4.1. Organisoi- daan uudelleen so- siaalihoitolain mu- kaisten palveluiden rakennetta (per- heet/aikuiset, työt- ömät, vanhukset)	1.4.1.1. SHL asiak- kaiden määrä/LS asiakkaiden määrä Uuden rakenteen mukainen toiminta käynnistyy vuonna 2018.	1.4.1.1 Perheteimi aloitti vuoden ai- kana ja on ilmeistä, että tiimin resurssit ovat liian niukat palvelutarpeeseen nähdessä, koska asia- kasmäärä on kasva- nut ennakoitua enemmän. Kaikki- aan sosiaalityön palveluissa oli sosi- aalihoitolain mu- kaisia asiakkaita 2018 yhteensä 683 (327 vuonna 2017). Varhaisten ja oikea- aikaisten palvelui- den tarjoaminen on	Henkilöstöresurs- sit ja henkilöstön vaihtuvuus.	jonkin verran 1, mahdollinen 2 = 2	Sosiaalipal- veluiden johtaja	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				kuitenkin suunnitel- man ja tavoitteen mukainen. Lasten palvelutarpeen arvi- ointeja valmistui keskimäärin 37 kpl/kk ja aikuisten 11 kpl/kk.				
		1.4.2. Perheiden sekä lasten ja nuor- ten osallistaminen osana päätöksen- teon valmistelua.	1.4.2.1. Osallista- van mallin luomi- nen/palvelumuo- toilu.	1.4.2.1 Sosiaalityön palveluissa tähän ei ole ollut resurssia vuonna 2018.	Asenteet, henki- löstöresurssi	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Varhais- kasvatus- päällikkö, Nuorisopal- velupääl- likkö, Sosi- aalipalve- luiden joh- taja	Kesken
			1.4.2.2. Lapsivaiku- tusten arviointime- netelmä aktiivisessa käytössä.	1.4.2.2 Lapsivaiku- tusten arviointimal- leja työstettiin LAPE -työryhmän alatyö- ryhmässä yhdessä MLL:n ja seurakun- nan kanssa. Yh- teistä mallia ei löy- detty, mutta kukin taho käyttää omaa menetelmäänsä merkittävien asioi- den valmistelussa.	Asenteet, henki- löstöresurssi	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Varhais- kasvatus- päällikkö, Nuorisopal- velupääl- likkö, Sosi- aalipalve- luiden joh- taja	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
		1.4.3. Paljon palve- luita käyttävien voi- massa oleva hoito- suunnitelma laa- dittu yhdessä asiak- kaan ja tarvittaessa omaisen kanssa.	1.4.3.1. Hoitosuun- nitelma laadittu 50 %:lle paljon palve- luita käyttävistä.	1.4.3.1 Hoitosuun- nitelmat laadittu ja laaditaan pääsään- toisesti kaikille pal- jon palveluita käyt- täville asiakkaille.	Henkilökunnan saatavuus. Ei saada kaikki laadituksi.	mahdollinen riski = 2	Terveys- palveluiden johtaja	Valmis
		1.4.4. Yläkouluihin liikuntapainottei- suus kaupungin, kolmannen sektorin ja muiden yhteis- työkumppaneiden kanssa yhteis- työssä.	1.4.4.1. Osallistu- jien määrä	1.4.4.1. Lajival- mennus on mahdol- listettu jokaisen yläkoulun työjärjes- tyksessä kahtena aamuna viikossa klo 8-9. Lajivalmennuk- sesta vastaavat ur- heiluseurat.	Asenteet ja tar- vittava kolman- nen sektorin osal- listuminen			Valmis
2. Asiakkaan valin- nanmahdollisuuk- sien lisääminen var- haiskasvatuksessa.	2.1. Yksityisen var- haiskasvatuksen määrän lisäys.	2.1.1. Varhaiskas- vatuksen palvelu- tuotannon uudeli- keen järjestelyt.	2.1.1.1. Vuonna 2018 hoitopaikoista 20 % on yksityisiä.	2.1.1.1. Vuoden lo- pussa yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on noin 16 %.	Asiakkaat eivät siirry käyttämään palveluseteliä.	mahdollinen riski = 2	Varhais- kasvatus- päällikkö	Valmis
3. Toimintaympäris- tön digitalisaatio	3.1. Asiakaslähtöis- ten palvelukokonai- suuksien digitali- sointi.	3.1.1. IP-toiminta- prosessin sähköis- täminen	3.1.1.1. Sähköis- tetty IP-prosessi	3.1.1.1. Ip-toimin- taan ilmoittautumi- nen ja laskutus toi- mivat sähköisesti.	Henkilöstöresurs- sien vähäisyys, järjestelmien toi- mivuus	Kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Opetus- päällikkö	Valmis
		3.1.2. Sosiaalisen median hyödyntä- minen hyvinvointi- palveluissa.	3.1.2.1. Sosiaalisen median ohjeen laa- timinen ja sosiaali- sen median koulu- tukset + viikoittai- set julkaisut.	3.3.2.1. Perhesosi- aalityö on avannut omat fb-sivunsa ja instagram-tilinsä al- kuvuoden aikana, samoin kehitysvam- mahuollon työtoi- minnalla on yhtei- nen oma fb-sivu.	Henkilöstöresurs- sin puute ja asen- teet	mahdollinen riski = 2	Sosiaalipal- veluiden johtaja, Vanhuspal- veluiden johtaja, Terveys- palveluiden johtaja,	

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>Sivuja päivitetään säännöllisesti. Vanhuspalvelut ovat käyttäneet vuodesta 2017 kaupungin fb-sivuja. Museopalvelut ovat jatkaneet aktiivista somepresenssiä. Liikuntapalvelujen fb-sivuilla 2.244 seuraajaa ja viestenvaihto on vilkasta, päivitykset näkyvät myös liikuntapalvelujen nettisivuilla. Terveyspalveluissa on käytössä netti-neuvola Salli. Terveyspalvelut käyttää kaupungin fb-sivuja. Kouluterveydenhoitajat vastaavat Verkko-Vinkis linkin kautta tullessiin nuorten kysymyksiin terveydenhuollon osalta. Terveyspalveluissa on nimetty osastonhoitaja, joka seuraa sosiaalista mediaa.</p>			Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Vapaa-aikapalveluiden johtaja	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				Kirjastopalveluissa käytetään sosiaalista mediaa tiedottamalla aukioloajoista, tapahtumista yms. ajan-kohtaisista asioista.				
		3.1.3. Asiakas- ja potilastietojen mobiilikirjaus	3.1.3.1. Järjestelmät otettu käyttöön.	3.1.3.1. Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmässä on käytössä mobiilikirjaus. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa ja yleisterveydenhuollon joissakin toiminnoissa on sähköinen ajanvaraus käytössä. Kotisairaalassa on käytössä mobiilikirjaus.	Järjestelmiä ei saada käyttöön.	jonkin verran mahdollinen riski = 1	Vanhuspalveluiden johtaja, Terveyspalveluiden johtaja	Valmis
4. Eri ryhmille kohdennettuja ennaltaehkäiseviä palveluita ylläpidetään ja kehitetään.	4.1. Kohderyhmien tavoittaminen, kohderyhmien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen ja terveyden edistäminen	4.1.1. Liikuntaneuvonta, kohdennettu kurssitarjonta, kulttuuripalveluiden markkinointi eri ryhmille, kirjasto on kohtaamispaikka kuntalaisille, museot tarjoavat työpajoja ja opastuksia eri ryhmille, hanketyön kautta kehittäminen, maksuallennukset ja alennuskortit	4.1.1.1. Toteutuneiden ryhmien määrä ja osallistujien määrä. Hanketyö.	4.1.1.1. Taidemuseon näyttely- ja muita palveluja käytti 34.565 henkilöä. Näyttelyissä vieraili 32.366 henkeä. Taidemuseossa pidettiin konserttien (17 kpl / 772 kuulijaa) lisäksi 15 lasten taidetyöpajaa sekä kaksi taiteilijatapaamista ja viisi muuta tapahtumaa. Kaupungin viestinnän järjestämät Itsenäisyyspäivän	Ei onnistuta tavoittamaan kohderyhmiä, resursien vähäisyys	mahdollinen riski = 2	Museopalvelujen esimies, Kansalaisopiston rehtori, Kirjastopalvelupäällikkö, Vapaa-aikapalveluiden johtaja	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>Etkot 5.12. veti yleisöä 114 henkeä. Ryhmäopastuksia oli yhteensä 190 ja niihin osallistujia 3.551 henkilöä. SAMU: Paikallismuseoissa oli opastuksia 70 kertaa. Elektriikkamuseo järjesti 11 työpajaa ja 53 opastusta. Kohderyhmiä mm. maahanmuuttajat, päiväkodit, koululaiset, vammaisryhmät sekä työllistetyt.</p> <p>Liikuntapalvelujen liikuntatoimintaan osallistuttiin vuoden aikana yhteensä 70.125 kertaa ja eri ryhmiä/kursseja järjestettiin 432 kpl. Osallistujista eläkeläisiä, pitkäaikaissairaita ja vammaisia oli 27.924, lapsia 20.010 ja työkäisiä 14.972, liikuntatapahtumiin osallistui 7.219 henkeä. Liikunta-neuvonnassa asiakkaita oli 136.</p>				

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>Luonto- ja retkeily- reittien kehittämis- suunnitelmat eteni- vät ja yhteistyötä tehtiin lukuisien eri tahojen kanssa. Kansalaisopiston 823 kurssilla oli osallistujia 11.729, joista eri henkilöitä 5.797.</p> <ul style="list-style-type: none"> • lapset ja nuoret 178 kurssia, 2.201 osallistujaa, joissa 1.190 eri henkilöä • maahanmuutta- jat 41 kurssia, 487 osallistujaa, joissa 304 eri henkilöä • työttömät koh- dennettuja kurs- seja 15, 125 osal- listujaa, joissa 96 eri henkilöä. Li- säksi kohdenta- mattomilla kurs- seilla 1.024 työ- töntä. • seniorikursseja 11, 88 osallistu- jaa. Lisäksi eläke- läisiä kaikkiaan 3.511, joissa 1.530 eri henkilöä 				

				<ul style="list-style-type: none"> • osallistumista tuettu työttömille, opiskelijoille, eläkeläisille ja maahanmuuttajille 35% alennuksella kurssimaksuista Kirjastopalveluiden kokonaislainaus oli 856.758. Näiden lisäksi asiakkaat käyttivät elektronisia kirjoja (7.952), lehtiä (17.750) ja musiikin kuuntelupalvelua (2.342). Sulussa käyttökertojen / latausten määrä. Verkkokirjaston käyntien (lainojen uusinta ja aineiston varaineminen) määrä oli 265.980. Fyysisten käyntien määrä 342 728. Kirjaston käytön ja tiedonhaun opetusta järjestettiin 256 kertaa. Osallistujia oli 4.488. Kirjaston järjestämiä tapahtumia oli 187. Niihin osallistui 2.742 henkilöä. Näyttelyitä järjestettiin 85 kpl. 				
		4.1.2. Lisää terveyttä edistäviä ryhmiä / yhteistyö 3. sektorin kanssa,	4.1.2.1. Toteutuneiden ryhmien määrä, osallistujien	4.1.2.1. Nuorten Lataa Liikettä ja ikääntyneiden Pir-	Ei onnistuta tavoittamaan kohderyhmiä, resurssien vähäisyys,	mahdollinen riski = 2	Kansalaisopiston rehtori,	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
		digitalisaation suo- mien mahdollisuuk- sien hyödyntäminen	määrä, verkkopoh- jaisten kurssien (etä- ja moni- muoto-opetus) määrä. Yhteistyöyh- distysten määrä palvelujen tuottami- sessa.	teyttä Päiviin-toi- minnassa tehdään jatkuva yhteis- työtä yhdistysten ja muutamien yritys- ten kanssa, syksyllä yhteistyötahoja oli 29. Kansalaisopisto on lisännyt tarjontaa ja järjestänyt 72 lii- kunnan ja tervey- den edistämisen kurssia, joilla osal- listujia 1880. Nuo- rille suunnattuja kursseja oli 52, joissa 578 osallistu- jaa. Kokemusasian- tuntijakoulutus, joka valmisteltu ja toteutettu laajalla yhteistyöllä järjes- töjen kanssa, päät- tyi keväällä, osallis- tujia 24. Yhteistyötä tehty kehittämis- raadissa koulutus- tarjonnan suuntaa- miseksi vastaamaan paremmin kysyn- tää.	kolmannen sekto- rin resurssit ja mahdollisuus pit- käjänteiseen yh- teistyöhön		Kirjastopal- velupääl- likkö, Va- paa-aika- palveluiden johtaja	

Strateginen pää-määrä	Strategiset tavoit-teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite-taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis-tuvat riskit ja riskienhallinta-toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu-taho	Toi-menpi-teen tila
		4.1.3. Lasten ja nuorten ylipainon vähentäminen hallintorajat ylittävällä yhteistyöllä	4.1.3.1. Nuorten ta-voittaminen Lataa Liikettä ohjelman avulla, perheiden liikuntaneuvonnan käynnistäminen, Ilo kasvaa liikkuen sekä Liikkuva koulu -ohjelmien kautta.	4.1.3.1. Liikunta-palvelut koulutti 13 ala- ja yhteen ylä-kouluun syksyn ai-kana 245 välitunti-liikuttajaa. Työ jat-kuu keväällä. Ter-veyspalveluissa yli-painoon puututaan ja ohjausta anneaan lasten ja nuorten terveystarkas-tusten yhteydessä	Oikean kohderyh-män tavoittami-nen.	melko suuri riski = 4	Terveys-palveluiden johtaja, Vapaa-ai-ka palvelui-den joh-taja, Var-haiskasva-tuspääl-likkö	Kesken ■
5. Vapaa-aikapalve-luita kehitetään ny-kyistä palveluverk-koa ylläpitämällä ja parantamalla palve-luiden saavutetta-vuutta mm. digitali-soinnin avulla sekä uusia toimintamal-leja toteuttamalla.	5.1. Kuntalaisten aktivoiminen va-paa-aikapalveluiden pariin yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Digitalisaa-tion avulla pystytään säilyttämään ja kehittämään ny-kyisiä laadukkaita vapaa-ajanpalve-luita nykyisillä re-sursseilla.	5.1.1. Sähköisten palveluiden tarjon-nan lisääminen, in-vestoinnit ja kehit-tämishankkeet	5.1.1.1. Lähikirjas-tojen automatisointi suunnitelman mu-kaan, verkkokirjas-ton käytön lisääntyminen (varaukset ja lainojen uusimiset), mobiilimaksamisen mahdollistaminen, kansalaisopiston opetuksen uudet toimintamallit, pai-kallismuseoiden in-ventointien toteutu-minen, Veturitallin laajennuksen käyn-nistäminen ja to-teutuneiden ääni- ja mobiiliopastusten määrä, kirjaston ir-taimistohankinnat	5.1.1.1. Taidemu-seo Veturitallin ko-koelmatietoja on ryhdytty siirtämään avoimeen verkkoon yleisön saavutetta-vaksi. Pilottihank-keessa kokoelma-tiedoista on siirretty 35%. Museon kai-kissa näyttelyissä opastukset olivat saatavilla netissä ja käytettävissä muse-ossa äänitikuilla. SAMUn kokoelma-in-ventaariossa lop-puun saatettiin Per-niön museo, jonka tietojen digitointi on vielä kesken. Kan-salaisopiston palve-luja oli tarjolla 63 eri toimipisteessä.	Digitalisaation hyödyntämisessä riskinä asentei-den hidas muutos sekä lisenssimak-sujen kasvu.	Digitaalisuuden riski mahdollinen = 2	Museopal-velujen esimies, Kansalais-opiston rehtori, Kirjastopal-velupääl-likkö, Va-paa-aika-palveluiden johtaja	Kesken ■

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
			ja RFID:n käyttöön- otto, lähiliikunta- paikkojen investoin- nit	Ped.net oppimisympäristö oli käytössä 12 kurssilla. Ikään- tyvien yliopisto toteutettiin kokonaan verkkopohjaisesti. Verkkopohjaisia palveluita käytettiin yhteensä 55 kurssilla ja sähköisen päiväkirjan oli ottanut käyttöön päätoimisten lisäksi jo 40 % tuntiopettajista. Neljän uuden omatoimikirjaston valmistelutyöt etenevät kohti maalia. Uudet kohteet asiakkaiden käytettävissä vuoden 2019 alussa. Pääkirjastossa aloitettiin digitaalikkari-toiminta. Asiakkaille neuvotaan heidän omien laitteidensa käyttöä. Lisäksi järjestettiin digiopastusta eri aiheista. Opastuksia tehdään yhdessä Salon ammattiopiston datanomiopiskelijoiden kanssa.				

Vakavarainen talous

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Edistää kustannustehokkuutta, tuottavuutta ja vaihtavuutta.	1.1. Optimaalinen palveluketju talouden, toiminnan ja kokonaisedun näkökulmasta sekä uudistuneet toimintatavat.	1.1.1. Vanhuspalveluiden lyhyen ja pitkäaikaisen tukiasumisen yksiköt.	1.1.1.1. Lyhytaikaisessa vähintään 90 % kotiutuu, pitkäaikaisessa siirtymä ympärivuorokautiseen hoitoon on alle 20 %.	1.1.1.1. Lyhytaikaisessa tukiasumisessa asiakkaat ovat pääsääntöisesti kotiutuneet omaan kotiin, pitkäaikaisessa siirtymä ympärivuorokautiseen hoitoon on ollut alle 20 %.	Hankkeen jatko.	Merkittävä 2, mahdollinen 2 = 4	Vanhuspalveluiden johtaja	Kesken
		1.1.2. Jatkuva keskeisten hoito- ja palveluketjujen tarkastelu.	1.1.2.1. Kohdenneut palveluketjut on tarkistettu.	1.1.2.1. Vuosien ajan on tehty viikoittaista seuranta erikoissairaanhoidon /terveyskeskussairaala /vanhuspalvelut palveluketjusta. Terveyspalvelujen sisällä hoitomuotoja on kehitetty yhteistyössä vanhuspalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa. Tuloksena sujuvat, oikea-aikaiset ja kustannustehokkaat palveluketjut, joka näkyy mm. erikoissairaanhoidon kustannusten vähenemisenä	Avainhenkilöiden aikapula.	Merkittävä = 2 Mahdollinen = 2 = 4	Terveyspalveluiden johtaja, Vanhuspalveluiden johtaja	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	1.2. Palvelujen, hankkeiden, tietojärjestelmien ja prosessien kokonaisarkkitehtuurilähtöinen kehittäminen.	1.2.1. Laaditaan kasvat- ja opetuspalveluiden tavoitearkkitehtuurikuvaus.	1.2.1.1. Laadittu tavoitearkkitehtuurikuvaus.	1.2.1.1. Lasten ja nuorten palveluiden tavoitearkkitehtuurikuvaus.	Asenteet, yhteistyön puuttuminen, järjestelmien yhteentömmiväisyys.	Melko suuri = 4	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Valmis ■
2. Hallintorajat ylittävä tilojen yhteiskäyttö.	2.1. Tilat ovat tehokkaassa ja monipuolisessa käytössä muovautuen eri käyttäjien ja kuntalaisten tarpeisiin.	2.1.1. Tilojen poikkihallinnollinen yhteissuunnittelu, tilojen avaaminen alueen asukkaiden käyttöön	2.1.1.1. Uudet tilaratkaisut, tilojen määrän ja käyttöasteen kartoitus, uusien palvelutarpeiden mahdollistaminen	2.1.1.1. Oppimisympäristöselvityksessä selvitetään tilojen monipuolista käyttöä yli palvelualue rajojen.	Asenteet, yhteistyön puuttuminen	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Varhaiskasvatuspäällikkö, Nuorisopalvelupäällikkö, Vapaa-aikapalveluiden johtaja	Kesken ■
3. Kustannustehokas palvelutuotanto varhaiskasvatuksessa	3.1. Hoitopaikkojen optimaalinen käyttö	3.1.1. Uudistusten hallittu ja riipeä täytäntöönpano, keskitetty ja tehokas palveluohjaus	3.1.1.1. Täyttöaste 95 %, päivähoitopaikan hinta vertailukuntien tasoa	3.1.1.1. Päiväkotien täyttöaste oli 85 % ja perhepäivähoidon täyttöaste 92 %, jolloin ka 89 %. Vuoden 2017 vertailukuntien tilaston mukaan varhaiskasvatuksen nettokustannukset olivat Sallossa 465 €/asukas vaihteluväli vertailukunnissa 431.605 €/asukas. Esiope- tuksen kustannus,	Asiakkaan hoito- matkan piteneminen	mahdollinen riski = 2	Varhaiskasvatuspäällikkö	Valmis ■

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				oli 52 €/asukas, vertailukuntien vaihteluväli on 40 - 66 €/asukas.				
4. Opetustilat ja op- pilasmäärä suhteessa toisiinsa tehokkaassa käytössä.	4.1. Oppimisympäristöselvitys ja sen toimenpiteiden toteuttaminen.	4.1.1. Muuntojoutavat ja kustannustehokkaat tilaratkaisut, jotka tukevat uutta opsia ja kestävä kehitystä.	4.1.1.1. Kustannukset €/oppilas, perusopetuksen ja lukion nettokustannukset €/oppilas vertailukuntien tasoa.	4.1.1.1. Perusopetuksen nettokustannukset vuonna 2017 Salossa olivat 8.551 €/oppilas. Vertailukunnissa vaihteluväli oli 8.021-9.637 €/oppilas. Lukio-opetuksen nettokustannukset vuonna 2017 Salossa olivat 6.716 €/oppilas. Vertailukunnissa vaihteluväli oli 6.552-9.604 €/oppilas.	Tilojen tehon käyttö suhteessa oppilasmäärään ja ylisuuret kustannukset.	melko suuri riski = 4	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja	Kesken
5. Kustannustehokas vapaa-ajanpalvelutuotanto	5.1. Laadukkaiden palveluiden tuottaminen ja kehittämisen vertailukuntien resurssien tasolla.	5.1.1. Yhteistyön kehittäminen kolmannen sektorin, kaupungin oman organisaation ja yksityisen sektorin kanssa. Oman toiminnan kehittäminen.	5.1.1.1. Nettokustannukset vertailukuntien keskitasoa.	5.1.1.1. Nuorisopalvelujen nettokustannukset 31 €/as. Vertailukuntien keskiarvo 32 €/as. Vuonna 2017 liikunnan ja ulkoilun keskiarvokustannukset 9 vertailukunnan kesken ovat 111 €/asukas, Salossa kustannukset ovat 98 € eli vertailukuntiin on matkaa 13 €/asukas. Salo	Liian vähän resursseja kehittämistyöhön, huonoin tilanne kulttuuripalveluissa.	melko suuri riski = 4	Museopalvelujen esimies, Kansalaisopiston rehtori, Kirjastopalvelupäällikkö, Vapaa-aikapalveluiden johtaja, Nuorisopalvelupäällikkö	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tavat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				<p>käyttää liikuntaan ja ulkoiluun vuosi- tasolla lähes 700.000 € vertailu- kuntien keskiarvoa vähemmän rahaa. Kulttuuritoimintaan (ilman kirjastopal- veluja) käytetään 25 €/kuntalainen vertailukuntien kes- kiarvon ollessa 74 €/as. Kulttuuripal- veluihin käytetään Salossa vuodessa n. 2,6 miljoonaa euroa vähemmän rahaa kuin vertailukau- pungeissa keski- määrin. Kirjastopal- velut ovat lähellä vertailukaupunkien keskiarvoa, Salossa palveluihin käyte- tään 56 €/asukas keskiarvon ollessa 57 €/asukas. Kansalaisopiston vuoden 2017 netto- kustannukset ver- rokkikuntiin nähden ovat keskiarvoon nähdessä korkeat. 8 kaupungin (Hyvin- kää, Hämeenlinna, Kouvola, Mikkeli,</p>				

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				Raisio, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki. Kotkan tiedot puut- tavat) keskiarvo 20 €, Salon kustannuk- set 28 €. Kaupun- kien kustannusten vaihteluväli on 5-32 €, mikä herättää myös kysymyksiä.				

Johtaminen ja osaava henkilöstö

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
1. Tukea ja kannus- taa henkilöstön osaamista ja hyvin- vointia.	1.1. Ammattitaitoi- nen ja osaava hen- kilöstö.	1.1.1. Täydennys- koulutus henkilö- kohtaiseen koulu- tussuunnitelmaan perustuen.	1.1.1.1. Täydennys- koulutusveloitteet toteutuvat.	1.1.1.1. Täydennys- koulutusveloite (3 pv/vuosi/työntekijä) toteutuu pääsään- töisesti sote-palve- luissa.	Asiakastyön määrä suhteessa resursseihin.	jonkin verran 1, mahdollinen 2 =2	Sosiaalipal- veluiden johtaja, Vanhuspal- veluiden johtaja, Terveys- palveluiden johtaja, Varhais- kasvatus- päällikkö	Valmis

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
		1.1.2. Jatkuva pe- rehtyys suhteutet- tuna työtehtävään.	1.1.2.1. Perehdy- tysseuranta on to- teutunut.	1.1.2.1 Sosiaalityön palveluissa pereh- dytyslomakkeet, käytännöt ja seu- ranta on päivitetty. Vanhuspalveluissa ja terveydenhuollon palveluissa käy- tössä.	Perehdys ei to- teudu.	mahdollinen riski = 2	Sosiaalipal- veluiden johtaja, Vanhuspal- veluiden johtaja, Terveys- palveluiden johtaja, Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Vapaa-ai- kapalvelui- den johtaja	Valmis
2. Koulujen ja päi- väkotien systeemi- nen kehittäminen digitalisaatiota hyö- dyntäen.	2.1. Opettajien osaamisen vahvis- taminen.	2.1.1. Opettajien kehittämishjelman toteuttaminen.	2.1.1.1. Opettajien oppimispäiväkirjat, opettajan pedagogi- nen e-käsikirja.	2.1.1.1. Opettajien kehittämishjelma etenee suunnitel- mien mukaisesti.	Henkilöstöresurs- sin vähäisyys. Leikkaukset ta- lousarvioon, jotka vähentävät ydin- toiminnan resurs- sia ja Oppiva Salo- kehittämishjel- man toteutu- mista.	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Opetus- päällikkö	Kesken
	2.2. Pedagogisen jaetun johtajuuden vahvistaminen.	2.2.1. Rehtoreiden koulutusohjelman toteuttaminen.	2.2.1.1. Rehtorei- den oppimispäivä- kirjat, johtamisen pedagoginen e-kä- sikirja.	2.2.1.1. Rehtorei- den kolmivuotinen koulutusohjelma käynnistynyt yh- teistyössä TY:n kanssa. Rehtoritii- mien pedagogisen	Henkilöstöresurs- sin vähäisyys. Leikkaukset ta- lousarvioon, jotka vähentävät ydin- toiminnan resurs- sia ja Oppiva Salo	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Opetus- päällikkö	Kesken

Strateginen pää- määrä	Strategiset tavoit- teet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoite- taso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdis- tuvat riskit ja riskienhallinta- toimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuu- taho	Toi- menpi- teen tila
				johtamisen kehittä- mishankkeet käyn- nistyneet, jotka jat- kuvat ensi lukuvuo- den ajan.	-kehittämisohjel- man toteutu- mista.			
	2.3. Fyysisten oppi- misympäristöjen parantaminen.	2.3.1. Oppiva Salo - kehittämisohjelman toimenpiteiden hal- littu toteuttaminen.	2.3.1.1. 50 %:ssa kouluista on vähin- tään yksi muunto- joustava oppimis- tila.	2.3.1.1. Uusia muuntojoustavia oppimistiloja saatu Moision ja Armfeltin kouluihin sekä luki- oon.	Henkilöstöresurs- sin vähäisyys. Leikkaukset ta- lousarvioon, jotka vähentävät ydin- toiminnan resurs- sia ja Oppiva Salo -kehittämisohjel- man toteutu- mista.	kohtalainen riski = 3	Lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Opetus- päällikkö	Kesken

2.10.2. Sosiaalitoimen toimialahallinto

200 Sotehallinto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-47 341	0	-47 341	-47 661	320	100,7	-44 600
Henkilöstökulut	-21 080	0	-21 080	-20 542	-538	97,4	-20 254
Palkat ja palkkiot	-20 000	0	-20 000	-19 332	-668	96,7	-18 913
Henkilösivukulut	-1 080	0	-1 080	-1 209	129	112,0	-1 340
Eläkekulut	-850	0	-850	-1 039	189	122,2	-1 113
Muut henkilösivukulut	-230	0	-230	-170	-60	74,0	-227
Palvelujen ostot	-13 965	0	-13 965	-12 456	-1 509	89,2	-11 049
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-744	0	-744	-789	45	106,0	-477
Muut toimintakulut	-11 552	0	-11 552	-13 875	2 323	120,1	-12 820
Toimintakate	-47 341	0	-47 341	-47 661	320	100,7	-44 600
Vuosikate	-47 341	0	-47 341	-47 661	320	100,7	-44 600
Tilikauden tulos	-47 341	0	-47 341	-47 661	320	100,7	-44 600
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-47 341	0	-47 341	-47 661	320	100,7	-44 600
Toiminta Sosiaali- ja terveystau- takunta							
Kokoukset	10		10	9			10
Kulut €	34 447		34 447	32 181			30 773
€/kokous	3 445		3 445	3 576			3 077
Kerhotilan ylläpito							
Kulut €	12 894		12 894	15 480			13 827

2.10.3. Terveyspalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Terveyspalveluiden toiminnan ensisijaisena tavoitteena on ollut lakisääteisten ennaltaehkäisevien ja korjaavien terveyspalveluiden tuottaminen huomioiden toimintaympäristön ja väestön sosioekonomisen tilanteen muutokset sekä talousarvion asettamat reunaehdot. Terveyspalvelut on jatkanut aktiivista valmistautumista tulevaan SOTE-palvelurakenne-uudistukseen kehittämällä omaa toimintaansa väestön tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi ja osallistamalla aktiivisesti maakunnalliseen SOTE-työskentelyyn useissa asiantuntijatyöryhmissä yhdessä muiden Varsinais-Suomen kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Terveystieteiden huoltolain edellyttämää Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa päivitetään vuodelle 2019. Vuosien 2017-2018 järjestämissuunnitelman mukaisesti terveyspalvelut on lisännyt yhteistyötä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyö on ollut aktiivista erityisesti terveydenedistämiseen keskittyvässä Hyvinvointipiste Linjurissa ja mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien asiakkaiden hoidossa.

Tilastokeskuksen kokonaisväestöennusteen mukaan Salon väestö vanhenee muuta Varsinais-Suomea nopeammin. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa ja samaan aikaan syntävien lasten määrä vähenee. Väestön ikääntyminen lisää sairastavuutta ja palvelutarvetta. Vuoden 2018 aikana Salon työllisyystilanne koheni selvästi, sillä työttömien määrä väheni yli 20 prosenttia. Työttömyyden vähenemiseen vaikuttavat osaltaan muuttoliike, mutta myös hyvin toteutuneet pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja työkyvyttömyksiä todettujen siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeelle.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Salon kaupungin yhteistyöprojektina käynnistettiin Salon sairaala 2023 -hanke uuden yhteisen sairaalan rakentamiseksi sairaalanmäelle. Sairaalan toiminnallinen suunnittelu on käynnistymässä. Tarkoituksena on yhteistyön tiivistäminen rakentamalla mm. osittain yhteisiä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osastoja. Toimintakonseptin suunnittelutyö jatkuu edelleen.

Tilastokeskuksen kokonaisväestöennusteen mukaan Salon väestö vanhenee muuta Varsinais-Suomea nopeammin. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa ja samaan aikaan syntävien lasten määrä vähenee. Väestön ikääntyminen lisää sairastavuutta ja palvelutarvetta.

Vuoden 2018 aikana Salon työllisyystilanne koheni selvästi, sillä työttömien määrä väheni yli 20 prosenttia. Työttömyyden vähenemiseen vaikuttavat osaltaan muuttoliike, mutta

myös hyvin toteutuneet pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja työkyvyttömyksi todettujen siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeelle.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Salon kaupungin yhteistyöprojektina käynnistettiin Salon sairaala 2023 -hanke uuden yhteisen sairaalan rakentamiseksi sairaalanmäelle. Sairaalan toiminnallinen suunnittelu on jo käynnistynyt. Tarkoituksena on yhteistyön tiivistäminen rakentamalla mm. osittain yhteisiä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osastoja. Toimintakonseptin suunnittelutyö jatkuu edelleen.

Avoterveydenhuollossa huolehdittiin lakisääteisten toimintojen toteuttamisesta säilyttämällä aiempi palvelutaso. Lääkärisijaisten niukasta saatavuudesta johtuen lääkäreiden kiihkeemmän hoidon vastaanoton jonot ajoittain pidentyivät. Vuoden 2018 aikana jatkettiin tiimimallin rakentamista kehittämällä edelleen fysioterapeuttien suoravastaanotto toimintaa ja hyödyntämällä enemmän rajoitetun lääkemääräämisoikeuden omaavien sairaanhoitajien työpanosta paremmin asiakastarpeita vastaavaksi. Näiden kehittämistoimenpiteiden avulla pyrittiin hoidon saatavuuden parantamiseen ohjaamalla potilas oikea-aikaisesti oikean ammattihenkilön hoitoon. Ennaltaehkäisevän ohjannan ja neuvonnan palvelupaikka Hyvinvointipiste Linjuri vakiinnutti paikkansa avoterveydenhuollon palvelukokonaisuudessa. Asiakaskäyntejä hyvinvointipisteellä on lähes 80-100/viikko. Yhteistyö kaupungin muiden toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa vahvisti hyvinvointipisteen palvelua. Avoterveydenhuollon vastaanottokäynnit lisääntyivät 1,6 prosenttia 157.884 käyntiin vuoden 2018 aikana.

Terveyspalveluiden ja Varsinais-Suomen Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitoksen (EPLL) yhteispäivystystä jatkettiin ja yhteistyötä tiivistettiin edelleen vuoden 2018 aikana. Yhteispäivystyksen potilasmäärät lisääntyivät 17,9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurinta lisäystä oli hoitajakäynneissä (41,0 prosenttia), mutta myös lääkärikäynnit kasvoivat 17,9 prosenttia. Vuoden 2018 aikana päivystyksessä toimi rajoitetun lääkemääräämisoikeuden saaneita hoitajia (LÄMÄ), mikä osaltaan helpotti päivystyksen ruuhkaisuutta lisääntyneistä kävijämääristä huolimatta. LÄMÄ-hoitajatoiminta nopeutti päivystyksen potilasvirtaa ja toimintaa päätettiin jatkaa myös vuonna 2019. Päivystyksen puhelinalvelu liitettiin EPLL:n call center -päivystyspuhelintoihintaan. Toistaiseksi Salon päivystys vastaa kuitenkin vain oman aleensa puheluihin. Uuden puhelinalvelun avulla on jatkossa tarkoitus nopeuttaa päivystykseen tulevien puheluiden vastaamista.

Kotisairaalan toiminta vilkastui vuoden 2018 aikana. Osasyynä hoitokontaktien lisääntymiseen oli TYKS Salon sairaalan vuodepaikkojen väheneminen. Kotisairaala-asiakkaiden määrä pysyi lähes ennallaan, mutta hoitajaksot lisääntyivät ja hoitopäivien määrä kasvoi 11 prosenttia. Loppuvuodesta kotisairaala ei pystynyt kaikilta osin vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään. Sote-valmisteluissa on tuotu esiin kotisairaaloiminnan merkityksen kasvaminen tulevaisuudessa.

Terveyskeskussairaalaan tulevien potilaiden odotusaika lähetteen saapumisesta sairaalaan pääsyyn on lyhentynyt v. 2018 aikana keskimäärin 0-1 vuorokauteen. Hoitoon pääsyn oikea-aikaisuus näkyy selkeästi siirtoviivemaksuissa, jotka laskivat viime vuoden tasolta noin 230.000 €, vaikka sairaalan käyttöaste oli lähellä 100 prosenttia. Positiiviseen tulokseen vaikuttivat henkilöstön osaamisen kasvattaminen, kahden geriatrian erikoislääkärin rekrytoiminen ja tarvittaessa nopeampi jatkohoitopaikkojen löytäminen ympärivuorokautisesta palveluasumisesta tai hoivapaikasta. Sote-uudistukseen on valmistauduttu jatkamalla kehitystyötä Salon terveyskeskuksen vuodeosaston toimintakonseptin vakiinnuttamiseksi i Salon terveyskeskussairaalaaksi eli akuutiksi tutkimus- ja hoitopaikaksi. Muutosta on tehty yhteistyössä sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin että Vanhuspalveluiden kanssa. Terveyskeskussairaala jatkaa yhteistyötä Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kanssa ja toimii edelleen yleislääketieteeseen ja geriatriaan erikoistuvien lääkäreiden opetussairaalaana.

Vuoden 2018 aikana hoidon pääsyn valtakunnallisten säädösten mukaiset hoitotakuurajat ovat ylittyneet ajoittain fysioterapian osalta. Hoitotakuun toteutumiseksi on jouduttu ostamaan fysioterapia- ja toimintateriapalveluja ulkopuolisilta palvelutuottajilta. Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta laajeni vuonna 2018. Salon lääkinnällisen kuntoutuksen yksikkö tekee aktiivisesti yhteistyötä TYKS Salon sairaalassa leikattujen tekonivelpotilaiden kuntoutuksessa. Viiden fysioterapeutin työpanos vuokrataan TYKS Salon sairaalaan tarpeisiin. Kansaneläkelaitoksen uudet linjaukset ovat lisänneet edelleen vaikeavammaisten kuntoutusvelvoitetta kunnille. Seurauksena on ollut ostopalveluna hankittujen terapioiden

määrän lisääntyminen. Diabeteksen esiintyvyyden lisääntyminen on aiheuttanut lisääntyvää jalkaterapiatarvetta. Fysiatrian työpanoksesta kului keskimäärin 30 prosenttia työttömien kuntoutus- ja työkykyarvioihin.

Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lakisääteiset tarkastukset toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Tärkeänä osana toiminnoissa ovat terveyden edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy. Neuvolatoiminnassa voimavaroja kohdennettiin erityisesti riski- ja syrjäytymisvaarassa oleviin perheisiin. Tukea ja apua annettiin moniammatillisesti ja tarvittaessa tehtiin yhteistyötä sosiaalipalveluiden kanssa. Yhteistyötä varhaisen perhetyön ja lapsiperheiden kotipalvelun kanssa kehitettiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa työskenteli kaksi määräaikaista psykiatrista sairaanhoitajaa, joiden työpanos osoittautui hyväksi lisäosaamiseksi lasten ja nuorten hoitoketjuun. Konsultaatiotapaamiset Salon nuorisopsykiatrian poliklinikan kanssa aloitettiin syksyllä 2018.

Suun terveydenhuollossa kävi v. 2018 aikana 18264 asiakasta, joille kertyi yhteensä 59307 vastaanottokäyntiä. Asiakkaista kolmasosa oli alle 18-vuotiaita. Käyntien määrä pieneni 1,3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Käyntimäärän lasku johtui pääsääntöisesti henkilö-kuntavajauksesta. Tavoitteena ollut kiireettömään hoitoon pääsyn odotusaikojen lyhentäminen toteutui ja loppuvuodesta jonotusaika oli alle 60 vuorokautta. Kiireelliseen hoitoon pääsi samana päivänä. Koulutusyhteistyö Turun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen ja Turun ammattioppilaitoksen ja ammattikorkeakoulun kanssa jatkui edelleen v. 2018 aikana.

Kuntalain 126 § mukaisesti ne työterveyshuollon palvelut, joiden järjestäminen on kunnille vapaaehtoista, tulee yhtiöittää 1.1.2019 mennessä. Kunta voi kuitenkin jatkossakin järjestää omalle henkilökunnalleen työterveyshuollon palveluja. Salon työterveyshuolto valmistautui lakimuutokseen yhteistyössä muiden Varsinais-Suomen kunnallisten työterveyshuoltojen, Länsirannikon työterveyshuollon ja Kuntien eläkevakuutusyhtiön (KEVA) kanssa. Näiden hankkeiden kariuduttua jatkamme edelleen neuvotteluja Turun työterveyshuollon Valona-yhtiön kanssa niiden yrityksen osalta, joiden sopimus sisältää myös sairauksien hoitoa. Vuoden 2018 aikana työterveydenhuollon lääkäreiden työtä suunnattiin ennaltaehkäiseviin palveluihin. Lääkäreiden tekemät työpaikkakäynnit lisääntyivätkin 8 prosenttia ja terveystarkastuskäynnit 26 prosenttia.

Akuutti mielenterveys- ja päihdevastaanotto toimii yhteistyössä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Salon mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta ja vastaanotto on tarkoitettu yli 18 vuotiaille asiakkaille. Vastaanotolla työskentelee 2 psykiatrista sairaanhoitajaa psykiatrian tulosalueelta sekä perusterveydenhuollosta. Loppuvuodesta palveluiden saatavuudessa oli ongelmia työtilojen sisäilmaongelmien takia ja toimintaa jouduttiin supistamaan. Salon mielenterveys- ja päihdepalveluissa on lisäksi 3 psykologin vakanssia, josta yhden työpanos suuntautuu alle kouluikäisten lasten hoitoon. Terveysasemien depressiohoitajat hoitavat pääsääntöisesti masennus- ja ahdistushäiriöitä sairastavia asiakkaita ja psykoosisairauksia sairastavien psykososiaalisena tukena toimivat psykiatriset sairaanhoitajat. Tavoitteena on ehkäistä raskaampien hoitomuotojen tarvetta. Kotikuntoutustiimi vastaa sekä päivä kuntoutuksesta että kotiin vietävistä palveluista. Kotiin vietävien palveluiden ja ryhmätoiminnan avulla ehkäistään psykoosipotilaiden eristäytymistä ympäristöstään järjestämällä heille myös työ- ja päivätoimintaa. Toimintatavan muuttamisen seurauksena asumispalveluiden ostopalveluiden kustannukset jäivät arviotua pienemmiksi.

Korvaushoidon järjestämisvelvollisuus perustuu asetukseen opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidosta (33/2008) tietyillä lääkkeillä. Korvaushoitopotilaiden määrä on kasvanut edelleen vuoden 2018 aikana. Korvaushoidossa on pyritty käynnistämään yhdessä TYKS:n kanssa kansallisen suosituksen mukaista C- hepatiittien leviämisen ehkäisyohjelmaa sekä ohjaamaan potilaita ja tukemaan potilaiden C-hepatiittihoidon korvaushoidon ohessa. Korvaushoidon asiakkaista 15-16 kävi töissä tai työtoiminnassa. Psykososiaalisen ja sosiaalisen kuntoutumisen tukeminen on rajallisten resurssien johdosta tälle potilasmäärälle tarpeeseen nähden vähäistä.

Terveydenhuollonpalveluiden laitoshuolto on merkittävä osa yksiköiden toimintaa. Hyvin toimiva ja osaavien henkilöiden tekemä puhtaanapitotyö takaa terveydenhuollolle riittävän hyvän hygieniatason, jotta asiakkaiden ja potilaiden hoitoprosessit onnistuvat potilasturvallisuuden vaarantumatta. Terveydenhuollossa on kaksi siivoustyönohjaajan vakanssia. Sii-

voustyönohjaajat antavat asiantuntija-apua myös sosiaali- ja vanhuspalveluiden henkilöstölle.

Laitoshuollon työn sisältöä kehitettiin aktiivisesti ja työntekijöiden ammattiosaamista tuettiin koulutuksilla. Henkilöstön työnkiertoa käytettiin osana osaamisen ylläpitoa ja lisäämistä. Poissaolotilanteissa sekä avohuollossa että terveyskeskussairaalassa henkilökuntaa siirrettiin tarvittaessa yksiköstä toiseen, jotta työpanos pystyttiin turvaamaan eri tilanteissa.

Pääterveysaseman lääkärinvastaanoton ja neuvolan välinehuolto siirtyi vuoden 2018 alusta tehtäväksi Längens terveysaseman välinehuoltoon. Terveyskeskussairaalassa aloitettiin siivoustyömitoitus, joka jatkuu vielä keväällä 2019.

Effica-potilastietojärjestelmän uusi versio Life Care on osoittautunut ongelmalliseksi. Ohjelmassa esiintyvät ongelmat ovat työllistäneet henkilökuntaa ja vaarantaneet myös potilaiden turvallista ja ajantasaista hoitoa. Erikoissairaanhoidosta saatavat potilaspalautteet eivät siirry automaattisesti osaksi potilaskertomusta. Siirto toteutetaan nyt niin, että asiakirjat siirretään manuaalisesti muistitikun avulla järjestelmästä toiseen. Vuoden 2018 aikana on esiintynyt ongelmia myös reseptien siirtymisessä kansalliseen reseptikeskukseen eikä apteekki ole kyennyt toimittamaan oikein lääkkeitä potilaalle. Asiakasmaksujen kertymisessä on ilmennyt vaikeita ongelmia: asiakkaille lähtee terveyspalveluiden käytöstä aiheutumia ja vääriä laskuja ja osa laskuista jää kokonaan lähtemättä. Ongelman seurauksena maksutuottojen kertymä jää alhaiseksi. Työntekijöille onkin kertynyt lisätyötä mm. lääkitysten hallinnasta sekä Salossa että muissa järjestelmää käyttävissä kunnissa. Tilanteesta on neuvoteltu ohjelmistotuottajan kanssa ja joiltain osin tilanne on helpottunut. Valvova viranomaista (VALVIRA) on tietoinen tilanteesta.

Erikoissairaanhoidon palveluiden kokonaislaskutus sairaanhoitopiiriltä oli 68.268.946 € eli 2,1 M€ pienempi kuin vuonna 2017. Kustannusten lasku selittyy erikoissairaanhoidon vuodeosastopäivien ja poliklinikkakäyntien vähenemisenä. Erityisesti psykiatrisen erikoissairaanhoidon hoitajaksot ja poliklinikkakäynnit ovat vähentyneet huolimatta hoidon ja tuen tarpeen lisääntymisestä. Erikoissairaanhoidon käytön vähenemiseen vaikuttaa psykiatrian osalta myös hoitoon pääsyn kynnyksen selvä kohoaminen. Pelkona on, ettei aiemmin erikoissairaanhoidossa hoidettujen potilaiden vaativaa hoitoa pystytä toteuttamaan asianmukaisesti perusterveydenhuollon tiloissa ja nykyisin resurssein.

Useissa Terveyspalveluiden käytössä olevissa rakennuksissa on todettu sisäilmaongelmia. Pääterveysaseman M-siipeen on tehty ongelman poistamiseksi korjaussuunnitelman mukaisia toimia ja Perniön terveysaseman on siirtynyt väistötiloihin erilliseen parakkiin. Sisäilmaongelmat hankaloittivat asiakaspalvelua ja vaikuttavat työntekijöiden työhyvinvointiin. Kouluissa esiintyneet sisäilmaongelmat ovat työllistäneet kouluterveydenhuoltoa ja sisäilma-kartoitusten suunnittelu viiteen yläkouluun aloitettiin yhdessä opetustoimen kanssa. Vuonna 2018 uusittiin Kaari-työhyvinvointikysely, jonka tuloksia hyödynnettiin työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelmissa.

Henkilökunnan rekrytointi lyhytaikaisiin palvelussuhteisiin on ollut haasteellista. Toistaiseksi vakituisiin palvelussuhteisiin on saatu hakijoita. Sijaisten puute vaikeuttaa potilaiden hoitoa ja kasvattaa jonoja. Palvelutarpeen tyydyttämiseksi joudutaan sijaisuuksia hoitamaan ajoittain henkilöstön jaksamista koettelevilla tavoilla, kuten käyttäen pidennettyjä työvuoroja sekä kutsumalla työntekijöitä vapaalta töihin.

Terveyspalvelut on pystynyt huolehtimaan lakisääteisestä veloitteestaan tuottaen asukkaalleen tarpeen mukaiset terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. Lain edellyttämät palvelut toteutettiin pääosin oman henkilökunnan avulla lähipalveluina. Valtakunnallisen lakisääteisen hoitotakuurajan ylittyessä palveluita on jouduttu ostamaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta tai käyttämään vuokratyövoimaa fysioterapiapalveluiden ja työterveyshuollon palveluiden osalta. Keskimääräinen odotusaika kiireettömälle lääkärin vastaanotolle oli 15,7 pv ja kiireellisissä asioissa hoito toteutui samana päivänä joko terveysasemalla tai päivystysvastaanotolla. Kiireettömälle hammaslääkärin vastaanotolle pääsi alle 60 pv:n sisällä yhteydenotosta. Terveyspalvelulaki edellyttää, että kiireetön hoito toteutuu hammaslääkärin tai lääkärin vastaanotolla 90 vrk:n kuluessa yhteydenotosta. Jonotusaika pienille terveysasemilla oli keskimääräistä lyhyempi. Tk-vuodeosaston toiminta on tehostunut ja hoitajaksojen pituus on lyhentynyt, kun uusia potilaita otetaan osastolle hoitoon oikea-aikaisesti myös

ilta- ja yöaikaan. Tämä näkyy myös erikoissairaanhoidon siirtoviivemaksujen vähenemisenä. Psykiatrian toimialalla erikoissairaanhoidon hoitojaksojen määrä väheni hoitoon ottamiskriteerien kiristymisen myötä ja potilaita hoidettiin lisääntyvästi kunnan omana toimintana.

Yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa on tiivistetty vuoden 2018 aikana ja aloitettiin yhteisen Salon sairaalan suunnittelu. Yhteistyötä jatkettiin myös kolmannen sektorin ja yleishyödyllisten yhdistysten kanssa v. 2018. Uutena yhteistyömuotona aloitettiin SYTY ry:n jäsenyhdistyksien neuvontapalvelu Hyvinvointipiste Linjurissa.

Henkilöstön rekrytointi vakinaisiin työsuhteisiin on onnistunut, mutta sijaisten saaminen lyhytaikaisempiin työsuhteisiin on ollut haasteellista lähes kaikkien työntekijäryhmien osalta. Henkilöstön sairaspöissaolot lisääntyivät 12.521 päivään eli 20 päivää per työntekijä. Yli 30 päivää kestäneitä jaksoja oli 65. Yli kolme kuukauden pituisista sairauspöissaoloista kertyi 3.985 päivää eli noin 11 henkilötyövuotta. Eniten sairauspöissaoloja aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Terveyspalveluissa on käytössä SHQS-laatuajärjestelmä, joka edellyttää omien toimintaprosessien jatkuvaa arviointia. Toimintaprosesseja kehitetään Lean-menetelmän mukaisesti. V. 2018 käynnistettiin Lean Master -oppisopimuskoulutus. Koulutuksen käyneet ohjaavat yksiköissä tehtävää prosessien uudistamista.

Terveyskeskussairaalassa jatkettiin aivohalvauspotilaiden, eristysasiakkaiden, tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja saattohoidon prosessien uudistamista. Lähetteen käsittelyn ja potilaaksi tulo- ja lähtövaihetta sujuvoitettiin yhdessä päivystyksen ja Vanhuspalveluiden kanssa.

Terveyspalveluiden johtamista on jatkettu v. 2018 aikana voimassa olevan Hallintosäännön mukaisesti. Yhteistyö eri yksiköiden kesken on ollut toimivaa ja esimiehet ovat yhdessä kehittäneet toimintaa asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Henkilökunnan osaamista on vahvistettu sekä sisäisen että ulkoisen koulutuksen kautta. Henkilöstön toteutuneiden koulutuspäivien määrä väheni 20,3 prosentilla vuoteen 2017 verrattuna. Osasyynä koulutuspäivien vähenemiseen oli työ määrän lisääntyminen ja sen myötä vaikeus irrottautua työpöisteestä koulutukseen. Terveyspalveluiden esimiehet ovat pyrkineet osallistumaan kaupunginjohtajan johtamisiltapäiviin ja kaupungin järjestämiin esimieskoulutuksiin.

Esimiesten työ määrä on kasvanut toiminnan tehostamiseen tähtäävän kehitystyön ja uusien toimintamuotojen käyttöönottamisen myötä. Yhdessä sovittujen muutoksien jalkauttaminen päivittäiseksi toiminnaksi sekä sairaalapalveluissa että avoterveydenhuollon palveluissa vaatii entistä enemmän päivittäisjohtamista.

Sote-uudistuksen maakunnallisiin työryhmiin osallistumista pidetään Salon tulevaisuuden kannalta tärkeänä, vaikka se kuormittaaakin esimiehiä. Erityisesti tämä koskee eri SOTE-työryhmissä mukana olevia ja Salon sairaala 2023 –suunnitteluun osallistuvia

Terveyspalveluiden kokonaiskustannukset pysyivät maltillisena ja alittivat talousarviossa 2018 varatun määrärahan. Erikoissairaanhoidon palveluiden osalta ostot alittivat talousarvion merkityn ennakkoarvion 2,1 M€.

Henkilöstökulut ylittivät 0,4 prosenttia talousarviossa esitetyn määrärahan. Henkilöstösuunnitelmaan sisältyneet lisävakanssit on otettu käyttöön enakkosuunnitelman mukaisesti.

Riskit ja epävarmuustekijät

Terveyspalveluiden suurimmat riskit liittyvät toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu on edelleen kesken ja epätietoisuus tulevasta toimintakonseptista luo epävarmuutta sekä potilaissa että henkilökunnassa. Valmisteluprosessin pitkittyminen on vaatinut runsaasti henkilötyöpanosta varsinkin terveyspalveluiden esimiehiltä, jolloin varsinaiseen johtamistyöhön on jäänyt vähemmän aikaa. Soten mukanaan tuomat työtehtävissä mahdollisesti tapahtuvat muutokset herättävät huolta kaikissa henkilöstöryhmissä.

Väestön vanheneminen ja Sote-palveluiden mahdollinen keskittyminen kasvukeskuksiin hankaloittaa etenkin vanhusväestön hakeutumista terveyspalveluihin. Uudenlaiset digitaalisesti käytettävät palvelut eivät mahdollisuuksia avaavat digitaaliset palvelut eivät ole kaikkien asukkaiden saatavilla ja käytettävissä. Toisaalta syntyvien lasten määrän vähentyminen ja työikäisten muuttoliike kasvukeskuksiin autioittaa haja-asutusalueita ja heikentää varsinkin iäkkään väestön asemaa.

Potilastietojärjestelmän päivittäminen Life Careksi on osoittautunut jo toteutuneeksi riskiksi sekä potilasturvallisuudelle että asiakasmaksujen oikealle kertymiselle. Maakunnassa on käytössä useita potilastietojärjestelmiä ja muita terveydenhuollon toiminnassa välttämättömiä tietojärjestelmiä, joiden yhteensopimattomuus ja toimimattomuus on jo osoittautunut toteutuneeksi riski. Valtakunnallinen KanTa-arkisto ei ole osoittautunut aukottomaksi eikä sieltä löydetä kaikkia potilaan hoidossa tarvittavia tie, kuten esimerkiksi yksityissektorilla toteutettujen hoitojen sisältöä. Mikäli Sote-uudistuksen valinnanvapaus toteutuu ja asiakkaiden liikkuvuus lisääntyy, ei potilasasiakirjojen ajantasainen siirtyminen järjestelmien välillä toteudu. Toisaalta salassapitosäädökset ja potilaan itsensä asettamat kiellot ja rajoitukset estävät asianmukaisenkin tiedon siirtymistä.

Nykyiset toimitilat eivät sellaisenaan sovellu muuttuvaan toimintatapaan. Lisäksi nykyisissä terveydenhuollon tiloissa on todettu sisäilmaongelmia. Vanhojen tilojen kosteusongelmat ja sisäilman epäterveellisyys aiheuttaa remonttitarpeita ja lisää kustannuksia. Vuoden 2018 aikana onkin aloitettu uuden sairaalarakennuksen suunnittelu yhdessä VSSHP:n kanssa. Mahdollinen uudisrakennus rasittaa kaupungin taloutta, mutta parantaa myös asukkaiden palveluita. uudisrakennuksen lisäksi tarvitaan kuitenkin myös vanhojen toimitilojen kalliita-kin korjauksia.

Pätevän ja osaavan henkilökunnan rekrytointi ja sitouttaminen työskentelemään perusterveydenhuollossa vaikeutuu entisestään. Sote-uudistuksen valinnanvapauden toteutuessa markkinoille tulee uusia toimijoita kilpailemaan asiakkaista ja osaavasta henkilökunnasta. Osaavan työvoiman puuttuessa potilasturvallisuus heikkenee, henkilöstön kuormitus kasvaa, sairauspoissaolot ja työuupumus lisääntyvät sekä sijaistarve kasvaa.

201 Terveystuotot palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	9 265 704	0	9 265 704	8 739 312	526 392	94,3	8 949 580
Myyntituotot	4 411 394	0	4 411 394	4 093 677	317 717	92,8	4 401 242
Maksutuotot	4 388 565	0	4 388 565	4 304 127	84 438	98,1	4 323 982
Tuet ja avustukset	177 375	0	177 375	83 820	93 555	47,3	20 601
Muut toimintatuotot	288 370	0	288 370	257 689	30 681	89,4	203 755
Toimintakulut	-118 988 421	508 600	-118 479 821	-116 696 360	-1 783 461	98,5	-117 634 063
Henkilöstökulut	-30 989 409	508 600	-30 480 809	-30 594 175	113 366	100,4	-29 795 884
Palkat ja palkkiot	-24 084 260	400 000	-23 684 260	-24 023 596	339 336	101,4	-23 247 324
Henkilösivukulut	-6 905 149	108 600	-6 796 549	-6 570 579	-225 970	96,7	-6 548 560
Eläkekulut	-5 760 069	108 600	-5 651 469	-5 733 968	82 499	101,5	-5 437 516
Muut henkilösivukulut	-1 145 080	0	-1 145 080	-836 611	-308 469	73,1	-1 111 043
Palvelujen ostot	-82 518 833	0	-82 518 833	-80 020 648	-2 498 185	97,0	-82 559 099
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-3 255 998	0	-3 255 998	-3 413 826	157 828	104,8	-3 122 343
Avustukset	-264 460	0	-264 460	-435 084	170 624	164,5	-251 863
Muut toimintakulut	-1 959 721	0	-1 959 721	-2 232 628	272 907	113,9	-1 904 874
Toimintakate	-109 722 717	508 600	-109 214 117	-107 957 048	-1 257 069	98,8	-108 684 483
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-242	242	****	-45
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0,0	-5
Muut rahoituskulut	0	0	0	-242	242	****	-40
Vuosikate	-109 722 717	508 600	-109 214 117	-107 957 290	-1 256 827	98,8	-108 684 528
Poistot ja arvonalentumi- set	-568 071	0	-568 071	-425 464	-142 607	74,9	-439 205
Suunnitel- man muk. poistot	-568 071	0	-568 071	-425 464	-142 607	74,9	-439 205
Tilikauden tulos	-110 290 788	508 600	-109 782 188	-108 382 754	-1 399 434	98,7	-109 123 732
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-110 290 788	508 600	-109 782 188	-108 382 754	-1 399 434	98,7	-109 123 732

201 Terveysthuollon palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toiminta Osaston hallinto Kulut €	510 272		510 272	622 774			527 911
Varhaiseläkemenoperusteen määräraha, käyttö palveluilla	160 000		160 000				
Vakinaista henkilöstöä	7		7	7			8
Tuotot €	11 000		11 000	1 039			48 962
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut Kulut €	1 597 249		1 597 249	1 656 861			1 576 018
Kanttiinipalvelut Kulut €	193 857		193 857	195 608			197 169
Vakinaista henkilöstöä	3,5		3,5	3,5			4
Tuotot €	182 200		182 200	194 998			200 191
Keskitetyt palvelut, terveyden edistäminen Kulut €	642 485		642 485	746 875			666 545
Vakinaista henkilöstöä	6,5		6,5	6,5			6,5
Tuotot €	568 172		568 172	521 651			183 068
Terapia- ja asiantuntijapalvelut:							
Ravitsemusterapia Kulut €	120 260		120 260	117 210			78 564
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Avohoito: Lääkärikäynnit sisältäen röntgen, laboratorio ym. tutkimukset Kulut €	57 000		57 000	56 544			58 762
€/käynti	11 213 072	-100 000	11 113 072	10 839 418			10 514 041
Tuotot €	197		195	192			179
Aikuisneuvontakäynnit Kulut €	1 072 303		1 072 303	968 498			1 041 763
€ /käynti	59 000		59 000	55 066			56 381
Tuotot €	1 798 625	-50 000	1 748 625	1 941 805			1 823 049
Neuvolakäynnit Kulut €	30,49		29,64	35,26			32,33
€ /käynti	30 340		30 340	5 967			682
Tuotot €	16 500		16 500	18 003			15 496
Neuvolakäynnit Kulut €	1 791 916	-50 000	1 741 916	1 938 824			1 974 377
€ /käynti	108,6		105,57	107,69			127,41
Tuotot €	25 000		25 000	71 648			64 273
Kouluterveydenhoidon käynnit Kulut €	23 000		23 000	25 670			23 128
€ /käynti	827 993		827 993	714 430			691 969
Tuotot €	36		36	27,83			29,92
Ennaltaehkäisevän lastensuojelun käynnit Kulut €	44 656		44 656	86 385			64 012
Tuotot €	446 332		446 332	377 034			319 699
Avohoidon henkilökunta Lääkärit	600		600				0
Hoitajat	36		36	36			35
Muut	96		96	96			87,5
	26		26	26			27
Päivystys ja kotisairaala: Päivystyskäynnit, ympärivuorokautiset Kulut €	28 000		28 000	31 413			27 680
€ /käynti	2 395 930	-50 000	2 345 930	2 570 482			2 346 688
Vakinaista henkilöstöä	85,57		83,78	81,83			84,78
Tuotot €	17,5		17,5	17,5			15,5
Kotisairaalan hoitopäivät Kulut €	767 000		767 000	843 993			865 780
€ /hoitopäivä	3 000		3 000	2 513			2 314
Vakinaista henkilöstöä	772 502		772 502	659 944			603 504
Tuotot €	258		258	263			261
	6,5		6,5	6,5			6,5
	111 000		111 000	83 564			128 859
Kuntoutuspalvelut: Fysioterapiakuntoutuksen käynnit Kulut €	21 000		21 000	23 754			21 194
€ /käynti	1 425 808	-30 000	1 395 808	1 501 078			1 307 574
Vakinaista henkilöstöä	67,9		66,47	63,19			61,7
Tuotot €	30		30	30			28
	375 000		375 000	342 219			329 157

201 Terveysthuollon palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Puheterapiakäynnit	2 700		2 700	2 782			2 607
Kulut €	261 212		261 212	293 106			236 658
€/käynti	96,75		96,75	105,36			90,78
Vakinaista henkilöstöä	5		5	5			4
Tuotot €	2 000		2 000				2 708
Toimintaterapiakäynnit	1 800		1 800	2 342			2 521
Kulut €	234 879		234 879	211 401			190 050
€/käynti	130,49		130,49	90,27			75,39
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €	1 500		1 500	3 321			4 341
Fysiatreriakäynnit	1 100		1 100	1 363			610
Kulut €	376 156		376 156	275 493			292 394
€/käynti	342		342	202			479
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Tuotot €	29 400		29 400	17 343			20 900
Jalkaterapiakäynnit	700		700	1 086			1 239
Kulut €	48 059		48 059	70 083			46 910
€/käynti	69		69	65			38
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Kuntoutuspalvelujen sos.työn käynnit	200		200	400			389
Kulut €	103 617		103 617	117 372			70 187
€/käynti	518		518	293			180
Suunterveydenhuollon palvelut:							
Hammaslääkäri- ja hoitajakäynnit	44 500		44 500	45 752			44 875
Kulut €	5 256 593	-100 000	5 156 593	5 241 754			4 872 431
€/käynti	118		116	115			109
Vakinaista henkilöstöä	65		65	65			65
Tuotot €	1 839 000		1 839 000	2 033 819			1 992 960
Suuhygienistikäynnit	15 500		15 500	13 555			15 211
Kulut €	700 374	-50 000	650 374	567 027			603 758
€/käynti	45,19		41,96	41,83			39,69
Vakinaista henkilöstöä	11		11	11			11
Työterveyshuolto							
Työterveyshuollon käynnit	17 000		17 000	16 600			16 568
Kulut €	2 097 150		2 097 150	1 949 454			1 985 275
€/käynti	123,36		123,36	117,44			119,83
Vakinaista henkilöstöä	24		24	24			24
Tuotot €	2 251 000		2 251 000	2 060 836			2 092 127
Terveyskeskussairaala							
Terveyskeskussairaalan hoitopäivät	43 000		43 000	36 848			41 458
Kulut €	9 673 501	-50 000	9 623 501	10 743 714			10 786 198
€/hoitopäivä	225		224	292			260
Vakinaista henkilöstöä	127		127	127			134
Tuotot €	1 532 058		1 532 058	1 103 505			1 469 112
Erikoissairaanhoidon ostopalvelu							
TYKS							
Hoitopäivät	29 500		29 500	26 095			29 880
Hoitajaksot	7 000		7 000	6 646			7 146
Poliklinikkakäynnit	88 000		88 000	89 627			90 494
Kulut €	49 950 000		49 950 000	50 402 478			51 245 015
Salon aluesairaala							
Eläkemenerusteinen eläkevakuutusmaksu €	546 219		546 219	525 475			541 763
Psykiatria							
Hoitopäivät	8 300		8 300	6 249			7 232
Hoitajaksot	410		410	344			396
Poliklinikkakäynnit	28 500		28 500	26 858			29 689
Kulut €	9 040 000		9 040 000	6 769 214			8 122 598
Muut yksiköt							
Kulut €	220 000		220 000	212 613			182 255
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	5 500 000		5 500 000	5 965 829			5 897 910
Valmiuden ylläpitomaksu Kalliin hoidon tasaus ja erit.velv. maksu €	5 605 886		5 605 886	4 917 998			4 599 637
Kulut yhteensä €	70 862 105		70 862 105	68 793 607			70 589 178
Päihdehuolto ostopalveluna							
Avopalvelujen Kulut €	2 553 460		2 553 460	1 722 628			2 508 739
Laitospalvelujen Kulut €	190 000		190 000	253 972			449 415
Asumispalvelujen Kulut €	60 000		60 000	65 656			37 961

201 Terveystuon palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Mielenterveystuon palvelut:							
Mielenterveystuon aikuisspauvelut	6 900		6 900	7 353			6 900
Kulut €	1 487 613		1 487 613	1 428 232			1 288 678
€/käynti	215,6		215,6	194,24			186,76
Vakinaista henkilöstöä	14		14	14			14
Palveluasuminen							
Hoitopäivät	10 800		10 800	10 451			10 810
Kulut €	1 057 956	-28 600	1 029 356	956 369			985 760
€/hoitopäivä	97,96		95,31	91,51			91,19
Vakinaista henkilöstöä	14		14	14			12
Palveluasuminen ostopalveluna							
Hoitopäivät	5 000		5 000	5 000			5 000
Kulut €	790 000		790 000	714 207			674 534
€/hoitopäivä	158		158	143			135
Palveluasumisen tuotot yhteensä €	371 755		371 755	343 992			377 639
Päivätoiminnan toimintapäivät	7 000		7 000	6 385			6 559
Kulut €	96 900		96 900	100 654			94 089
€/toimintapäivä/kävijä	13,84		13,84	15,76			14,35
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	10 000		10 000	21 201			16 333
Työtoiminnan toimintapäivät	4 000		4 000	4 788			4 974
Kulut €	413 105		413 105	317 095			284 933
€/toimintapäivä/asiakas	103,28		103,28	66,23			57,28
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Tuotot €	42 320		42 320	35 333			31 362
Mielenterveystuon laitospalvelujen järjestämisestä jäänyt eläkemenoperusteinen eläkevakuutusmaksu €				135 175			264 522
Mielenterveystuon kotikuntoutus ostopalveluna				1 200			1 200
Kulut €				137 338			128 123
€/käynti				114			107
Tuotot €				21 188			15 351
Korvaushoidon hoitokäynnit	8 500		8 500	8 096			7 708
Kulut €	426 689		426 689	513 879			512 879
€/hoitokäynti	50,2		50,2	63,47			66,54
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Tilastotiedot							
Avohoitokäynnit	Lukumäärä			157 884			155 360
Päivystyskäynnit	Lukumäärä			31 413			26 793
Kuntoutus	Lukumäärä			18 156			16 854
Työterveyshuoltokäynnit	Lukumäärä			16 442			16 568
Kotisairaalaasiakkaita	Asiakas			583			564
hoitopäivä	Lukumäärä			2533			2 314
Terveyskeskussairaala vuodepaikkoja	Lukumäärä			105			105
asiakkaita	Asiakas			1361			1 173
hoitopäiviä	Lukumäärä			36 848			41 458
Suun terveydenhuollon asiakaskäynnit	Lukumäärä			59 307			60 084
Korvaushoitoasiakaskäynnit	Lukumäärä			8096			7 708
korvaushoitoasiakkaat	Asiakas						
31.12.				55			53
Ehkäisevä päihdetyö järjestetyt tilaisuudet	Tilaisuus			13			12

2.10.4. Vanhuspalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Vuodelle 2018 asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Vanhuspalvelujen talousarvion toimintakate ylittyi 1,1 miljoonaa euroa. Ylitys kohdistui henkilöstömenoihin ja ylityksen perusteena on alla selvitetyt palvelualueesta riippumattomat henkilöstömäärärahaan vaikuttaneet toimet. Syksyllä 2018 tehdyn lisätalousarvion myötä sosiaali- ja terveyspalveluiden määrärahavaroja muutettiin siten, että henkilöstömäärärahaa vähennettiin. Tämän lisäksi henkilöstökulujen kertymään vaikutti merkittävästi vuoden 2018 tilinpäätökseen kirjattu järjestelyvaraerän kertamaksu, josta sosiaali- ja terveyspalveluille kohdistui lisäkuluja. Järjestelyvaraerän määrärahaa ei ole kohdistettu palvelualueiden talousarvioon. Lisäksi vanhuspalveluiden vuoden 2018 henkilöstömäärärahavaraus oli jo lähtökohtaisesti vuoden 2017 tilinpäätöslukuja pienempi. Kun palvelualueen henkilöstöresursseja vielä lisättiin vuodelle 2018 (kotihoidon varahenkilöstö) oli talousarvion toteutuminen henkilöstömenojen osalta jo lähtökohtaisesti epätodennäköistä.

Palvelurakennetta on Salossa tietoisesti muutettu kotona asumisen suuntaan. Vuonna 2008 Salossa (nykymuotoinen) kotona asui 89,4 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä, vuonna 2017 vastaava luku oli 92,2 prosenttia. Viimeisimmän Sotkanet-tietokannan mukaan Salossa ympärivuorokautisen hoidon (ml. terveyskeskuksen pitkäaikaispotilaat (0,3 prosenttia) on 7,9 prosenttia. Varsinais-Suomessa vastaava luku on 9,0 prosenttia. Varsinais-Suomessa kotona asumisen kattavuuden keskiarvo on 90,9 prosenttia.

Kotona asumisen tukeminen

Palveluohjaus koti-, omais- ja ympärivuorokautisen hoidon sekä rintamanveteraani- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalveluiden osalta tapahtuu keskitetysti koko kaupungin alueella. Palveluohjauksen tarkoituksena on asiakkaan toimintakyvyn vahvistaminen ja hänen itsenäisen elämänsä tukeminen siten että, palvelut ja henkilökohtainen tuki koordinoidaan toimivaksi kokonaisuudeksi. Asiantuntija-apuna vanhuspalveluissa toimii muistikoordinaattori.

Koti- ja omaishoidon palveluohjaus on ollut tiiviisti mukana marraskuussa v. 2018 päättyneessä maakunnallisessa KomPASSi –hankkeessa (Keskitetty asiakas- ja palveluohjaushanke) osallistuen erilaisiin osatyöryhmiin. Hankkeen tavoitteena oli yhtenäistää Varsinais-Suomen alueella asiakaslähtöinen keskitetty palveluntarpeen arviointiprosessi ja omaishoidon tuen prosessi.

Kotihoidossa otettiin toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton jatkoksi käyttöön avaimeton kulunhallinta syksyn 2018 aikana kolmessa Salon keskustan alueen tiimissä ja yhdessä maaseutu tiimissä. Tavoitteena on säästää työvuorossa aikaa ja ajokilometrejä.

Kehitetään monimuotoisia asumisratkaisuja

Rauhalan lyhytaikainen tukiasuminen vakiinnutettiin suunnitelman mukaisesti vuoden 2018 aikana. Koivulehdon pitkäaikainen tukiasuminen käynnistettiin keväällä 2018. Koivulehdon kiinteistön remontin myötä rakennuksessa oleva soluasunto muutettiin tukiasumisyksiköksi. Yksikössä tarjotaan viidelle asiakkaalle yhteisöllisen asumisen mahdollisuus sekä tarpeen mukaiset palvelut kotihoitona ja tukipalveluina. Näiden lisäksi hoitajapanosta on kohdennettu yksikköön enemmän tukemaan asukkaiden toimintakykyä. Yksikkö on välimuotoinen asumisratkaisu tukea ja apua tarvitseville ikäihmisille.

Saloon Rummunlyöjänkadulle on avattu Suomen ensimmäinen muististävällinen ja paloturvallinen esittely- ja koulutusasunto Rumpali21. Asunnon tarkoituksena on helpottaa muistisairaana omaisia heidän pohtiessaan helppoja ratkaisuja läheisensä kotiin ja esitellä miten pienillä edullisilla nikseillä voidaan helpottaa muistisairaana elämää ja mahdollistaa hänelle mahdollisimman turvallinen ja hyvä elämä omassa kodissaan, tutussa ympäristössä. Esittelytilan kohderyhmänä ovat erityisesti muistisairaana omaiset ja läheiset, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, pelustusalan ammattilaiset, sekä muistisairaana kotiin parannuksia suunnittelevat ja toteuttavat tahot. Asuntoon on tuotu esille myös erilaisia paloturvallisuutta parantavia ratkaisuja.

Kehitetään ympärivuorokautista hoitoa

Elokuussa tehostetun palveluasumisen 21- paikkainen muistisairaiden yksikkö Vuorela muutti väistötiloihin Mahlakankareen Attendo Tupurin tiloihin. Vuorelan väistötiloihin muuton yhteydessä aloitettiin yhteistyö Attendo Tupurin hoivakodin kanssa. Yhteistyötä tehdään muun muassa viriketoiminnan, yöaikaisen hoidon, yhteistilojen siivoustyön osalta sekä ateriapalvelun muodossa. Myös yhteistyötä tukiasumisyksikkö Rauhalan ja Kukonkallion hoivakodin välillä kehitettiin edelleen. Yhteistyötä tehdään muun muassa yöaikaisten hälytysten ja peselatoiminnan osalta.

Kulttuuriyhteistyön tekeminen vahvistui entisestään syyskuussa, kun vanhuspalveluissa aloitti työllistämistuella kaksi yhteisötaiteilijaa. Taiteilijat aloittivat työstämällä ympärivuorokautisen hoidon yksiköiden esitteisiin ja kotisivuille uutta ilmettä.

Varsinais-Suomen Kulttuurirahasto on aloittanut loppukesällä 2018 hankkeen, jonka tarkoitus on edistää yhteistyön mahdollisuuksia taideoppilaitosten ja hoitolaitosten välillä. Hankkeeseen on valittu kaksi pilottiryhmää Varsinais-Suomen alueelta, joista toinen on Salon kansalaisopisto. Syksyllä 2018 järjestettiin *Kuvataidetta hoivatyössä* -kurssi, jossa ryhmä Salon ammattiopiston aikuislähihoitajaopiskelijoita pääsi tekemään ja kokemaan yhteisöllistä maalausta. Opiskelijat toteuttivat ohjatusti yhteisötaiteellisen maalausprojektin kahdessa salolaisessa vanhuspalveluiden hoivayksikössä. Ryhmä suunnitteli ja toteutti suuren maisemamaalauksen yhdessä hoivakodin asukkaiden kanssa. Yhdessä maalattuja suuria maisemamaalauksia käytetään keväällä pilotin seuraavassa vaiheessa hoivakodeissa kiertävän valokuvastudion taustoina.

Pilottiryhmät ovat luoneet omanlaisensa ammatilliset yhteistyömallit, joiden tarkoitus on hyödyttää niin oppilaitosta ja sen oppilaita sekä tarjota hoivayksiköiden asukkaille ja henkilökunnalle hyvinvointia edistäviä laadukkaita taide-elämyksiä. Tavoitteena on ollut luoda ruohonjuuritason yhteistyömallit, jotka tulevat elämään oppilaitoksien ja hoivayksiköiden arjessa hankkeen päätyttyä.

Toimitaan aktiivisena tekijänä Varsinasi-Suomessa soteuudistuksen vanhuspalveluiden valmistelussa

Vanhuspalveluissa ollaan osallistuttu aktiivisesti soteuudistuksen valmisteluun liittyviin työryhmiin. Alla on lueteltu keskeiset työryhmät, osa työryhmien toiminnasta on sisältänyt myös uusien työtapojen ja ohjelmien testaamista ja käyttöön ottoa. Lisäksi lähes kaikki esimiehet sekä osa palveluohjaajista ovat mukana LeanMaster – oppisopimuskoulutuksessa, jossa tehdään omaan työhön liittyvä kehittämistehtävä.

KomPASSi-kärkihankkeessa – kehitetään ikääntyneiden kotihoitoa ja kaikenikäisten omaishoitoa vanhuspalvelut on mukana seuraavissa osaprojekteissa:

Ikäihmisten keskitetty asiakas- ja palveluohjausmalli

- Asiakassegmentointi
- Palveluohjauksen työkalut
- Omaishoidon yhtenäiset kriteerit
- Omaishoidon kriisitilanteet

Lisäksi vanhuspalvelujen edustajia on seuraavissa Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelman alatyöryhmissä

- Ikääntyvien kuntoutus-, hoito- ja hoivapalvelut –alatyöryhmä
- Asumispalveluiden alatyöryhmä
- Kotiin vietävien palveluiden -alatyöryhmä

Laatutyöskentely

Vanhuspalvelut on rakentanut vuodesta 2009 alkaen laatujärjestelmää Sosiaali- ja terveyspalveluiden laatuohjelman, Social and Health Quality Services (SHQS) mukaisesti. Vanhuspalveluiden laatujärjestelmälle myönnettiin 16.3.2018 toinen SHQS-laaduntunnustus numero 112/2018, joka on voimassa 15.12.2019 asti.

Laajempi kuvaus toiminnasta löytyy sosiaali- ja terveyslautakunnalle (13.3. kokous) toimitetusta vanhuspalveluiden toimintakertomuksesta vuodelta 2018.

Riskit ja epävarmuustekijät

Palvelualueen merkittävimmät riskit:

- Taloudellinen tilanne estää toiminnan kehittämisen entistä laadukkaammaksi
- Taloudellinen tilanne heikentää merkittävästi kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamista
- Henkilökunta on ikääntynyttä ja sairauspoissaolot ovat lisääntymässä kasvavan työ-määrän ja yhä haasteellisemman asiakaskunnan johdosta
- Salon kaupungin vaikutusmahdollisuudet soteuudistuksen valmistelussa jäävät vähäi-siksi

Riskeistä toteutui sairauspoissaolojen kasvu. Sairauspoissaoloseurannan perusteella voi-daan todeta vanhuspalveluiden sairauspoissaolojen määrän lisääntyneen huomattavasti toi-mintavuonna suhteessa vuoteen 2017. Syksyn 2018 vanhuspalveluiden, työterveyshuollon, henkilöstöosaston, työsuojelun ja luottamusmiesten yhteisessä työhyvinvointikokouksessa arvioitiin syitä runsaasti poissaoloihin. Työterveyshuollon selvityksen mukaan 55 prosenttia poissaoloista johtui tuki- ja liikuntaelin sairauksista. Osittain viime vuoden runsaat poissa-olot saattoivat selittyä myös poikkeuksellisen influenssakauden vuoksi.

220 Vanhuspalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	10 323 700	0	10 323 700	10 284 461	39 239	99,6	9 746 604
Myyntituotot	718 107	0	718 107	1 147 853	-429 746	159,8	833 998
Maksutuotot	8 771 448	0	8 771 448	8 254 577	516 871	94,1	8 206 353
Tuet ja avustukset	0	0	0	132 606	-132 606	*****	115 417
Muut toimintatuotot	834 145	0	834 145	749 425	84 720	89,8	590 836
Toimintakulut	-42 063 893	-372 800	-42 436 693	-43 509 667	1 072 974	102,5	-42 265 285
Henkilöstökulut	-26 048 544	127 200	-25 921 344	-27 153 087	1 231 743	104,8	-26 443 088
Palkat ja palkkiot	-20 586 810	100 000	-20 486 810	-21 749 168	1 262 358	106,2	-21 029 683
Henkilösivukulut	-5 461 734	27 200	-5 434 534	-5 403 919	-30 615	99,4	-5 413 406
Eläkekulut	-4 480 034	27 200	-4 452 834	-4 620 766	167 932	103,8	-4 403 644
Muut henkilösivukulut	-981 700	0	-981 700	-783 153	-198 547	79,8	-1 009 762
Palvelujen ostot	-10 460 470	0	-10 460 470	-10 006 582	-453 888	95,7	-9 810 908
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-1 059 404	0	-1 059 404	-1 078 511	19 107	101,8	-1 057 165
Avustukset	-2 248 800	-500 000	-2 748 800	-3 049 973	301 173	111,0	-2 797 811
Muut toimintakulut	-2 246 675	0	-2 246 675	-2 221 515	-25 160	98,9	-2 156 312
Toimintakate	-31 740 193	-372 800	-32 112 993	-33 225 206	1 112 213	103,5	-32 518 681
Vuosikate	-31 740 193	-372 800	-32 112 993	-33 225 206	1 112 213	103,5	-32 518 681
Poistot ja arvonalentumi- set	-4 911	0	-4 911	-16 118	11 207	328,2	-19 356
Suunnitel- man muk. poistot	-4 911	0	-4 911	-16 118	11 207	328,2	-19 356
Tilikauden tulos	-31 745 104	-372 800	-32 117 904	-33 241 324	1 123 420	103,5	-32 538 037
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-31 745 104	-372 800	-32 117 904	-33 241 324	1 123 420	103,5	-32 538 037
Toiminta Osaston hallinto Kulut €	343 432		343 432	508 899			285 611
Varhaiseläkemenoperus- teinen määräraha, käyttö palveluilla	200 000		200 000				
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Infotietona varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut Kulut €	911 214		911 214	829 579			885 731
Vanhusneuvosto Kokoukset Kulut €				4 2 073			4 1 546
Perintövarat Tuotot € Kulut €				225 912 204 489			
Myönnettyt toiminta- tuet ja avustukset Kulut €	707 529		707 529	1 076 734			941 207
Saadut avustukset Sotilasvammalain mukai- nen korvaus valtiolta Tuotot €	393 562		393 562	653 697			589 662

220 Vanhuspalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Neuvontapalvelut							
Asiakkaat	2 000		2 000	2 756			2 857
Kulut €	185 113		185 113	174 722			280 185
€/asiakas	92,56		92,56	63,4			98,07
Vakinaista henkilöstöä	3,5		3,5	3,5			6
Tuotot €							
Kuntoutus							
Käynnit	7 200		7 200	6 422			6 798
Kulut €	485 857		485 857	487 095			498 365
€/käynti	67		67	76			73
Vakinaista henkilöstöä	13		13	13			12
Tuotot €	15 062		15 062	28 720			25 853
Omaishoidontuki							
Asiakkaat	360		360	404			381
Omaishoidontuki	1 680 000		1 680 000	1 670 135			1 671 931
Tuen myöntämisen muut kulut	179 041		179 041	380 103			302 274
Kulut yhteensä €	1 859 041		1 859 041	2 050 238			1 974 205
Vakinaista henkilöstöä	2,5		2,5	2,5			2,5
€/asiakas	5 164		5 164	5 075			5 182
Kotihoito							
Käynnit	380 000		380 000	368 467			379 167
Kulut €	10 060 169	-50 000	10 010 169	10 893 074			10 396 253
€/käynti	26,47	-0,13	26,34	29,56			27,42
Tunnit	120 000		120 000	119 283			116 703
€/h (asiakkaan luona käytetty, sisältäen hoito- tarvikkeet)	83,83	-0,42	83,42	91,32			89,08
Asiakkaat							
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat	960		960	1 315			945
Tilapäisen kotihoidon asi- akkaat	95		95	795			739
Vakinaista henkilöstöä	183		183	197			183
Tuotot €	2 309 090		2 309 090	1 668 307			1 545 271
Kotihoidon tukipalvelut							
Asiointi- ateria - sauna- ja vaatehuoltopalvelut							
Asiakkaat	525		525	623			550
Kulut €	1 161 679		1 161 679	961 250			963 925
Vakinaista henkilöstöä	14		14	14			14
Ostopalveluna hankitut palvelut							
Turvapuhelin ja siivous							
Kulut €	123 300		123 300	137 105			124 370
Tuotot €	701 290		701 290	909 321			807 932
Vanhusten päivätoi- minta ostopalveluna							
Toimintapäivät	2 300		2 300	2 506			2 105
Kulut €	239 143		239 143	282 948			252 318
€/toimintapäivä	103,98		103,98	112,91			119,87
Tuotot €	56 872		56 872	50 490			54 450
Palveluasuminen							
Käynnit	36 000		36 000	38 909			35 965
Kulut €	559 526		559 526	556 600			535 455
€/käynti	15,54		15,54	14,31			14,89
Vakinaista henkilöstöä	8		8	8			8
Tuotot €	196 950		196 950	196 144			73 056
Tehostettu palveluasumi- nen							
Hoitopäivät	60 500		60 500	60 216			60 861
Kulut €	8 638 792	-40 000	8 598 792	8 731 616			9 017 680
€/hoitopäivä	143	-0,66	142	145			148
Vakinaista henkilöstöä	124		124	122			121
Tehostettu palveluasumi- nen ostopalveluna ja palvelusetelinä							
Hoitopäivät	40 000		40 000	38 909			36 312
Kulut €	5 313 171	500 000	5 813 171	5 159 274			4 902 451
€/hoitopäivä	133		145	133			135
Palveluasumisen tuotot yhteensä €	3 439 133		3 439 133	3 499 896			3 551 382
Hoivakotihoito							
Hoitopäivät	83 000		83 000	82 610			83 176
Kulut €	12 187 141	-37 200	12 149 941	12 283 550			12 091 714
€/hoitopäivä	147	-0,45	146	149			145
Vakinaista henkilöstöä	174		174	177			177
Tuotot €	3 226 803		3 226 803	3 080 694			3 124 851

220 Vanhuspalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Tilastotiedot							
65 vuotta täyttäneiden lukumäärä 31.12.	Lukumäärä			ei vielä tietoa			13 550
Vanhainkodit paikkamäärä	Lukumäärä			4			4
vanhaiskodeissa hoidossa olleita 31.12.	Lukumäärä			229			229
Tehostettu palveluasuminen							
tehostetun palveluasumisen asiakkaita 31.12.	Lukumäärä			229			229
Palveluasuminen palveluasumisasiakkaita 31.12.	Lukumäärä			286			280
Kodinhoito							
kodinhoitopua saaneiden vanhuskotilouksien määrä	Lukumäärä			318			304
kotihoidon käynnit	Käyntikerta			1 049			1 289
Omaishoidontukipäätökset (maksatuksessa 31.12.)	Lukumäärä			363 566			379 167
				316			294

2.10.5. Sosiaalityön palvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Sosiaalityön keskeiset tavoitteet vuodelle 2018 olivat sosiaalihuoltolain mukaisen asiakasprosessin ja asiakassegmentoinnin kehittäminen, palvelurakennetyön toisen vaiheen loppuunsaattaminen, verkostoyhteistyön lisääminen, SHQS-laaduntunnustuksen hakeminen ja saaminen sekä henkilökunnan pysyvyyden ja työhyvinvoinnin lisääminen ja esimiestyön kehittäminen.

Pitkäjänteinen muutostyö palveluiden oikea-aikaisuuden lisäämiseen on ollut perusteltu, vaikka työn tulokset eivät vielä näyntyä euromääräisenä hyvänä tuloksena sosiaalityön palveluissa. Sosiaalihuoltolain asiakasmäärä on kasvanut paljon ennakoitua enemmän ja lastensuojelun asiakkuuksia ei ole vielä saatu oleellisesti vähenemään. Sijaishuollon asiakasmäärässä on hienoista laskua. Palvelutarpeen arviointi ja palveluohjauksen prosessit ovat kunnossa, kun vain työntekijöiden pysyvyys saataisiin turvattu. Kehittämiskohteena on edelleen asiakkaan palvelupolun prosessi palvelutarpeen arvioinnista eteenpäin perhetii- miin tai muihin palveluihin.

Maaliskuun lopussa päättyneen Party -hankkeen jälkeen sosiaalityön palveluissa ei ole ollut erillistä ulkopuolisen rahoituksen kehittämishanketta, mutta kehittämistyötä on tehty omana toimintana, SOTE -valmistelun yhteydessä ja LAPE-hankeen kautta.

Salon kaupunki on osallistunut LAPE -muutosohjelmaan, jota toteuttaa Varsinais-Suomessa Lupa auttaa -hanke. Salon kaupungin LAPE -työryhmään kuuluvat kaupungin hyvinvointi- palveluiden edustajien lisäksi seurakunnan, järjestöjen ja nuorisovaltuuston edustajat. Ryh- män puheenjohtajana on sosiaalipalveluiden johtaja, joka on myös maakunnallisen LAPE - työryhmän ja Lupa auttaa -hankkeen ohjausryhmän jäsen. Kaupungin LAPE -työryhmä on kokoontunut kolme kertaa vuoden aikana. Työryhmä on käsitellyt mm. perhekeskusmallin valmistelua Salon seudulla sekä yhtenäistä lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) mallia. Lupa auttaa -hanke ja sen ohjausryhmä on toiminut maakunnallisen lapsiperheiden palveluiden SOTE valmistelusta vastaavana. Lupa auttaa -hanke loppui 2018 lopussa, mutta hankkeen hyviä käytäntöjä on tarkoitus siltauttaa maakuntaan riippumatta siitä, miten SOTE -uudis- tuksen käy. Salo on yhdessä Turun kanssa ottanut vastuuta systemisen ajattelun kehittä- misestä ja jalkauttamisesta.

Sosiaalityön palvelut on osallistunut myös muuhun kuin lapsiperhepalveluiden SOTE val- misteluun. Konkreettisinta kehittämistyötä on ollut maakunnallisen sosiaalipäivystyksen ja perheoikeudellisten palveluiden suunnittelussa. Virka-ajan ulkopuolisesta sosiaalipäivystyk- sestä tehtiin kuntien välinen sopimus ja Salon alueen sosiaalipäivystys siirtyi 1.1.2019 Tu- run sosiaalipäivystyksen hoidettavaksi. Perheoikeudellisten palveluiden maakunnallisen yk- sikön on tarkoitus aloittaa 1.1.2020.

Asiakasosallisuuden lisäämisessä tarvitaan vielä paljon työtä. Perustyon suuren määrän takia osallistamistyö on jäänyt sivuun, mutta yrityksiä on kokemusasiantuntijoiden mukaan saamisesta palveluiden kehittämiseen. Salossa on koulutettuja kokemusasiantuntijoita, joita voidaan hyödyntää.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityöhön kuuluu aikuistiimi, maahanmuuttajapalvelut ja TYP toiminnan sosiaalityö. Aikuistiimin työtä on kehitetty ja toiminnot ovat alkaneet vakiintua loppuvuodesta. Aikuistiimille kuuluvat asiakkaat, joiden talouksissa ei asu alaikäisiä lapsia. Asiakkaiden palvelu on jaettu sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kesken ikäjaon mukaisesti alle 30-vuotiaisiin ja 30-vuotta täyttäneisiin. Aikuistiimin resurssit on koettu riittämättömiksi erityisesti vanhempien asiakkaiden palveluissa. Usein erityisen haastavia tilanteita ilmenee vanhempien asiakkaiden kohdalla, joilla on suuria asumisen vaikeuksia esimerkiksi taloudenhoidon ja siivottomuuden takia.

Vuonna 2018 aikuissosiaalityön painopistealueita ovat olleet sosiaalinen kuntoutus ja asumispalvelut. Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintaa on ohjannut pääasiassa sosiaaliohjaaja ja toiminta on vakiintunut. On havaittu, että sosiaalista kuntoutusta tulee entisestään laajentaa ja sisältöjä kehittää. Tähän mennessä ryhmät ovat toimineet Waltin tiloissa, mutta tilat eivät mahdollista toiminnan lisäämistä. Vaihtoehtoisia tiloja on etsitty yhdessä nuorisotoimen kanssa ja yhteiset tilat otetaan käyttöön keväällä 2019. Sosiaalisen kuntoutuksen palvelua on tärkeää tehdä entistä tunnetummaksi.

Asumispalvelut ovat olleet toinen aikuissosiaalityön painopistealue. Aikuissosiaalityö on osallistunut asuntopoliittisen ohjelman erityisryhmien osuuden tekemiseen. Ohjelmassa todetaan, että Salon kaupungissa ei ole vielä haittoja vähentävää asumispalvelua. Haittoja vähentävä asumispalvelu varmistaa sen, että kaikkien kuntalaisten perustarve omasta asunnosta toteutuu. Tukiasumisella on myös tärkeä merkitys ja sitä pitää edelleen kehittää. Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden vahvistaminen lisää asiakkaiden turvallista asumista ja hyvinvointia sekä vähentää vastaavasti vammaispalvelulain mukaisten asumispalveluiden käyttöä.

Salon kaupunginhallitus on kesken vuoden kesällä 2018 päättänyt panostaa pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työllistymisen tukemiseen. Tähän tarpeeseen on perustettu määräaikainen työllisyyskoordinaattorin tehtävä. Työllisyyskoordinaattorin työn tavoitteena oli aktivoita yli 1000 päivää työttömänä olleita asiakkaita ja tässä työssä koordinaattori on onnistunut hyvin. Koordinaattorin määräaikaista työtä on päätetty jatkaa vuonna 2019.

Maahanmuuttajien saapuminen Saloon on tasoittunut ja perheryhmäkodin toiminta on lopetettu syksyllä 2018. Suurin osa perheryhmäkodin nuorista on siirtynyt asumaan tukiasumiseen ja työ heidän kotoutumiseksi yhteiskuntaan on jatkunut. Nuoret tarvitsevat kotoutumissuunnitelmien mukaisia palveluita edelleen. Vuoden 2019 alusta osa maahanmuuttajayksikön sosiaaliohjaajan työpanoksesta siirrettiin aikuistiimiin.

Vammaissosiaalityö

Vammaispalvelulain voimaantulo on lykkääntynyt, eikä lain voimaantulon ajankohdasta ole varmuutta. Uuden lain tarkoituksena on yhdistää kehitysvammalaki ja vammaispalvelulaki. Vammaispalveluiden suunnittelutyötä tehdään lakiluonnoksen pohjalta ja henkilökuntaa on koulutettu uuden lainsäädännön hallintaan.

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat erityislainsäädäntöä, joten ne ovat viimesijaisia palveluita. Palvelutarpeen arvioinnissa lähdetään siitä, että ensin kartoitetaan sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden riittävyys ja toimivuus. Kertomusvuoden aikana vammaispalveluissa on ollut määräaikainen sosiaaliohjaaja, jonka tehtävänä on ollut vahvistaa sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden ensisijaisuutta. Tässä työssä on jossain määrin onnistuttu, koska kustannusten kasvu on ollut kohtuullista muiden palveluiden paitsi henkilökohtaisen avun osalta.

Vammaispalvelun kustannuksista henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on kasvanut merkittävästi. Viimeisen kahden vuoden aikana asiakasmäärä on kasvanut 20 prosenttia: 2017 tammikuussa 311 asiakasta ja 2018 joulukuussa 390 asiakasta). Henkilökohtaisen avun subjektiiivinen oikeus, joten palvelun kustannusten vähentäminen on haasteellista. Sen

sijaan palveluasuminen kustannukset ovat kasvaneet hyvin maltillisesti (kasvua neljä asumispaikkaa vuonna 2018), vaikka Salossa on avattu uusia yksiköitä viime vuosina. Maltillinen kasvu asumispalveluissa on merkittävä saavutus. Osin tämä kertoo siitä, että yhä useampi vammaispalvelun asiakas voi asua omassa kodissaan sinne järjestettyjen palveluiden, kuten esimerkiksi henkilökotaisen avun turvin. Salon kaupungin vammaispalveluiden kuljetuspalveluiden kustannusten lasku on jatkunut. Kuljetuspalveluasiakkaiden määrä on laskeutunut noin 30 asiakkaalla vuoden 2018 aikana. On oletettavaa, että osa asiakkaista on ohjautunut käyttämään sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, kun ne on katsottu riittäviksi. Tavoitteena on, että jatkossakin asiakkaiden palvelutarpeita pyritään kattamaan tarkoituksenmukaisilla, kevyillä ja asiakkaalle sopivilla palveluilla.

Vuonna 2018 omaishoidontuen myöntämisperusteita on muutettu niin, että alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille on luotu omat perusteet. Lasten ja nuorten tarpeet ovat usein erilaisia kuin aikuisten, joten näin heidän tarpeensa voidaan ottaa paremmin huomioon. Omaishoidontuen saajien määrä on pysynyt varsin vakiona eli vuosittain on noin 150 omaishoidontuen saajaa. Sen sijaan vuonna 2018 on keskitytty tukemaan omaishoitajien jaksamista ja heille on luotu hyvinvointiohjelma. Omaishoitajien osallistuminen eri tapahtumiin on ollut varsin vähäistä, joten jatkossa on syytä miettiä vaihtoehtoisia tapoja tukea omaishoitajien työtä mm. monipuolistamalla omaishoidon vapaan järjestämismallia.

Kehitysvammahuolto

Salon kaupunki tuottaa edelleen merkittävän osan kehitysvammaisten palveluista itse ja ostopalveluiden määrä on ollut vähäinen. Salon kaupungin kehitysvammaisista aikuisista suurin osa asuu kehitysvammahuollon ryhmäkodeissa tai käyttää tukiasumisen ohjaajan palveluita. Salolaiset kehitysvammaiset lapset ja nuoret asuvat pääasiassa kotona, mutta suurin osa käyttää säännöllisesti tilapäishoidon palveluita. Ikääntyneet, yli 65 -vuotiaat kehitysvammaiset eivät ole vanhuspalveluiden asiakkaita, vaan asuvat pääsääntöisesti kehitysvammahuollon ryhmäkodeissa.

Suppean palvelutarpeen arvioinnin perusteella Salon kaupungissa on asumispalvelutarpeita autismikirjon kehitysvammaisille ja vaikeasti liikuntavammaisille. Myös ikääntyvien kehitysvammaisten asumisen tarpeet kasvavat lähitulevaisuudessa. Salon kaupunki kilpailutti kehitysvammaisten asumispalvelut syksyllä 2018 yhdessä Paimion, Raision ja Kaarinana kaupunkien kanssa. Uudet sopimukset tulivat voimaan tammikuussa 2019. Kilpailutus ei tarkoita sitä, että asukkaat joutuisivat muuttamaan nykyisestä asumispaikastaan, ellei muutolle ole muutoin perusteita tai toiveita. Uudessa kilpailutuksessa määriteltiin tarkasti laadulliset sisällöt asumispalveluille niin, että ne vastaavat kehitysvammaisten tarpeita. Yksityisistä palveluntuottajista mm. KVPS Tukena ja Attendo ovat tuomassa asumisen vaihtoehtoja Saloon. Asukassuunnittelu käynnistyi jo 2018 vuoden aikana.

Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan palveluita käytti 2018 keskimäärin 139 asiakasta. Asiakkaiden käyntipäivien määrä vaihteli yksilöllisen suunnitelman mukaisesti. Osa työtoiminnan asiakkaista työskenteli osa-aikaisesti avotyössä ulkopuolisella työnantajilla ja kävi osan viikosta toimintakeskuksilla. Vuoden 2018 lopussa palkkatyön aloitti yksi asiakas. Vuoden 2019 talousarvioon suunniteltiin määrärahaa kehitysvammaisten palkkaukseen. Hyväksytyin määrärahan myötä kaupungin eri palvelualueet voivat työllistää 2019 aikana kehitysvammaisen työntekijän osa-aikaiseen palkkatyöhön. Ammatillinen tuki asiakkaalle ja työnantajalle tuodaan kehitysvammahuollon työvalmentajien toimesta.

Päivätoiminnan palvelut keskittyivät Halikossa sijaitsevaan Päivähelmeen, Kiskon Kuusitupaan ja ikääntyvien kehitysvammaisten päivätoiminnan osalta palvelut jalkautettiin asumispalveluihin yhden työntekijän toimesta. Päivätoiminnan muuttoa uusiin tiloihin valmisteltiin 2018 aikana. Päivätoiminnan kehittämisen ja laajentamisen ratkaisua on haettu entisen ammattiopiston tiloista (Sakta). Tavoitteena on ollut perustaa päivätoimintaan kolme pienryhmää uusissa tiloissa vuoden 2019 aikana. Saktan tilojen kuntoa tutkittiin 2018 ja tutkimukset jatkuvat 2019 vuoden puolella. Tutkimusraportin myötä saadaan lopullinen selvitys tilojen sopivuudesta kehitysvammahuollon käyttöä ajatellen.

Salon kaupungin oman tilapäishoitoyksikkö Elmerin palveluita käytti 2018 säännöllisesti noin 24 perhettä. Tilapäishoitoyksikkö Elmeri on profiloitunut tällä hetkellä pääosin alle 16-vuotiaiden hoitoon. Kasvava pitkäaikaisten hoitajaksojen ja jopa määräaikaisten sijoitusten tarve on luonut vaatimuksia myös tilapäishoidolle, sillä alaikäisille asiakkaille on vaikea löytää vakituista asumispalvelua. Tilapäishoidon asiakasmäärä ja hoidon tarpeet ovat jo niin

suuret, että tilapäishoitoyksikkö Elmerissä on käytettävä varausjärjestelmää. Varausrjestelmä takaa myönnettyt hoitopäivät jokaiselle asiakasperheelle. Varausrjestelmä otettiin käyttöön 2014 ja vuonna 2018 aloitettiin sähköisen varausjärjestelmän kartoitus- ja kehittäminen. Tavoitteena on varausten sujuvoittaminen ja resurssien helpompi kohdentaminen asiakastarpeen mukaan.

Kehitysvammahuollon henkilöstössä on ollut suhteellisen vähän vaihtuvuutta ja henkilöstöresurssi on suunniteltu vastaamaan asiakastarvetta henkilöstösuunnitelman kautta. Kehitysvammahuollon organisaatio muuttui 1.4.2018. Uudistuksen tavoitteena oli vahvistaa Salon kaupungin strategian ja henkilöstöohjelman mukaisesti lähiesimiestyötä. (Kuvio 1.) Kehitysvammahuoltoa johtaa kehitysvammahuollon esimies ja työ- ja päivätoiminnassa on omat vastaavat ohjaajat ja asumispalveluissa kaksi tiimin vastaavaa, joilla on sairaanhoitajan koulutus.

Ennen syksyn laaduntunnustusauditointia, kaikki kehitysvammahuollon yksiköt auditointiin sisäisesti. Yksiköt katselmoitiin myös johdon osalta.

KTO:n järjestämää laitoshuollon purkua on toteutettu usean vuoden ajan ja työ jatkuu edelleen. Vuonna 2018 vakinaisen laitoshoidon piirissä oli 5 asiakasta. Laitos- ja palveluasumisen lisäksi KTO:lta hankittiin 2018 erityisosaamista vaativia palveluja tukemaan ja täydentämään omia palveluja. Kohderymänä olivat erityisesti lapset ja nuoret sekä erilaisissa siirtymävaiheissa olevat henkilöt. KTO:n asumispalveluihin ja kriisi- ja tutkimusosaston käyttökustannukset tammi- kesäkuu (6kk) 2018 olivat lähes 2 miljoona euroa. Uusilla asumisen ratkaisulla pyritään löytämään oma koti sopivasta yksiköstä kriisi- ja tutkimusosaston osalle asiakkaita. 2018 onnistuttiin purkamaan muutama pitkäaikainen kriisi- ja tutkimusosaston sijoitus ja asiakkaille löytyi sopiva koti asumispalveluista.

Perhesosiaalityö

Perhesosiaalityöhön kuuluvat perheoikeudelliset palvelut, kasvatus- ja perheneuvola, Sointu-tiimi, perhetiimi, lastensuojelun avohuolto, sekä sijais- ja jälkihuolto, Paavolan perhekuntoutuskeskus. Perhesosiaalityön kertomusvuoden tavoitteina oli mm: antaa sosiaalihoitolaisten mukaista tukea lapsille, nuorille ja heidän perheilleen järjestää uuden perhetiimin työpanoksen avulla, selkiyttää sosiaalityön sisäistä työnjakoa suhteessa uuteen perhetiimiin, ohjata asiakkaat oikea-aikaisiin ja tarkoituksenmukaisiin palveluihin ja pilotoida lastensuojelun avohuollon systeemistä mallia ja jalkauttaa systeemistä ajattelua. Lisäksi tavoitteena oli pysyä sosiaalihuoltolaisten ja lastensuojelulaisten mukaisissa määräajoissa, kehittää dokumentointia ja huolehtia sen ajantasaisuudesta sekä kerätä säännöllisesti asiakaspalautta ja hyödyntää palautetta palveluiden kehittämisessä

Useimmat asetetuista tavoitteista ovat koskeneet koko perhesosiaalityötä. Tavoitteiden toteutumisen aste on vaihdellut palvelukohtaisesti, mutta jokaisessa tiimissä on työskennelty vuoden 2018 aikana tavoitteiden suuntaisesti. Asiakaspalautetta on kerätty palveluittain, ja niitä on hyödynnetty palveluiden kehittämistyössä. Asiakaspalautteen keräämisestä on laadittu erillinen perhesosiaalityön palautevuosikello, ja palautteen keräämistä on kehitetty sähköiseksi.

Eri palveluiden kehittämistä ja oikea-aikaisen palvelun saatavuutta hankaloittivat työntekijöiden vaihtuvuus, sairauslomat sekä sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin haasteellisuus. Myös asiakkaiden segmentointiin on liittynyt perhesosiaalityössä edelleen isoja haasteita eikä prosesseja eri palveluiden välillä ole saatu vielä riittävän asiakaslähtöisiksi.

Perheoikeudellisten palveluiden asiakaspalautekyselyn sisällöt saatiin muodostettua vasta loppuvuodesta 2018. Perheoikeudellisten palveluiden kehittämistyössä on keskitytty maakunnallisen perheoikeudellisen yksikön suunnitteluun osana maakunnallista verkostoa.

Kasvatus- ja perheneuvolan asiakkaiden pääsy perheneuvolaan toteutui keskimäärin 3-6 viikossa ajanvarauksesta. Ensikäyntiajan seurantaan kehitettiin mittari, jonka tavoitetaso oli ajanvarauksesta 8 viikkoa. Pääsääntöisesti asiakkaat varasivat ajan itse. Ajanvarauksen jälkeen asiakkaille tarjottiin kaksi ensikäyntiaikaa. Jatkoajkoja asiakkaat joutuivat odottamaan pidempään. Vuoden lopussa otettiin käyttöön sähköinen yhteydenottopyyntö.

Vuoden 2018 aikana toteutui kaikkiaan kaksi alle kouluikäisten lasten vanhemmille suunnattua Ihmeelliset vuodet -ryhmää, Syksyn ryhmän toisena ohjaajana toimi perheneuvolan

psykologi. Uutena työmuotona aloitettiin koulupäivän aikana toteutetut erotunnit koulukuraattorin ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän vetämänä Alhaisten koulun 2-4-luokan oppilaille. Ryhmään osallistui keväällä 7 lasta.

Perhekeskuksen teemoihin liittyviä asioita vietiin eteenpäin perheneuvolan johtavan sosiaalityöntekijän vetämän seutukunnallisen (Salo, Somero) perhekeskustyöryhmän avulla. 6.11.2018 järjestettiin seutukunnallinen perhekeskuseminaari Salossa, joka sai hyvän vastaanoton. Syyskaudella yhden psykologin työpanoksesta 50 prosenttia jaettiin Sointu - tiimin kanssa. Johtavan sosiaalityöntekijän asiakastyöhön suunnatuista työpanoksesta 40 prosenttia suuntautui lastensuojelun systeemisen tiimin pilotointiin. Moniammatillinen Marak- työryhmä kokoontui perheneuvolassa 7 kertaa. Työskentely on vakiintunutta ja yhteistyötä tehtiin THL:n ja muiden Marak-työryhmien kanssa.

Sointu on vakiinnuttanut toimintansa. Sointu ottaa vastaan sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset, sekä laatii sosiaalipalveluiden palvelutarpeen arvioinnit ja tarvittavat lastensuojelutarpeen selvitykset kaikkien ei asiakkuudessa olevien osalta. Soinnussa ohjataan ja neuvotaan asiakkaita sosiaalipalveluihin liittyvissä asioissa ja toteutetaan virka-aikaista sosiaalipäivystä.

Lastensuojeluilmoituksia tehtiin vuoden aikana 1387, joka on noin 218 enemmän kuin edellisvuonna. Soinnussa ko. ilmoituksista on käsitelty 946 (nousua edelliseen vuoteen 348), loput ilmoitukset ovat koskeneet jo lastensuojelun asiakkuudessa olevia. Sosiaalihuoltolain mukaisia yhteydenottoja ja ilmoituksia lapsista ja aikuisista tehtiin yhteensä 421, vuonna 2017 niitä oli 253.

Palvelutarpeen arviointeja on tehty lapsille 447 (440 vuonna 2017). Lastensuojelun asiakkuuteen on johtanut 61 arviointia (55 vuonna 2017). Lakisääteisissä määrärajoissa ei ole pystytty henkilöstön vaihtuvuuden ja poissaolojen takia. Lastensuojeluilmoituksista on käsitelty määräraajassa 97,5 prosenttia, palvelutarpeen arvioinneista vain 82,5 prosenttia on saatu valmiiksi lakisääteisen kolmen kuukauden aikarajan sisällä.

Kaupungin sosiaalipalveluiden internetsivuilla olevan sähköisen Pyydä apua – napin kautta palvelupyynnöitä ja kysymyksiä on tullut vastattavaksi yhteensä 223. Palvelulupauksessa (vastataan viimeistään seuraavana arkipäivänä) on pysytty, mikäli asiakkaan antamat yhteydetiedot ovat olleet oikeat. Lisäksi palveluohjausta on annettu puhelimitse aamupäivisin. Sointuun saadun 50 prosenttia psykologin asiantuntemuksella on saatu arviointityöhön laajempaa moniammatillista näkemystä. Soinnussa on kehitetty vuoden aikana useaan suuntaan tapahtuvaa rajapintatyöskentelyä. Soinnun työntekijäresurssin riittävyudessa on ollut suuria haasteita vuoden aikana. Työntekijöiden yllättävät, pitkät sairauspoissaolot, eläköityminen ja virkavapaat ovat vaikeuttaneet määrärajoissa pysymistä ja työn sujumista.

Moniammatillinen Ankkuri-tiimi on jatkanut toimintaansa poliisiasemalla. Ankkuri-tiimiin kuuluu nimetty poliisi, sosiaalityöntekijä ja psykiatrinen sairaanhoitaja. Ankkurin tarkoituksena on varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä nuoren ja perheen kanssa työskentely. Tavoitteena on myös nopea puuttuminen lähisuhde- ja perheväkivaltaan, avun tarpeen selvittäminen ja perheen kanssa työskentely. Kolmantena tavoitteena on sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä.

Perhetiimi aloitti toimintansa uutena tiiminä 1.1.2018. Perhetiimin yhdeksän työntekijän henkilöstö koottiin eri tiimeistä siirtyneistä yksittäisistä vakansseista ja muutosvakansseista. Perhetiimin toiminnan tarkoituksena on ollut tarjota lapsiperheille sosiaalihuoltolain mukaisia tukitoimia ja hoitaa harkinnanvarainen kunnalle kuuluva toimeentulotuki lapsiperheiden osalta. Kehittämistyö mm. prosessien ja rajapintatyöskentelyn osalta on yhä suurelta osin kesken henkilöstön suuren vaihtuvuuden ja odotettua suurempien asiakasmäärien vuoksi. Lisäksi esimiesjärjestelyt hoidettiin alkuvuonna 2018 vajaalla resurssilla ennen vakituisen johtavan sosiaalityöntekijän työhön paluuta heinäkuussa.

Vuoden aikana lastensuojelun avohuollosta siirrettiin huomattavat asiakassiirrot perhetiimiin, koska tavoitteena oli saada lastensuojelun piiristä pois sellaiset asiakkaat, jotka tulevat autetuiksi sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla. Asiakkaita on yhtä vastuutyöntekijää kohden ollut vuonna 2018 noin 50–60. Suurten asiakasmäärien vuoksi lakisääteisiä tehtäviä ei ole kyetty hoitamaan laissa veloitettulla tavalla esimerkiksi asiakassuunnitelmien ja lasten tapaamisten osalta. Perheille on kuitenkin kyetty järjestämään tarpeellisia palveluja,

vaikkakin osassa palveluja, esimerkiksi tukiperheiden kohdalla, odotusajat ovat olleet pitkiä. Perheille tarjottua tukea ei ole kyetty toteuttamaan itse kuin vähäisessä määrin, joten ostopalveluja on jouduttu käyttämään mittavasti.

Lastensuojelun avohuollossa 1.3.2018 aloitettu systeemisen lastensuojelun mallin pilotointi jatkui vuoden loppuun. Pilotin onnistumista ja heikkouksia arvioitiin loppuvuoden aikana henkilöstön kanssa. Perheterapeutin osaamisen mukaan saaminen tiimeihin tuki lastensuojelutyön toteuttamista, vaikkakin perheterapeuttien osa-aikaisuus vähensi työntekijöiden mahdollisuuksia hyödyntää perheterapeuttia suorassa asiakastyössä. Pilotoinnin aikana työparityöskentely ja asiakastapauksiin liittyvä vastuun jakautuminen lisääntyivät. Toisaalta asiakkaiden elämässä esiintyi aiempaa enemmän akuutteja kriisejä, mikä hankaloitti suunnitelmallisen työskentelyn toteuttamista. Sosiaaliohjaajien työnkuva laajeni aiempaa enemmän sosiaalityöntekijän työparina toimimisen suuntaan. Pilotin loppuvaiheessa sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät lähtivät uudelleen kasvuun ja suurimmalla osalla sosiaalityöntekijöitä oli loppuvuodesta yli 30 asiakasta. Pilotoinnin aikana asetettua tavoitetta 20 asiakasta/sosiaalityöntekijä ei missään vaiheessa tavoitettu.

Pikkulapsiperheiden perheryhmätoiminta on vuosien aikana koettu erittäin hyödylliseksi ja palaute niistä on ollut aiempien vuosien tapaan erittäin hyvää. Toiminta jatkui v. 2018 edellisvuosien tapaan. Jokaisella kokoontumiskerralla oli oma teemansa, jota työstettiin yhdessä ryhmään valittujen vanhempien kanssa. Teemat liittyivät vauva-arkeen ja vanhemmuuteen.

Vuoden aikana kiireellisiä sijoituksia tehtiin 58 eli yhdeksän edellistä vuotta enemmän. Huostaanottoja tehtiin 17 eli kolme vähemmän kuin edellisenä vuonna. Syksyn aikana avohuollossa oli pitkään täyttämättä kaksi sosiaalityöntekijän virkaa. Virat saatiin täytettyä lokakuussa. Työntekijävaje hankaloitti systeemisen lastensuojelun pilotointia. Myös poislähteneiden työntekijöiden asiakkaat jäivät ilman riittävää seurantaa.

Lastensuojelun sijaishuoltoon siirrettiin vuoden 2018 alussa yksi sosiaalityöntekijän virka, mikä helpotti sijaishuollon sosiaalityöntekijöiden työpainetta. Työ sijaishuollossa on keskitynyt edellisten vuosien tapaan perhehoitoon. Perhehoidon osuus pitkäaikaisessa sijaishuollossa oli vuoden 2018 lopussa 64 prosenttia ja myös yhä useampi nuori on pystytty sijoittamaan laitoshoidon sijasta perhehoitoon. Salossa kehitetty perhehoidon tuen malli on saanut myös kansallista huomiota ja siitä on julkaistu vuonna 2018 artikkeli THL:n julkaisussa. Huostaan otettujen määrä vuoden lopussa oli 122, kun se vuotta aiemmin oli 127. Vuoden aikana pitkäaikaisesti sijoitettujen kokonaismäärä on hieman laskenut edellisestä vuodesta eli vuonna 2018 huostassa oli yhteensä 137 lasta kun luku vuonna 2017 oli 141. Jälkihuollossa asiakkuuksia oli vuoden aikana yhteensä 97.

Vertaisryhmätoimintaa on sijaishuollossa edelleen toteutettu sekä lasten Salapolisi Mäyrä -toiminnan että sijoitettujen lasten vanhempien Voikukkia -toiminnan kautta. Sijaishuollossa osallistuttiin osana Lupa auttaa -hanketta sijaishuollon tablettikokeiluun, jossa sijoitetulla lapsella oli mahdollisuus pitää yhteyttä sosiaalityöntekijäänsä tabletin välityksellä. Kokeemukset kokeilusta olivat hyviä sekä lasten että sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta.

Perhekuntoutuskeskus Paavola

Kiireelliset sijoitukset ja sijoituksen aikainen arviointi on toteutettu aiempien vuosien tapaan pääosin Paavolan vastaanottoyksikön kautta. Kaikkiin Salon lastensuojelun kriisi- ja arviointityön tarpeisiin ei ole pystytty vastaamaan Paavolassa, sillä osin sosiaalihuoltolain uudistuksen myötä lisääntyneet avohuollon sijoitukset sitovat osastopaikan kiireellistä sijoitusta pitkäaikaisemmin. Koko vuoden käyttöaste oli 92 prosenttia ja eri asiakkaita vastaanottokodissa ennätysmäärä, 45. Näistä kiireellisiä sijoituksia oli 26, kiireellisiä avohuollon sijoituksia 8, avohuollon sijoituksia 8 ja sijaishuollon muutoksella tulleita kolme. Lasten tilastollinen keski-ikä oli 12 vuotta ja keskimääräinen sijoituksen pituus 48 vuorokautta. Lyhin sijoitus kesti vuorokauden ja pisin vuoden. Poikia oli 33 ja tyttöjä 12. Nuorimmat sijoitetut olivat 11 kuukauden ikäisiä ja vanhin muutamaa viikkoa vaille 18 vuotta.

Perhekuntoutuksen puolella oli myös vilkasta ja sijoitukset olivat lyhytkestoisempia kuin aiemmin. Sijoitettuja asiakasperheitä oli yhdeksän, joissa oli yhteensä 16 lasta. Näistä 7 perhettä asui perheasunnossa ja kaksi tukiasunnossa. Sijoituksen keskimääräinen pituus oli

3,1 kuukautta. Lyhin sijoitus kesti 2,5 viikkoa ja pisin 6 kk. Lisäksi tehtiin kriisityötä kahden perheen kanssa, jotka olivat Paavolassa kriisimajoituksessa. Kotiin tehtävää työtä jatkettiin kahden perheen kanssa. Paavolassa on vuoden 2018 aikana kehitetty edelleen asiakkaiden osallisuutta, tiimikäytäntöjä, perehdytystä ja lääkehoitoa sekä sisäistä valvontaa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Merkittävimmiksi riskeiksi arvioitiin sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin vaikeus, henkilökunnan vaihtuvuus sekä työntekijöiden uupuminen ja moniongelmaisten asiakkaiden palvelutarpeen aiheuttamat kustannusvaikutukset. Nämä kaikki toteutuivat ainakin osittain:

Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuutta ei ole saatu hillittyä toivotussa määrin. Osaltaan vaihtuvuutta tuovat erilaisten virkavapaiden sijaisuuksien vaikea rekrytointitilanne. Usein tarvitaan useampi hakukierros, ennen kuin saadaan palkattua kelpoinen sijainen ja loppuvuoden aikana vakituksiinkin vakansseihin oli vaikea saada kelpoista hakijaa. Kesällä sosiaalityöntekijät kirjelmöivät henkilöstöhallintoon palkkojen nostamisen puolesta, jotta rekrytointi edes hieman helpottuisi. Syksyn aikana järjestelyvaraneuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jossa sosiaalityöntekijöiden palkkoja tarkistettiin. Sosiaaliohjaajien paikkoihin sen sijaan hakijoita on ollut riittävästi ja lyhyetkin sijaisuudet on saatu täytettyä nopeasti.

Vammaistyön ja kehitysvammahuollon ostopalveluissa menojen kasvua ei ole saatu taitettua ja erityisesti kuntayhtymiltä ostetut palvelut edelleen ylittivät. Ylityksen taustalla on useat erityistä hoitoa ja hoivaa vaativat asiakkaat, joiden tilanne ei ole muuttunut vuoden aikana.

240 Sostyön palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	3 802 122	0	3 802 122	4 545 966	-743 844	119,6	4 752 407
Myyntituotot	950 056	0	950 056	2 089 479	-1 139 423	219,9	1 793 681
Maksutuotot	1 009 396	0	1 009 396	973 319	36 077	96,4	1 010 380
Tuet ja avustukset	1 289 600	0	1 289 600	778 053	511 547	60,3	1 172 873
Muut toimintatuotot	553 070	0	553 070	705 115	-152 045	127,5	775 473
Toimintakulut	-35 576 852	-2 301 429	-37 878 281	-39 566 234	1 687 953	104,5	-37 582 268
Henkilöstökulut	-9 690 649	198 571	-9 492 078	-10 501 676	1 009 598	110,6	-10 288 349
Palkat ja palkkiot	-7 813 770	156 311	-7 657 459	-8 206 836	549 377	107,2	-7 970 564
Henkilösivukulut	-1 876 879	42 260	-1 834 619	-2 294 841	460 222	125,1	-2 317 785
Eläkekulut	-1 505 509	42 260	-1 463 249	-1 978 234	514 985	135,2	-1 923 249
Muut henkilösivukulut	-371 370	0	-371 370	-316 607	-54 763	85,3	-394 536
Palvelujen ostot	-20 921 660	-2 500 000	-23 421 660	-24 330 645	908 985	103,9	-22 662 551
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-243 652	0	-243 652	-274 040	30 388	112,5	-302 456
Avustukset	-3 784 485	0	-3 784 485	-3 640 543	-143 942	96,2	-3 528 650
Muut toimintakulut	-936 406	0	-936 406	-819 330	-117 076	87,5	-800 261
Toimintakate	-31 774 730	-2 301 429	-34 076 159	-35 020 267	944 108	102,8	-32 829 861
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-2	2	****	11
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0,0	12
Muut rahoituskulut	0	0	0	-2	2	****	-1
Vuosikate	-31 774 730	-2 301 429	-34 076 159	-35 020 269	944 110	102,8	-32 829 849
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-19 998	19 998	****	-19 998
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	-19 998	19 998	****	-19 998
Tilikauden tulos	-31 774 730	-2 301 429	-34 076 159	-35 040 267	964 108	102,8	-32 849 847
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-31 774 730	-2 301 429	-34 076 159	-35 040 267	964 108	102,8	-32 849 847
Toiminta Osaston hallinto							
Kulut €	409 609		409 609	238 719			235 665
Varhaiseläkemenoperusteinen määräraha, käyttö palveluilla	22 000		22 000				2
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			6 908
Tuotot €							

240 Sostyön palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Vammaisneuvosto							
Kokoukset	2		2	1			1
Kulut €	1 570		1 570	362			58
€/kokous	785		785	362			58
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Kulut €	155 379		155 379	129 493			153 231
Myönnettyt toiminta- tuet ja avustukset							
Kulut €	115 000		115 000	111 167			102 365
Projektit							
Projektien määrä	1		1	1			1
Kulut €	70 870		70 870	68 719			248 615
Henkilöstöä	4		4	4			4
Tuotot €	87 000		87 000	135 413			120 595
Kasvatus- ja perheneu- vola							
Asiakkaita	650		650	491			548
Kulut €	735 047		735 047	672 538			694 694
€/asiakas	1 131		1 131	1 370			1 268
Vakinaista henkilöstöä	10		10	10			10
Tuotot €	15 000		15 000	6 349			7 427
Aikuis- ja vammais- sosiaalityö:							
Aikuissosiaalityö							
Asiakkaita	800		800	1 194			1 142
Kulut €	1 233 180	-50 000	1 183 180	1 200 757			1 246 732
€/asiakas	1 541		1 479	1 006			1 092
Vakinaista henkilöstöä	15		15	15			21
Tuotot €	5 000		5 000	1 974			94 238
Toimeentulotuki, ei maahanmuuttajat							
Tuen piirissä olevat koti- taloudet	300		300	827			965
Kulut €	360 000		360 000	332 983			431 079
€/kotitalous	1 200		1 200	403			447
Tuotot €	10 000		10 000	24 611			31 307
Maahanmuuttajapalve- lut							
Kotitalouksia	250		185	170			165
Kulut €	252 118	-19 000	233 118	207 098			568 169
€/asiakas	1 008		1 260	1 218			3 443
Vakinaista henkilöstöä	5		5	5			3
Tuotot €	150 000		150 000				301 844
Palveluasuminen osto- palveluna							
Asiakkaita	10		10	10			10
Kulut €	1 200 000		1 200 000	903 630			978 142
€/asiakas	120 000		120 000	90 363			
Tuotot €	1 200 000		1 200 000	1 437 261			978 142
Muut aikuissosiaali- työn ostopalvelut							
velkaneuvonta, parisuh- deneuvonta ym.							
Kulut €	584 000		584 000	607 374			602 565
Tuotot €							
Perhesosiaalityö:							
Lastenvalvonta							
Asiakkaita	1 000		1 000	1 034			980
Kulut €	150 180		150 180	178 286			144 965
€/asiakas	150		150	172			148
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Tuotot €							
Palveluohjauksen ja - tarpeen arviointitiimi							
Asiakkaita	1 200		1 200	2 232			1 255
Kulut €	669 728	-30 000	639 728	624 682			626 053
€/asiakas	558		533	280			499
Vakinaista henkilöstöä	11		11	11			11
Tuotot €	50 000		50 000				
Lastensuojelun yhtei- set palvelut							
Asiakkaita	400		400	622			580
Kulut €	1 080 195		1 080 195	1 380 703			1 676 989
€/asiakas	2 700		2 700	2 220			2 891
Vakinaista henkilöstöä	25		25	26			20
Tuotot €	7 590		7 590	132 812			90 339

240 Sostyon palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Avohuolto							
Asiakkaita	250		250	406			410
Kulut €	1 452 195	-50 000	1 402 195	1 506 260			1 307 295
€/asiakas	5 809		5 609	3 710			3 189
Vakinaista henkilöstöä	18		18	13			21
Avohuolto ostopalveluna							
Asiakkaita	150		150	235			245
Kulut €	1 800 000		1 800 000	1 993 507			2 064 978
€/asiakas	12 000		12 000	8 483			8 428
Sijaishuolto							
Asiakkaat	40		40	45			37
Kulut €	2 149 802		2 149 802	1 591 288			756 123
€/asiakas	53 745		53 745	35 362			20 436
Vakinaista henkilöstöä	10		10	10			10
Sijaishuolto ostopalveluna							
Asiakkaat	140		140	137			141
Kulut €	6 335 000	500 000	6 835 000	7 303 536			6 635 123
€/asiakas	45 250		48 821	53 310			47 058
Jälkihuolto ostopalveluna							
Asiakkaat	70		70	92			93
Kulut €	471 370		471 370	531 048			381 412
€/asiakas	6 734		6 734	5 772			4 101
Tuotot €	955 000		955 000	1 223 377			1 188 454
Vammaistyö:							
Vammaispalvelut							
Asiakkaat	1 460		1 460	1 460			1 252
Erityinen järjestämismallisuus €	6 254 000		6 254 000	7 091 055			6 785 508
Muut kulut €	500 840		500 840	696 660			635 272
€/asiakas	4 627		4 627	5 334			5 927
Vakinaista henkilöstöä	6		6	6			6
Tuotot €	338 796		338 796	397 655			481 926
Vammaisavustukset							
Asiakkaat	140		140	150			140
Kulut €	216 000		216 000	154 153			163 273
€/asiakas	1 543		1 543	1 028			1 166
Tuotot €							
Vammaisten omaishoidontuki							
Asiakkaat	155		155	151			145
Kulut €	1 160 617		1 160 617	1 132 112			1 002 901
€/asiakas	7 488		7 488	7 497			6 917
Tuotot €							
Kehitysvammaisten asumispalvelut							
Asiakkaat	93		93	93			93
Kulut €	3 910 739	-47 571	3 862 168	3 974 648			4 301 988
€/asiakas	42 051		41 529	42 738			46 258
Vakinaista henkilöstöä	63		63	63			61
Kehitysvammaisten asumispalvelu ostopalveluna							
Asiakkaat	40		40	40			34
Kulut €	2 175 000	2 000 000	4 175 000	4 704 336			3 649 538
€/asiakas	54 375		104 375	117 608			107 339
Tuotot €	798 000		798 000	980 978			1 265 684
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta							
Asiakkaat	173		173	173			151
Kulut €	2 266 792		2 266 792	2 360 613			2 342 766
€/asiakas	13 103		13 103	13 645			15 515
Vakinaista henkilöstöä	25		25	25			24
Tuotot €	185 736		185 736	205 536			185 543
Tilastotiedot							
Lastensuojelutyö							
Lapset ja nuoret (0-20v)	Lukumäärä			lukua ei ole			11 514
Laitoshoido ja sijaisperhehoito							
lapsia ja nuoria laitoshoidossa 31.12.	Lukumäärä			60			68
hoitopäivät	Lukumäärä			21 389			24 018
lapsia ja nuoria sijaisperhehoidossa 31.12.	Lukumäärä			81			66
hoitopäivät	Lukumäärä			29 873			29 139

240 Sostyon palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Lastensuojeluilmoitukset				1 387			1 171
päättös: selvitystä ei aloiteta	Lukumäärä			485			224
Sijoitukset							
avohuollon sijoitukset	Lukumäärä			63			87
kiireelliset sijoitukset	Lukumäärä			58			49
huostaanotto ja sijoitus	Lukumäärä			17			19
Vammaistyö							
omaishoidettavat 31.12.	Lukumäärä			151			145
omaishoitajat vuodessa	Lukumäärä			160			169
Ryhmämuotoinen asu- mispalvelu							
asiakkaita 31.12.	Lukumäärä			93			93
Kehitysvammaisten laitospalvelut							
hoidossa olleet 31.12.	Lukumäärä			9			15
laitoshoidon hoitopäivät	Lukumäärä			3 977			5 125
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut							
kuljetuspalveluja saaneet vuoden aikana	Lukumäärä			1 045			1 071
Henkilökohtainen apu avun saajat vuoden aikana	Lukumäärä			408			356
Vaikeavammaisten palvelu- asuminen							
avun saajat vuoden aikana	Lukumäärä			86			87
Asunnon muutostöitä ja asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita saaneet							
avun saajat vuoden aikana	Lukumäärä			107			51

2.10.6. Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma

20 Sosiaali ja terveysiikt	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	23 391 526	0	23 391 526	23 569 740	-178 214	101	23 448 592
Myyntituotot	6 079 557	0	6 079 557	7 331 009	-1 251 452	121	7 028 921
Maksutuotot	14 169 409	0	14 169 409	13 532 022	637 387	96	13 540 715
Tuet ja avustukset	1 466 975	0	1 466 975	994 479	472 496	68	1 308 891
Muut toimintatuotot	1 675 585	0	1 675 585	1 712 229	-36 644	102	1 570 065
Toimintakulut	-196 676 507	-2 165 629	-198 842 136	-199 819 922	977 786	101	-197 526 216
Henkilöstökulut	-66 749 682	834 371	-65 915 311	-68 269 480	2 354 169	104	-66 547 575
Palkat ja palkkiot	-52 504 840	656 311	-51 848 529	-53 998 932	2 150 403	104	-52 266 484
Henkilösivukulut	-14 244 842	178 060	-14 066 782	-14 270 548	203 766	101	-14 281 092
Eläkekulut	-11 746 462	178 060	-11 568 402	-12 334 007	765 605	107	-11 765 523
Muut henkilösivukulut	-2 498 380	0	-2 498 380	-1 936 541	-561 839	78	-2 515 569
Palvelujen ostot	-113 914 928	-2 500 000	-116 414 928	-114 370 330	-2 044 598	98	-115 043 607
Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-4 559 798	0	-4 559 798	-4 767 165	207 367	105	-4 482 442
Avustukset	-6 297 745	-500 000	-6 797 745	-7 125 599	327 854	105	-6 578 324
Muut toimintakulut	-5 154 354	0	-5 154 354	-5 287 348	132 994	103	-4 874 268
Toimintakate	-173 284 981	-2 165 629	-175 450 610	-176 250 182	799 572	101	-174 077 624
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-244	244	*****	-34
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0	7
Muut rahoituskulut	0	0	0	-244	244	*****	-41
Vuosikate	-173 284 981	-2 165 629	-175 450 610	-176 250 427	799 817	101	-174 077 658
Poistot ja arvonalentumi- set	-572 982	0	-572 982	-461 580	-111 402	81	-478 559
Suunnitelman muk. poistot	-572 982	0	-572 982	-461 580	-111 402	81	-478 559
Tilikauden tulos	-173 857 963	-2 165 629	-176 023 592	-176 712 006	688 414	100	-174 556 217
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-173 857 963	-2 165 629	-176 023 592	-176 712 006	688 414	100	-174 556 217

2.10.7. Lasten ja nuorten palvelut

2.10.7.1. Lasten ja nuorten palvelujen hallinto

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Oppiva Salo -kehittämisohjelma kehitti systemisesti oppimista, opettajuutta, pedagogista johtamista, oppimisen teknologiaa, oppimisanalytiikkaa ja muuntojoustavia tiloja. Ohjelman avulla varmistetaan pysyvä toimintakulttuurin muutos siten, että digitalisaatio ja oppijakeskeisyyttä korostava opetussuunnitelma näkyvät muuttuneina opetus- ja oppimiskäytänteinä oppilaan arjessa.

Oppimisympäristöselvitystyöryhmän ensimmäinen vaihe valmistui. Ensimmäisen vaiheen työskentelyä ohjasivat vahvasti koulujen sisäilmaongelmat.

Viisivuotiaiden maksuton varhaiskasvatuskokeilu aloitettiin päivähoitossa.

3001 Lasten ja nuorten palv.	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	0	0	0	796	-796	*****	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	796	-796	*****	0
Toimintakulut	-404 258	0	-404 258	-289 427	-114 831	71,6	-217 483
Henkilöstökulut	-267 686	0	-267 686	-194 282	-73 404	72,6	-115 970
Palkat ja palkkiot	-52 730	0	-52 730	-138 880	86 150	263,4	-77 550
Henkilösivukulut	-214 956	0	-214 956	-55 402	-159 554	25,8	-38 420
Eläkekulut	-213 116	0	-213 116	-50 898	-162 218	23,9	-35 362
Muut henkilösivukulut	-1 840	0	-1 840	-4 504	2 664	244,8	-3 058
Palvelujen ostot	-114 672	0	-114 672	-76 978	-37 694	67,1	-66 765
Aineet, tarvikkeet ja tarvarat	-8 000	0	-8 000	-2 199	-5 801	27,5	-18 934
Muut toimintakulut	-13 900	0	-13 900	-15 968	2 068	114,9	-15 814
Toimintakate	-404 258	0	-404 258	-288 631	-115 627	71,4	-217 483
Vuosikate	-404 258	0	-404 258	-288 631	-115 627	71,4	-217 483
Tilikauden tulos	-404 258	0	-404 258	-288 631	-115 627	71,4	-217 483
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-404 258	0	-404 258	-288 631	-115 627	71,4	-217 483
Toiminta							
Opetuslautakunta							
Kokoukset	10		10	10			10
Käsitellyt asiat	135		135	139			71
Kulut €	39 558		39 558	29 814			32 865
€/käsitelty asia	293		293	214			463
€/kokous	3 956		3 956	2 981			3 287
Hallinto lasten ja nuorten palvelut							
Kulut €	189 700		189 700	229 960			144 669
Varhaiseläkemenoperusteinen määräraha, käyttö palveluilla	175 000		175 000	29 653			39 949
Vakituisia henkilöitä	0,45		0,45				0,45

2.10.7.2. Varhaiskasvatus

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttö laajeni myös ryhmäperhepäivähoitoon. Uusi varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatusasetus tulivat voimaan 1.9.2018. Varhaiskasvatustoimintaa ohjaa lakisääteinen varhaiskasvatussuunnitelma.

Laadun arviointi on uuden varhaiskasvatuslain mukaan lakisääteistä. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) julkaisi loppuvuodesta laadun arvioinnin perusteet. Uudet kriteerit sitovat kuntia vuosittaiseen arviointiin ja myös arvioinnin julkaisuun. Varhaiskasvatuksessa suoritettiin asiakastytytyväisyyskyselyt ja pidettiin CAF-auditointipäivät. Syksyllä alkoi uutena toimintana kunnallisiin ja yksityisiin päiväkoteihin ja pedagogiikkaan kohdistuvat auditointipäivät.

Salo on mukana viisivuotiaiden (v.2013 syntyneet lapset) maksuttoman varhaiskasvatuksen valtakunnallisessa kokeilussa. Muurlan päiväkodin toiminta siirrettiin sisäilmaongelmien takia Uutilantien yksikköön ja esiopetustoiminta Muurlan koululle. Tämä on väliaikainen ratkaisu, kunnes Takapellontien päiväkodin peruskorjaus ja laajennus valmistuvat. Sisäilmaongelmien takia suljettiin myös Asemakadun ja Kärävuoren päiväkodin piharakennuksissa toimineet lapsiryhmät.

Sähköinen läsnäoloKirjaus (LÄSNÄ) laajeni kattamaan koko perhepäivähoidon. Perhepäivähoitajat kirjaavat työpuhelimellaan tapahtumia, joilla ylläpidetään lasten läsnä- ja poissaoloKirjauksia sekä työaikaotetta ja kustannuskorvauksia. Mobiiliyhteys mahdollistaa perhepäivähoitajat käyttämään myös kaupungin muita sähköisiä ohjelmia esim. ESS7 ja sähköpostia.

Varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perhetyön yhteistyömallin mukainen toiminta alkoi päiväkodeissa.

Riskit ja epävarmuustekijät

- lapsilukumäärän ennustettavuus
- koulutettujen lastentarhanopettajien huono saatavuus
- asiakasmaksutuottojen vähennys

3100 Varhaiskasvatus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	2 495 187	0	2 495 187	2 385 838	109 349	95,6	3 007 918
Myyntituotot	123 683	0	123 683	232 750	-109 067	188,2	247 323
Maksutuotot	2 369 777	0	2 369 777	1 953 453	416 324	82,4	2 658 351
Tuet ja avustukset	0	0	0	196 553	-196 553	*****	100 038
Muut toimintatuotot	1 727	0	1 727	3 083	-1 356	178,5	2 206
Toimintakulut	-32 419 145	347 225	-32 071 920	-29 783 017	-2 288 903	92,9	-29 841 518
Henkilöstökulut	-18 839 293	342 925	-18 496 368	-17 968 305	-528 063	97,1	-18 313 518
Palkat ja palkkiot	-14 980 950	275 000	-14 705 950	-14 178 314	-527 636	96,4	-14 500 434
Henkilösivukulut	-3 858 343	67 925	-3 790 418	-3 789 991	-427	100,0	-3 813 084
Eläkekulut	-3 140 703	67 925	-3 072 778	-3 288 109	215 331	107,0	-3 098 981
Muut henkilösivukulut	-717 640	0	-717 640	-501 882	-215 758	69,9	-714 104
Palvelujen ostot	-5 506 483	0	-5 506 483	-5 060 903	-445 580	91,9	-5 164 126
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-423 546	4 300	-419 246	-235 503	-183 743	56,2	-253 614
Avustukset	-5 083 443	0	-5 083 443	-4 187 619	-895 824	82,4	-3 786 776
Muut toimintakulut	-2 566 380	0	-2 566 380	-2 330 686	-235 694	90,8	-2 323 484
Toimintakate	-29 923 958	347 225	-29 576 733	-27 397 179	-2 179 554	92,6	-26 833 600
Vuosikate	-29 923 958	347 225	-29 576 733	-27 397 179	-2 179 554	92,6	-26 833 600
Poistot ja arvonalentumiset	-42 820	0	-42 820	-76 901	34 081	179,6	-41 012
Suunnitelman muk. poistot	-42 820	0	-42 820	-76 901	34 081	179,6	-41 012
Tilikauden tulos	-29 966 778	347 225	-29 619 553	-27 474 079	-2 145 474	92,8	-26 874 612
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-29 966 778	347 225	-29 619 553	-27 474 079	-2 145 474	92,8	-26 874 612
Toiminta Osaston hallinto							
Kulut €	314 000		314 000	177 565			288 168
Tuotot €							
Vakinaista henkilöstöä	5		5	5			5
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Eläkemenoperusteisen maksun kulut €	531 883		531 883	833 970			649 497
Myönnettyt toimintatuet ja avustukset Kaupungin osarahoituksella tuotetut palvelut/MLL							
Tilapäinen lastenhoitoapu tuntia	700		700	502			311
Kulut €	25 000		25 000	10 000			10 000
€/h	35,71		35,71	19,92			32,15

3100 Varhaiskasvatus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Palveluohjaus							
Asiakkaat	3 100		3 100	2 950			3 180
Kulut €	175 000	-2 275	172 725	178 000			178 000
€/asiakas	56,45		55,72	60,34			55,97
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Päiväkotihoido							
Laskennalliset hoitopaikat							
31.12	1 715		1 715	1 804			1 644
Lapsia 31.12	1 655		1 655	1 718			1 846
Läsnäolopäivät täysinä päivinä	212 000		212 000	194 222			218 278
Kulut €	20 518 969	-266 780	20 252 189	20 036 629			20 130 221
€/laskennallinen hoitopaikka	11 964		11 809	11 107			12 245
€/lapsi	12 398		12 237	11 663			10 905
€/läsnäolopäivä	96,79		95,53	103,16			92,22
Täyttöaste	95 %		95 %	85 %			85 %
Vakinaista henkilöstöä	331		331	359			364
Palveluseteleillä hankitut varhaiskasvatuspaikat	160		160	199			91
Kulut €	1 293 800		1 293 800	1 287 651			479 541
€/paikka	8 086		8 086	6 471			5 270
Ostopalveluna hankitut varhaiskasvatuspaikat	15		15	7			4
Kulut €	256 100		256 100	135 324			144 649
€/lapsi	17 073		17 073	19 332			36 162
Päivähoidon tuotot yhteensä €	2 447 948		2 447 948	2 116 031			2 634 570
Esiopetus							
Laskennallisen esiopetuksen vaatimat hoitopaikat							
31.12	216		216	223			248
Oppilaita 31.12	492		492	487			551
Läsnäolopäivät	85 790		85 790	83 285			93 703
Kulut €	2 700 000	-35 104	2 664 896	2 521 967			2 606 502
€/oppilas	5 488		5 416	5 179			4 730
€/läsnäolopäivä	31,47		31,06	30,28			27,82
Vakinaista henkilöstöä	41		41	39			41
Ostopalveluna hankitut opetuspaikat	30		30	21			26
Kulut €	63 700		63 700	121 708			126 696
€/oppilas	2 123		2 123	5 796			4 873
Esiopetuksen tuotot yhteensä €				21 256			8 766
Perhepäivähoito							
Laskennalliset hoitopaikat							
31.12	216		216	156			179
Lapsia 31.12	216		216	158			179
Läsnäolopäivät täysinä päivinä	33 230		33 230	21 904			25 468
Kulut €	2 703 211	-35 146	2 668 065	1 934 735			2 115 905
€/hoitopaikka (keskiarvo 1.1 ja 31.12)	12 515		12 352	12 402			11 821
€/lapsi (keskiarvo 1.1 ja 31.12)	12 515		12 352	12 245			11 821
€/läsnäolopäivä	81,35		80,29	88,33			83,08
Vakinaista henkilöstöä	54		54	52			57
Täyttöaste	95 %		95 %	92 %			90 %
Ostopalveluna hankitut ryhmäperhepäivähoidon paikat				45			
Kulut €				152 300			
€/paikka/½ vuotta				3 384			
Perhepäivähoidon tuotot yhteensä €	47 239		47 239	236 636			353 367
Avoim varhaiskasvatus: Avoin päiväkotitoiminta, kerho- ja leikkipuistotoiminta							
Käyntikerrat	14 500		14 500	14 581			13 186
Kulut €	609 130	-7 920	601 210	489 471			481 929
€/käyntikerta	42,01		41,46	33,57			36,55
Vakinaista henkilöstöä	12		12	13			13
Tuotot €				11 915			11 215

3100 Varhaiskasvatus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Koti- ja yksityisenhoi- dontuki ja kuntalisä: Kotihoidontuen, kunta- lisän ja osittaisen hoitorahan hakijat							
31.12	540		540	455			548
Lapsia 31.12.	749		749	566			710
Kulut €	2 886 924		2 886 924	1 933 179			2 347 173
€/asiakas	5 346		5 346	4 249			4 283
€/lapsi	3 854		3 854	3 416			3 306
Yksityisenhoi- dontuen ja kuntalisän hakijat							
31.12	122		122	64			123
Lapsia 31.12.	164		164	74			152
Kulut €	873 311		873 311	804 488			932 734
€/hakija	7 158		7 158	12 570			7 583
€/lapsi	5 325		5 325	10 871			6 136
Varhaiskasvatuksen pal- velujen käyttäjien %- osuus	58 %		58 %	59 %			56 %
Esiopetukseen osallistu- vien %-osuus	98 %		98 %	100 %			99 %
Alle 6-vuotiaat, joista varhaiskasvatuksessa	2 486		2 486	2 444			2 605
6-vuotiaat, joista esiopetuksessa	1 453		1 453	1 447			1 455
	562		562	500			558
	550		550	498			551
Tilastotiedot							
Lasten päiväkodit							
Päiväkodit 31.12.	Lukumäärä			28			29
Hoitopaikat 31.12.	Paikka			1 925			2 163
kokopäivähoitopaikat	Paikka			826			1 058
osapäiväpaikat	Paikka			670			590
koululaisten osapäivä- paikat	Paikka						
erityispäivähoitopaikat	Paikka			24			30
Hoidossa olleet lapset 31.12. *)	Lapsi			1 496			1 648
0-vuotiaat	Lapsi			1			1
1-vuotiaat	Lapsi			65			74
2-vuotiaat	Lapsi			160			175
3-vuotiaat	Lapsi			228			267
4-vuotiaat	Lapsi			302			334
5-vuotiaat	Lapsi			339			406
6-vuotiaat	Lapsi			399			391
7- ja yli 7-vuotiaat	Lapsi			2			
Esiopetus							
Esiopetuksen oppilaita 20.9.	oppilas			508			564
Esiopetustuntien luku- määrä				27 456			29 756
Esikoulun kuljetusoppilai- den määrä				57			70
Perhepäivähoito							
Perhepäiväkodit 31.12.	Lukumäärä			46			51
Lapset 31.12.	Paikka			155			179
kokopäivähoidossa	Lapsi			127			141
osapäivähoidossa	Lapsi			28			38
tavallisessa perhepäivä- hoidossa	Lapsi			155			178
ryhmäperhehoidossa	Lapsi						0
kolmiperhehoidossa	Lapsi						0
lapsen omassa kodissa	Lapsi						0
Hoidossa olleet lapset 31.12.	Lapsi			155			1
0-vuotiaat	Lapsi			2			179
1-vuotiaat	Lapsi			32			0
2-vuotiaat	Lapsi			40			28
3-vuotiaat	Lapsi			37			52
4-vuotiaat	Lapsi			31			46
5-vuotiaat	Lapsi			13			30
6-vuotiaat	Lapsi			0			22
7- ja yli 7-vuotiaat	Lapsi			0			1
Leikin ja toiminnan oh- jaus (kiertävä)							
Leikkikentät ja -puistot	Lukumäärä			1			1
kokovuotiset	Lukumäärä			1			1
lapsia toiminnan piirissä päivittäin	Lapsi			9			8

2.10.7.3. Perusopetus ja lukiokoulutus

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Perusopetuksen oppilaista 12 prosenttia opiskeli väistöiloissa sisäilmaongelmien takia. Hermannin koulu siirtyi vuoden alussa väistöiloihin Ylhäistentien kiinteistöön. Perniön Kirkonkylän koululle hankittiin tilaelementeistä koostuvat väistötilat alkuvuodesta. Märnynummen koulun 5.-6. -luokkien oppilaat opiskelijat väistöiloissa Armfeltin koulussa.

Oppiva Salo -kehittämishojelman mukaisesti perusopetuksen kouluihin hankittiin oppilaiden tietotyövälineitä 1.060 kappaletta laitteille määritellyn suhdeluvun 1:2 mukaisesti.

Opettajien osaamisen täydennyskoulutusta jatkettiin yhteistyössä Turun yliopiston kanssa. Uutena toimintatapana aloittivat opettajien lukupiirit sekä tutkimukseen perustuvan tiedon hyödyntäminen koulujen kehittämistyössä. Erityisopettajien osaamisen kehittämistä tuettiin erityisopettajien mentorointiryhmän toiminnalla. Rehtoreille kohdennettu muutoksen johtamisen tuki jatkui yhteistyössä yliopiston kanssa.

Uusia muuntojoustavia oppimisen tiloja saatiin Armfeltin ja Moision kouluihin sekä lukioon. Opettajien hankerahoitus mahdollisti yhteisöohjaajien palkkaamisen yläkouluille sekä tutor-toiminnan jatkumisen kouluilla. Tutortoiminnan avulla koulut ovat tasa-arvoisessa asemassa digitekniikan osaamisessa ja käyttämisessä.

Lukiokoulutuksen puolella solmittiin ystävyyskoulusopimus Kiinaan Qingdaon kanssa.

Riskit ja epävarmuustekijät

- vaativaa erityistä tukea tarvitsevien 1.-4.-luokkalaisten oppilaiden tuen järjestäminen
- sijoitettujen oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen
- oppilasmäärien epätasainen jakautuminen kaupungin alueella

3200 Perusopetus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	900 367	0	900 367	1 697 491	-797 124	188,5	1 458 621
Myyntituotot	415 850	0	415 850	501 496	-85 646	120,6	593 234
Maksutuotot	310 000	0	310 000	346 732	-36 732	111,8	326 948
Tuet ja avustukset	145 000	0	145 000	805 703	-660 703	555,7	498 077
Muut toimintatuotot	29 517	0	29 517	43 559	-14 042	147,6	40 362
Toimintakulut	-48 231 548	356 697	-47 874 851	-48 992 768	1 117 917	102,3	-47 401 738
Henkilöstökulut	-29 030 393	343 097	-28 687 296	-29 591 960	904 664	103,2	-28 870 048
Palkat ja palkkiot	-23 608 590	275 273	-23 333 317	-24 336 030	1 002 713	104,3	-23 476 497
Henkilösivukulut	-5 421 803	67 824	-5 353 979	-5 255 929	-98 050	98,2	-5 393 550
Eläkekulut	-4 304 073	67 824	-4 236 249	-4 382 854	146 605	103,5	-4 220 999
Muut henkilösivukulut	-1 117 730	0	-1 117 730	-873 075	-244 655	78,1	-1 172 551
Palvelujen ostot	-11 754 954	0	-11 754 954	-12 089 985	335 031	102,9	-11 520 878
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 353 145	13 600	-1 339 545	-1 368 219	28 674	102,1	-1 213 873
Avustukset	-18 000	0	-18 000	-68	-17 932	0,4	-2 000
Muut toimintakulut	-6 075 056	0	-6 075 056	-5 942 537	-132 519	97,8	-5 794 940
Toimintakate	-47 331 181	356 697	-46 974 484	-47 295 277	320 793	100,7	-45 943 117
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-3	3	****	-79
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0,0	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-3	3	****	-79
Vuosikate	-47 331 181	356 697	-46 974 484	-47 295 280	320 796	100,7	-45 943 196
Poistot ja arvonalentumiset	-121 422	0	-121 422	-18 888	-102 534	15,6	-18 925
Suunnitelman muk. poistot	-121 422	0	-121 422	-18 888	-102 534	15,6	-18 925
Tilikauden tulos	-47 452 603	356 697	-47 095 906	-47 314 168	218 262	100,5	-45 962 120
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-47 452 603	356 697	-47 095 906	-47 314 168	218 262	100,5	-45 962 120

3200 Perusopetus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toiminta <u>Infotietona</u> osaston hallinto Vakinaista henkilöstöä Kulut €	4,3 296 660		4,3 296 660	5,3 291 937			5,3 288 935
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut Kulut €	240 633		240 633	245 017			583 237
Projektit Projektien määrä Kulut € Henkilöstöä Tuotot €	1 130 000 7 100 000		1 130 000 7 100 000	21 578 414 7 346 563			32 577 229 11 401 875
Perusopetus, yleisope- tus Oppilaita Kulut € €/oppilas Opetushenkilöstöä Oppilaita/opettaja Opetusryhmien keskikoko tuotot €	5 009 35 650 859 7 117 368 14 19	-271 197	5 009 35 379 662 7 063 368 14 19	4 925 36 663 649 7 444 364 14 19 504 110			5 037 34 536 480 6 857 364 14 20 60 068
Opetus ostopalveluna Kulut € Oppilaita €/oppilas Tuotot €	1 211 000 115 10 530 443 367		1 211 000 115 10 530 443 367	1 124 032 60 18 734 491 912			1 190 839 115 10 355 583 237
Perusopetus, erityis- luokat Oppilaita Kulut € €/oppilas Opetushenkilöstöä Oppilaita/opettaja Opetusryhmien keskikoko	328 6 395 000 19 497 56 6 8	-48 647	328 6 346 353 19 349 56 6 8	334 5 944 245 17 797 44 8 7			311 6 335 000 20 370 43 7 10
Perusopetus, erityis- koulut Hakastaro ja Uskelan koulu, Anjalankadun yk- sikkö Oppilaita Kulut € € / oppilas Opetushenkilöstöä Oppilaita/opettaja Opetusryhmien keskikoko Tuotot €	109 2 686 000 24 642 19 6 5	-20 432	109 2 665 568 24 455 19 6 5	94 2 838 384 30 196 16 6 7 3 816			112 2 826 577 25 237 17 7 8 8 382
Aamu- ja iltapäivätoi- minta Osallistujien määrä Kulut € €/osallistuja Toimintatuntien määrä €/toimintatunti Ohjaava henkilöstö Osallistujia/ohjaaja Tuotot €	444 1 385 103 3 120 33 840 40,93 40 11 357 000	-10 536	444 1 374 567 3 096 33 840 40,62 40 11 357 000	444 1 121 304 2 525 33 660 33,31 40 11 351 090			389 1 271 162 3 268 28 764 44,19 34 11 404 855
Oppilashuolto Asiakaskäynnit Kulut € €/asiakaskäynti Vakituista henkilöstöä Tuotot €	4 500 773 586 172 15	-5 885	4 500 767 701 171 15	4 524 722 740 160 14 0			3 968 664 451 167 12 204
Oppilaiden kokonais- määrä	5 446	0	5 446	5 353			5 460
Tilastotiedot Peruskoulut Opetustoiminta Oppilasmäärä yhteensä 20.9. Perusopetusryhmiä yh- teensä Opettajien viikkotuntiker- tymä	Henkilö Lukumäärä Lukumäärä			5 353 305 10 052			5 460 307 9 919

3200 Perusopetus	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Perusopetuksen opetus-	Lukumäärä			381 976			376 922
tunnit				1 750			1 760
Kuljetusoppilaat yhteensä	Henkilö						
Oppivelvolliset yhteensä	Henkilö			5 410			5 527
Oman kunnan kouluissa (myös korvaavissa, ei vastaavissa)	Henkilö						
Yhteistoimintakuntien kouluissa (yht. piiri vierassa kunnassa)	Henkilö						
muissa kouluissa	Henkilö			57			60
Peruskoulun päättäneet yht.	Henkilö			635			609
Oman kunnan lukioon menneet	Henkilö			309			302
Ammatilliseen koulutukseen menneet	Henkilö			279			254
kuntayhtymän ylläpitämät oppilaitokset	Henkilö			240			226
Muu (esim. lisäopetus, JOPO-luokka)	Henkilö			16			7
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet	Lukumäärä			3			0

3300 2. aste	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	114 160	0	114 160	213 414	-99 254	186,9	204 988
Myyntituotot	2 000	0	2 000	2 182	-182	109,1	21 468
Maksutuotot	47 226	0	47 226	67 877	-20 651	143,7	68 690
Tuet ja avustukset	0	0	0	54 821	-54 821	*****	49 433
Muut toimintatuotot	64 934	0	64 934	88 534	-23 600	136,3	65 397
Toimintakulut	-6 538 326	1 000	-6 537 326	-6 616 914	79 588	101,2	-6 535 204
Henkilöstökulut	-4 583 265	0	-4 583 265	-4 668 360	85 095	101,9	-4 590 831
Palkat ja palkkiot	-3 640 950	0	-3 640 950	-3 756 344	115 394	103,2	-3 648 240
Henkilösivukulut	-942 315	0	-942 315	-912 016	-30 299	96,8	-942 591
Eläkekulut	-771 545	0	-771 545	-781 381	9 836	101,3	-760 538
Muut henkilösivukulut	-170 770	0	-170 770	-130 635	-40 135	76,5	-182 054
Palvelujen ostot	-1 050 678	0	-1 050 678	-1 120 463	69 785	106,6	-1 094 098
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-99 250	1 000	-98 250	-68 858	-29 392	70,1	-80 211
Muut toimintakulut	-805 133	0	-805 133	-759 233	-45 900	94,3	-770 065
Toimintakate	-6 424 166	1 000	-6 423 166	-6 403 501	-19 665	99,7	-6 330 217
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-18	18	*****	-9
Muut rahoituskulut	0	0	0	-18	18	*****	-9
Vuosikate	-6 424 166	1 000	-6 423 166	-6 403 519	-19 647	99,7	-6 330 226
Poistot ja arvonalentumiset	-3 394	0	-3 394	-10 787	7 393	317,8	-14 169
Suunnitelman muk. poistot	-3 394	0	-3 394	-10 787	7 393	317,8	-14 169
Tilikauden tulos	-6 427 560	1 000	-6 426 560	-6 414 305	-12 255	99,8	-6 344 394
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-6 427 560	1 000	-6 426 560	-6 414 305	-12 255	99,8	-6 344 394
Toiminta							
Osaston hallinto							
Vakinaista henkilöstöä	0,85		0,85	0,85			0,85
Kulut €	45 710		45 710	63 798			64 751
Ammatillisen koulutuksen järjestämisestä jäänyt eläkemenoperusteinen maksu ja ostopalvelut €	142 551		142 551	142 038			141 616
Infotietona varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Yhteensä €	150 765		150 765	150 285			149 776

3300 2. aste	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Projektit							
Projektien määrä							6
Kulut €				48 606			36 227
Henkilöstöä							
Tuotot €				53 560			36 236
Lukio							
Opiskelijoita yhteensä*	907		907	914			873
Lukion varsinaiset opiskelijat	895		895	908			867
Aineopiskelijat	12		12	6			6
Ammatillisen tutkinnon suorittajat	11		11	0			3
Kulut €	6 087 027	-1 000	6 086 027	6 103 065			6 043 716
€/varsinainen opiskelija	6 711		6 710	6 677			6 923
Opetuskurssien lukumäärä	1 072		1 072	1 040			1 044
€/opetuskurssi	5 678		5 677	5 868			5 789
Kurssia/opiskelija (lukion päättävät) **	80		80	80			80
Opetushenkilöstöä (pääkoulun mukaan)	54		54	54			53
Hallintohenkilöstö (rehtorit ja kanslistit)	5,2		5,2	5,2			5,2
Tuotot €	109 934		109 934	151 894			160 598
Aikuislukio							
Opiskelijoita yhteensä	244		244	218			245
Kulut €	263 038		263 038	259 407			248 894
Lukion varsinaiset opiskelijat	90		90	80			83
Perusasteen opiskelijat							0
Aineopiskelijat	154		154	151			162
€/varsinainen opiskelija (sis. perusasteen opisk.)	2 923		2 923	3 243			2 999
Opetustunnit	2 805		2 805	2 430			2 410
€/opetustunti	94		94	107			103
Suoritettu kurssi/opiskelija ***	50		50	44			48
Opetushenkilöstöä/toistaiseksi otetut	1		1	1			1
Opetushenkilöstö/ määräaikaiset	8		8	9			7
Hallintohenkilöstö (rehtorit ja kanslistit)	1		1	1			1
Kokonaisopiskelijamäärä/opettaja				24			30
Tuotot €	4 226		4 226	7 960			8 153
Tilastotiedot							
Opetustoiminta							
Lukiot/päivälukiot							
Opetustoiminta							
Opiskelijamäärä yhteensä 20.9.	Lukumäärä			911			874
Lukiokoulutuksen opetustunnit *	Lukumäärä			39 698			39 740
Opettajien viikkotuntikeräytymä (päivälukiot)	Lukumäärä			1 041,5			1 043,5
Lukion päättäneet yhteensä	Lukumäärä			271			263
Aikuislukio							
Opetustoiminta							
Opiskelijamäärä yhteensä 20.09.	Lukumäärä			218			205
Aikuislukion opetustunnit	Lukumäärä			2 430			2 410
Aikuislukion päättäneet /lukioaste	Lukumäärä			25			19
Aikuislukion päättäneet/perusaste	Lukumäärä			0			0

2.10.7.4. Musiikkiopisto

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Musiikkiopistossa annettiin opetusta opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti 21 eri pääaineessa, teoria-säveltäpailuaineissa ja yhteismusiikissa. Oppilaan opintoihin sisältyy opintasuoritukset opiskeltavassa instrumentissa ja teoria-aineissa sekä esiintymiset. Opisto järjesti lv 2017-2018 aikana yli 50 oppilasiltaa tai konserttia.

Musiikkiopiston oppilasmäärä oli syksyllä 2018 yhteensä 421, joista varsinaisia oppilaita eli perus- ja opistotason opiskelijoita oli 246 ja Musiikkileikkikoulu- ja valmennusoppilaita 175.

Varsinaisten oppilaiden määrä oli 0,45 prosenttia kaupungin väestömäärästä (valtakunnan keskiarvo on 0,8 prosenttia väestömäärästä).

Riskit ja epävarmuustekijät

- kysynnän ja tarjonnan epätasapaino joissakin instrumenteissa

3350 Musiikkiopisto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	158 355	0	158 355	149 679	8 676	94,5	151 716
Myyntituotot	8 000	0	8 000	7 258	742	90,7	7 322
Maksutuotot	150 000	0	150 000	141 381	8 619	94,3	143 116
Muut toimintatuotot	355	0	355	1 040	-685	293,1	1 278
Toimintakulut	-1 050 274	130	-1 050 144	-1 035 878	-14 266	98,6	-977 147
Henkilöstökulut	-869 916	0	-869 916	-846 161	-23 755	97,3	-829 031
Palkat ja palkkiot	-696 150	0	-696 150	-681 420	-14 730	97,9	-658 570
Henkilösivukulut	-173 766	0	-173 766	-164 741	-9 025	94,8	-170 461
Eläkekulut	-141 126	0	-141 126	-140 816	-310	99,8	-138 077
Muut henkilösivukulut	-32 640	0	-32 640	-23 925	-8 715	73,3	-32 384
Palvelujen ostot	-89 250	0	-89 250	-80 265	-8 985	89,9	-66 547
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 600	130	-12 470	-13 465	995	108,0	-14 173
Muut toimintakulut	-78 508	0	-78 508	-95 988	17 480	122,3	-67 396
Toimintakate	-891 919	130	-891 789	-886 199	-5 590	99,4	-825 430
Vuosikate	-891 919	130	-891 789	-886 199	-5 590	99,4	-825 430
Tilikauden tulos	-891 919	130	-891 789	-886 199	-5 590	99,4	-825 430
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-891 919	130	-891 789	-886 199	-5 590	99,4	-825 430
Toiminta							
Opiskelijat	435		435	421			449
joista musiikkileikkikoulu- laisia	140		140	130			154
valmennus- perus- ja opistotason opiskelijoita	295		295	291			295
Kulut €	1 050 274	-130	1 050 144	1 035 878			977 146
€/opiskelija	2 414		2 414	2 461			2 176
Opetustunnit	13 600		13 600	13 650			13 545
€/opetustunti	77,23		77,22	75,89			72,14
Opetushenkilöstöä	22		22	22			22
Tuotot €	158 355		158 355	149 679			151 716
Infotietona: varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Yhteensä €	22 426		22 426	25 588			27 332
Tilastotiedot							
Opetustoiminta (20.9. laskentapäivänä)							
Musiikkileikkikoulu							
Oppilaat	Henkilö			130			140
Perus- ja opistoaste ja soit.valm							
Oppilaat	Henkilö			291			297
Kaikki oppilaat yhteensä	Henkilö			421			437
Kaikki opetustunnit vuo- dessa	Tunti			13 650			13 568

2.10.7.5. Nuorisopalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Nuorisopalveluissa on toteutettu yksilöllisiä ja avoimia palveluja nuorille. Nuorisotyöllisiä menetelmiä on kehitetty moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen ja menetelmiä käyttöön otettu eri toimintaympäristöihin. Salo on mukana ottamassa käyttöön Logbook- järjestelmää (verkkopohjainen järjestelmä kunnallisen nuorisotyön dokumentointiin). Kaupungin nuorten kesätyöllistämisen prosessi toteutettiin nuorisopalvelujen toimesta. AVI:n (OKM) valti-onavustusta kohdistuu 18 prosenttiin nuorisopalvelujen henkilöstöstä.

Riskit ja epävarmuustekijät

- Yksilöllisten palveluiden asiakkaiden moninaiset palvelutarpeet
- Maakunta-, sote- ja kasvupalvelu- uudistusten mahdolliset vaikutukset nuorten palveluiden tuottamiseen
- Nuorten elinolojen kehitys

3360 Nuorisotoimi	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	236 500	0	236 500	295 802	-59 302	125,1	294 022
Myyntituotot	62 000	0	62 000	46 791	15 209	75,5	56 274
Tuet ja avustukset	168 000	0	168 000	243 644	-75 644	145,0	232 179
Muut toimintatuotot	6 500	0	6 500	5 367	1 133	82,6	5 570
Toimintakulut	-1 849 310	650	-1 848 660	-1 918 527	69 867	103,8	-1 883 681
Henkilöstökulut	-1 291 244	0	-1 291 244	-1 318 341	27 097	102,1	-1 275 828
Palkat ja palkkiot	-1 042 430	0	-1 042 430	-1 045 979	3 549	100,3	-1 004 735
Henkilösivukulut	-248 814	0	-248 814	-272 363	23 549	109,5	-271 093
Eläkekulut	-199 914	0	-199 914	-236 121	36 207	118,1	-222 630
Muut henkilösivukulut	-48 900	0	-48 900	-36 242	-12 658	74,1	-48 463
Palvelujen ostot	-180 969	0	-180 969	-223 795	42 826	123,7	-208 663
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 800	650	-63 150	-64 494	1 344	102,1	-79 550
Avustukset	-42 000	0	-42 000	-36 387	-5 613	86,6	-38 909
Muut toimintakulut	-271 297	0	-271 297	-275 509	4 212	101,6	-280 731
Toimintakate	-1 612 810	650	-1 612 160	-1 622 725	10 565	100,7	-1 589 658
Vuosikate	-1 612 810	650	-1 612 160	-1 622 725	10 565	100,7	-1 589 658
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-7 867	7 867	*****	-10 970
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	-7 867	7 867	*****	-10 970
Tilikauden tulos	-1 612 810	650	-1 612 160	-1 630 593	18 433	101,1	-1 600 629
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-1 612 810	650	-1 612 160	-1 630 593	18 433	101,1	-1 600 629
Toiminta Osaston hallinto Vakinaista henkilöstöä Kulut € Tuotot €	2 139 890		2 139 890	2 168 184 18 439			2 171 828 9 187
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut Kulut €	22 174		22 174	60 246			57 236
Nuorisovaltuusto jäseniä Kokoukset Kulut € €/kokous	15 13 12 000 923		15 13 12 000 923	15 11 1 861 169			15 11 6 488 590
Projektit Projektien määrä Kulut € Henkilöstöä Tuotot €	2 174 274 5 168 000		2 174 274 5 168 000	2 251 622 7 212 175			2 166 495 6 138 809

3360 Nuorisotoimi	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Myönnettyt toimintatuet ja avustukset Tuettujen yhteisöjen toimijoiden määrä	3 600		3 600	2 932			3 201
Kulut €	42 000		42 000	36 387			38 909
€/toimija	11,67		11,67	12,41			12,16
Nuorisotyön lähipalvelut: Nuorisotyö, tapahtumat, leirit, retket, bänditoiminta							
Kulut €	973 256	-650	972 606	994 650			1 018 470
€/alle 29 v	59,87		59,83	65,07			65,68
Vakinaista henkilöstöä	11		11	11			9
Tuotot €	54 500		54 500	51 733			105 543
Leirikeskus							
Käyttövuorokaudet/oma käyttö	45		45	56			52
Käyttövuorokaudet/ulko- puolisten käyttö	200		200	176			193
Kulut €	55 186		55 186	41 627			43 693
€/käyttövuorokausi	225		225	179			178
Tuotot €							
Erityisnuorisotyö: Etsivätyö, yksilötyö, ryhmätoiminta							
Kulut €	80 910		80 910	96 361			75 408
Vakinaista henkilöstöä	2		2	4			2
Tuotot €				2 000			1 953
Työpajatoiminta							
Osallistuneiden määrä	110		110	102			106
Kulut €	371 794		371 794	327 835			362 389
€/osallistuja	3 380		3 380	3 214			3 419
Vakinaista henkilöstöä	6		6	6			6
Tuotot €	14 000		14 000	29 894			38 530
Kulut/alle 29-vuotias asukas €	113,77		113,73	125,5			121,48
Alle 29-vuotiaat	16 255		16 255	15 287			15 506
Tilastotiedot							
Nuorisotilat							
Nuorisotilat	osallistujat			35 670			37 258
Retket							
Retket	lukumäärä			7			5
Retket	osallistujat			336			300
Leirit							
Yöleirit	lukumäärä			6			6
Yöleirit	osallistujat			187			225
Päiväleiritoiminta	lukumäärä						
Päiväleiritoiminta	osallistujat						
Avustukset							
Avustetut yhteisöt	lukumäärä			21			24
Jaetut avustukset	€			36 387			38 909
Avustukset asukasta kohti	€/asukas			0,7			0,73

2.10.7.6. Opetuslautakunnan tuloslaskelma

31 Opetuslautakunta	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	3 904 569	0	3 904 569	4 743 020	-838 451	122	5 117 265
Myyntituotot	611 533	0	611 533	790 477	-178 944	129	925 621
Maksutuotot	2 877 003	0	2 877 003	2 509 443	367 560	87	3 197 106
Tuet ja avustukset	313 000	0	313 000	1 301 517	-988 517	416	879 726
Muut toimintatuotot	103 033	0	103 033	141 583	-38 550	137	114 813
Toimintakulut	-90 492 861	705 702	-89 787 159	-88 636 531	-1 150 628	99	-86 856 770
Henkilöstökulut	-54 881 797	686 022	-54 195 775	-54 587 409	391 634	101	-53 995 226
Palkat ja palkkiot	-44 021 800	550 273	-43 471 527	-44 136 967	665 440	102	-43 366 027
Henkilösivukulut	-10 859 997	135 749	-10 724 248	-10 450 442	-273 806	97	-10 629 199
Eläkekulut	-8 770 477	135 749	-8 634 728	-8 880 179	245 451	103	-8 476 586
Muut henkilösivukulut	-2 089 520	0	-2 089 520	-1 570 262	-519 258	75	-2 152 614
Palvelujen ostot	-18 697 006	0	-18 697 006	-18 652 390	-44 616	100	-18 121 076
Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-1 960 341	19 680	-1 940 661	-1 752 739	-187 922	90	-1 660 355
Avustukset	-5 143 443	0	-5 143 443	-4 224 074	-919 369	82	-3 827 685
Muut toimintakulut	-9 810 274	0	-9 810 274	-9 419 921	-390 353	96	-9 252 428

31 Opetuslautakunta	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakate	-86 588 292	705 702	-85 882 590	-83 893 512	-1 989 078	98	-81 739 505
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-21	21	*****	-88
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-21	21	*****	-88
Vuosikate	-86 588 292	705 702	-85 882 590	-83 893 532	-1 989 058	98	-81 739 593
Poistot ja arvonalentumiset	-167 636	0	-167 636	-114 443	-53 193	68	-85 076
Suunnitelman muk. poistot	-167 636	0	-167 636	-114 443	-53 193	68	-85 076
Tilikauden tulos	-86 755 928	705 702	-86 050 226	-84 007 975	-2 042 251	98	-81 824 668
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-86 755 928	705 702	-86 050 226	-84 007 975	-2 042 251	98	-81 824 668

2.10.8. Vapaa-ajan palvelut

2.10.8.1. Vapaa-aikapalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Vuoden 2018 hyvinvointikertomuksessa kerrotaan laajemmin vapaa-ajan palvelujen kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseen ja terveyden edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Vastuualueittain on myös alla kuvattu kuntalaisten hyvinvoinnin tukemista ja syrjäytymisen ehkäisyä.

Riskit ja epävarmuustekijät

Lähes 7 vuotta kestänyt sijaisten rekrytointikielto (kansalaisopiston OVTES-sopimuksen työntekijöitä ja uimahallin asiakaspalvelua lukuun ottamatta) on vaikuttanut henkilökunnan ja työyhteisöjen työhyvinvointiin negatiivisesti, koska palvelut heikkenevät sairaslomien ja vuosilomien vuoksi ja tämä aiheuttaa asiakkaissa tyytymättömyyttä ja kuormitusta henkilökunnalle. Henkilökunta kokee myös oman työnsä arvostuksen puutetta kaupungin johdon ja päättäjien taholta rekrytointikiellon vuoksi.

Henkilökunta on joutunut joustamaan vuosien ajan esim. tekemällä ylityötä ja poissaolijoiden töitä oman työnsä ohella ja jopa tulella sairaana töihin, jottei palveluja ole tarvinnut sulkea/toimintoja perua. Kustannussäästöä ei synny, jos tehdään ylityötä eikä palkata sijaisia. Työhyvinvoinnin varmistamiseksi sijaisia on jatkossa voitava palkata ja tähän on varattava määrärahaa.

Kehittämistyö on varsin hankalaa nykyisillä resursseilla, jotka kulttuuripalvelujen ja liikuntapalvelujen osalta ovat huomattavasti vertailukuntia alhaisemmat (lisätietoa tuloskortissa). Kehittämistyötä ei voi tehdä, koska perustyökin jää nykyresursseilla kesken-eräiseksi. Tilojen osalta korjausvelka on vaikeina taloudellisina vuosina kasvanut. Haastavin tilanne on paikallismuseoissa, joissa varastotilat ovat hajallaan ja epäsovivia kokoelmasäilytykseen.

4001 Vapaa ajan palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintakulut	-131 903	501	-131 402	-84 627	-46 775	64,4	-32 775
Henkilöstökulut	-106 380	501	-105 879	-68 980	-36 899	65,1	-13 167
Palkat ja palkkiot	-31 940	396	-31 544	-57 226	25 682	181,4	-12 292
Henkilösivukulut	-74 440	105	-74 335	-11 754	-62 581	15,8	-875
Eläkekulut	-73 480	105	-73 375	-8 438	-64 937	11,5	-719
Muut henkilösivukulut	-960	0	-960	-3 316	2 356	345,4	-156
Palvelujen ostot	-25 073	0	-25 073	-13 837	-11 236	55,2	-16 223
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-150	0	-150	-86	-64	57,5	-158
Muut toimintakulut	-300	0	-300	-1 724	1 424	574,5	-3 227
Toimintakate	-131 903	501	-131 402	-84 627	-46 775	64,4	-32 775

4001 Vapaa ajan palvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Vuosikate	-131 903	501	-131 402	-84 627	-46 775	64,4	-32 775
Tilikauden tulos	-131 903	501	-131 402	-84 627	-46 775	64,4	-32 775
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-131 903	501	-131 402	-84 627	-46 775	64,4	-32 775
Toiminta							
Vapaa-aika lautakunta							
Kokoukset	9		9	9			8
Käsitellyt asiat	100		100	104			45
Kulut €	35 348	-501	34 847	63 957			28 877
€/käsitelty asia	353		348	615			642
€/kokous	3 928		3 872	7 106			3 610
Vapaa-ajan palvelujen hallinto							
Kulut €	26 555		26 555	20 669			3 898
Varhaiseläkemenoperusteinen määräraha, käyttö palveluilla	70 000		70 000				
Vakituista henkilöstöä	0,3		0,3	0,3			0,5
Tuotot €	0	0	0	0			

2.10.8.2. Kulttuuripalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Kulttuuriasian yksikkö

Kulttuuriasianyksikkö on toteuttanut kohdennettuja hyvinvointipalveluja yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa avustusten ja ostopalvelun kautta. Palvelusopimuksin toteutetut kulttuuritapahtumat ovat edistäneet kaupunkiyhteisöllisyyttä. Hyviä esimerkkejä ovat toteutuneet "Pimeän peitto laskeutuu Perniössä" -tapahtuma, "Yö Kuusjoella", Raatalan Humpparalli ja kaikki Salo - Lasten laulukapunki ry:n tuottamat tapahtumat.

Tärkeää toimintaa ovat olleet toistuvat, ympärivuotiset tapahtumat ja konsertit. Konsertteja on ollut yhteensä lähes 30 kpl. Laatu elokuvasarja ja oopperoiden valkokangasesitykset Bio-Salossa ovat löytäneet myös yleisönsä. Wiurilan kesän taidenäyttelykokonaisuus täydensi ympärivuotista tarjontaa ja osoitti, että taide on ollut läsnä kaupunkilaisten arjessa.

Museopalvelut

Museoiden yleisenä toiminta-ajatuksena on kerätä ja vaalia yhteiskunnassa taide- ja kulttuuriperintöä ja tehdä sitä saavutettavaksi. Salon museoiden painopiste 2018 oli yleisötyössä. Kulttuurihistoriallisissa paikallismuseoissa jatkettiin esinekokoelmien inventointia. Ostopalveluina hankittiin kokoelmien inventointia, näyttelyjen tutkimusta ja valmistelua sekä museopedagogista yleisötyötä. Yhdistyksiltä hankittiin ostopalveluna paikallismuseoiden kesäaukipitoa. Investointina toteutettiin Elektriikkamuseossa Made in Salo -näyttelyn uudistamista ja elävöittämistä. Näyttelyistä tiedotettiin joka kotiin jaettavalla museoiden vuosiohjelmalla. Yleisöllä oli vapaa pääsy joka kuukauden ensimmäinen perjantai elektriikkamuseoon ja taidemuseon näyttelyihin. Museopalvelujen tuotto-odotukset toteutuivat 287 prosenttisesti, ollen 281.600 euroa. Museopalvelujen vuosikate toteutui 95 prosenttia.

Salon taidemuseo Veturitalli täytti 20 vuotta 2018. Museovuosi oli menestys. Kävijämäärä kohosi toiseksi korkeimmaksi museon historiassa (34.565). Veturitallissa järjestettiin vuoden aikana 9 näyttelyä, suurin suosio oli yhdysvaltalaisen valokuvaajan Herb Rittsin (1952–2002) laajalla retrospektiivillä In Full Light (yli 18.000 kävijää).

Näyttely- ja museopedagogisten sisältöjen tuottamiseksi taidemuseo hankki taidehistoriallista ja media-asiantuntemusta ostopalveluina. Näyttelyissä oli käytössä ääniopasteet sekä sisältöä avaavaa videomateriaalia. Museoperjantaisin pidettiin myös asiantuntijaopastuksia. Museoperjantaisin ilmaiskävijöitä oli 4.123 henkilöä. Kohderyhmistä lapsia ja koululaisia vieraili museossa 2761 henkilöä ja eläkeläisiä 3.500 henkilöä. Museokorttikävijöitä oli 9.063 henkilöä ja konserteissa 772 henkilöä.

Taidekokoelmien osalta toteutettiin entiseen tapaan lukuisia teossiirtoja kaupungin sisällä eri toimipisteiden välillä. Taidemuseon hallinnoimassa taidekokoelmassa oli teoksia vuoden lopussa yhteensä 2.440, näistä oli sijoitettuna ja esillä kaupungin tiloissa 53 prosenttia. Kokoelmat karttuivat 2018 yhteensä 22 teoksella. Taidemuseo osti 20 teosta ja lahjoituksena saatiin kaksi teosta.

SAMU:n kulttuurihistoriallisten paikallismuseoiden päänäyttely oli yhteistyössä Salo-Uskelan Seuran kanssa toteutettu Meritalon merkittävät Kalliot. Paikallismuseoiden uudet kesänäyttelyt toteutettiin yhteistyöyhdistysten toimesta osittain SAMU:n henkilökunnan avustuksella. Paikallismuseoissa vieraili 9.435 kävijää pääasiassa kesäkuukausina, kasvua oli 165 prosenttia. Tapahtumien (22) järjestelyissä olivat yhteistyöyhdistykset suuressa roolissa, tapahtumissa vieraili 1.154 kävijää. Paikallismuseoiden kokoelmat karttuivat 16 objektilla. Paikallismuseoiden kehittämissuunnitelman mukaan Perniöstä inventoitiin yli 17.000 –numeroa. Vuoden aikana digitoitiin tietokantaan noin 4.025 esinettä. Inventointityön edetessä on käynyt selväksi, että esineistön läpikäyminen tuottaa huomattavasti suuremman objektimäärän, mitä aiemmin on ollut tiedossa. Trömperin kestiekivarissa toteutettiin kaupungin tilapalveluiden tuottamana kattopäreiden vaihto. Korjaus jäi kesken piharakennuksen osalta talven tullessa.

Elektroniikkamuseossa uudistettiin ja elävöitettiin museon näyttelyä erilaisilla projisoinneilla. Lisäksi hankittiin elämiskoje Saloraattori ja näyttelyn visuaalista ilmettä ja yhtenäisyyttä harmonisoitiin. Museossa vieraili 4.632 kävijää. Tutkijan lisäksi ryhmiä opastivat elektroniikkamuseon ystävät ja museossa järjestettiin työpajatoimintaa. Museon ystäväyhdistys toimi aktiivisesti museon asiantuntija-apuna. Museo osallistui tallennusvastuunsa museoiden väliseen valtakunnalliseen tallennus- ja kokoelmatyöhön TAKOon.

Riskit ja epävarmuustekijät

Kulttuuriasiain yksikön osalta pyritään hallitsemaan riskit niin, että edellytykset luoduille toimintamalleille kaupungin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa voidaan säilyttää ja näin taata vastuullinen yhteistyö. Tämä edellyttää riittäviä henkilöresursseja kaupungin puolelta ja motivoituja kolmannen sektorin toimijoita.

Henkilöresurssien puute työvoimavaltaisella alalla vaikuttaa siihen, että museopalveluita ei voi kehittää. Vaikeutetun rekrytoinnin vaikutukset tuntuvat edelleen mm. kokoelma-, sisälöntuotanto- sekä asiakaspalvelutyössä, joihin tehtäviin ei saa palkata sijaisia lyhytaikaisesti edes sairaustapauksissa.

Taidemuseon näyttelyjen ja museopedagogiikan valmistaminen on lyhytjänteistä, sillä museopalveluista puuttuu museolehtori. Taidemuseon asiakaspalvelijat työskentelevät yksin viikonloppuisin, mikä on henkisesti kuormittavaa. Taidemuseon teosvarastoa ei ole alun perin mitoitettu suur-Salon kokoiselle taidekokoelmalle, joskin 2020 tulossa oleva teknisten tilojen laajennus helpottaa tilannetta. Teokset ja esineet ovat vaarassa vaurioitua ahtaissa käsittely- ja säilytystiloissa.

Museokiinteistöt ovat hyvin vaihtelevassa kunnossa ja kokoelmat ovat säilytyksessä ympäri kaupunkia. Asianmukaisista kokoelmien säilytystiloista on puute. Kokoelmien inventointi on kesken, kokoelmia on lähes mahdotonta hyödyntää aktiivisesti, kun ei ole tietoa mitä niissä on. Elektroniikkamuseon aukipitoa rajoittaa vakinaisen asiakaspalvelijan puute.

4004 Kulttuuripalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	109 901	0	109 901	288 908	-179 007	262,9	212 082
Myyntituotot	37 060	0	37 060	58 860	-21 800	158,8	55 911
Tuet ja avustukset	0	0	0	65 263	-65 263	*****	24 188
Muut toimintatuotot	72 841	0	72 841	164 785	-91 944	226,2	131 983
Toimintakulut	-1 467 702	7 339	-1 460 363	-1 597 554	137 191	109,4	-1 520 962
Henkilöstökulut	-503 040	6 489	-496 551	-589 228	92 677	118,7	-560 930
Palkat ja palkkiot	-402 970	5 039	-397 931	-479 834	81 903	120,6	-452 549
Henkilösivukulut	-100 070	1 450	-98 620	-109 394	10 774	110,9	-108 381
Eläkekulut	-81 170	1 450	-79 720	-93 480	13 760	117,3	-87 712
Muut henkilösivukulut	-18 900	0	-18 900	-15 914	-2 986	84,2	-20 669
Palvelujen ostot	-456 481	0	-456 481	-458 560	2 079	100,5	-433 484

4004 Kulttuuripalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-83 351	850	-82 501	-111 545	29 044	135,2	-84 288
Avustukset	-140 000	0	-140 000	-139 000	-1 000	99,3	-140 000
Muut toimintakulut	-284 830	0	-284 830	-299 221	14 391	105,1	-302 260
Toimintakate	-1 357 801	7 339	-1 350 462	-1 308 647	-41 815	96,9	-1 308 880
Vuosikate	-1 357 801	7 339	-1 350 462	-1 308 647	-41 815	96,9	-1 308 880
Poistot ja arvonalentumi- set	0	0	0	-28 031	28 031	*****	-18 340
Suunnitel- man muk. poistot	0	0	0	-28 031	28 031	*****	-18 340
Tilikauden tulos	-1 357 801	7 339	-1 350 462	-1 336 678	-13 784	99,0	-1 327 221
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-1 357 801	7 339	-1 350 462	-1 336 678	-13 784	99,0	-1 327 221
Toiminta Osaston hallinto Vakinaista henkilöstöä Kulut € Tuotot €				15 895			
Infotietona varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut Kulut €	12 460		12 460	13 021			12 407
Myönnettyt toiminta- tuet ja avustukset Kulut €	140 000		140 000	139 000			140 000
Yleiset kulttuuripalve- lut: Kulttuuritapahtumat ja -tilaisuudet Tapahtumat ja tilaisuudet Kävijämäärä Kulut € €/tapahtumat, tilaisuudet €/kävijä Vakinaista henkilöstöä Tuotot € €/asukas	150 20 000 211 581 1 411 10,58 1 12 000 3,99	-1 700	150 20 000 209 881 1 399 10,49 1 12 000 3,96	114 20 526 192 286 1 687 9,37 1 7 308 3,67			120 19 906 186 243 1 552 9,36 1 8 723 3,51
Taidemuseopalvelut Yleisöpalvelutoiminta (Ve- turitali) Kävijämäärä Aukiolopäivät Kulut € €/kävijä Vakinaista henkilöstöä Tuotot € €/asukas	18 000 275 566 101 31,45 5 91 841 10,68	-1 500	18 000 275 564 601 31,37 5 91 841 10,65	34 565 277 657 462 19,02 5 225 289 12,56			26 994 275 655 412 24,28 5 182 803 12,36
Taidekokoelmatyö Kulut € Kokoelman teosmäärä (sis. luonnokset) Kokoelmasta kunnan ti- loissa esillä Vakinaista henkilöstöä €/asukas Tuotot €	79 963 2 390 45 % 1 1,51		79 963 2 390 45 % 1 1,51	103 099 2 440 53 % 1 1,97 15 000			64 961 2 419 54 % 1 1,23
Samu, tuotanto- ja kulttuurihistorialliset museopalvelut: Kulttuuriperinteen vä- littäminen (yleisötyö) Kävijämäärä Aukiolopäivät Kulut € €/kävijä Vakinaista henkilöstöä Tuotot € €/asukas	10 000 350 274 071 27,41 2 6 060 5,17	-2 539	10 000 350 271 532 27,15 2 6 060 5,12	9 435 355 326 577 34,61 2 41 311 6,24			10 147 373 281 941 27,79 2 20 556 5,32

4004 Kulttuuripalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Kulttuuriperinteen säilyttäminen (kokoelmat)							
Kokoelmien kokonaismäärä, josta luetteloidut esineet ja valokuvat	70 297		70 297	71 728			94 330
Kulut €	53 000		53 000	35 026			37 228
€/kokonaismäärä	195 986	-1 600	194 386	163 236			192 405
Vakinaista henkilöstöä €/asukas	2,79		2,77	2,28			2,04
Netto €/asukas	1		1	1			1
	3,7	-0,03	3,67	3,12			3,63
	25,62	-0,13	25,48	25,01			24,69
Tilastotiedot							
Kulttuuriasiain yksikkö							
Palvelusopimusten tilaisuudet							
Tilaisuudet	Lukumäärä			49			31
Osallistuneet	Henkilö			19 099			16 889
Muut tilaisuudet							
Tilaisuudet	Lukumäärä			65			89
Osallistuneet	Henkilö			1 427			2 866
Kulttuurimatkat							
Matkat	Lukumäärä			1			1
Osallistuneet	Henkilö			36			45
Opastettuja retkiä	Kpl			1			4
Osallistuneet	Henkilö			80			151
Avustukset							
Avustetut kohteet (yleis- ja kohdeav.)	Lukumäärä			47			43
Jaetut avustukset yhteensä	1 000 €			139			140
Salon Taidemuseo Veturitalli							
Aukiolopäivät	Päivä			277			275
Kävijät	Henkilö			34 565			26 994
Museoiden järjestämät näyttelyt	Lukumäärä			6			5
SAMU Salon historiallisen museo							
Aukiolopäivät	Päivä			355			373
Kävijät	Henkilö			9 435			10 147
Museoiden järjestämät näyttelyt	Lukumäärä			6			13

2.10.8.3. Kirjasto- ja tietopalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Kirjastopalveluille vuosi 2018 oli kolmas kokonainen vuosi osana varsinaissuomalaista Vaski-kirjastoa. Osallistuminen Vaski-kirjastojen työryhmiin ja koulutuksiin tuo Salon kirjastopalveluihin uutta osaamista. Olemalla mukana Vaski-yhteistyössä meillä on erinomaiset mahdollisuudet seurata kirjasto- ja informaatioalalla tapahtuvaa kehitystä. Kirjasto tarjoaa yhdessä muiden vapaa-ajan palveluiden kanssa kuntalaisille sisältöä elämään. Tavoitteena on monipuolisen lukemisen edistäminen. Lukemisella on vaikutusta muistiin. Se alentaa stressiä, edistää oppimista, parantaa empatiaa ja keskittymiskykyä. Kirjaston tarjoamien elektronisten aineistojen (kirjat, lehdet, musiikki) käyttö jatkaa kasvuaan. Samalla asiakkaat käyttävät yhä enemmän verkkokirjastoa aineiston uusimiseen ja varaamiseen.

Kirjastonkäytön ja tiedonhaun koulutuksia järjestettiin aikaisempia vuosia enemmän. Lasten ja nuorten lukemisessa on havaittavissa myönteistä kehitystä. Lapsia ja nuoria opastetaan informaatio- ja medialukutaidon sekä kirjastonkäytön ja tiedonhaun alueilla. Lukemisella ja lukuharrastuksella on suora yhteys opiskelumenestykseen. Erilaisten asiakokonaisuuksien ja käsitteiden ymmärtäminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja jatkuvaa itsensä kehittämistä. Lukihäiriöistä ja oppimisvaikeuksista kärsiville kirjasto tarjoaa muun muassa selkokielisiä teoksia ja äänikirjoja. Käyttäjämäärät ovat kasvaneet sitä mukaa, kun palvelut ovat tulleet asiakkaille tutuiksi. Kirjaston kokoelmiin hankitaan jatkuvasti teoksia, jotka ohjaavat asiakkaita terveellisiin elämäntapoihin. Osa teoksista on ammatti- ja tutkimuskirjallisuutta esimerkiksi terveydenhuoltoalan opiskelijoille. Kirjastoautopalveluilla on kouluyhteistyössä

keskeinen rooli. Autot palvelevat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen asiakkaita kattavasti koko kaupungin alueella. Päiväkodeille ja kouluille mahdollisuus asioida autossa on sekä ajankäyttöinen etu että turvallisuustekijä. Autojen palveluajat on mitoitettu asiakkaiden päivittäisten aikataulujen mukaan. Kirjastoautot palvelevat myös palvelutalojen asiakkaita eri puolilla kaupunkia. Salon kirjastoauto palkittiin Suomen parhaaksi kirjastoautopäivillä Jyväskylässä toiminnallisuutensa ja asiakaslähtöisyytensä ansiosta.

Kiskon, Kuusjoen, Suomusjärven ja Särkisalon kirjastoissa tehtiin valmistelutöitä omatoimikirjastotoiminnan aloittamiseksi. Kaikki neljä uutta kohdetta ovat asiakkaiden käytettävissä alkuvuodesta 2019. Omatoimikirjastot ovat asiakkaiden käytettävissä ma-su klo 7-20. Asiakkaiden on mahdollista sovittaa kirjastossa käynti omien aikataulujensa mukaan kaupungin eri alueilla.

Kaupungin muut palvelut ja kolmannen sektorin toimijat osallistuvat yhdessä kirjaston kanssa näyttelyiden ja tapahtumien järjestämiseen. Syyskuussa 2018 kirjasto osallistui Salossa järjestettyyn Taiteiden yö-tapahtumaan. Ohjelmassa oli muun muassa Sebastian Lindellin kirjailijavierailu, musiikki- ja teatteriesityksiä.

Riskit ja epävarmuustekijät

Merkittävimpinä riskeinä kirjastopalveluiden toiminnassa on nähty henkilöstöressurssien alimitoitus sekä työssä esiintyvät fyysinen ja psyykinen kuormitus. Vaikeutetun rekrytoinnin vuoksi kirjastopalveluissa ei palkata sijaisia tai tuntiapulaisia. Riskin ehkäisemiseksi on toimipisteiden työskentelyolosuhteita kohennettu hankkimalla ergonomiia parantavia apuvälineitä sekä uusimalla toimipisteiden valaistusta mahdollisuuksien mukaan.

4100 Kirjasto ja tietopalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	58 278	0	58 278	156 460	-98 182	268,5	74 206
Myyntituotot	7 100	0	7 100	10 281	-3 181	144,8	10 957
Tuet ja avustukset	0	0	0	100 313	-100 313	*****	18 981
Muut toimintatuotot	51 178	0	51 178	45 866	5 312	89,6	44 268
Toimintakulut	-2 940 884	22 127	-2 918 757	-3 081 025	162 268	105,6	-2 932 431
Henkilöstökulut	-1 422 781	17 777	-1 405 004	-1 488 330	83 326	105,9	-1 470 116
Palkat ja palkkiot	-1 104 130	13 802	-1 090 328	-1 168 935	78 607	107,2	-1 150 018
Henkilösivukulut	-318 651	3 975	-314 676	-319 395	4 719	101,5	-320 098
Eläkekulut	-266 781	3 975	-262 806	-279 222	16 416	106,2	-265 470
Muut henkilösivukulut	-51 870	0	-51 870	-40 173	-11 697	77,4	-54 627
Palvelujen ostot	-529 286	0	-529 286	-494 206	-35 080	93,4	-456 060
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-437 847	4 350	-433 497	-546 220	112 723	126,0	-464 133
Muut toimintakulut	-550 970	0	-550 970	-552 269	1 299	100,2	-542 122
Toimintakate	-2 882 606	22 127	-2 860 479	-2 924 565	64 086	102,2	-2 858 226
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-73	73	*****	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-73	73	*****	0
Vuosikate	-2 882 606	22 127	-2 860 479	-2 924 638	64 159	102,2	-2 858 226
Poistot ja arvonalentumiset	-37 855	0	-37 855	-102 259	64 404	270,1	-68 812
Suunnitelman muk. poistot	-37 855	0	-37 855	-102 259	64 404	270,1	-68 812
Tilikauden tulos	-2 920 461	22 127	-2 898 334	-3 026 897	128 563	104,4	-2 927 038
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-2 920 461	22 127	-2 898 334	-3 026 897	128 563	104,4	-2 927 038
Toiminta							
Osaston hallinto							
Kulut €	191 075	-1 700	189 375	169 030			154 865
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	78 181		78 181	81 956			77 670
Pääkirjasto							
Lainat	840 000		840 000	505 864			524 532
Kulut €	1 647 010	-13 127	1 633 883	1 734 873			1 711 032
€/laina	1,96		1,95	3,43			3,26

4100 Kirjasto ja tietopalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Käynnit	350 000		350 000	233 564			216 468
€/käynti	4,71		4,67	7,43			7,9
Vakinaista henkilöstöä	18		18	18			19
Tuotot €	58 278		58 278	156 460			74 206
Lähikirjastot							
Lainat	420 000		420 000	241 515			237 406
Kulut €	958 147	-6 100	952 047	1 021 462			946 565
€/laina	2,28		2,27	4,23			3,99
Käynnit	200 000		200 000	165 643			128 656
€/käynti	4,79		4,76	6,17			7,36
Vakinaista henkilöstöä	12		12	11			12
Kirjastoautot							
Lainat	170 000		170 000	109 379			108 414
Kulut €	144 652	-1 200	143 452	155 660			119 970
€/laina	0,85		0,84	1,42			1,11
Käynnit	60 000		60 000	56 274			55 643
€/käynti	2,41		2,39	2,77			2,16
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tilastotiedot							
Toimipisteet							
Pääkirjasto	Lukumäärä			1			1
Lähikirjastot	Lukumäärä			9			9
Kirjastoautot	Lukumäärä			2			2
Kirjastoaineisto							
Kirjojen hankinta vuoden aikana	Lukumäärä			13 481			11 383
Kirjoja yhteensä 31.12.	Lukumäärä			361 110			365 734
Kirjat/asukas	Lukumäärä			7			6,8
Muun aineiston hankinta vuoden aikana	Lukumäärä			1 790			1 776
Kirjojen ja muun aineiston poisto vuoden aikana	Lukumäärä			19 776			20 229
Muun aineisto yhteensä 31.12.	Lukumäärä			65 119			45 056
Lehtivuosikerrat yhteensä	Lukumäärä			612			1 919
aikakauslehtivuosikerrat	Lukumäärä			541			1 843
sanomalehtivuosikerrat	Lukumäärä			71			76
Lainaustoiminta							
Lainajia yhteensä	Henkilö			17 491			18 039
Lainajia kunnan asukkaista	%			33			34
Lainauksia yhteensä	Lukumäärä			856 758			870 352
pääkirjasto	Lukumäärä			505 864			524 532
lähikirjastot	Lukumäärä			241 515			237 406
kirjastoauto	Lukumäärä			109 379			108 414
Vaski yhteistyö							
Aineistoa lainattu muille	Lukumäärä			73 115			44 230
Aineistoa lainattu meille	Lukumäärä			71 491			38 833
Kaukopalvelu							
Saapuneet tilaukset yhteensä	Lukumäärä			162			139
Lähetetyt tilaukset yhteensä	Lukumäärä			128			158
Muut kirjastopalvelut							
Kirjaston käytön opetus							
Järjestyskerrat	Lukumäärä			256			198
Osallistuneet	Henkilö			4 488			3 288

2.10.8.4. Liikuntapalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Liikuntapalvelujen tilinpäätöksessä 2018 toimintatuotot ovat toteutuneet 105,2 prosenttisesti, myyntituottojen osalta 100,1 prosenttia ja muiden tuottojen (mm. tilavuokrat) osalta 105,2 prosenttia. Toimintakulut ovat ylittyneet 5,2 prosenttia eli n. 311.000 €. Syynä ylitykseen on ensisijaisesti sisäisten menojen ylittyminen ja erityisesti vuokrien korottaminen kesken talousarviovuoden sekä työllisyyspalkkojen kirjautuminen liikuntapalveluihin, vaikka kate on henkilöstöpalveluissa. Muilta osin ylittyneet tulot kattavat ylittyneet menot.

Ohjattuun liikuntatoimintaan osallistujat löytyvät tilastotiedoista. Liikuntapalvelujen kanssa ohjattua liikuntatoimintaa erityisesti työikäisille ja ikääntyneille järjestää myös kansalaisopisto. Yhteistyöllä taataan palvelujen alueellinen kattavuus. Painopisteenä on ovat olleet terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien aktivointi ja lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen. Terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien osalta esim. kehonkoostumusmittaukset

liikuntaneuvonnan tukena ovat tulleet uutena palveluna mukaan. Liikuntaneuvonnan to-
teumasta on raportoitu tulokortissa.

Lasten ja nuorten liikuntaa on pyritty lisäämään ja kehittämään yhteistyössä lasten ja
nuorten palvelujen kanssa. Välituntiliikuttajia on koulutettu yhteensä 245 eri alakouluihin ja
yhteen yläkouluun ja lukuvuoden aikana saadaan koulutukset pidettyä kaikissa kouluissa,
missä osallistujia on. Myös erilaisia liikuntatapahtumia on järjestetty yhteistyössä Liikkuva
koulu- toiminnan kanssa. Kolmannen sektorin kanssa on toteutettu nuorten Lataa Liikettä-
ohjelmaa ja myös nuorisopalvelut on järjestänyt mm. kuntosaliohjausta osana ohjelmaa.

Liikuntapalvelujen saavutettavuuden parantaminen palveluliikenteen avulla ei ole edennyt,
mutta ikääntyneiden liikuntatoiminta on ollut kattavaa eri puolilla kaupunkia ja yhdistysten
vertaisohjaajat ovat toiminnan toteuttamisessa erittäin keskeinen yhteistyötaho.

Saavutettavuutta on parannettu myös investoinnein. Loppuvuonna on saatettu valmiiksi
Tupurin frisbeegolfrata ja ulkokuntoilualue. Urheilupuiston betoninen skeittiramppi saatiin
maisemointeja lukuun ottamatta myös valmiiksi. Kuntoratojen valaistusten uusintaa on jat-
kettu ja uudet valot ovat saaneet Suomensjärven, Inkereen, Kärävuoren, Kuusjoen, Hähkä-
nän ja Isohjärnjärven kuntoradat sekä Tupurin 3,5 km ns. takalenkki. Myös lähikuntosalien
laitteita on uusittu ja jatketaan edelleen vuonna 2019. Luonto- ja retkeilyreittien Leader-
kehittämishankkeen tehtävänä on tehdä investointi- ja kehittämissuunnitelmat viidelle eri
reitille. Työ on edennyt suunnitelmien mukaan.

Liikuntapaikkojen kävijämäärät löytyvät toimintatietokorteista niiltä osin, kun kävijämääriä
voidaan tilastoida. Kuntosalien vuosikortteja myytiin 1.450 kpl eri kuntosalille ja lisäksi 144
10 -korttia, Luvusta puuttuvat eläkeläisliikuntakorteilla ja Virkisty virtaa-korteilla kunto-
saleja käyttäneet. Eläkeläisliikuntakortteja, joilla pääsee ohjattuihin ryhmiin, uimahalliin ja
kuntosalille, ostettiin 2.439 kpl. Pitkäaikaistyöttömien Virkisty Virtaa aktivointikortteja (voi-
massaoloaika 6 kk) myytiin 293 kpl.

Riskit ja epävarmuustekijät

Rekrytointikiellon haitoista on edellä kerrottu koko vapaa-aikapalvelujen osalta. Vähistä re-
sursseista huolimatta kehittämistyötä on kuitenkin pyritty tekemään ja palveluita ja erilai-
sia toimintaan liittyviä käytäntöjä uudistamaan asiakkaita kuunnellen. Liikuntaneuvonta-
asiakkaat on pystytty palvelemaan kohtuullisessa ajassa, mutta neuvontaa ja sen käytän-
töjä on tarvetta edelleen kehittää yhteistyössä terveystoimien ja lasten ja nuorten palve-
luiden kanssa. Liikuntapaikkojen osalta korjausvelka kasvaa, koska rahaa peruskorjaustoi-
menpiteisiin ei ole vuosiin ollut riittävästi ja konekanta on osin vanhentunut ja puutteelli-
nen.

4500 Liikuntapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	1 202 861	0	1 202 861	1 265 665	-62 804	105,2	1 319 265
Myyntituotot	872 987	0	872 987	873 527	-540	100,1	941 513
Tuet ja avustukset	0	0	0	45 291	-45 291	*****	7 657
Muut toimintatuotot	329 874	0	329 874	346 847	-16 973	105,1	370 095
Toimintakulut	-5 985 911	25 268	-5 960 643	-6 272 311	311 668	105,2	-6 218 920
Henkilöstökulut	-1 716 599	21 718	-1 694 881	-1 699 125	4 244	100,3	-1 832 585
Palkat ja palkkiot	-1 348 890	16 862	-1 332 028	-1 323 895	-8 133	99,4	-1 380 068
Henkilösivukulut	-367 709	4 856	-362 853	-375 230	12 377	103,4	-452 518
Eläkekulut	-304 419	4 856	-299 563	-329 870	30 307	110,1	-386 188
Muut henkilösivukulut	-63 290	0	-63 290	-45 360	-17 930	71,7	-66 330
Palvelujen ostot	-1 293 121	0	-1 293 121	-1 351 713	58 592	104,5	-1 275 308
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-354 542	3 550	-350 992	-390 261	39 269	111,2	-354 457
Avustukset	-164 000	0	-164 000	-166 160	2 160	101,3	-182 557
Muut toimintakulut	-2 457 649	0	-2 457 649	-2 665 051	207 402	108,4	-2 574 013
Toimintakate	-4 783 050	25 268	-4 757 782	-5 006 646	248 864	105,2	-4 899 655
Vuosikate	-4 783 050	25 268	-4 757 782	-5 006 646	248 864	105,2	-4 899 655
Poistot ja arvonalentumi- set	-80 000	0	-80 000	-448 636	368 636	560,8	-251 607
Suunnitel- man muk. poistot	-80 000	0	-80 000	-448 636	368 636	560,8	-251 607

4500 Liikuntapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Tilikauden tulos	-4 863 050	25 268	-4 837 782	-5 455 282	617 500	112,8	-5 151 262
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-4 863 050	25 268	-4 837 782	-5 455 282	617 500	112,8	-5 151 262
Toiminta Osaston hallinto							
Kulut €	210 631	-1 700	208 931	225 656			286 539
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			5
Tuotot €	0		0	280			153
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Kulut €	74 429		74 429	104 510			158 607
Myönnettyt toiminta- tuot							
Seuroja ja järjestöjä	112		112	112			112
Tuettuja seuroja kpl	52		52	50			52
Harjoituskertoja	308 505		308 505	298 674			308 505
Kulut €	104 700		104 700	104 847			100 667
€/ tuettu seura	2 013		2 013	2 097			1 936
€/harjoituskerta	0,34		0,34	0,35			0,33
€/asukas	1,98	0	1,98	2			1,9
Ulkoliikuntapaikat							
Liikuntapaikkoja kpl kesä- kaudella 1.4-31.10	79		79	79			79
Liikuntapaikkoja kpl talvi- kaudella 1.11-31.3	47		47	47			47
Oman toiminnan kulut €	740 343		740 343	794 067			784 084
Ostopalvelujen kulut €	337 291		337 291	387 579			295 289
Kulut yhteensä €	1 077 634	-6 000	1 071 634	1 181 646			1 082 555
kesäkausi €	484 260		484 260	499 750			494 992
talvikausi €	616 330		616 330	662 458			587 563
€/kesäliikuntapaikka	6 130		6 130	6 326			6 266
€/talviliikuntapaikka	13 113		13 113	14 095			12 501
Vakinaista henkilöstöä	11		11	11			10
€/asukas	20,33	-0,11	20,22	22,58			20,42
Tuotot €	29 800		29 800	62 623			24 975
Jäähallit							
Aukiolotunnit (ei sis. hal- liyhityn tunteja)	3 393		3 393	3 393			3 393
Kulut € (sis. halliyhtion kuluja)	401 474	-2 100	399 374	429 078			480 430
Kaupungin jäähallin kulut	269 627		269 627	269 627			377 091
€/aukiolotunti	79		79	79			111
Varausaste % (seuranta 2012 alk.)	90 %		90 %	90 %			90 %
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €	89 487		89 487	107 385			92 928
Uimahalli							
Aukiolotunnit vuodessa	3 722		3 722	3 722			3 722
Kävijämäärä	210 500		210 500	208 449			215 727
Kulut €	1 645 102	-7 468	1 637 634	1 715 996			1 595 272
€/aukiolotunti	442		440	461			429
€/asiakas	7,82		7,78	8,23			7,39
Vakinaista henkilöstöä	11		11	11			11
Tuotot €	476 526		476 526	506 414			568 612
Saunalliset uimarannat							
Aukiolotunnit	6		6	6			6
Kulut €	2 737		2 737	2 737			2 432
€/aukiolotunti	163 144		163 144	175 585			169 587
	59,61		59,61	64,15			69,73
Uimapaikat							
Kulut €	8		8	8			8
€/uimaranta	7 500		7 500	10 825			6 760
Tuotot €	938		938	1 353			845
	82 000		82 000	85 974			81 068
Liikuntahallit ja kunto- salit:							
Aukiolotunnit vuodessa	23 000		23 000	23 000			20 000
Kulut €	1 257 580	-4 000	1 253 580	1 272 976			1 200 507
€/aukiolotunti	54,68		54,5	55,35			60,03
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Varausaste % (seuranta 2012 alk.)	80 %		80 %	80 %			80 %
Tuotot €	266 812		266 812	224 332			317 684

4500 Liikuntapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Valvomattomat kuntosalit	7		7	7			7
Kulut €	136 870		136 870	220 687			335 692
€/kuntosali	19 553		19 553	31 527			47 956
Tuotot €				60 788			
Koulujen salit	23		23	23			24
Aukiolotunnit/vuosi	52 100		52 100	52 100			37 000
Kulut €	535 288		535 288	534 983			539 833
€/aukiolotunti	10,27		10,27	10,27			14,59
Varausaste%, illat ja viikonloput	80 %		80 %	80 %			78 %
Vakinaista henkilöstöä	0		0	0			0
Tuotot €	53 836		53 836	60 734			62 882
Ohjattu liikuntatoiminta							
Oman toiminnan kulut €	341 717		341 717	290 217			298 093
Ostopalvelujen kulut €	104 271		104 271	109 815			122 985
Kulut yhteensä €	445 988	-4 000	441 988	400 032			421 078
Asiakkaita	64 300		64 300	70 125			63 258
Ryhmä	468		468	432			460
€/asiakas	6,94		6,94	5,7			6,66
€/ryhmä	953		953	926			915
Vakinaista henkilöstöä	6		6	6			6
Määräaikaista henkilöstöä (henkilötyövuosina)	2		2	2			1,7
Tuotot €	204 400		204 400	157 135			170 963
Tilastotiedot							
Ohjattu liikuntatoimi ja - tapahtumat							
Lasten ja erityislasten ohj.liikunta	käynti			20 010			19 714
Työikäisten ohjattu liikunta	käynti			14 972			12 219
Eläk.vamm.pitkäaikaissairaat ohj.liikunta	käynti			27 924			28 212
Liikuntatapahtumiin osallistuneet	käynti			7 219			3 113
Ohjattu liikuntatoiminta yhteensä	käynti			70 125			63 258
Liikuntapaikat 31.12.							
ulkokentät	Lukumäärä			53			53
sisäliikuntatilat	Lukumäärä			27			27
uimalat	Lukumäärä			6			6
maastoliikuntapaikat	Lukumäärä			17			17
erityisurheilulaitokset	Lukumäärä			1			1
muut liikuntapaikat	Lukumäärä			7			4
Liikuntapaikat yhteensä	Lukumäärä			111			108
Sisäliikuntapaikkojen käyttö							
Uimahalli	kävijät			208 449			215 727
Jäähalli	kävijät			49 493			50 595
Liikuntahallit	kävijät			204 238			199 500
Sisäliikuntapaikkojen kävijät yht.	kävijät			532 305			592 338

Liikuntahalleissa on vain Salohallin käyttö

2.10.8.5. Kansalaisopisto

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Opetustarjonta lisääntyi edellisestä vuodesta n. 2.300 tunnilla, mikä kasvu nojaa hanketoimintaan ja lisääntyneeseen maahanmuuttajakoulutukseen. Kuntalaisten hyvinvointia on tuettu liikuntaryhmillä sekä terveyttä, sairauksia, elämäntapaa ja hyvinvoinnin osatekijöitä käsittelevällä opintotarjonnalla.

Monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä on edistetty lisäämällä maahanmuuttajakoulutusta. Maksupalvelu- ja hanketoimintaa hyödynnettiin opiston kurssitarjonnan kehittämisessä toteuttamalla lapsille ja nuorille suunnattua Mitä tääl tapahtuu –hanketta, KOKEMUS –hanketta työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajaäideille sekä osallistumalla hankepilottina SKR:n Oppi- ja hoitolaistosten yhteistyöhankkeeseen, jossa vietiin yhteisötaitetta vanhusten hoivakoteihin

Toimintaa oli 63 toimipisteessä, mikä merkitsi kasvua edelliseen vuoteen nähden 15 toimipistettä, joista suurin osa on varhaiskasvatuksen toimipaikkoja eri puolilla kaupunkia. Osallistujia oli kursseilla 657 enemmän kuin edellisenä vuonna. Miesten osallistujamäärä kasvoi lievästi, mutta suhteellinen osuus osallistujista edelleen väheni, mikä on nähtävä haasteena tarjonnalle. Olimme yhteistyöpistona opistoakatemia –hankkeen kanssa. Ikääntyvien yliopisto toteutui kokonaan verkkopohjaisena ja oli erittäin suosittu, noin 45 osallistujaa, verkkopohjaisia kielten kursseja on ollut tarjolla. Maahanmuuttajien osuus opiskelijoista kasvoi hieman ja työttömien osuus pysyi ennallaan. Opisto on järjestänyt yhteistyössä Salon kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa työttömille 15 noin 70 tunnin kurssia. Kursseille on osallistunut yhteensä 125 henkilöä. Taiteen perusopetuksen saatavuutta ja saavutettavuutta parannettiin yhteistyössä koulujen sekä varhaiskasvatuksen yksiköiden kanssa 24 toimipisteessä niveltäen opetus koulupäivän ja esiopetuksen välittömään yhteyteen. Aloitettiin kehittämisraatitoiminta, johon ilmoittautui 12 osallistujaa. Henkilöstön koulutuspalveluihin varatusta määrärahasta käytettiin 77 prosenttia. Toimintatuotot toteutuivat noin 190.000 euroa talousarviota suurempina. Toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 100 000 eurolla. Kurssimaksut pysyivät ennallaan vuonna 2018, mutta kurssimaksutuotot ylittyivät hieman talousarviossa arvioiduista. Myyntituotot ylittyivät 131.000 euroa.

Vuonna 2018 toteutettiin aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, vapaan sivistystyön oppilaitosten luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, myyntipalveluna toteutettuja suomen kielen kursseja vastaanottokeskuksessa, opiston perustoiminnan suomen kielen kursseja sekä OKM:n avustuksen turvin maahanmuuttajakotiäideille suunnattuja kursseja. Aikuisten perusopetuksen uusi opetussuunnitelma sekä OKM:n vapaan sivistystyön oppilaitoksille kohdentama UMAKO-rahoitus luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien kotoutumisvaiheen koulutukseen tulivat voimaan vuoden 2018 alussa. Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetuksen ja maahanmuuttajakoulutusten yleisenä haasteena on opiskelijarekrytointi ja koulutuksista tiedottaminen. Pääosa opiskelijoista ohjautuu koulutukseen viranomaisten kautta, mutta on myös etsittävä uusia ohjaavia tahoja, joita maahanmuuttajat kotoutumisvaiheessa ja sen jälkeen kohtaavat.

Henkilöstön työhyvinvoinnista ja osaamisen kehittämisestä huolehdittiin järjestämällä sisäistä koulutusta ja perehdytystä sekä mahdollistamalla ulkoiseen koulutukseen osallistuminen. Henkilöstökulujen ylitys selittyy määrärahojen palkoilla, sillä suurimman osan opiston opetuksesta hoitavat määrärahoiset tuntiopettajat ja luennoijat. Nämä palkataan opistoon toteuttamiensa kurssien ajaksi. Palkkauksia on tehty myös hankkeisiin, jotka ovat alkaneet talousarviovuoden aikana. Hankkeet ovat välttämättömiä kehittämistyön näkökulmasta, sillä perus valtionosuudella ei kehittämistoimintaa voida toteuttaa.

Aikuisten maahanmuuttajien perusopetukseen tulee erillinen valtionosuus, joka suhteellisen pienillä osallistujavolyymeilla kattaa opetuksesta aiheutuvat kustannukset. Maahanmuuttajakoulutuksen henkilöstökulut alittuivat talousarvioon nähden.

Riskit ja epävarmuustekijät

Keskeisenä riskinä koettiin talousarvion valmistelun vaiheessa se, että taloudellisen tilanteen niukentuessa opiston edellytykset vastata palveluiden kysyntään ja kehittämistarpeisiin heikkenisivät edelleen. Riskit kohdistuivat erityisesti kurssitarjonnan määrään ja monipuolisuuteen. Riski ei toteutunut, vaan tarjonta oli edellistä vuotta laajempaa ja sitä toteutettiin lähinnä hankerahoituksen mahdollistamana entistä useammassa toimipaikoissa. Valtionosuusperusteisten kurssituntien väheneminen on kuitenkin huolenaihe.

4600 Kansalaisopisto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	334 900	0	334 900	522 178	-187 278	155,9	422 084
Myyntituotot						4	
	2 900	0	2 900	133 906	-131 006	617,4	100 690
Maksutuotot	290 000	0	290 000	291 771	-1 771	100,6	274 375
Tuet ja avustukset	40 000	0	40 000	91 785	-51 785	229,5	46 940
Muut toimintatuotot	2 000	0	2 000	4 717	-2 717	235,8	78
Toimintakulut	-2 017 789	17 683	-2 000 106	-2 117 424	117 318	105,9	-1 975 655
Henkilöstökulut	-1 357 453	17 343	-1 340 110	-1 445 858	105 748	107,9	-1 337 110
Palkat ja palkkiot	-1 077 160	13 465	-1 063 695	-1 145 499	81 804	107,7	-1 069 200
Henkilösivukulut	-280 293	3 878	-276 415	-300 359	23 944	108,7	-267 910
Eläkekulut	-229 783	3 878	-225 905	-263 198	37 293	116,5	-219 227
Muut henkilösivukulut	-50 510	0	-50 510	-37 160	-13 350	73,6	-48 683

4600 Kansalaisopisto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Palvelujen ostot	-310 680	0	-310 680	-276 923	-33 757	89,1	-269 572
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-33 380	340	-33 040	-39 694	6 654	120,1	-23 344
Muut toimintakulut	-316 276	0	-316 276	-354 949	38 673	112,2	-345 630
Toimintakate	-1 682 889	17 683	-1 665 206	-1 595 246	-69 960	95,8	-1 553 572
Vuosikate	-1 682 889	17 683	-1 665 206	-1 595 246	-69 960	95,8	-1 553 572
Poistot ja arvonalentumi- set	0	0	0	0	0	0,0	-4 512
Suunnitel- man muk. poistot	0	0	0	0	0	0,0	-4 512
Tilikauden tulos	-1 682 889	17 683	-1 665 206	-1 595 246	-69 960	95,8	-1 558 084
Tilikauden yli- jäämä (ali.)	-1 682 889	17 683	-1 665 206	-1 595 246	-69 960	95,8	-1 558 084
Toiminta <u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut							
Yhteensä €	46 123		46 123	74 853			46 224
Opiskelijat	5 900		5 900	5 797			5 484
Kulut €	2 017 789	-17 683	1 905 812	2 026 148			1 899 274
€/opiskelija	342		323	350			346
Opetustunnit	20 600		20 600	22 693			20 411
€/opetustunti	97,95		92,52	89,29			93,05
Kurssilaisia	11 000		11 000	11 729			11 083
€/kurssilainen	183		173	173			171
Taiteen perusopetus opiskelijoita	430		430	708			435
kursseja	75		75	72			72
Opetushenkilöstöä (pää- toimiset)	7		7	7			7
Hallinto henkilöstö (rehto- rit ja kanslistit)	5,5		5,5	5,5			4,5
Tuotot €	334 900		334 900	522 138			420 336
Netto €/asukas	31,75		29,64	28,74			27,9
Aikuisten maahan- muuttajien perusope- tus							
Opiskelijat (netto)			25	28			25
Kulut €			94 294	91 276			76 382
€/opiskelija			3 772	3 260			3 055
Opetustunnit			1 350	1 749			1 115
€/opetustunti			70	52			69
Kurssilaiset (brutto)				205			235
Tuotot €				40			1 748
Netto €				91 236			74 634
Netto €/asukas				1,74			1,41
Netto €/asukas	-31,75	0,32	-31,42	-29,16			-29,3
Kansalaisopisto Opetustoiminta							
Toimipisteet	Lukumäärä			63			48
Opiskelijat yhteensä	Henkilö			5 797			5 484
miehet	Henkilö			1 474			1 421
naiset	Henkilö			4 323			4 063
alle 16-vuotiaat	Henkilö			1 162			959
Opetustunnit vuodessa	Tunti			22 693			20 411
Edellisestä eriteltynä							
Taiteen perusopetus							
Kuvataide	Ryhmiä/opp.			16/203			16/212
Käsityö	Ryhmiä/opp.			7/88			7/63
Musiikki	Ryhmiä/opp.			ei tpo:ta			ei tpo:ta
Teatteri	Ryhmiä/opp.			13/177			12/164
Opetustunnit vuodessa	Tunti			2 425			2 495

2.10.8.6. Vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

41 Vapaa aikaltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	1 705 940	0	1 705 940	2 233 211	-527 271	131	2 027 636
Myyntituotot	920 047	0	920 047	1 076 573	-156 526	117	1 109 071
Maksutuotot	290 000	0	290 000	291 771	-1 771	101	274 375
Tuet ja avustukset	40 000	0	40 000	302 651	-262 651	757	97 767
Muut toimintatuotot	455 893	0	455 893	562 215	-106 322	123	546 424
Toimintakulut	-12 544 189	72 918	-12 471 271	-13 152 941	681 670	106	-12 680 744
Henkilöstökulut	-5 106 253	63 828	-5 042 425	-5 291 521	249 096	105	-5 213 908
Palkat ja palkkiot	-3 965 090	49 564	-3 915 526	-4 175 389	259 863	107	-4 064 127
Henkilösivukulut	-1 141 163	14 264	-1 126 899	-1 116 132	-10 767	99	-1 149 780
Eläkekulut	-955 633	14 264	-941 369	-974 208	32 839	104	-959 316
Muut henkilösivukulut	-185 530	0	-185 530	-141 924	-43 606	77	-190 465
Palvelujen ostot	-2 614 641	0	-2 614 641	-2 595 240	-19 401	99	-2 450 647
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-909 270	9 090	-900 180	-1 087 807	187 627	121	-926 380
Avustukset	-304 000	0	-304 000	-305 160	1 160	100	-322 557
Muut toimintakulut	-3 610 025	0	-3 610 025	-3 873 214	263 189	107	-3 767 252
Toimintakate	-10 838 249	72 918	-10 765 331	-10 919 730	154 399	101	-10 653 108
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-73	73	*****	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-73	73	*****	0
Vuosikate	-10 838 249	72 918	-10 765 331	-10 919 803	154 472	101	-10 653 108
Poistot ja arvonalentumi- set	-117 855	0	-117 855	-578 927	461 072	491	-343 272
Suunnitel- man muk. poistot	-117 855	0	-117 855	-578 927	461 072	491	-343 272
Tilikauden tulos	-10 956 104	72 918	-10 883 186	-11 498 730	615 544	106	-10 996 380
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-10 956 104	72 918	-10 883 186	-11 498 730	615 544	106	-10 996 380

2.11. Kaupunkikehityspalvelut

2.11.1. Kaupunkikehityspalvelujen tulokortit

Elinvoima ja työpaikat

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Luo edellytyksiä uusille työpaikoille.	1.1. Työllisyys paranee ja työpaikkaomavaraisuus kasvaa.	1.1.1 Invest-In toiminta / Osaamiskeskittymän toteuttaminen.	1.1.1.1. Kuukausittaiset työttömyysluvut parempia kuin edellisen vuoden vastaavat. Raportoidaan myös Invest In -toiminnan kautta tulleet työpaikat. Osaamiskeskittymä on toiminnassa.	1.1.1.1. Työttömyysprosentti oli joulukuussa 11,7 %, joka oli 2,5 %-yksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli 669 vähemmän kuin vuosi sitten.	1.1.1.1. Riskit: Salon toiminnasta riippumattomat tekijät vaikuttavat negatiivisesti. Toimintaympäristö ei vastaa yritysten tarpeisiin. Salo ja sijoittuvat yritykset eivät kohtaa. Toimenpiteet: Aktiivinen seuranta, edunvalvonta ja nopea reagointi asioihin. Aktiivinen palautteenseuranta ja toimintaympäristön kehittäminen ja muuttaminen. Aktiivinen verkottuminen ja markkinointi. Kehittämisen-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.	Riskiluku 4 ja 6.	Kaupunkikehitysjohdaja	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		1.1.2. Yritysten ja asukkaiden tarpeisiin sopiva perusrakenne valmiina.	1.1.2.1. Luovutettavissa olevia tontteja 2 v., kaavoitettuja tontteja 5 v. ja raakamaata 10 v. tarvetta vastaava määrä.	1.1.2.1. Määrällisesti vähintään 2v tonttireservi. Määrällisesti raakamaata on vähintään 10 v reservi, edellyttäen pieniä laadullisia täydennyksiä.	1.1.2.1. Riskit: Olemassa oleva infra ei vastaa tarpeisiin. Kysyntä kasvaa, mutta kaupunki ei reagoi asiaan riittävästi. Toimenpiteet: Aktiivinen palautteenseuranta ja toimintaympäristön kehittäminen ja muuttaminen. Ennakoiva kaavoitus ja raakamaan hankinta. Kaupunkisuunnittelulautakunta.	Riskiluku 4 ja 3.	Kehityspäällikkö	Valmis
2. Vahvistaa ja monipuolistaa salaista osaamista.	2.1 Työvoiman osaaminen vastaa yritysten tarpeita.	2.1.1. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa.	2.1.1.1. Yhteistyöhankkeet oppilaitosten kanssa, kaupungille tehtävät opinnäytetyöt. Yhteistyökumppaneina mm. Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Aalto Yliopisto ja Salon seudun koulutuskaupungin yhteistyö.	2.1.1.1. Yhteistyöhankkeita on vireillä, mm. Turun ammattikorkeakoulun, Turun yliopiston ja Tampereen yliopiston kanssa.	2.1.1.1. Riskit: Paikkakunnalla tarjottavat palvelut vähenevät merkittävästi. Toimenpiteet: Edistetään oppilaitosten toimintamahdollisuuksia. Etsitään aktiivisesti harjoittelupaikkojen syntymistä, opinnäytetöitä ja t&k-hankkeita. Kehittämisen-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.	Riskiluku 6.	Kehityspäällikkö	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		2.1.2. Täydennyskoulutukset.	2.1.2.1. Edistetään täydennyskoulusta niin, että yksikään sijoittuminen tai yrityksen kehittämishanke ei kariudu osaamisen puutteen vuoksi. Raportoidaan koulutuksista.	2.1.2.1. Rekrytapahtumia on alueella järjestetty ja täten edistetty osaavan työvoiman työllistymistä alueen yrityksiin.	2.1.2.1. Riskit: Osaaminen ei vastaa tarpeita. Toimenpiteet: Kehitetään salolaista osaamista. Luodaan verkosto, jonka kautta myös ulkopuolinen osaaminen on käytettävissä / osaamiskeskittymä. Kehittämisen, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.	Riskiluku 4.	Kehityspäällikkö	Valmis
3. Toimii vahvana kumppanina yrityksille ja muille toimijoille.	3.1. Työtekehitysyhteistyö ja kokeiluhankkeet.	3.1.1. Tuotekehitysyhteistyö ja kokeiluhankkeet, kokeilun tuotteistaminen.	3.1.1.1. Tuotekehityshankkeet jatkuvasti käynnissä.	3.1.1.1 Useita hankkeita meneillään mm. katuvalaistuksen liiketunnistimien, automaattisen energian kulutusseurantajärjestelmän, desinfiointien kaappien ja LED-valon, puhtaanapidon ohjauksen ja tilojen käytön seurannan tiimoilta. SmartCity-yhteistyö Huaweiin kanssa aloitettu.	3.1.1.1. Riskit: Ei ole resursseja. Paikallinen toimintaympäristö ei kiinnosta. Toimenpiteet: Kehitetään kaupungille edullisia ja yrityksille helppoja tapoja tehdä tuotekehitysyhteistyötä. Otetaan tuotekehityshankkeet vakavasti ja tiedotetaan positiivisista tuloksista. Huolellinen hankkeiden kokonaisarviointi. Kehittämisen, elinkeino- ja työllisyyspalvelut	Riskiluku molempiin 6.	Kehityspäällikkö	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
	3.2. Hyvä yrittäjyysilmapiiri.	3.2.1. Joustavat ja nopeat lupapalvelut, vetovoimainen kaavoitus ja tarpeellinen infra, myönteinen palveluasenne ja johdonmukainen päätöksenteko.	3.2.1.1. Kaupungin saamat arviot kyse-lyissä paranevat aiemmista.	3.2.1.1. Salo sijoitui Varsinais-Suomen yrittäjyysilma-piirikyselyssä neljänneksi. Salon elinkeinopoliittinen ohjelman toteutus on alkanut ja ohjelmassa on kolme pääteema; kasvukau-punki, luova edellä-kävijä ja vetovoimainen. Ohjelma tähtää laajasti elinvoiman lisäämiseen alueella.	3.2.1.1. Riskit: Kaupungin taloudellinen tilanne es-tää riittävät re-surssit. Joustava ja myönteinen asenne ei ulotu kattavasti organi-saatiossa. Päätök-senteossa ratkai-sevat muut kuin strategian mukai-set intressit. Toimenpiteet: Toi-mitaan kestävän talouden periaat-tein ja turvataan tavoitteen kannalta keskeiset resurssit. Kehitetään johta-mista ja pidetään yllä asiakaspalve-lutaitoja. Panoste-taan valmistelun laatuun ja koroste-taan strategiavai-kutuksia päätök-senteossa. Kehittämis-, elin-keino- ja työllisyysspalvelut, kau-punkikehityspalve-lut.	Riskiluvut 3, 4 ja 4.	Kaupunki-kehitys-johtaja, Kehitys-päällikkö	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
4. Viestii ja markkinoi rohkeasti Saloa.	4.1. Kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten sijoittuminen Saloon aktiivisten myyntitoimien seurauksena.	4.1.1. Riittävä resurssointi Salon suunniteltuun ja dokumentoituun myymiseen kv. yrityksille.	4.1.1.1. Kv-yrityksiin kohdistuvien myyntihankkeiden määrä ja dokumentointi.	4.1.1.1. Aktiivinen toiminta on jatkunut ja alueen yritysten kanssa on edistetty yrittäjien bisnesmahdollisuuksia erityisesti Kiinassa.	4.1.1.1. Riski: Kaupungin taloudellinen tilanne estää riittävät resurssit. Toimenpide: Toimitaan kestävän talouden periaattein ja turvataan tavoitteen kannalta keskeiset resurssit. Kehittämisen-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.	Riskiluku 4.	Kehityspäällikkö	Kesken
	4.2. Pendelöintiedellytyksiä parannetaan.	4.2.1. Kartoitetaan esteet / puoltavat tekijät Salossa asumiselle, vaikka työpaikka olisi muualla ja poistetaan esteet.	4.2.1.1. Toteutetaan suora katuyhteys Tupurista mt 110:lle kesään 2018 mennessä.	4.2.1.1. Suora katuyhteys Tupurista mt 110:lle on valmistunut kesäkuussa 2018.	4.2.1.1. Riski: Taloudellinen tilanne ei salli investointia. Toimenpide: Toimitaan kestävän talouden periaattein ja turvataan tavoitteen kannalta keskeiset resurssit. Kaupunkisuunnittelulautakunta.	Riskiluku 3.	Kaupunki-kehityslautakunta	Valmis
			4.2.1.2. Selvitetään kaupungin mahdollisuudet edistää muualla työssäkäyvien pendelöintiä Salosta (ns. pendelöintipassi tai palveluseteli).	4.2.1.2. Pendelöintiyhteydet on huomioitu linjastosuunnittelussa. Uusi os-toliikenne alkaa elokuussa 2019.	4.2.1.2. Riskit: Priorisoidaan toimenpiteet väärin. Edistämistoimet pysähtyvät kaupungin toimivallan ulkopuolisiin esteisiin.	Riskiluvut 4 ja 6.	Kaupunki-kehityslautakunta	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
					Toimenpiteet: Tarkastellaan ilmiötä mahdollisimman laajasti ja eri näkökulmista. Myötävaikutetaan oman toimivallan ulkopuolella olevien esteiden poistamiseen proaktiivisella vaikuttamisella. Kaupunkisuunnittelulautakunta.			

Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Uudistaa ennakoluulottomasti palveluja ja toimintatapoja.	1.1. Maakuntauudistuksen jälkeisen kunnan suunnittelu on toteutettu järjestämislain mahdollistamassa aikataulussa.	1.1.1 Jatketaan uuden kunnan suunnittelua (henkilöstöorganisaatio) ja osallistutaan maakuntauudistusta valmisteleviin työryhmien työskentelyyn.	1.1.1.1. Salo 2021 hankkeen tulokset ja maakuntauudistus valmistelevien työryhmien tulokset.	1.1.1.1. Odotus jatkuu johtuen maakuntauudistuksen valmistelutilanteesta.	Riskit: Ei tunnisteta kaupungin kannalta olennaisia asioita uudistuksessa. Toimenpiteet: Rungas ja riittävän ajoissa aloitettu keskustelu uudistuksen sisällöstä.	Riskiluku 3	Kaupunki-kehityslautakunta	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
		1.2.1. Ravitsemis- ja puhtaanapito- ja kiinteistöhuolto- ja palveluiden sekä kiinteistöhuolto- ja palveluiden tuottamistavat selvitetään.	1.2.1.1. Selvitystöiden käynnistämiset, toimenpiteet selvitystöiden pohjalta.	1.2.1.1. Maakuntauudistuksen valmisteluun on toimitettu tiedot sote-palveluille tuotettavista palveluista. Muutoin odotetaan edelleen maakuntauudistuksen linjauksia tukipalveluista.	Riskit: Selvitys ei johda ratkaisuun tai tehtyyn valintaan ei sitouduta. Toimenpiteet: Pannostetaan selvitystyön laatuun ja vaikutusten arviointiin. Tekninen lautakunta.	Riskiluku 4.	Kaupunki-kehityslautakunta	Kesken
		1.2.2. Sote-kiinteistöjen osalta varaudutaan uudistukseen.	1.2.2.1. Salon sote-kiinteistöjen tulevaisuutta koskevat ratkaisut.	1.2.2.1. Hanke etenee suunnitellusti. Odotetaan maakuntauudistuksen etenemistä. Aloitettu sairaalanmäen kiinteistöjen yhtiöittämisselvitys.	Riskit: Ei tunnisteta uudistuksen vaikutuksia sote-kiinteistöjen osalta. Sote-uudistuksen siirtymäajan jälkeen kaupungin käsissä on ylimääräisiä kiinteistöjä. Toimenpiteet: Aktiivinen perehtyminen uudistuksen sisältöön. Noudatetaan totuttuja ja toimivia malleja kiinteistöjen realisoinnissa. Tekninen lautakunta omalta osaltaan.	Riskiluku 3 ja 3	Kaupunki-kehityslautakunta	Kesken

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
2. Edistää palveluratkaisuilla kuntalaisten hyvinvointia ja alueen vetovoimaa.	2.1. Kolmannen sektorin ja yksityisen palvelutuotannon osuus palveluiden tuottamisessa kasvaa.	2.1.1. Käynnistetään valmistelutyö yhdistysten kanssa palveluiden tuottamisen työnjaosta. Yksityisen palvelutuotannon kartoitus.	2.1.1.1 Valmistelutyön käynnistäminen, päätökset ja raportointi. Tavoitetasona säilyttää palvelut kustannustehokkaasti. / Toteutuneet muutokset.	2.1.1.1 Kuntoututtavan työtoiminnan ryhmätoiminnan hankinta toteutettiin yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Riskit: Ei tunnisteta olennaisia tekijöitä toimintatavan valinnassa tai tehtyihin linjauksiin ei sitouduta yksittäisissä päätöksissä. Toimenpiteet: Panostetaan selvitystyön laatuun ja linjauskeskustelun sisältöön. Kaupunkisuunnittelulautakunta, tekninen lautakunta.	Riskiluku 4	Kaupunkikehityslautakunta	Valmis

Vakavarainen talous

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
1. Tasapainottaa vastuullisesti taloutaan niin, että arviointimenetelmiin kriteerit eivät täyty	1.1. Kaupungin vuosikatteella katetaan suurin osa investoinneista.	1.1.1 Hallituksen kuukausiraportit ja valtuuston kolmannesvuosiraportissa seurataan strategisten tavoitteiden ja talousarvio toteutumista	1.1.1.1 Vuoden 2018 talousarvion toimintakate toteutuu kaupunkikehityspalveluissa. Vuoden 2018 talousarvion investointiohjelma toteutuu kaupunkikehityspalveluissa suunnitelman mukaisesti.	1.1.1.1. Vuoden 2018 talousarvio on toteutunut alle arvioidun kaupunkikehityslautakunnan osalta. Kaikki muut menot alittuivat lukuun ottamatta aiheet ja tarvikkeet -ryhmää, jossa ylitys johtui sähkö- ja	Riskit: Talousarvio laaditaan epärealististen oletusten varaan. Ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuu kaupungista riippumattomia äkillisiä heikennyksiä. Toimenpiteet: Analyttinen ja riittävä	Riskiluvut 6 ja 3.	Kaupunkikehityslautakunta	Valmis

Strateginen päämäärä	Strategiset tavoitteet	Keskeiset keinot	Mittari ja tavoitetaso	Raportointi 1-12	Keinoon kohdistuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet (vastuuhenkilö)	Riskin vaikutus, todennäköisyys ja riskiluku	Vastuutaho	Toimenpiteen tila
				lämmityskuluista. Myös tulot toteutuvat lähes arvioidusti. Investointiohjelma on toteutunut suunnitelman mukaisesti.	keskustelun talousarvion käsitteilyn yhteydessä. Ulkoisen toimintaympäristön aktiivinen seuranta.			
2. Edistää kustannustehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta.	2.1. Tilojenkäytön optimointi. Sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevien kiinteistöjen arvon määrittäminen ja tulevan käytön arviointi.	2.1.1. Jatketaan tyhjien tilojen aktiivista myyntiä ja markkinointia. Parannetaan käytössä olevien tilojen kustannustehokkuutta minimoimalla käytössä olevat tilat ja energiatehokkuutta parantamalla.	2.1.1.1 Käytössä olevat neliöt ja käyttökustannukset laskevat aikaisempien vuosien tasosta.	2.1.1.1 Vuoden aikana on myyty Pietarinkatu 8:n pienkerrostalo ja entinen Aseman päiväkodin rakennus Perniön asemalta. Asunto-osakkeita myytiin kolme. Ilmanvaihtokoneiden koneikkoja on muutettu taloudellisemmiksi muutamien kohteiden osalta. Tupurin koulun lämmitystapa muutettiin öljystä maalämpöön.	Riskit: Vapautuvien tilojen realisointi ei edisty. Toimenpiteet: Ollaan valmiita asettamaan hintataso tilanteen mukaan oikeaksi.	Riskiluku 3	Tilapalvelujen kaupungin-insinööri, Kaupunki-kehityslautakunta	Valmis

2.11.2. Tekniset palvelut

2.11.2.1. Teknisen toimen hallinto

5000 Tekn toimen hallinto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	0	0	0	160	-160	*****	0
Myyntituotot	0	0	0	3	-3	*****	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	157	-157	*****	0
Toimintakulut	-4 216 998	996	-4 216 002	-4 028 382	-187 620	95,5	-3 993 297
Henkilöstökulut	-356 828	996	-355 832	-230 710	-125 122	64,8	-198 969
Palkat ja palkkiot	-62 430	780	-61 650	-64 987	3 337	105,4	-40 491
Henkilösivukulut	-294 398	216	-294 182	-165 723	-128 459	56,3	-158 478
Eläkekulut	-292 068	216	-291 852	-160 971	-130 881	55,2	-157 174
Muut henkilösivukulut	-2 330	0	-2 330	-4 752	2 422	204,0	-1 304
Palvelujen ostot	-3 839 265	0	-3 839 265	-3 777 458	-61 807	98,4	-3 777 949
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 890	0	-2 890	-797	-2 093	27,6	-700
Muut toimintakulut	-18 015	0	-18 015	-19 417	1 402	107,8	-15 680
Toimintakate	-4 216 998	996	-4 216 002	-4 028 222	-187 780	95,5	-3 993 297
Vuosikate	-4 216 998	996	-4 216 002	-4 028 222	-187 780	95,5	-3 993 297
Tilikauden tulos	-4 216 998	996	-4 216 002	-4 028 222	-187 780	95,5	-3 993 297
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-4 216 998	996	-4 216 002	-4 028 222	-187 780	95,5	-3 993 297
Toiminta Tekninen lautakunta Kokoukset Käsitellyt asiat Kulut € €/asia €/kokous	Yhdistetty kaupunkikehityslautakuntaan 6/2017						
							3
							35
							15 688
							448
							5 229
Kaupunkikehityslautakunta Kokoukset ja seminaarit Käsitellyt asiat Kulut € €/asiat €/kokous	11 250 36 666 147 3 333		11 250 36 666 147 3 333	11 223 31 549 141 2 868			6 134 14 396 2 399 107
Toimialahallinto Kulut € Varhaiseläkemenoperustainen määräraha, käyttö palveluilla Vakinaista henkilöstöä	167 707 130 000 0,5	-996	166 711 130 000 0,5	190 226 0,5			138 778
Infotietona varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut Kulut €	283 558		283 558	151 810			152 549
V-S aluepelastuslaitos Kulut € €/asukas	3 881 456 73,24		3 881 456 73,24	3 805 831 72,72			3 823 656 72,13
Väestönsuojelu Kulut € €/asukas	1 169 0,02		1 169 0,02	776 0,01			779 0,01

2.11.2.2. Tilapalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Tilapalveluissa on suuri osa vuodesta työskennelty erilaisten sisäilma-asioiden parissa. On selvitelty, tutkittu ja aloitettu/tehty korjaustoimia useissa eri kiinteistöissä. Helmikuussa saatiin rekrytoitua uudet henkilöt talo- ja talotekniikkamestarien vakansseille.

Salo on liittynyt Kuntien Energiatohokkuussopimukseen kaudelle 2017 - 2025. Tähän liittyen on mm. ilmanvaihokoneiden koneikkoja uusittu energiatohokkuudeltaan paremmiksi, öljylämmitys on vaihdettu maalämpöön Kuusjoen terveystalolla ja Tupurin koululla. Energiakulutuksen seurannan automatisoinnin ja keskittämisen projekti saatiin siihen vaiheeseen, että luenta otettiin käyttöön kesällä 2018. Tilapalvelujen osasto on ollut mukana opimisympäristötyöryhmässä asiantuntijana. On laadittu suunnitelmia ja kustannusarvioita

sekä johdettu palvelualueiden korjaus- ja rakennushankkeita. Käyttämättömiksi jääneiden kiinteistöjen myyntiä on valmisteltu yhteistyössä kiinteistö- ja mittausosaston kanssa. Vuoden 2018 aikana saatiin myytyä Pietarinkatu 8:ssa sijaitseva pienkerrostalo sekä entinen Aseman päiväkodin rakennus Perniön asemalta. Tyhjiksi jääneitä asunto-osakkeita on vuoden 2018 aikana myyty kolme.

Tilapalvelujen toimintakulut ylittyivät reilulla 660.000 eurolla. Toimintatuottoja kertyi vajeita 400.000 euro arvioitua enemmän. Toimintakate jäi noin 267.000 euroa arvioitua pienemmäksi. Vastaavasti poistoja kertyi noin 1.400.000 euroa enemmän kuin oli arvioitu. Edellä oleva johtuu lopetettujen KOY muotoisten terveystalojen poistojen kohdentumisesta kertaluontoisesti tilapalvelujen poistoiksi. Näiden poistojen jälkeen tulos oli noin 1.660.000 euroa arvioitua heikompi. Toimintamenojen ylitys selittyy pääosin lämmityksen ja sähkön arvioitua suuremmasta kulutuksesta, mikä taasen johtuu ilmanvaihdon käyttöaikojen pidentymisestä. Lisäksi jouduttiin korjaamaan useita yllättäviä putkivaurioita. Henkilöstömenot jäivät hieman alle arvioidun.

Kaupunkikehityspalvelujen investointihankkeiden osalta kokonaismääräraha riitti hyvin, rahaa jäi käyttämättä noin 260.000 €. Moision koulun julkisivun ja B-osan vesikaton korjaus valmistui, uusittiin Teatteritalon vesikate, Perniön liikuntahallin valaistus uusittiin ja Tupurin koulun maalämpöhanke saatiin muutamia teknisiä säätöjä vaille valmiiksi. Sisäilmakorjauksiin varattu määräraha ylittyi hieman, mutta vastaavasti Moision koulun korjausrahoista jäi osa käyttämättä.

Riskit ja epävarmuustekijät

Henkilökunnan eläköityminen ja pitkät sairauslomat ovat haitanneet palvelutason ylläpitoa. Henkilökunnan ja varsinkin esimiestehtäviä hoitavien jaksaminen on ollut koetuksella lisäntyneiden sisäilma-asioiden johdosta. Resurssit eivät valitettavasti ole kokoaikaisesti riittäneet vastaamaan kysyntään.

5300 Tilapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	18 966 775	0	18 966 775	19 357 883	-391 108	102,1	19 333 625
Myyntituotot	2 150	0	2 150	2 996	-846	139,4	20 803
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0	-514
Tuet ja avustukset	10 000	0	10 000	25 047	-15 047	250,5	16 793
Muut toimintatuotot	18 954 625	0	18 954 625	19 329 839	-375 214	102,0	19 296 544
Toimintakulut	-11 807 165	29 762	-11 777 403	-12 439 851	662 448	105,6	-11 412 322
Henkilöstökulut	-2 399 723	29 762	-2 369 961	-2 332 630	-37 331	98,4	-2 258 371
Palkat ja palkkiot	-1 870 580	23 382	-1 847 198	-1 805 730	-41 468	97,8	-1 739 023
Henkilösivukulut	-529 143	6 380	-522 763	-526 901	4 138	100,8	-519 348
Eläkekulut	-440 973	6 380	-434 593	-464 250	29 657	106,8	-435 973
Muut henkilösivukulut	-88 170	0	-88 170	-62 650	-25 520	71,1	-83 376
Palvelujen ostot	-3 674 249	0	-3 674 249	-4 042 333	368 084	110,0	-3 662 572
Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-5 271 597	0	-5 271 597	-5 642 252	370 655	107,0	-5 088 699
Muut toimintakulut	-461 596	0	-461 596	-422 635	-38 961	91,6	-402 680
Toimintakate	7 159 610	29 762	7 189 372	6 918 031	271 341	96,2	7 921 303
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-7	7	*****	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-7	7	*****	0
Vuosikate	7 159 610	29 762	7 189 372	6 918 024	271 348	96,2	7 921 303
Poistot ja arvonalentumi- set	-8 009 329	0	-8 009 329	-9 569 898	1 560 569	119,5	-7 864 016
Suunnitel- man muk. poistot	-8 009 329	0	-8 009 329	-9 569 898	1 560 569	119,5	-7 864 016
Tilikauden tulos	-849 719	29 762	-819 957	-2 651 874	1 831 917	323,4	57 287
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-849 719	29 762	-819 957	-2 651 874	1 831 917	323,4	57 287

5300 Tilapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toiminta Osaston hallinto Vakinaista henkilöstöä Kulut € Tuotot €	1 87 710		1 87 710	1 85 625 0			1 102 299 25
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. elä- kevak.maksukulut Kulut €	120 423		120 423	155 689			151 317
Talonsuunnittelu Asukasluku, 31.12. Kulut € €/asukas Vakinaista henkilöstöä	53 000 323 045 6,1 5		53 000 323 045 6,1 5	52 332 290 290 5,55 5			53 014 262 422 4,95 4
Isännöinti : Isännöinti ja kiinteis- töjen valvonta Isännöidyt kiinteistöt m ² Kulut € Etävalvotut kiinteistöt (LVI) kpl Vakinaista henkilöstöä Tuotot € Talonmiespalvelut Palvelua saavat kiinteistöt m ² Kulut € Vakinaista henkilöstöä Tuotot €	266 304 707 156 73 8 1 380 625 30 10 000		266 304 707 156 73 8 1 351 312 30 10 000	265 699 716 106 73 8 1 363 035 29 25 047			266 852 578 119 72 6 1 348 573 30 16 723
Torialueet m ² Kulut € €/m ² Vakinaista henkilöstöä Tuotot	9 477 77 186 8,14 1 109 750		9 477 77 186 8,14 1 109 750	9 477 104 711 11,05 1 102 933			9 477 102 604 10,83 1 106 233
Käytössä olevien kiin- teistöjen käyttömenot, m ² Kulut € €/m ² /kk Tuotot €	243 995 6 602 784 2,26 17 501 296		243 995 6 602 334 2,25 17 501 296	243 739 7 230 677 2,47 17 821 713			242 016 7 150 309 2,46 18 259 249
Tyhjät ja vajaakäy- tössä olevat kiinteis- töt, m ² (sis.poistot) Kulut € €/m ² /kk Tuotot €	24 252 1 345 729 4,62 1 345 729		24 252 1 345 729 4,62 1 345 729	21 989 1 451 717 5,5 1 405 971			24 836 961 299 3,23 950 095
Kiinteistöjen vuosikor- jaukset Kulut € Vakinaista henkilöstöä Tuotot €	1 282 931 7		1 282 931 7	1 197 690 6 1 606			906 697 5 200
Pinta-ala yhteensä, m ² Kaikki kiinteistöt, €/m ² /kk (ilman poistoja) Kaikki kiinteistöt, poistot, €/m ² /kk Kaikki kiinteistöt, me- not yht. €/m ² /kk	268 247 3,67 2,49 6,16	0	268 247 3,66 2,49 6,15	265 728 3,9 3 6,9			266 852 3,56 2,46 6,02
Tilastotiedot Rakennukset ja huo- neistot Kunnan omist. raken- nukset 31.12. Yleiset rakennukset niiden: kerrosala tilavuus Asuinrakennukset niiden: kerrosala tilavuus Teollisuusrakennukset niiden: kerrosala tilavuus	Lukumäärä m ² m ³ Lukumäärä m ² m ³ Lukumäärä m ³ m ³			192 228 301 992 291 56 21 620 84 580 1 169 1 825			193 228 666 993 691 57 21 860 85 300 1 169 1 825

5300 Tilapalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Muut rakennukset	Lukumäärä			139			140
niiden: kerrosala	m ²			24 439			24 459
tilavuus	m ³			104 529			104 579
Kunnan suoraan omist. huoneistot 31.12.							
Asuinhuoneistot	Lukumäärä			277			281
niiden: huoneistoala	m ²			11 467			11 658
Asunto-osakehuoneistot	Lukumäärä			28			31
Kunnan määräysval- lassa olevien asunto- ja kiint.yhtiöiden omist. asunnot 31.12.	Lukumäärä						
Vuokralle annetut ra- kennukset ja huoneis- tot 31.12.				1 686			1 686
Rakennukset yhteensä	Lukumäärä			293			295
asuinrakennukset	Lukumäärä			84			85
teollisuusrakennukset	Lukumäärä			1			1
liikerakennukset	Lukumäärä			2			2
muut rakennukset	Lukumäärä			206			207
Huoneistot yhteensä	Lukumäärä			610			617
asuinhuoneistot	Lukumäärä			553			560
teollisuushuoneistot	Lukumäärä			11			11
liikehuoneistot	Lukumäärä			18			188
muut huoneistot	Lukumäärä			28			28

2.11.2.3. Ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Painopistealueena vuonna 2018 oli järjestää ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelua perusteh-
tävän ja sen tavoitteiden mukaisesti; huomioiden ammattialakohtainen ohjeistus, -tutkimus
ja -lainsäädäntö, muu työelämää säätelevä lainsäädäntö, Salon kaupungin arvot ja strate-
gia ja ennen kaikkea pitäytyen talousarviossa 2018. Ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelut
pysyivät talousarviossaan hyvin.

Palveluprosesseja kehitettiin kaupungin sisällä useissa moniammatillisissa työryhmissä,
mm. tietohallinnon Jamix-Rondo-laskutusaineisto-siirtymäprojektissa tavoitteena on siirtää
ravitsemispalveluiden sisäisen asiakkaan laskuun suoraan asiakkaan tiliöintikohteet hyväk-
syntää varten ja taloustoimiston Ceepos-mobiilisovellusmaksujärjestelmäprojektissa ravit-
semispalveluiden suurimmat ulkoiset ruokailupisteet toimivat kaupungin koestajina uu-
dessa maksujärjestelmässä.

Ulkoisista yhteistyökumppaneista mainittakoon Salolainen Sensoan Oy ja Lahtelainen Mart-
ten Finland Oy, joidenka kanssa puhtaanapito suunnitteli ja testasi puhtaanapitoprosessien
tietoteknistä suunnittelu- ja seurantajärjestelmää ja Martten Finland Oy:n kanssa pilotointi
jatkuu kesällä 2019 useissa kaupungin puhtaanapitokohteissa. Salon keskuskeittiön biojät-
teen hävittämisprosessi on vanhentunut, kesällä 2017 koestettiin Mesikämmen päiväkodin
valmistuskeittiökapasiteetilla SoloTopin orgaanisen jätteen kompostoria ja elokuussa 2018
hankittiin Kuusjoen koulukeittiöön sen kapasiteettia vastaava SoloTopin kompostori. Tavoit-
teena testata uusia teknisiä ja lainsäädännön mukaisia mahdollisuuksia tuhota ja myös
hyödyntää biojätettä: SoloTopin kompostori tekee biojätteestä maanparannusainetta eli
raakamultaa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Ravitsemis- ja puhtaanapitohenkilökunnan runsaat poissaolot ja osa-aikatyökyvyttömyys-
ratkaisut uudelleen sijoittamisvaateineen aiheuttavat epävarmuutta ja kustannuksia. Entii-
seen malliin tehtiin kartoitus- ja kehittämissyhteistyötä työterveyshuollon-, työsuojelun-
ja henkilöstöhallinnon kanssa ongelman vähentämiseksi ja ratkaisemiseksi.

Salon keskuskeittiöön hankittiin uusi tappimattotunneliastianpesukone ja raepatapesulaite
ja näin vähennetään keskuskeittiön rakenteellista ikääntymisriskiä. Kyseiset laitteet asen-
netaan mahdolliseen uuteen keskuskeittiöön myöhemmin. Kaupungin kiinteistöjen sisäilma-
ongelmat asettavat haasteen puhtaanapidolle lisääntyneenä siivouksen tarpeena ja kysyn-
tänä, samoin kuin ns. uusi oppimisympäristöpedagogiikka uusine, muuntautuvine tiloineen

ja haastavine kalusteineen. Kaupungin vähentyvät asukkaat näkyvät selkeästi Ravun vähentyvissä asiakasmäärissä, asettaen näin myös epävarmuustekijän. Hyvinvointipalveluiden päätös palauttaa Kukonkallion hoivakodin ravitsemispalvelut takaisin kaupungin järjestämäksi ilahdutti ja kohotti mieliä loppuvuodesta.

5400 Rapupalvelut(rav+puht)	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	14 342 657	0	14 342 657	13 975 034	367 623	97,4	14 279 772
Myyntituotot	14 342 464	0	14 342 464	13 855 601	486 863	96,6	14 205 932
Tuet ja avustukset	0	0	0	117 220	-117 220	*****	72 855
Muut toimintatuotot	193	0	193	2 212	-2 019	1 146,2	984
Toimintakulut	-14 280 020	118 106	-14 161 914	-14 152 809	-9 105	99,9	-14 334 075
Henkilöstökulut	-9 068 146	118 106	-8 950 040	-8 809 725	-140 315	98,4	-8 920 207
Palkat ja palkkiot	-7 404 750	92 559	-7 312 191	-7 165 991	-146 200	98,0	-7 197 423
Henkilösivukulut	-1 663 396	25 547	-1 637 849	-1 643 734	5 885	100,4	-1 722 783
Eläkekulut	-1 316 106	25 547	-1 290 559	-1 391 940	101 381	107,9	-1 369 998
Muut henkilösivukulut	-347 290	0	-347 290	-251 795	-95 495	72,5	-352 785
Palvelujen ostot	-960 624	0	-960 624	-1 162 929	202 305	121,1	-1 163 457
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 511 370	0	-3 511 370	-3 394 261	-117 109	96,7	-3 521 224
Muut toimintakulut	-739 880	0	-739 880	-785 894	46 014	106,2	-729 188
Toimintakate	62 637	118 106	180 743	-177 775	358 518	-98,4	-54 304
Vuosikate	62 637	118 106	180 743	-177 775	358 518	-98,4	-54 304
Poistot ja arvonalentumiset	-103 743	0	-103 743	-45 733	-58 010	44,1	-84 373
Suunnitelman muk. poistot	-103 743	0	-103 743	-45 733	-58 010	44,1	-84 373
Tilikauden tulos	-41 106	118 106	77 000	-223 508	300 508	-290,3	-138 677
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-41 106	118 106	77 000	-223 508	300 508	-290,3	-138 677
Toiminta Osaston hallinto Ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelut							
Kulut €	240 830	-2 000	238 830	219 803			216 727
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €				24 402			35 110
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	53 586		53 586	150 051			162 743
Ravitsemispalvelut Monitoimikeittio Kimara ja muut kokopäivähoitolaitosten keittiöt palvelukeittiöineen ja Halikon koulukeskus							
Suoritteet	900 000		900 000	800 000			850 000
Kulut €	3 309 651	-19 106	3 290 545	3 071 337			3 362 745
€/suorite	3,68		3,66	3,84			3,96
Vakinaista henkilöstöä	46		46	46			46
Tuotot €	2 822 259		2 822 259	2 648 674			2 842 240
Salon keskuskeittio palvelukeittiöineen							
Suoritteet	1 450 000		1 450 000	1 500 000			1 450 000
Kulut €	4 330 772	-30 000	4 300 772	4 265 836			4 360 675
€/suorite	2,99		2,97	2,84			3,01
Vakinaista henkilöstöä	54		54	56			54
Tuotot €	4 852 935		4 852 935	4 618 422			4 664 149
Valmistavat koulujen ja päiväkotien keittiöt palvelukeittiöineen							
Suoritteet	680 000		680 000	600 000			650 000
Kulut €	2 172 077	-15 577	2 156 500	2 204 449			2 213 860
€/suorite	3,19		3,17	3,67			3,41
Vakinaista henkilöstöä	26		26	26			26
Tuotot €	2 040 479		2 040 479	2 178 349			2 196 415
Ravitsemispalvelut yhteensä							
Tuotot €	9 715 673	0	9 715 673	9 469 847			9 737 914
Kulut €	10 053 330	-66 683	9 986 647	9 761 425			10 154 007
Netto €	-337 657	66 683	-270 974	-291 578			-416 093

5400 Rapupalvelut(rav+puht)	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Puhtaanapitopalvelut							
Koulujen puhtaanapito, siivousala m ²	93 400		93 400	95 000			93 500
Kulut €	1 854 390	-21 423	1 832 967	1 916 274			1 848 663
€/m ² /kk	1,65		1,64	1,68			1,65
Vakinaista henkilöstöä	67		67				67
Tuotot €	2 322 217		2 322 217	2 200 677			2 277 955
Päiväkotien puhtaanapito, siivousala m ²	22 000		22 000	23 000			22 000
Kulut €	909 190	-11 000	898 190	909 560			890 312
€/m ² /kk	3,44		3,4	3,3			3,37
Vakinaista henkilöstöä	40		40	38			40
Tuotot €	1 265 096		1 265 096	1 178 006			1 199 398
Liikuntatoimen puhtaanapito, siivousala m ²	23 500		23 500	23 600			23 600
Kulut €	465 255	-6 000	459 255	470 884			446 572
€/m ² /kk	1,65		1,63	1,66			1,58
Vakinaista henkilöstöä	12		12	12			12
Tuotot €	532 608		532 608	549 215			529 071
Nuorisotoimen puhtaanapito, siivousala m ²	4 700		4 700	5 000			4 800
Kulut €	22 050		22 050	33 678			27 781
€/m ² /kk	0,39		0,39	0,56			0,48
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	39 517		39 517	51 015			52 662
Kirjastojen puhtaanapito, siivousala m ²	7 700		7 700	8 000			7 700
Kulut €	111 580	-2 000	109 580	114 312			141 321
€/m ² /kk	1,21		1,19	1,19			1,53
Vakinaista henkilöstöä	3		3	3			3
Tuotot €	127 199		127 199	148 008			135 818
Virastojen ja toimistojen puht.pito, siivousala m ²	21 500		21 500	22 417			22 000
Kulut €	172 355	-3 000	169 355	203 789			205 424
€/m ² /kk	0,67		0,66	0,76			0,78
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Tuotot €	333 418		333 418	167 995			173 825
Liikelaitosten puhtaanapito, siivousala m ²	545		545	545			545
Kulut €	36 470		36 470	17 320			19 077
€/m ² /kk	5,58		5,58	2,65			2,92
Vakinaista henkilöstöä	1		1	1			1
Tuotot €	6 929		6 929	8 275			8 545
Yhteiset palvelut							
Kulut €	655 400	-8 000	647 400	725 567			600 918
Vakinaista henkilöstöä	12		12	15			12
Tuotot €				201 996			164 583
Puhtaanapitopalvelut yhteensä							
Tuotot €	4 626 984	0	4 626 984	4 505 187			4 541 857
Kulut €	4 226 690	-51 423	4 175 267	4 391 384			4 180 068
Netto €	400 294	51 423	451 717	113 803			361 789
Poistot ja arvonalennukset							
Ravitsemuspalvelut	103 743		103 743	45 733			84 373
Puhtaanapitopalvelut	0	0	0	0			0
Yhteensä	103 743	0	103 743	45 733			84 373
Netto €	-41 106	118 106	77 000	-223 508			-138 677
Tilastotiedot							
Ravitsemispalvelut	kpl			2 900 000			2 950 000
Puhtaanapitopalvelut							
Siivottavat neliöt	m ²			177 562			173 600

2.11.3. Maankäyttöpalvelut

2.11.3.1. Maankäyttöpalvelujen hallinto

5050 Maankäyttö- palv.hallinto	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017	
Toimintakulut	-96 384	701	-95 683	-106 385	10 702	111,2	-58 052	
Henkilöstökulut	-94 184	701	-93 483	-56 674	-36 809	60,6	-43 423	
Palkat ja palkkiot	-43 930	549	-43 381	-43 972	591	101,4	-36 161	
Henkilösivukulut	-50 254	152	-50 102	-12 703	-37 399	25,4	-7 262	
Eläkekulut	-48 204	152	-48 052	-10 338	-37 714	21,5	-5 810	
Muut henkilösivukulut	-2 050	0	-2 050	-2 365	315	115,4	-1 452	
Palvelujen ostot	-2 200	0	-2 200	-130	-2 070	5,9	-12 041	
Muut toimintakulut	0	0	0	-49 580	49 580	*****	-2 589	
Toimintakate	-96 384	701	-95 683	-106 385	10 702	111,2	-58 052	
Vuosikate	-96 384	701	-95 683	-106 385	10 702	111,2	-58 052	
Tilikauden tulos	-96 384	701	-95 683	-106 385	10 702	111,2	-58 052	
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-96 384	701	-95 683	-106 385	10 702	111,2	-58 052	
Toiminta Kaupunkisuunnittelu- lautakunta Kokoukset ja seminaarit Käsitellyt asiat Kulut € €/asiat €/kokous	Yhdistetty kaupunkikehityslautakuntaan 6/2017							5 110 23 779 216,17 4 756
Hallinto Vakituinen henkilöstö Kulut € Varhaiseläkemenoperus- teinen määräraha, käyttö palveluilla	0,5 56 384 40 000	-701	0,5 55 683 40 000	0,5 106 385			34 273	

2.11.3.2. Kiinteistö- ja mittauspalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannukseen on panostettu edelleen. Osoitteita on käyty läpi kysyen kiinteistön omistajan tiedossa olevaa osoitetta. Tukityöllistetyn 8 kk:n henkilöresurssia on ollut tässä merkittävänä apuna.

Asuintonttien varaustilanne on parantunut edellisestä vuodesta lähinnä Suomi 100 –tonttikampanjan seurauksena. Rakennettujen vuokratonttien myynnin valmistelutyö on ollut jatkuva. Metsäjaanun kakkosvaiheen yritysalueen valmistuttua tonttien lohkomiset ja varaukset ovat alkaneet. Kaupungin maanhankinta on ollut aktiivista. Maanhankintaan varattua määrärahaa ei kuitenkaan ole tarvittu läheskään täysimääräisesti, koska hankinnat ovat olleet pieniä. Metsien hakkuut ovat jatkuneet kesällä maapohjien ja kuljetusyhteyksien kuivuttua. Metsänhoitotöitä jatketaan viime vuonna valmistuneen hoitosuunnitelman mukaisesti.

Tulojen lisäämiseksi on toteutettu kaupungin omien tarpeiden lisäksi mittauspalvelujen myyntiä yksityisille. Asiakkaiden hakemien lohkomistoimitusten ohella on tehty määrään lainhuudon myöntämisestä käynnistyviä lohkomisia. Loimaan kaupungin kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaisesti heille on myyty lakisääteisiä kiinteistöinsinöörin palveluja. Toimintoja ja prosesseja kehittämällä on puutteellisista henkilöresursseista huolimatta pystytty ylläpitämään tyydyttävää palvelutasoa.

Riskit ja epävarmuustekijät

Taloudelliset ja toiminnalliset riskit ovat vähäisiä ja ne ovat hallinnassa. Suurimmat riskitekijät liittyvät ohuen organisaation takia avainhenkilöiden varahenkilöresurssien puutteeseen.

5100 Kiinteistö ja mitauspalv.	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	4 000 710	0	4 000 710	3 972 342	28 368	99,3	4 240 946
Myyntituotot	396 600	0	396 600	266 539	130 061	67,2	458 747
Maksutuotot	15 000	0	15 000	25 311	-10 311	168,7	21 708
Tuet ja avustukset	0	0	0	12 875	-12 875	*****	4 738
Muut toimintatuotot	3 589 110	0	3 589 110	3 667 618	-78 508	102,2	3 755 752
Toimintakulut	-1 680 060	12 724	-1 667 336	-1 658 495	-8 841	99,5	-1 797 087
Henkilöstökulut	-1 039 551	12 724	-1 026 827	-962 165	-64 662	93,7	-1 011 212
Palkat ja palkkiot	-798 070	9 976	-788 094	-707 518	-80 576	89,8	-736 241
Henkilösivukulut	-241 481	2 748	-238 733	-254 647	15 914	106,7	-274 971
Eläkekulut	-204 051	2 748	-201 303	-231 075	29 772	114,8	-239 542
Muut henkilösivukulut	-37 430	0	-37 430	-23 571	-13 859	63,0	-35 429
Palvelujen ostot	-254 185	0	-254 185	-286 967	32 782	112,9	-362 375
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 360	0	-12 360	-18 180	5 820	147,1	-10 699
Avustukset	-335 000	0	-335 000	-334 418	-582	99,8	-323 138
Muut toimintakulut	-38 964	0	-38 964	-56 765	17 801	145,7	-89 663
Toimintakate	2 320 650	12 724	2 333 374	2 313 848	19 526	99,2	2 443 859
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0	0,0	-3
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0	0,0	-3
Vuosikate	2 320 650	12 724	2 333 374	2 313 848	19 526	99,2	2 443 856
Poistot ja arvonalentumiset	-13 237	0	-13 237	-45 052	31 815	340,4	-40 067
Suunnitelman muk. poistot	-13 237	0	-13 237	-45 052	31 815	340,4	-40 067
Tilikauden tulos	2 307 413	12 724	2 320 137	2 268 795	51 342	97,8	2 403 789
Tilikauden ylijäämä (alij.)	2 307 413	12 724	2 320 137	2 268 795	51 342	97,8	2 403 789
Toiminta <u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	67 971		67 971	112 456			118 745
Myönnettyt toimintatuet							
Yksityistiekulut €	346 937		346 937	346 942			335 040
josta avustuksia	335 000		335 000	334 418			323 138
Avustettavia teitä km	940		940	928			921
€/km	369		369	374			364
Tielautakunnan toimituksia/v	1		1	4			5
Tuotot	800		800	1 470			2 238
Tonttipalvelut: Maa- ja vesialueet							
Kulut €	388 552	-4 124	384 428	411 878			517 187
Kaupungin pinta-ala (km ²)	2 100		2 100	2 100			2 100
€/ km ²	185		183	196			246
Tonttien varaus (kpl/v)	15		15	82			66
Luovutusilmoitukset (kpl/v)	800		800	780			980
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4,5			4
Tonttivuokratuotot €	3 597 500		3 597 500	3 680 087			3 766 050
Taloussmetsät							
Metsää (ha)	2 400		2 400	2 420			2 392
Kulut €	154 324		154 324	169 248			131 892
Vakinaista henkilöstöä	2,5		2,5	2,5			2,5
Kuluista 55% kohdistuu taloussmetsiin ja 45 % muihin ammattitaitoa vaativiin tehtäviin							
Kulut €/ha	35,37		35,37	38,47			30,33
Tuotot €/ha	146		146	85			162
Tuotot €	350 000		350 000	206 892			387 542
Kiinteistönmuodostuspalvelu:							
Kulut €	228 514	-2 600	225 914	216 636			209 214
Toimitusmääräykset kpl	20		20	19			22
Kauppanvahvistuksia kpl	25		25	21			31

5100 Kiinteistö ja mit- tauspalv.	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Osoitteenmuutospäätök- siä kpl	30		30	64			54
Palvelutapahtumien määrä /vuosi	3 000		3 000	2 500			2 500
€/toimenpide	74,31		73,47	83,19			80,25
Vakinaista henkilöstöä	4		4	4			4
Tuotot €	28 500		28 500	53 933			50 431
Mittauspalvelut:							
Kulut €	382 585	-4 000	378 585	283 816			361 558
Mittaustapahtumien luku- määrä kpl/v	800		800	800			800
€/kaupungin km ²	182		180	135			172
Vakinaista henkilöstöä	6		6	5			6
Tuotot €	15 110		15 110	25 230			21 950
Paikkatietopalvelut:							
Kulut €	179 148	-2 000	177 148	229 975			242 196
Koulutus- ja opastusta- pahtumien määrä kpl	500		500	250			300
Ylläpidettävää opaskart- taa km ²	2 100		2 100	2 100			2 100
€/kaupungin km ²	85,31		84,36	109,51			115,33
Vakinaista henkilöstöä	2		2	2			2
Tuotot €	8 800		8 800	4 730			12 735
Tilastotiedot							
Maastoon merk. asema- kaavakorttelit	Lukumäärä			6			5
Valmistellut asema- ja ra- kennuskaava-alueen poh- jakartat	Hehtaari			0			0
Tehdyt kaavoitukseen liit- tyvät maaperätutkimuk- set	Hehtaari			0			0
Kartoitetut, vaaitut ja maastoon merkityt kaa- vatie- ja vesihuoltolinjat yhteensä	Km			20			15
Tehdyt teiden ja vesihuol- lon rakentamiseen liitty- vät maaperätutkimukset yht.	Km						
Hyväksytyt tonttijakoja	Lukumäärä			7			13
Tontinmittaustoimituk- sissa muod. tontteja	Lukumäärä			14			15
Rakennuspaikan maalle merkitsemisiä	Lukumäärä			33			39
Maa- ja metsätilat	Hehtaari						
Kunnan om. maa- ja met- säaloesiintymä yhteensä 31.12.	Hehtaari			3 453			3 423
siitä: viljeltyä peltoa	Hehtaari			1 038			1 028
kasvullista metsää	Hehtaari			2 412			2 392
Kunnan omistamat sora- alueet	Hehtaari			0			0
Vuokralle annettujen alui- den pinta-ala	Hehtaari			759			756
Metsän myynti kertomus- vuonna yht.	Kiinto-m ³			7 000			9 500
arvo	1 000 €			209 €			385 €
Metsän peruserän-, raivaus- ja ojitustöitä tehty kertomusvuonna	Hehtaari						10
Vuokralle annetut alu- eet 31.12.							
Asuntotontit/-rakennus- paikat	Lukumäärä			15			9
niiden: pinta-ala	Hehtaari			2,2			1,9
Teollisuustontit/-raken- nuspaikat	Lukumäärä			3			3
niiden: pinta-ala	Hehtaari			0,9			1,7
Muut tontit/rakennuspai- kat	Lukumäärä			0			1
niiden: pinta-ala	Hehtaari			0			2

2.11.3.3. Yleisten alueiden ylläpito ja kehittäminen

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Alkuvuosi oli katujen kunnossapidon kannalta hieman normaalia kovempi. Kevätharjauksiin päästiin kaksi viikkoa tavanomaista myöhemmin. Salonjoen jäiden lähtö tapahtui ensimmäisen kerran jo tammikuun lopulla. Investointihankkeista Tupuri-110 tie katu yhteyden rakentaminen on valmistunut aikataulun mukaisesti. Jäänpidätysrakenteiden rakentaminen Yyrönkoskella sekä Perniöntien saneeraus on valmistunut suunnitellusti. Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Riskit ja epävarmuustekijät

Talvikausi oli sääolosuhteiltaan hieman normaalia kovempi. Palvelualueen taloudelliset ja toiminnalliset riskit olivat hyvin hallinnassa. Jäiden lähdöstä selvittiin ilman vahinkoja.

5200 Yleisten alueiden ylläpito ja ke	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	101 400	0	101 400	227 338	-125 938	224,2	174 184
Myyntituotot	66 500	0	66 500	107 686	-41 186	161,9	78 360
Maksutuotot	24 000	0	24 000	70 378	-46 378	293,2	61 715
Tuet ja avustukset	0	0	0	38 776	-38 776	*****	14 233
Muut toimintatuotot	10 900	0	10 900	10 498	402	96,3	19 876
Toimintakulut	-4 392 971	20 069	-4 372 902	-4 347 523	-25 379	99,4	-4 309 770
Henkilöstökulut	-1 663 801	20 069	-1 643 732	-1 584 150	-59 582	96,4	-1 639 019
Palkat ja palkkiot	-1 258 210	15 728	-1 242 482	-1 218 397	-24 085	98,1	-1 246 549
Henkilösivukulut	-405 591	4 341	-401 250	-365 753	-35 497	91,2	-392 470
Eläkekulut	-346 641	4 341	-342 300	-325 707	-16 593	95,2	-334 935
Muut henkilösivukulut	-58 950	0	-58 950	-40 045	-18 905	67,9	-57 535
Palvelujen ostot	-1 839 848	0	-1 839 848	-1 746 933	-92 915	94,9	-1 728 390
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-764 126	0	-764 126	-888 441	124 315	116,3	-807 580
Muut toimintakulut	-125 196	0	-125 196	-127 999	2 803	102,2	-134 781
Toimintakate	-4 291 571	20 069	-4 271 502	-4 120 185	-151 317	96,5	-4 135 587
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-12	12	*****	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	-12	12	*****	0
Vuosikate	-4 291 571	20 069	-4 271 502	-4 120 198	-151 304	96,5	-4 135 587
Poistot ja arvonalentumiset	-3 725 141	0	-3 725 141	-3 934 008	208 867	105,6	-3 984 837
Suunnitelman muk. poistot	-3 725 141	0	-3 725 141	-3 934 008	208 867	105,6	-3 984 837
Tilikauden tulos	-8 016 712	20 069	-7 996 643	-8 054 206	57 563	100,7	-8 120 424
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-8 016 712	20 069	-7 996 643	-8 054 206	57 563	100,7	-8 120 424
Toiminta <u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	73 169		73 169	122 470			134 401
Kunnallistekniikan suunnittelu							
Kulut €	381 744	-1 069	380 675	306 862			341 167
Vakinaista henkilöstöä €/asukas	4		4	4			4
	7,2	-0,02	7,18	5,86			6,44
Tuotot €	44 000		44 000	70 978			61 714
Liikenneväylien kunnossapito							
Kunnossapidetyt tiet, m ²	2 000 000		2 000 000	2 125 500			2 115 500
Kulut €	1 890 126	-9 000	1 881 126	1 863 833			1 945 123
Vakinaista henkilöstöä €/kunnossapito m ²	12		12	12			10
(brutto)	0,95		0,94	0,88			0,92
Tuotot €	34 900		34 900	49 201			49 343
Ajoneuvojen siirtämisen ja hävittäminen							
Siirretyt ajoneuvot	70		70	88			58
Kulut €	3 300		3 300	3 087			1 620
€/ajoneuvo	47		47	35			28
Tuotot €	1 000		1 000	962			

5200 Yleisten alueiden ylläpito ja ke	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Katuvalaistuksen ylläpito							
Valaisinyksiköt	11 500		11 500	11 500			11 500
Kulut €	514 207	-3 000	511 207	641 274			534 196
€/valaisinyksikkö	44,71		44,45	55,76			46,45
Tuotot €	6 500		6 500	8 029			15 083
Vanhon kaatopaikkojen ja maankaatopaikkojen hoito ja tarkkailuohjelman toteutus							
Vanhat kaatopaikat ja maankaatopaikat	5		5	5			5
Kulut €	79 809		79 809	49 317			46 546
€/kaatopaikka	15 962		15 962	9 863			9 309
Tuotot €	1 500		1 500	1 155			4 700
Venepaikat							
kpl	170		170	170			136
Kulut €	23 272		23 272	18 763			24 931
€/venepaikka	137		137	110			183
Tuotot €	13 500		13 500	14 720			13 500
Puistot							
Ylläpito, ha	838		838	838			838
Kulut €	1 463 193	-7 000	1 456 193	1 414 663			1 383 865
€/ha	1 746		1 738	1 688			1 651
Puistometsät ha	661		661	661			661
Puistot ha	160		160	160			160
Maisemapellot ha	7		7	7			7
Leikkipaikat kpl	91		91	84			83
Vakinaista henkilöstöä	14		14	13			13
Tuotot €				82 293			29 844
Matonpesupaikat							
Matonpesupaikat, kpl	13		13	13			13
Kulut €	26 770		26 770	41 009			22 217
€/matonpesupaikka	2 059		2 059	3 155			1 709
Muut yleiset alueet							
Ha	90		90	90			90
Kulut €	10 550		10 550	8 715			10 106
€/ha	117		117	97			112
Tilastotiedot							
Liikenneväylät							
Rakennettu kertomusvuonna							
Kadut ja kaavatiet	Km			1,1			2,5
Keuyen liikenteen väylät	Km			0,8			1,8
Päällystystyöt kertomusvuonna							
Kadut ja kaavatiet; päällistäminen							
tehty uutta	m ²			37 054			15 628
uusittu/korjattu	m ²			57 484			41 941
Keuyen liikenteen väylät yhteensä	m ²			21 665			8 983
Muut alueet yhteensä	m ²						0
Kadut ja kaavatiet 31.12.							
Kunnan toimesta kunnossapidetyt	Km			305			304
Keuyenliikenteen väylät 31.12.							
Kunnan toimesta kunnossapidetyt	Km			143			142
Yksityistiet 31.12.							
Kunnan toimesta kunnossapidetyt	Km			0			0
Muut yksityistiet	Km			1 090			1 090
Puistot ja muut yleiset alueet							
Rakennettu, hankittu kertomusvuonna							
Puistometsät	Hehtaari			0			0
Yhteensä 31.12.	Hehtaari			661			661
Puistot	Hehtaari			0,2			0,2
Yhteensä 31.12.	Hehtaari			165			165

5200 Yleisten alueid.ylläpito ja ke	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Maisemapellot	Hehtaari			0			0
Yhteensä 31.12.	Hehtaari			2			2
Leikkipaikat	Kpl			1			-1
Yhteensä 31.12.	Kpl			84			83
Kasvihuoneet							
Kasvihuoneet 31.12.	Lukumäärä			1			1
Pinta-ala	m ²			100			100
Jätehuolto							
Vanhat sorakuopat							
Pinta-ala	Hehtaari			12			12
Maankaatopaikka							
Vastaanotettu ylijäämämaa	Tonni			8 338			14 117
Venepaikat							
Venepaikat	Kpl			136			136
Jäiden lähtö	Pvm			25.tammi			26.maalis
Linjavalot sytytetty	Pvm			14.touko			25.huhti
Linjavalot sammutettu	Pvm			17.loka			15.joulu
Syysmarkkinoille saapuneet veneet	Pvm			1			1
Konekeskus							
Työkoneet							
Autot 31.12.	Lukumäärä			4			4
Käyttötunnit kertomusvuonna	Tunti			4 100			4 000
Traktorit 31.12.	Lukumäärä			5			5
Käyttötunnit kertomusvuonna	Tunti			3 200			3 300
Maansiirtokoneet 31.12.	Lukumäärä			3			3
Käyttötunnit kertomusvuonna	Tunti			3 900			3 800
Työpajat							
Henkilötyöpäivät kertomusvuonna	Lukumäärä			90			90

2.11.3.4. Kaupunkisuunnittelu

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Kaupunkisuunnittelu on toiminut hyväksytyyn kaavoitusohjelman ja kaavoituskatsauksen mukaisesti. Vuoden aikana saatiin valmiiksi seuraavat asemakaavan muutokset: Kirkkokatu, Länsirannan katualue, Kyntömiehenpuisto, Halikon sairaalan asuntoalue sekä Kiskon Kivikoskentie. Hajalan kyläyleiskaava ja Mathildedalin Tullintien sekä Halikonrinteen asemakaavat olivat luonnoksena nähtävillä kuluneen vuoden aikana. Varsinais-Suomen taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava hyväksyttiin kesäkuussa 2018 maakuntavaltuustossa. Uuden Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavan valmistelu käynnistyi vuoden aikana.

Salon keskustojen kehittämishanketta on edistetty Salon keskusta-alueen katu ympäristöllisellä yleissuunnitelmahankkeella. Suunnitelma valmistui pohjaksi keskustan kehittämistoimille.

Kaavoitushenkilöstön määrä on laskenut kahden vuoden sisällä eläkejärjestelyjen ja osastojen välisten yhteisjärjestelyjen kautta 20 prosentilla noin 9 henkilötyövuoteen. Kaupunginarkkitehdin eläköidyttyä virkanimike lakkautettiin. Valtuuston hyväksymä kaavasunnittelijan rekrytointiprosessi saatiin käyntiin vuoden lopulla.

Raportointikaudella on saapunut kaavoitusanomuksia ja on ilmennyt tarvetta kehittämissuunnitelmien ja esiselvitysten laatimiseen tulevien kaavojen tueksi.

Riskit ja epävarmuustekijät

Taloudelliset ja toiminnalliset riskit ovat vähäisiä ja ne ovat hallinnassa. Suurimmat riskitekijät liittyvät ohuen organisaation takia avainhenkilöiden varahenkilöresurssien puutteeseen.

6000 Kaupunkisuunnittelu	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	0	0	0	34 775	-34 775	*****	34 760
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0,0	5
Maksutuotot	0	0	0	34 775	-34 775	*****	34 755
Toimintakulut	-951 145	8 922	-942 223	-666 474	-275 749	70,7	-674 685
Henkilöstökulut	-691 649	8 922	-682 727	-526 240	-156 487	77,1	-541 697
Palkat ja palkkiot	-558 720	6 984	-551 736	-427 673	-124 063	77,5	-437 459
Henkilösivukulut	-132 929	1 938	-130 991	-98 567	-32 424	75,2	-104 239
Eläkekulut	-106 729	1 938	-104 791	-85 123	-19 668	81,2	-83 837
Muut henkilösivukulut	-26 200	0	-26 200	-13 444	-12 756	51,3	-20 402
Palvelujen ostot	-227 862	0	-227 862	-97 944	-129 918	43,0	-91 887
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 350	0	-1 350	-1 538	188	113,9	-957
Muut toimintakulut	-30 284	0	-30 284	-40 753	10 469	134,6	-40 143
Toimintakate	-951 145	8 922	-942 223	-631 699	-310 524	67,0	-639 925
Vuosikate	-951 145	8 922	-942 223	-631 699	-310 524	67,0	-639 925
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-2 335	2 335	*****	0
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	-2 335	2 335	*****	0
Tilikauden tulos	-951 145	8 922	-942 223	-634 034	-308 189	67,3	-639 925
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-951 145	8 922	-942 223	-634 034	-308 189	67,3	-639 925
Toiminta Infotietona varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut Kulut €	11 469		11 469	0			11 492
Oma kaupunkisuunnittelu Kulut €	821 145	-8 922	812 223	627 761			647 655
Vakinaista henkilöstöä Tuotot €	9		9	34 775			34 760
€/asukas	15,49	-0,17	15,32	12			12,22
Ostopalveluna hankittu suunnittelu Kulut €	130 000		130 000	38 713			27 030
€/asukas	2,45		2,45	0,74			0,51
Tilastotiedot Kaavoitus Voimaan tulleet kaavat kertomusvuonna Asemakaavat	Hehtaari						4,2
Asemakaavan muutokset	Hehtaari			3,1			9,2
Rantakaavat	Hehtaari						18,1
Rantakaavan muutokset	Hehtaari						
Osayleiskaavat	Hehtaari						
Osayleiskaavan muutokset	Hehtaari						
Kaavoitettu maa-alue yht. 31.12.2018							
Asema- ja rakennuskaava- aluetta	Hehtaari			6 167,0			6 167,0
Rantakaava- aluetta	Hehtaari			3 680,0			3 680,0
Osayleiskaava- aluetta	Hehtaari			50 487,0			50 487,0

2.11.3.5. Liikennepalvelut

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Liikennepalvelut aloitti vuoden 2018 puolella miehityksellä, mikä aiheutti sen, että alkuvuosi jouduttiin keskittymään lakisääteisten koulukuljetusten sekä kotihoito-ateriakuljetuspalveluiden keskeytyksettömän toiminnan varmistamiseen joukkoliikenteen kehitystyön keskeytyessä rekrytointien ajaksi. Salon tulevaisuuden liikennejärjestelmän kehittämistyötä jatkettiin, kun henkilöstö vahvistui elokuussa 2018 liikennesuunnittelijan aloittaessa. Liikennesuunnittelija keskittyi vuonna 2019 kaupungin vastuulle siirtyvän joukkoliikenteen

linjaston ja taksamallin suunnitteluun sekä liikenteen hankintavalmisteluihin. Suunnittelijan aloitettua käynnistettiin maaliskuussa päätetyn lippu- ja maksujärjestelmä pystytys. Syyskuussa 2018 tehtiin merkittävä päätös, kun kaupunkikehityslautakunta hyväksyi vuonna 2019 alkavan Salon joukkoliikenteen lippuhinnoittelumalliksi tasataksan ja uudet lasten ikäraajat. Muutokset astuvat voimaan 3.6.2019 ja uuden linjaston ja aikataulujen mukainen liikenne 8.8.2019. Myös linjastosuunnitelma hyväksyttiin ja joukkoliikenteen hankinta saatiin valmisteltua, vaikka varsinainen kilpailutus siirtyi vuoden 2019 alkuun. Liikennepalvelun edustajat jatkoivat myös yhteistyötä toisten joukkoliikenteen viranomaiskaupunkien kanssa sekä kuljetushankintojen kehittämisessä että heinäkuussa 2018 voimaan astuneen liikennepalvelulain toimeenpanon kysymysten osalta.

Ateriakuljetusten osalta palvelut toimivat suunnitellusti, ja päätettiin ottaa käyttöön kuljetussopimusten optiokaudet 1.8.2018 -31.7.2020. Koulukuljetusten osalta Hermannin koulun nopea siirtyminen väistötiloihin vuoden 2018 alusta toi haasteita mm. matka-aikojen ja liityntäyhteyksien kanssa. Koulukuljetuksissa vuosi oli koordinaattorin toistuvan vaihtumisen vuoksi haastava, mutta kiitos hyvien yhteistyökumppaneiden sekä lasten ja nuorten palveluiden tuen koulukuljetukset toimivat. Keväällä 2018 toteutettiin kaikille kuljetettaville suunnattu koulukuljetusten laatuksely. Koulukuljetuspalvelu sai vastaajilta kouluarvosanoin keskiarvon 8,5, joten myös kuljetettavien voidaan katsoa olevan tyytyväisiä palvelun laatuun. Tärkein kyselyssä esiin noussut kehittämistarve oli tiedottamisessa.

Vuonna 2018 joukkoliikenteen kustannukset jäivät 800 000 euroa arvioitua pienemmiksi, sillä kaupungin joukkoliikenteessä tehtiin lähes 83 prosenttia enemmän matkoja kuin edellisenä vuonna ja näin ostoliikenteen lipputulot olivat ennakoitua suurempia. Kehittämishankkeita ei henkilöstötilanteen vuoksi kyetty käynnistämään, joten kehittämiseen varattuja määrärahoja ei kulunut suunnitellusti. Ateriakuljetusten kuljetuskustannukset olivat 12.000 euroa arvioitua suurempia, mutta koulukuljetuksissa kustannukset jäivät 41 000 euroa arvioitua pienemmiksi. Syksyllä 2018 koulukuljetettavia oli 50 vähemmän kuin aikaisemmin. Kuljetettavien väheneminen ei kuitenkaan suoraan vähennä kuljetuskustannuksia, sillä samaan aikaan jouduttiin hankkimaan aikaisempaa enemmän lisäkuljetuksia mm. tapaturmien vuoksi tai terveydellisten syiden perusteella. Kokonaisuudessaan liikennepalveluiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat.

Riskit ja epävarmuustekijät

Suurin epävarmuustekijä liikennepalveluiden osalta on murroksessa oleva liikennesektori. Muutos on erityisen suuri taksialalla, mikä on jo heijastunut koulukuljetusten organisointiin vaikeutena saada kuljetuksia äkillisissä tilanteissa. Myös joukkoliikenteen järjestämisvastuun siirtyminen kaupungille voi tuoda mukanaan ennakoimattomia haasteita ja on erityisesti taloudellisesta näkökulmasta epävarmuustekijä.

Liikennepalveluyksikön henkilöstörakennetta vahvistettiin liikennesuunnittelijan vakanssin myötä, mutta irtisanoutumisen ja eläköitymisen vuoksi yksikkö toimii edelleen vajaalla miehityksellä, kunnes rekrytoinnit on saatu päätökseen. Rekrytoinnit ja erityisesti uusien henkilöiden perehdytys lisäävät yksikön työkuormaa ja ovat osaltaan myös riskejä.

6100 Liikennepalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	4 095 234	0	4 095 234	4 387 274	-292 040	107,1	4 169 536
Myyntituotot	3 839 774	0	3 839 774	4 120 222	-280 448	107,3	3 842 080
Tuet ja avustukset	250 000	0	250 000	262 266	-12 266	104,9	321 567
Muut toimintatuotot	5 460	0	5 460	4 786	674	87,7	5 889
Toimintakulut	-6 520 661	3 192	-6 517 469	-5 708 361	-809 108	87,6	-5 118 245
Henkilöstökulut	-243 840	3 192	-240 648	-266 582	25 934	110,8	-249 785
Palkat ja palkkiot	-200 120	2 502	-197 618	-219 776	22 158	111,2	-206 497
Henkilösivukulut	-43 720	690	-43 030	-46 806	3 776	108,8	-43 288
Eläkekulut	-34 290	690	-33 600	-38 869	5 269	115,7	-33 435
Muut henkilösivukulut	-9 430	0	-9 430	-7 937	-1 493	84,2	-9 853
Palvelujen ostot	-6 264 871	0	-6 264 871	-5 421 716	-843 155	86,5	-4 847 088
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 250	0	-1 250	-4 837	3 587	387,0	-586
Muut toimintakulut	-10 700	0	-10 700	-15 227	4 527	142,3	-20 786
Toimintakate	-2 425 427	3 192	-2 422 235	-1 321 088	-1 101 147	54,5	-948 709

6100 Liikennepalvelut	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Vuosikate	-2 425 427	3 192	-2 422 235	-1 321 088	-1 101 147	54,5	-948 709
Tilikauden tulos	-2 425 427	3 192	-2 422 235	-1 321 088	-1 101 147	54,5	-948 709
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-2 425 427	3 192	-2 422 235	-1 321 088	-1 101 147	54,5	-948 709
Toiminta Henkilöliikennepalve- lut							
Tehtyjen matkojen määrä	376 000		376 000	319 000			256 856
Kulut €	2 364 039		2 364 039	1 561 689			1 238 117
Joukkoliikenteen tuki €	251 500		251 500	368 218			330 211
Muut tuotot €							
€/matka netto	5,62		5,62	3,74			3,53
Koulukuljetukset							
Kuljetettavia oppilaita	1 810		1 810	1 731			1 798
Kulut €	3 311 369	-3 192	3 308 177	3 269 692			3 031 546
Tuotot €	2 980 545		2 980 545	3 136 239			3 006 688
€/oppilas/v	1 829		1 828	1 889			1 686
Ateriakuljetukset							
Kuljetuttavia aterioita	55 000		55 000	48 022			54 074
Kulut €	845 253		845 253	876 980			848 582
Tuotot €	863 189		863 189	882 817			832 637
€/ateria/v	15,37		15,37	18,26			15,69
Vakinaista henkilöstöä	4	4	4	4			

2.11.4. Kaupunkikehityslautakunnan tuloslaskelma

50 Kaupunkikehitys- lautakunta	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	41 506 776	0	41 506 776	41 954 805	-448 029	101	42 232 822
Myyntituotot	18 647 488	0	18 647 488	18 353 048	294 440	98	18 605 928
Maksutuotot	39 000	0	39 000	130 464	-91 464	335	117 664
Tuet ja avustukset	260 000	0	260 000	456 184	-196 184	176	430 187
Muut toimintatuotot	22 560 288	0	22 560 288	23 015 110	-454 822	102	23 079 044
Toimintakulut	-43 945 404	194 472	-43 750 932	-43 108 280	-642 652	99	-41 697 534
Henkilöstökulut	-15 557 722	194 472	-15 363 250	-14 768 876	-594 374	96	-14 862 682
Palkat ja palkkiot	-12 196 810	152 460	-12 044 350	-11 654 043	-390 307	97	-11 639 843
Henkilösivukulut	-3 360 912	42 012	-3 318 900	-3 114 833	-204 067	94	-3 222 839
Eläkekulut	-2 789 062	42 012	-2 747 050	-2 708 273	-38 777	99	-2 660 703
Muut henkilösivukulut	-571 850	0	-571 850	-406 560	-165 290	71	-562 136
Palvelujen ostot	-17 063 104	0	-17 063 104	-16 536 410	-526 694	97	-15 645 760
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	-9 564 943	0	-9 564 943	-9 950 305	385 362	104	-9 430 445
Avustukset	-335 000	0	-335 000	-334 418	-582	100	-323 138
Muut toimintakulut	-1 424 635	0	-1 424 635	-1 518 271	93 636	107	-1 435 509
Toimintakate	-2 438 628	194 472	-2 244 156	-1 153 475	-1 090 681	51	535 288
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-20	20	*****	-3
Muut rahoituskulut	0	0	0	-20	20	*****	-3
Vuosikate	-2 438 628	194 472	-2 244 156	-1 153 495	-1 090 661	51	535 285
Poistot ja arvonalentumi- set	-11 851 450	0	-11 851 450	-13 597 027	1 745 577	115	-11 973 292
Suunnitel- man muk. poistot	-11 851 450	0	-11 851 450	-13 597 027	1 745 577	115	-11 973 292
Tilikauden tulos	-14 290 078	194 472	-14 095 606	-14 750 522	654 916	105	-11 438 007
Tilikauden yli- jäämä (alij.)	-14 290 078	194 472	-14 095 606	-14 750 522	654 916	105	-11 438 007

2.12. Rakennus- ja ympäristövalvonta

2.12.1. Rakennusvalvonta

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Rakennusjärjestyksen luonnos on hyväksytty rakennus- ja ympäristölautakunnassa ja rakennusjärjestykseen liittyvät suunnittelutarvealueet on päivitetty kaupunkikehityspalveluissa. Rakennusjärjestyksen uusimistyötä ei saatu syksyllä vietyä eteenpäin rakennusvalvonnan henkilöstöresurssien puutteen takia.

Rakentamisen lupiin liittyvien katselmusten kirjaaminen sähköisesti työmaalla Lupapiste.fi -palveluun on onnistunut pääsääntöisesti hyvin ja on lähes kaikilla tarkastajilla käytössä. Datasiirtonopeudet ovat olleet riittävät katselmusten suorittamiseen. Käytössä olleet laitteet (tabletit) ovat vastanneet hyvin käytännön tarpeisiin.

Rakennusvalvonnan taksaan tehtiin yleiskorotus ja uusi taksa on ollut käytössä keväästä alkaen. Korotettu taksa on tasapainottanut sähköisestä lupakäsittelystä johtuneita koho-neita ICT-kuluja (ICT=*information and communication technology*, suomeksi *tieto- ja viestintäteknikka*).

Loppukatselmoitujen rakentamisen lupien paperiarkiston digitoinnin pilotointivaihe on päätynyt ja sen avulla on pystytty arvioimaan digitoinnin kustannuksia, kun työ tehdään omana työnä. Digitointikulut huomioidaan vuoden 2019 talousarvioissa.

Rakennus- ja huoneistorekisterin parannustyötä on tehty muiden töiden ohessa ja parannustyö on otettu myös osaksi digitointia.

Rakentamisen lupia on haettu hieman vähemmän (731 kpl) suhteessa talousarviossa 2018 arvioituun määrään (750 kpl). Taloudellisesti tuotot toteutuivat kuitenkin n. 98 prosenttia arvioidusta. Uusille omakotitaloille myönnettiin yhteensä 34 rakennuslupaa, joista 13 kpl sijoittuvat Suomi 100 -tonteille.

Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön kaupungin strategian jalkauttamisen tueksi päivittäisjohtamisen taulu. Toiminnalle asetetaan tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista seurataan erilaisin mittarein.

Riskit ja epävarmuustekijät

Rakentamisen lupiin liittyvien katselmusten sähköiseen suorittamiseen liittyvät riskit eivät pääosin toteutuneet. Datayhteydet ovat olleet riittävät ja laitteet tarkoituksenmukaisia. Yksi tarkastajista ei ole pystynyt ottamaan työmaalla suoritettavaa sähköistä katselmusta käyttöönsä koulutuksesta huolimatta.

2.12.2. Ympäristönsuojelu

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustoiminta käynnistyi vuoden alussa. Tarkastuksia ei saatu toteutettua täysin suunnitellussa laajuudessa. Syynä tähän ovat yhden henkilön vajoisuus loppuvuoden henkilöstöresurssissa sekä vaikeudet arvioida työhön tarvittava aika ensimmäisen toteutusvuoden aikana. Valvontatoimenpiteitä tehtiin kokonaisuutena kuitenkin enemmän kuin aikaisempina vuosina. Ympäristönsuojelumääräysten uusiminen saatiin vuoden aikana luonnosvaiheeseen ja luonnos vietiin rakennus- ja ympäristölautakunnan kautta kaupunginhallituksen päätettäväksi. Toimistotyöhön saatiin lisää henkilöstöresurssia rakennusvalvonnan kanssa jaetusta lupasihteeristä. Ympäristönsuojelupäällikkö irtisanoutui ja lopetti virassaan elokuun lopussa.

Ympäristönsuojelu laati ja piti yllä Salon kaupungin ”Muoviton maaliskuu” –haastekampanjan kaupungin Facebook-sivuilla. Ympäristölupia myönnettiin kolme, yhteiskäsittelylupia kaksi ja maa-ainelupia viisi. Kahdesta luvasta on valitettu hallinto-oikeuteen. Uskelanjoessa alkuvuodesta ilmenneiden öljypäästöjen alkuperä ei ole selvinnyt, eikä syyllinen tammiukuussa ilmenneeseen lietteen laskemiseen Enäjärveen laskevaan puroon ole poliisitutkinnassa selvinnyt.

Syksyllä saatiin Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalta valvontapyyntö, joka koski noin 4800 kiinteistöä tai rakennusta, joilla ei jätehuoltolautakunnan tietojen mukaan ole järjestetty jätteenkuljetusta. Kehotuskirjeen lähettämistä varten hankittiin lisää henkilöresursseja ja työ kehotuskirjeen lähettämiseksi aloitettiin joulukuussa.

Valonia on puolueeton kestävän kehityksen ja energia-asioiden asiantuntijaorganisaatio. Valonia teki Salossa 109 jätevesineuvontakäyntiä ja virtavesikunnostuksia toteutettiin 17 eri kohteessa. 32 opettajaa sai koulutusta Koulujemme lähivedet Varsinais-Suomessa –hankkeessa ja Valonian järjestämissä vesikouluissa oli noin 80 koululaista ja lukiolaista.

Riskit ja epävarmuustekijät

Sähköinen lupakäytäntö ei selvitysten mukaan toteudu, koska sopivaa järjestelmää ei ole löydetty. Riskiksi arvioitu henkilöresurssien niukkuudesta johtuva palvelutason aleneminen toteutui jossain määrin loppuvuodesta, kun ympäristönsuojelupäällikkö lopetti tehtävänsään ja henkilöstöön tuli yhden ihmisen vajuus.

2.12.3. Ympäristöterveydenhuolto

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Elintarvikevalvonnan osalta valvontasuunnitelman toteutui 100 prosenttisesti ja tupakka-valvonnassa 89 prosenttisesti. Terveystoimintalain mukaisista suunnitelmallisista valvontakäynneistä tehtiin 82 prosenttia. Terveystoimintalain alhaisempi toteumaprosentti johtuu alkuvuoden resurssivajauksesta eikä kaikkia suunnitelman mukaisia tarkastuskäyntejä muiden akuuttien valvontatöiden vuoksi ehditty tekemään.

Valvontaeläinlääkärin avoimeksi tulleen viran rekrytointi jouduttiin tekemään kolme kertaa ja vuonna 2018 virkaa hoidettiin vaihtuvien sijaisten ja praktikkoeläinlääkäreiden voimin. Suunnitelmallinen valvonta ja ei-kiireelliset tehtävät jäivät resurssivajauksesta johtuen pääosin tekemättä. Myös eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä oli kesällä vaikeuksia johtuen useista yllättävistä poissaoloista. Sijaisten saaminen kesken lomakauden on erityisen työlästä ja vasta syksyllä tilanne helpottui.

Tavoitteena ollut suunnitelmallisen valvonnan 90 prosenttia toteuma ei siten toteutunut kaikilla toimialoilla.

Keväällä 2018 otettiin käyttöön ympäristöterveydenhuollon yhteistyössä kaupungin viestinnän, tietohallinnon ja Liikelaitos Salon Veden kanssa kehittämä tekstiviestiin perustuva häiriötilanneviestintä.

Maakuntaan siirtymisen valmistelutyö jatkui useissa eri työryhmissä. Ympäristöterveydenhuolto liittyi nettipohjaiseen LaatuNet laadunhallintajärjestelmään.

Riskit ja epävarmuustekijät

Henkilöresurssien vajuus näkyi toiminnassa ja siten merkittävimmäksi epävarmuustekijäksi arvioitu resurssien yllättävä muutos toteutui ja vaikeutti erityisesti eläinlääkintähuollon toimintaa.

70 Rakennus ja ympäristöltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Toimintatuotot	679 900	0	679 900	637 527	42 373	94	667 089
Myyntituotot	90 900	0	90 900	79 605	11 295	88	128 758
Maksutuotot	589 000	0	589 000	550 456	38 544	94	538 332
Tuet ja avustukset	0	0	0	7 466	-7 466	*****	0
Toimintakulut	-2 171 599	21 747	-2 149 852	-2 125 684	-24 168	99	-1 986 062
Henkilöstökulut	-1 739 790	21 747	-1 718 043	-1 700 490	-17 553	99	-1 576 886
Palkat ja palkkiot	-1 341 930	16 774	-1 325 156	-1 314 238	-10 918	99	-1 219 400
Henkilösivukulut	-397 860	4 973	-392 887	-386 252	-6 635	98	-357 486
Eläkekulut	-335 470	4 973	-330 497	-338 147	7 650	102	-294 530
Muut henkilösivukulut	-62 390	0	-62 390	-48 105	-14 285	77	-62 955
Palvelujen ostot	-298 039	0	-298 039	-282 653	-15 386	95	-261 880
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 260	0	-27 260	-21 565	-5 695	79	-14 523
Avustukset	-10 000	0	-10 000	-10 183	183	102	-9 865
Muut toimintakulut	-96 510	0	-96 510	-110 793	14 283	115	-122 908
Toimintakate	-1 491 699	21 747	-1 469 952	-1 488 157	18 205	101	-1 318 973
Vuosikate	-1 491 699	21 747	-1 469 952	-1 488 157	18 205	101	-1 318 973
Tilikauden tulos	-1 491 699	21 747	-1 469 952	-1 488 157	18 205	101	-1 318 973
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-1 491 699	21 747	-1 469 952	-1 488 157	18 205	101	-1 318 973
Toiminta							
Rakennus- ja ympäristölautakunta							
Kokoukset	11		11	11			11
Käsitellyt asiat	180		180	169			182
Kulut €	36 266		36 266	31 248			33 751
€/asia	201		201	185			185
€/kokous	3 297		3 297	2 841			3 068
Osaston hallinto							
Kulut €	46 400	-747	45 653	35 953			36 784
Varhaiseläkemenoperusteisen määräraha €	10 000		10 000	0			
Vakinaista henkilöstöä	0,5		0,5	0,5			0,5
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenoperust. eläkevak.maksukulut							
Kulut €	82 720		82 720	91 579			72 245
Lakipalvelut; tekninen sektori							
Kulut €	47 500		47 500	71 705			49 273
Vakinaista henkilöstöä	0,5		0,5	0,5			0,5
Rakennusvalvonta							
Rakentamiseen liittyvät luvat, kpl	750		750	677			670
Kulut €	694 009	-7 500	686 509	660 623			596 040
€/käsitelty lupa	925		915	976			890
Vakinaista henkilöstöä	9		9	9			9
Tuotot €	360 000		360 000	352 457			371 522
Ympäristönsuojelu							
Tarkastukset, luvat, lausunnot ja ilmoitukset	690		690	610			600
Kulut €	524 899	-5 300	519 599	493 111			454 667
€/suorite	761		753	808			758
Vakinaista henkilöstöä	7		7	7,5			7
€/asukas	9,9	-0,1	9,8	9,42			8,58
Tuotot €	149 000		149 000	110 671			99 331
Ympäristöterveystenhoito							
Terveysvalvonnan tarkastukset ja luvat	600		600	575			560
Kulut €	421 418	-4 200	417 218	437 130			410 712
€/tarkastus ja lupa	702		695	760			733
Vakinaista henkilöstöä	6,5		6,5	6,5			6,5
Tuotot €	80 500		80 500	106 516			97 591
Eläinlääkinnän tarkastukset ja käynnit	4 000		4 000	3 520			3 912
Kulut €	372 782	-4 000	368 782	378 605			389 120
€/tarkastus ja käynti	93,2		92,2	107,56			99,47
Vakinaista henkilöstöä	4,5		4,5	4,5			4,5
Tuotot €	90 400		90 400	67 883			98 645

70 Rakennus ja ympäristöltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Löytöeläimet	100		100	96			54
Kulut €	18 325		18 325	17 309			15 715
€/löytöeläin	183		183	180			291
Tilastotiedot							
Rakennusvalvonta							
Myönnetyt luvat yhteensä	Lukumäärä			677			670
uudisrakennuslupia	Lukumäärä			161			150
muutoslupia	Lukumäärä			91			90
muuta lupia	Lukumäärä			425			430
Luvissa myönn. rakenn.yht.	Lukumäärä			421			416
asuinrakennukset	Lukumäärä			36			23
liikerakennukset	Lukumäärä			1			0
teollisuusrakennukset	Lukumäärä			6			5
maatalouden tuotantorak.	Lukumäärä			16			17
vapaa-ajan rakennukset	Lukumäärä			29			18
muut rakennukset	Lukumäärä			333			353
Luvissa myönn. asunnot yht.	Lukumäärä			66			290
pientalo-, paritaloasunnot	Lukumäärä			41			24
rivitaloasunnot	Lukumäärä			0			8
kerrostaloasunnot	Lukumäärä			25			148
muut asunnot	Lukumäärä			0			110
Uudisrakennuslupien tilavuus	1000 m ³			194			262
Uudisrakennuslupien kerrosala	1000 m ²			35			51
Valmistuneet rakennukset yht.	Lukumäärä			356			471
Valmistuneet asunnot yht.	Lukumäärä			98			83
pientalo-, paritaloasunnot	Lukumäärä			38			35
rivitaloasunnot	Lukumäärä			7			5
kerrostaloasunnot	Lukumäärä			12			0
muut asunnot	Lukumäärä			41			43
Valmist. rakennusten tilavuus	1000 m ³			170			185
Valmist. rakennusten kerrosala	1000 m ²			35			36
Tarkastuskäynnit	Lukumäärä			1 443			1 326
Tarkastuskäyntien ajokilometrit	Km			37 252			45 300
Ympäristönsuojelu							
Lausunnot	Lukumäärä			178			181
Myönnetyt maa-ainesluvut	Lukumäärä			7			4
Myönnetyt ympäristöluvut	Lukumäärä			5			3
Muut päätökset	Lukumäärä			29			14
Ilmoitukset	Lukumäärä			53			125
Valvontatoimenpiteet	Lukumäärä			338			273
Terveysvalvonta							
Elintarvikelain mukaiset tarkastukset	Lukumäärä			279			281
Hyväksytyt elintarviketuoneistot	Lukumäärä			34			0
Terv.suoj.lain muk.tarkastukset	Lukumäärä			203			197
Terv.s.lain muk.hyv. huoneistot	Lukumäärä			9			22
Tupakkalain muk.tarkastukset	Lukumäärä			33			50
Tupakanmyyntiluvat	Lukumäärä			10			10
Kuluttajaturvallisuu- starkastukset	Lukumäärä			0			0
Kemikaalilain mukaiset tarkastukset	Lukumäärä			0			0
Viranomaisnäytteet elintarvikkeista	Lukumäärä			46			39
Viranomaisnäytteet talousvedestä	Lukumäärä			90			115
Viranomaisnäytteet uima-vedestä	Lukumäärä			76			62

70 Rakennus ja ympäristöltk	TA2018	MRM2018	TA2018 + MRM	TP2018	Jäljellä 2018	Tot%	TP2017
Eläinlääkintähuolto							
Laitostarkastukset	Lukumäärä			0			0
Lihantarkastuskäynnit	Lukumäärä			0			0
Maidontuotantotilatarkastukset	Lukumäärä			0			0
Eläinsuojelutarkastukset	Lukumäärä			83			166
Eläintautikäynnit	Lukumäärä			50			70
Muut virkamatkat	Lukumäärä			2			7
Praktiikkakäynnit tiloille	Lukumäärä			670			853
Vastaanottokäyntejä	Lukumäärä			2 715			2 816

II Talousarvion toteutuminen

3. Toimintatuottojen ja menojen toteutuminen

Toimielinkohtainen toteutumisvertailu 2018, tuotot

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2018	Poikkeama	Tot-%
Tarkastuslautakunta	0	0	0	0	0	0,0
Keskusvaalilautakunta	263 400	-172 000	91 400	91 188	212	0,0
Kaupunginvaltuusto	0	0	0	0	0	0,0
Kaupunginhallitus	9 985 841	0	9 985 841	11 575 166	-1 589 325	115,9
Sosiaali- ja terveyslautakunta	23 391 526	0	23 391 526	23 569 740	-178 214	100,8
Opetuslautakunta	3 904 569	0	3 904 569	4 743 020	-838 451	121,5
Vapaa-aikalautakunta	1 705 940	0	1 705 940	2 233 211	-527 271	130,9
Kaupunkikehityslautakunta	41 506 776	0	41 506 776	41 954 805	-448 029	101,1
Rakennus- ja ympäristölautakunta	679 900	0	679 900	637 527	42 373	93,8
Vesilaitoksen johtokunta	8 993 232	0	8 993 232	8 806 190	187 042	97,9
Toimintatuotot yhteensä	90 431 184	-172 000	90 259 184	93 610 847	-3 351 663	103,7

Toimielinkohtainen toteutumisvertailu 2018, menot

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2018	Poikkeama	Tot-%
Tarkastuslautakunta	-115 213	0	-115 213	-81 566	-33 647	0,0
Keskusvaalilautakunta	-405 899	296 199	-109 700	-111 699	1 999	0,0
Kaupunginvaltuusto	-251 574	0	-251 574	-320 485	68 911	0,0
Kaupunginhallitus	-30 698 609	857 279	-29 841 330	-27 810 231	-2 031 099	93,2
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-196 676 507	-2 165 629	-198 842 136	-199 819 922	977 786	100,5
Opetuslautakunta	-90 492 861	705 702	-89 787 159	-88 636 531	-1 150 628	98,7
Vapaa-aikalautakunta	-12 544 189	72 918	-12 471 271	-13 152 941	681 670	105,5
Kaupunkikehityslautakunta	-43 945 404	194 472	-43 750 932	-43 108 280	-642 652	98,5
Rakennus- ja ympäristölautakunta	-2 171 599	21 747	-2 149 852	-2 125 684	-24 168	98,9
Vesilaitoksen johtokunta	-3 344 572	14 422	-3 330 150	-3 565 616	235 466	107,1
Toimintamenot yhteensä	-380 646 427	-2 890	-380 649 317	-378 732 955	-1 916 362	99,5

4. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 31.12.2018	Poikkeama
Toimintatulot	90 431	-172	90 259	93 610	3 351
Myyntitulot	41 645	0	41 645	42 850	1 205
Maksutulot	18 204	0	18 204	17 361	-843
Tuet ja avustukset	4 777	0	4 777	5 244	467
Muut toimintatulot	25 805	-172	25 633	28 155	2 522
Valmistus omaan käyttöön		0			0
Toimintamenot	-380 646	-3	-380 649	-378 732	1 917
Henkilöstömenot	-158 256	2 243	-156 013	-156 676	-663
Palvelujen ostot	-162 757	-2 484	-165 241	-162 331	2 910
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 318	33	-18 285	-19 103	-818
Avustukset muille	-18 020	200	-17 820	-17 449	371
Muut toimintamenot	-23 295	5	-23 290	-23 173	117
Toimintakate	-290 215	-175	-290 390	-285 122	5 268
Verotulot	193 350	-11 080	182 270	181 080	-1 190
Valtionosuudet	104 000	2 300	106 300	106 529	229
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot muilta	441	0	441	420	-21
Muut rahoitustulot muilta	1 756	198	1 954	2 228	274
Korkomenot	-2 000	500	-1 500	-1 467	33
Muut rahoitusmenot	-1 575	0	-1 575	-1 655	-80
Vuosikate	5 757	-8 257	-2 500	2 013	4 513
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 167	0	-15 167	-17 388	-2 221
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
<i>Tilikauden tulos</i>	<i>-9 410</i>	<i>-8 257</i>	<i>-17 667</i>	<i>-15 375</i>	<i>2 292</i>
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	462	0	462	534	72
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)					
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)					
<i>Tilikauden ylijäämä / alijäämä</i>	<i>-8 948</i>	<i>-8 257</i>	<i>-17 205</i>	<i>-14 841</i>	<i>2 364</i>
Verotulot 1000 €					
Kunnan tulovero	167 000	-11 080	155 920	155 081	-839
Osuus yhteisöveron tuotosta	12 000	0	12 000	11 571	-429
Kiinteistövero	14 350		14 350	14 428	78
	193 350	-11 080	182 270	181 080	-1 190

5. Investointiosan toteutuminen

Investointiryhmä	Hankeryhmä	Hanke	Kustannusarvio 2018-	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio muutokset	TA 2018 muutosten jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	TOT-%
Menot									
9000	Osakkeet ja osuudet	Osakkeet	-100 000	-100 000	-250 000	-350 000	-335 870,33	-14 129,67	96,0 %
		Osakkeet ja osuudet yhteensä	-100 000	-100 000	-250 000	-350 000	-335 870,33	-14 129,67	96,0 %
9050	Maa- ja vesialueet	Maa- ja vesialueet, tontit	-2 800 000	-700 000	0	-700 000	-581 491,37	-118 508,63	83,1 %
		Maa- ja vesialueet yhteensä	-2 800 000	-700 000	0	-700 000	-581 491,37	-118 508,63	83,1 %
9216	Rakennukset	Hallintopalvelujen hankkeet							
		Arkistotila	-3 050 000	-50 000		-50 000		-50 000,00	0,0 %
		Hallintopalvelujen hankkeet yhteensä	-3 050 000	-50 000	0	-50 000	0	-50 000,00	0,0 %
9090	Sos. ja terv.palvelujen hankkeet	Sosiaali- ja terveystalot 2018	0	0	0	0	-2 582 908,38	2 582 908,38	****
9107		Perniön terveysaseman korjaus	-150 000	-150 000	0	-150 000	-106 562,16	-43 437,84	71,0 %
9108		Pääterveysaseman peruskorjaus	-11 000 000	-1 000 000	500 000	-500 000	-563 045,06	63 045,06	112,6 %
		Sos. ja terv.palvelut yhteensä	-11 150 000	-1 150 000	500 000	-650 000	-3 252 515,60	2 602 515,60	500,4 %
9091	Lasten ja nuorten palv. hankkeet	Kiskon kotilinna 2018		0	0	0	-511 818,36		
9153		Meri-Halikon koulun sosiaalitalat	-100 000	-10 000	10 000	0	0,00	0,00	****
9154		Ollikkalan päiväkodin peruskorjaus	-1 100 000	-500 000	430 000	-70 000	-19 898,00	-50 102,00	28,4 %
9157		Kirkonkylän (Perniö) koulun peruskorjaus	-8 750 000	-1 000 000	925 000	-75 000	-70 683,59	-4 316,41	94,2 %
9166		Hajalan päiväkodin korjaus	-95 000	0	-95 000	-95 000	-107 864,24	12 864,24	113,5 %
9167		Ylhäistentie 2 (ent amk tila)	-180 000	0	-180 000	-180 000	-141 960,63	-38 039,37	78,9 %
		Lasten ja nuorten palvelut yhteensä	-10 225 000	-1 510 000	1 090 000	-420 000	-852 224,82	432 224,82	202,9 %
9200	Vapaa-ajan palvelujen hankkeet	Urheilupuiston pukuhuone ja huoltorakennus	-620 000	-620 000	-129 400	-749 400	-769 050,43	19 650,43	102,6 %
9643		Elektroniikkamuseon kehittäminen	-50 000	-50 000	0	-50 000	-57 847,93	7 847,93	115,7 %
9644		Veturitalin toimitilan laajennus	-400 000	-10 000	0	-10 000	0,00	-10 000,00	0,0 %
		Vapaa-ajan palvelut yhteensä	-1 070 000	-680 000	-129 400	-809 400	-826 898	17 498,36	102,2 %
9159	Kaupunkikehityspalvelujen hankkeet	Moision koulun korjaukset	-900 000	-550 000	0	-550 000	-386 113,95	-163 886,05	70,2 %
9201		Palovaroinlaitteistojen ajantasaistaminen	-100 000	-40 000	0	-40 000	0,00	-40 000,00	0,0 %
9202		Keittiöiden saneeraustyöt	-30 000	-30 000	0	-30 000	-11 115,18	-18 884,82	37,1 %
9204		Energiasäästökorjaukset	-700 000	-200 000	0	-200 000	-181 685,71	-18 314,29	90,8 %
9205		Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	-320 000	-80 000	0	-80 000	-84 809,71	4 809,71	106,0 %
9208		Sisäilmakorjaukset	-2 000 000	-800 000	0	-800 000	-808 258,93	8 258,93	101,0 %

Investointiryhmä Hankeryhmä Hanke	Kustannusarvio 2018-	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio muu- tokset	TA 2018 muutosten jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama	TOT-%
Menot							
9209 Kuusjoen koulun ja Kuusjokitalon lämmitysjärjestelmä		0	0	0	-9 306,20	9 306,20	****
9213 Teatteritalon vesikaton uusiminen	-80 000	-80 000	0	-80 000	-59 200,00	-20 800,00	74,0 %
9214 Suojeltujen ja SAMU-rakennusten korjaus	-120 000	-40 000	0	-40 000	-22 610,00	-17 390,00	56,5 %
9215 Tupurin koulun lämmitysjärjestelmän muutos	-460 000	-460 000	0	-460 000	-440 444,83	-19 555,17	95,7 %
9217 Perniön liikuntahallin valaistus	-70 000	-70 000	0	-70 000	-84 964,45	14 964,45	121,4 %
Kaupunkikehityspalvelut yhteensä	-4 780 000	-2 350 000	0	-2 350 000	-2 088 508,96	-261 491,04	88,9 %
Rakennukset yhteensä	-30 275 000	-5 740 000	1 460 600	-4 279 400	-7 020 147,74	2 740 747,74	164,0 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Kaupunkikehityspalvelujen hankkeet							
Kaava-alueet							
9301 Kokoojakatu Tupuri - MT110	-450 000	-450 000	0	-450 000	-603 530,60	153 530,60	134,1 %
9311 Uudet kaava-alueet	-2 300 000	-200 000	0	-200 000	-145 840,58	-54 159,42	72,9 %
Kaava-alueet yhteensä	-2 750 000	-650 000	0	-650 000	-749 371,18	99 371,18	115,3 %
Liikenneväylät							
9350 Uusien alueiden asfaltointi	-1 100 000	-200 000	0	-200 000	-199 836,79	-163,21	99,9 %
9351 Uudelleen päällyst. kadut	-2 800 000	-700 000	0	-700 000	-700 239,05	239,05	100,0 %
Liikenneväylät yhteensä	-3 900 000	-900 000	0	-900 000	-900 075,84	75,84	100,0 %
Katuinfran saneeraus							
9400 Liikenneturvallisuuskohteet	-280 000	-70 000	0	-70 000	-69 777,85	-222,15	99,7 %
9401 Katujen kuivatus	-200 000	-50 000	0	-50 000	-46 748,35	-3 251,65	93,5 %
9402 Huonokuntoiset jalkakäytävät ja kevyen liikenteen väylät	-500 000	-200 000	0	-200 000	-197 555,70	-2 444,30	98,8 %
9405 Jäänpidätysrakenteet	-600 000	-600 000	0	-600 000	-297 880,83	-302 119,17	49,6 %
9407 Keskustojen kehittäminen	-1 200 000	-200 000	0	-200 000	-30 611,80	-169 388,20	15,3 %
9415 Olemassa olevien alueiden saneeraus	-360 000	-60 000	0	-60 000	-56 777,72	-3 222,28	94,6 %
9416 Muu katurakentaminen	-1 150 000	-50 000	0	-50 000	-22 880,08	-27 119,92	45,8 %
9417 Perniöntien saneeraus	-100 000	-100 000	0	-100 000	-135 355,03	35 355,03	135,4 %
9419 Kaukurintien varren KVL rakentaminen	-75 000	-75 000	0	-75 000	-34 019,74	-40 980,26	45,4 %
9420 Utelan sillan uusiminen Halikossa	-120 000	-120 000	0	-120 000	-119 685,79	-314,21	99,7 %
Katuinfran saneeraus yht.	-4 585 000	-1 525 000	0	-1 525 000	-1 011 292,89	-513 707,11	66,3 %
Katuvalaistus							
9500 Uuden katuvalaistuksen rakentaminen	-280 000	-70 000	0	-70 000	-129 603,50	59 603,50	185,1 %
9502 Katuvalaist. saneeraus yhd. Lounea/Caruna	-1 300 000	-350 000	0	-350 000	-348 083,50	-1 916,50	99,5 %
9503 Katuvalaistuksen saneeraus (SpNa)	-800 000	-50 000	0	-50 000	0,00	-50 000,00	0,0 %
Katuvalaistus yht.	-2 380 000	-470 000	0	-470 000	-477 687,00	7 687,00	101,6 %
Yhteishankkeet ELY:n kanssa							
9512 Muut yhteishankkeet ELY:n kanssa	-350 000	-50 000	0	-50 000	-10 824,50	-39 175,50	21,6 %
Yhteishankkeet ELY:n kanssa yht.	-350 000	-50 000	0	-50 000	-10 824,50	-39 175,50	21,6 %

Investointiryhmä Hankeryhmä Hanke Menot	Kustannusarvio 2018-	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio muu- tokset	TA 2018 muutosten jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama	TOT-%
Puistot							
9520 Uudet ja kunnostettavat puistot	-960 000	-330 000	0	-330 000	-8 059,66	-321 940,34	2,4 %
9521 Heikkikuntoiset puistot		0	0	0	-57 097,89	57 097,89	****
9522 Leikkipaikkojen peruskunnostus		0	0	0	-83 166,82	83 166,82	****
9524 Taajamien asuinympäristö		0	0	0	-142 497,02	142 497,02	****
9525 Perhepuiston peruskunnostus	-380 000	-80 000	0	-80 000	-30 807,45	-49 192,55	38,5 %
9526 Horninpuiston kunnostaminen		0	0	0	-45 947,95	45 947,95	****
9528 Matonpesupaikkojen peruskunnostus		0	0	0	-2 655,29	2 655,29	****
9529 Salonjoen rantapuiston viherrakentaminen	-330 000	-30 000	0	-30 000		-30 000,00	0,0 %
9530 Venelaitureiden peruskunnostus		0	0	0	-11 561,21	11 561,21	****
Puistot yhteensä	-1 670 000	-440 000	0	-440 000	-381 793,29	-58 206,71	86,8 %
Vapaa-ajan palvelujen muut kohteet							
9550 Urheilupuiston skeittiparkki	-200 000	-200 000	-85 000	-285 000	-292 825,11	7 825,11	102,7 %
9552 Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen	-555 000	-205 000	0	-205 000	-236 458,28	31 458,28	115,3 %
9553 Tupurin kuntoilu- ja frisbeegolfrata	-50 000	-50 000	0	-50 000	-38 568,03	-11 431,97	77,1 %
9554 Liikuntapalvelujen kiinteät rakenteet ja laitteet		0	0	0	-253 993,84	253 993,84	****
Vapaa-ajan palvelujen muut kohteet yhteensä	-805 000	-455 000	-85 000	-540 000	-821 845,26	281 845,26	152,2 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-16 440 000	-4 490 000	-85 000	-4 575 000	-4 352 889,96	-222 110,04	95,1 %
Koneet ja kalusto							
Lasten ja nuorten palvelut							
9162 Koulujen pihojen leikkivälineet	-100 000	-100 000	0	-100 000	-49 003,20	-50 996,80	49,0 %
9163 Päiväkotien pihojen leikkivälineet	-100 000	-100 000	0	-100 000	-85 231,72	-14 768,28	85,2 %
9620 Perusopetuspalvelujen yhteiset	-750 000	-260 000	0	-260 000	-258 311,53	-1 688,47	99,4 %
9621 Toinen aste ja vapaa sivistystyö	-100 000	-25 000	0	-25 000	0,00	-25 000,00	0,0 %
9622 Varhaiskasvatuspalvelujen irtain	-200 000	-50 000	0	-50 000	-16 393,96	-33 606,04	32,8 %
9624 Nuorisotilojen irtain	-40 000	-10 000	0	-10 000	-2 454,96	-7 545,04	24,5 %
Lasten ja nuorten yhteensä	-1 290 000	-545 000	0	-545 000	-411 395,37	-133 604,63	75,5 %
Vapaa-ajan palvelut							
9630 Liikuntapalvelujen irtain	-1 060 000	-330 000	0	-330 000	-88 705,95	-241 294,05	26,9 %
9635 Lähikirjastojen automatisointi	-285 000	-171 000	0	-171 000	-169 993,15	-1 006,85	99,4 %
9642 Kirjaston kalusteet	-50 000	-50 000	0	-50 000	-48 983,93	-1 016,07	98,0 %
Vapaa-ajan palvelut yhteensä	-1 395 000	-551 000	0	-551 000	-307 683,03	-243 316,97	55,8 %
Kaupunkikehityspalvelut							
9651 Ravitsemispalvelut	-350 000	-350 000	0	-350 000	-338 399,46	-11 600,54	96,7 %
9652 Yleisten alueiden ylläpito kehittäminen	-350 000	-250 000	0	-250 000	-255 591,00	5 591,00	102,2 %
9653 Tilapalvelukeskus	-180 000	-50 000	0	-50 000	-15 525,98	-34 474,02	31,1 %
Kaupunkikehityspalvelut yht.	-880 000	-650 000	0	-650 000	-609 516,44	-40 483,56	93,8 %
Koneet ja kalusto yhteensä	-3 565 000	-1 746 000	0	-1 746 000	-1 328 594,84	-417 405,16	76,1 %

Investointiryhmä Hankeryhmä Hanke	Kustannusarvio 2018-	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio muu- tokset	TA 2018 muutosten jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama	TOT-%
Menot							
Liikelaitokset							
Vesihuoltolaitos							
Uusien alueiden vesihuolto							
9711 Uusien kaava-alueiden vesihuolto	-1 400 000	-350 000	0	-350 000	-122 222,15	-227 777,85	34,9 %
Uusien alueiden vesihuolto yht.	-1 400 000	-350 000	0	-350 000	-122 222,15	-227 777,85	34,9 %
Vesihuollon saneeraus							
9750 Vesijohtoverkoston saneeraus	-2 000 000	-500 000	0	-500 000	-453 688,23	-46 311,77	90,7 %
9751 Viemäriverkoston saneeraus	-2 000 000	-500 000	0	-500 000	-514 556,28	14 556,28	102,9 %
9752 Vesijohtoverkoston uv-laitteet	-80 000	-20 000	0	-20 000	-10 935,00	-9 065,00	54,7 %
9753 Vesilaitoksen automaatiojärjestelmä	-80 000	-20 000	0	-20 000	-20 420,00	420,00	102,1 %
9754 Vedenottamot	-240 000	-60 000	0	-60 000	-53 618,67	-6 381,33	89,4 %
9756 Pumppaamoiden saneeraus	-640 000	-160 000	0	-160 000	-155 957,66	-4 042,34	97,5 %
9757 Karjaskylän vesihuollon saneeraus	-105 000	-45 000	0	-45 000	-22 406,22	-22 593,78	49,8 %
9759 Märyn vesijohto	-50 000	-50 000	0	-50 000	-47 436,64	-2 563,36	94,9 %
9760 Keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus	-1 900 000	-1 000 000	400 000	-600 000	-706 454,64	106 454,64	117,7 %
9761 Pullassuon vedenkäsittelylaitos	-400 000	-200 000	0	-200 000	-21 620,05	-178 379,95	10,8 %
9762 Kärkän vedenlaadun parantaminen	-270 000	-250 000	0	-250 000	-185 150,83	-64 849,17	74,1 %
Vesihuollon saneeraus yhteensä	-7 765 000	-2 805 000	400 000	-2 405 000	-2 192 244,22	-212 755,78	91,2 %
Haja-asutusalueiden vesihuolto							
9800 Halikko-Hajala vesihuolto	-20 000	-20 000	0	-20 000	0,00	-20 000,00	0,0 %
9801 Salo-Muurla vesihuolto	-50 000	-50 000	0	-50 000	0,00	-50 000,00	0,0 %
9802 Kukinhuoneenharjun pohjavesitutkimus	-250 000	-100 000	0	-100 000	-65 950,75	-34 049,25	66,0 %
9804 Viemäriverk.laaj. toiminta-alueiden lähialueilla	-800 000	-200 000	0	-200 000	0,00	-200 000,00	0,0 %
9807 Kaukola-Tuohittu vesihuolto	-30 000	-30 000	0	-30 000	0,00	-30 000,00	0,0 %
9809 Mathildedalin vesihuollon turvaaminen	-350 000	-300 000	0	-300 000	-168 259,85	-131 740,15	56,1 %
9810 Kisko-Muurla vesihuolto	-2 900 000	-50 000	0	-50 000	-1 203,00	-48 797,00	2,4 %
Haja-asutusalueiden vesih. yht.	-4 400 000	-750 000	0	-750 000	-235 413,60	-514 586,40	31,4 %
Vesihuoltolaitoksen irtain							
9850 Vesihuoltolaitoksen irtain	-160 000	-40 000	0	-40 000	-9 859,93	-30 140,07	24,6 %
Vesihuoltolaitoksen irtain yht.	-160 000	-40 000	0	-40 000	-9 859,93	-30 140,07	24,6 %
Vesihuoltolaitos yhteensä	-13 725 000	-3 945 000	400 000	-3 545 000	-2 559 739,90	-985 260,10	72,2 %
Liikelaitokset yhteensä	-13 725 000	-3 945 000	400 000	-3 545 000	-2 559 739,90	-985 260,10	72,2 %
Investointimenot yhteensä	-66 905 000	-16 721 000	1 525 600	-15 195 400	-16 178 734	983 334,14	106,5 %

Investointiryhmä Hankeryhmä Hanke	Kustannusarvio 2018-	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio muu- tokset	TA 2018 muutos- ten jälkeen	Toteutuma 2018	Poikkeama	TOT-%
Tulot							
9000 Osakkeet ja osuudet Osakkeet		0	0	0	828 783,00	-828 783,00	****
Osakkeet ja osuudet yhteensä	0	0	0	0	828 783,00	-828 783,00	****
9050 Maa- ja vesialueet Käyttöomaisuuden myynti, tontit		100 000	0	100 000	120 596,09	-20 596,09	120,6 %
Maa- ja vesialueet yhteensä	0	100 000	0	100 000	120 596,09	-20 596,09	120,6 %
9405 Kiinteät rakenteet ja laitteet Kaupunkikehityspalvelujen hankkeet Katuinfran saneeraus Jäänpidätyrakenteet	300 000	300 000	0	300 000	130 994,42	169 005,58	43,7 %
Katuinfran saneeraus yht.	300 000	300 000	0	300 000	130 994,42	169 005,58	43,7 %
9550 Vapaa-ajan palvelujen muut kohteet yhteensä Urheilupuiston skeittiparkki	50 000	50 000	0	50 000	0,00	50 000,00	0,0 %
9551 Urheilupuiston peruskorjaus		0	0	0	60 000,00	-60 000,00	****
9552 Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen	179 000	72 000	0	72 000	115 000,00	-43 000,00	159,7 %
Vapaa-ajan palvelujen muut kohteet yhteensä	229 000	122 000	0	122 000	175 000	-53 000,00	143,4 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	529 000	422 000	0	422 000	305 994,42	116 005,58	72,5 %
9630 Koneet ja kalusto Vapaa-ajan palvelut Liikuntapalvelujen irtain	5 000	5 000	0	5 000	4 032,26	967,74	80,6 %
Vapaa-ajan palvelut yhteensä	5 000	5 000	0	5 000	4 032,26	967,74	80,6 %
Koneet ja kalusto yhteensä	5 000	5 000	0	5 000	4 032,26	967,74	80,6 %
Investointitulot yhteensä	534 000	527 000	0	527 000	1 259 406	-732 405,77	239,0 %
Investoinnit, netto	-66 371 000,00	-16 194 000,00	1 525 600	-14 668 400	-14 919 328,37	250 928,37	101,7 %

6. Rahoitusosan toteutuminen

1 000 €	Alkuper. talousar- vio 2018	Talous- ar- viomuutokset 2018	Talous- arvio muutos- ten jäl- keen	Toteu- tuma 2018	Poik- keama	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta	5 272	-8 257	-2 985	-507	-2 478	83,0 %
Vuosikate	5 757	-8 257	-2 500	2 013	-4 513	180,5 %
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-485	0	-485	-2 520	2 035	-419,6 %
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-15 709	1 526	-14 183	-12 400	-1 783	12,6 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-16 721	1 526	-15 195	-16 179	984	-6,5 %
Pys. vast. hyödykkeiden luovutustulot	427	0	427	310	117	27,4 %
	585	0	585	3 469	-2 884	-493,0 %
Toiminta ja investoinnit, netto						
	-10 437	-6 731	-17 168	-12 907	-4 261	24,8 %
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	-4 000	0	-4 000	-3 516	-484	12,1 %
Antolainasaamisten lisäykset muille	-4 100	0	-4 100	-4 072	-28	0,7 %
Antolainasaamisten vähennykset muilta	100	0	100	556	-456	-456,0 %
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	0	5 000	10 657	-5 657	-113,1 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	18 000	0	18 000	4 000	14 000	77,8 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-13 000	0	-13 000	-13 343	343	-2,6 %
	0	0	0	20 000	-20 000	****
Oman pääoman muutokset						
					0	
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen muutokset	0	0	0	7 912	-7 912	****
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	31	-31	****
Saamisten muutos	0	0	0	107	-107	****
Saamisten muutos	0	0	0	218	-218	****
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	7 555	-7 555	****
Rahoituksen rahavirta						
	1 000	0	1 000	15 053	-14 053	-1405,3 %
Vaikutus maksuvalmiuteen						
	-9 437	-6 731	-16 168	2 146	-18 314	113,3 %

7. Yhteenveto valtuuston hyväksymistä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito- vuus N / B	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. TA 2018	TA muutokset	TA muut. jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Alkup. TA 2018	TA muutokset	TA muut. jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama
Käyttötalousosa											
Tarkastuslautakunta	N	115 213	0	115 213	81 566	33 647					
Keskusvaalilautakunta	N	142 499	-124 199	18 300	20 511	-2 211					
Kaupunginvaltuusto	N	251 574	0	251 574	320 485	-68 911					
Kaupunginhallitus	N	20 712 768	-857 279	19 855 489	16 235 065	3 620 424					
Kaupunginhallitus		3 139 591	-6 014	3 133 577	934 868	2 198 709					
Sisäinen valvonta		128 063	-1 477	126 586	117 445	9 141					
Tietosuoja		35 000	-375	34 625	26 341	8 284					
Hallintopalvelut		1 618 161	-62 980	1 555 181	1 455 843	99 338					
Henkilöstö- ja talouspalvelut		4 759 494	-22 646	4 736 848	4 843 893	-107 045					
Elinkeino-, kehitt.- ja työll.pal- velut		11 032 459	-763 787	10 268 672	8 856 675	1 411 997					
Hyvinvointipalvelut		270 711 522	1 387 009	272 098 531	271 063 424	1 035 107					
Sosiaali- ja terveyslautakunta	N	173 284 981	2 165 629	175 450 610	176 250 182	-799 572					
Toimialahallinto/sote		47 341	0	47 341	47 661	-320					
Terveystieteiden palvelut		109 722 717	-508 600	109 214 117	107 957 048	1 257 069					
Vanhuspalvelut		31 740 193	372 800	32 112 993	33 225 206	-1 112 213					
Sosiaalityön palvelut		31 774 730	2 301 429	34 076 159	35 020 267	-944 108					
Opetuslautakunta	N	86 588 292	-705 702	85 882 590	83 893 512	1 989 078					
Lasten ja nuorten palvelut		86 588 292	-705 702	85 882 590	83 893 512	1 989 078					
Vapaa-ajanlautakunta	N	10 838 249	-72 918	10 765 331	10 919 730	-154 399					
Vapaa-ajan palvelut		10 838 249	-72 918	10 765 331	10 919 730	-154 399					
Kaupunkikehityspalvelut											
Kaupunkikehityslautakunta	N	2 438 628	-194 472	2 244 156	1 153 475	1 090 681					
Kaupunkikehityspalvelut		2 438 628	-194 472	2 244 156	1 153 475	1 090 681					
Rakenn. ja ympäristölauta- kunta	N	1 491 699	-21 747	1 469 952	1 488 157	-18 205					
Vesilaitoksen johtokunta	N						5 677 504	-14 422	5 663 082	5 240 573	422 509
Käyttötalousosa yhteensä		295 863 903	189 312	296 053 215	290 362 683	5 690 532	5 677 504	-14 422	5 663 082	5 240 573	422 509
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						193 350 000	-11 080 000	182 270 000	181 080 471	1 189 529
Valtionosuudet	B						104 000 000	2 300 000	106 300 000	106 528 944	-228 944
Korkotulot	B						441 000	0	441 000	419 568	21 432
Muut rahoitustulot	B						1 756 905	197 533	1 954 438	2 227 933	-273 495

	Sito- vuus N / B	M ä r ä r a h a t					T u l o a r v i o t				
		Alkup. TA 2018	TA muutokset	TA muut. jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama	Alkup. TA 2018	TA muutokset	TA muut. jäl- keen	Toteutuma 2018	Poikkeama
Korkomenot	B	2 000 000	-500 000	1 500 000	1 466 864	33 136					
Muut rahoitusmenot	B	1 575 305	0	1 575 305	1 655 381	-80 076					
Satunnaiset erät				0	0	0	0	0	0	0	
Tuloslaskelmaosa yhteensä		3 575 305	-500 000	3 075 305	3 122 245	-46 940	299 547 905	-8 582 467	290 965 438	290 256 916	708 522
Investointiosa											
Aineeton käyttöomaisuus	B	100 000	250 000	350 000	335 870	14 130	0	0	0	828 783	-828 783
Kiinteä omaisuus	B	700 000	0	700 000	581 491	118 509	100 000	0	100 000	120 596	-20 596
Talonrakennus											
Hallintopalvelujen hankeet	B	50 000	0	50 000	0	50 000	0	0	0	0	0
Lasten ja nuorten palvelut	B	1 510 000	-1 090 000	420 000	852 225	-432 225	0	0	0	0	0
Vapaa-ajan palvelut	B	680 000	129 400	809 400	826 898	-17 498	0	0	0	0	0
Terveystieteiden palvelut	B	1 150 000	-500 000	650 000	3 252 516	-2 602 516	0	0	0	0	0
Kaupunkikehityspalvelut	B	2 350 000	0	2 350 000	2 088 509	261 491	0	0	0	0	0
Kunnallistekniikka											
Kaava-alueet (410)	B	650 000	0	650 000	749 371	-99 371	0	0	0	0	0
Muu kunnallistekniikka (420, 430, 440)	B	3 385 000	0	3 385 000	2 781 674	603 326	300 000	0	300 000	130 994	169 006
Toimialojen muut kohteet (450)	B	455 000	85 000	540 000	821 845	-281 845	122 000	0	122 000	175 000	-53 000
Irtain omaisuus											
Lasten ja nuorten palvelut	B	545 000	0	545 000	411 395	133 605	0	0	0	0	0
Vapaa-ajan palvelut	B	551 000	0	551 000	307 683	243 317	5 000	0	5 000	4 032	968
Kaupunkikehityspalvelut	B	650 000	0	650 000	609 516	40 484	0	0	0	0	0
Vesihuoltolaitos	B	3 945 000	-400 000	3 545 000	2 559 740	985 260	0	0	0	0	0
Investointiosa yhteensä		16 721 000	-1 525 600	15 195 400	16 178 734	-983 334	527 000	0	527 000	1 259 406	-732 406
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset	B	4 100 000	0	4 100 000	4 072 309	27 691					
Antolainasaamisten vähenn.	B			0		0	100 000	0	100 000	556 177	-456 177
Lainakannan muutokset											
Pitkäaik. lainojen lisäys	B					0	18 000 000	0	18 000 000	4 000 000	14 000 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	B	13 000 000	0	13 000 000	13 342 852	-342 852					0
Lyhytaik. lainojen muutos	B	0	0	0	0	0				20 000 000	-20 000 000
Oman pääoman muutokset	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	0	0	0	0	0	7 911 504	-7 911 504
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	0		0	2 145 753	-2 145 753	9 407 799	6 760 601	16 168 400	0	16 168 400
Rahoitusosa yhteensä		17 100 000	0	17 100 000	19 560 914	-2 460 914	27 507 799	6 760 601	34 268 400	32 467 681	1 800 719
Yhteensä		333 260 208	-1 836 288	331 423 920	329 224 576	2 199 344	333 260 208	-1 836 288	331 423 920	329 224 576	2 199 344

III Tilinpäätöslaskelmat

8. Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	20 753 895,98		20 963 569,84	
Maksutuotot	17 153 922,11		17 861 237,35	
Tuet ja avustukset	5 143 535,83		5 211 952,05	
Muut toimintatuotot	<u>10 480 691,77</u>	53 532 045,69	<u>9 343 777,49</u>	53 380 536,73
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-124 830 595,18		-121 914 912,90	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-27 266 243,07		-26 164 436,43	
Muut henkilösivukulut	-4 579 729,21		-5 941 229,81	
Palvelujen ostot	-140 348 210,96		-139 336 688,24	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 774 942,50		-17 669 665,53	
Avustukset	-17 446 420,97		-17 555 579,67	
Muut toimintakulut	<u>-5 408 012,00</u>	-338 654 153,89	<u>-5 567 322,79</u>	-334 149 835,37
Toimintakate		<u>-285 122 108,20</u>		<u>-280 769 298,64</u>
Verotulot		181 080 470,52		196 124 031,50
Valtionosuudet		106 528 944,00		107 647 094,00
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	419 568,34		427 828,53	
Muut rahoitustuotot	665 127,90		368 698,78	
Korkokulut	-1 466 864,25		-1 438 647,66	
Muut rahoituskulut	<u>-92 575,77</u>	<u>-474 743,78</u>	<u>-15 110,08</u>	<u>-657 230,43</u>
Vuosikate		2 012 562,54		22 344 596,43
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-17 388 375,32</u>	<u>-17 388 375,32</u>	<u>-15 397 826,06</u>	<u>-15 397 826,06</u>
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Tilikauden tulos		<u>-15 375 812,78</u>		<u>6 946 770,37</u>
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		534 524,46		534 524,46
Tilikauden ylijäämä / alijäämä		<u><u>-14 841 288,32</u></u>		<u><u>7 481 294,83</u></u>

9. Rahoituslaskelma

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 012 562,54		22 344 596,43	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjaukset	-2 519 568,40	-507 005,86	-493 032,65	21 851 563,78
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-16 178 734,14		-16 780 665,27	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	310 026,68		1 074 601,37	
Pysyvien vastaav.hyödykkeiden luovutustulot	3 468 947,49	-12 399 759,97	642 073,60	-15 063 990,30
Toiminnan ja investointien rahavirta		-12 906 765,83		6 787 573,48
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-4 072 309,44		-420 869,74	
Antolainasaamisten vähennys	556 176,89	-3 516 132,55	208 606,89	-212 262,85
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000,00		4 861 600,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 342 852,18		-14 470 682,98	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	20 000 000,00	10 657 147,82	0,00	-9 609 082,98
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääom.muutokset	31 060,71		-348,60	
Vaihto-omaisuuden muutos	107 234,84		0,00	
Saamisten muutos	218 102,42		-3 078 458,42	
Korottomien velkojen muutos	7 555 106,06	7 911 504,03	1 208 683,31	-1 870 123,71
Rahoituksen rahavirta		15 052 519,30		-11 691 469,54
Rahavarojen muutos		2 145 753,47		-4 903 896,06
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	19 165 723,59		17 019 970,12	
Rahavarat 1.1.	17 019 970,12	2 145 753,47	21 923 866,18	-4 903 896,06

10. Tase

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	369 455 087,79	368 998 645,11
Aineettomat hyödykkeet	120 630,01	159 208,81
Muut pitkävaikutteiset menot	120 630,01	159 208,81
Aineelliset hyödykkeet	305 915 173,60	308 443 372,00
Maa- ja vesialueet	109 074 163,16	108 613 267,88
Rakennukset	118 555 809,54	121 832 871,12
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 490 289,86	74 986 916,37
Koneet ja kalusto	2 205 143,05	1 520 921,01
Muut aineelliset hyödykkeet	740 142,28	740 142,28
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	849 625,71	749 253,34
Sijoitukset	63 419 284,18	60 396 064,30
Osakkeet ja osuudet	43 259 329,56	48 678 887,96
Osakkuusyhteisöosuudet	4 926 645,73	0,00
Muut lainasaamiset	15 233 308,89	11 717 176,34
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 826 605,50	1 963 418,53
Valtion toimeksiannot	1 390 167,35	1 490 574,76
Lahjoitusrahastojen varat	436 438,15	472 843,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 708 589,55	30 297 530,42
Vaihto-omaisuus	483 408,08	0,00
Aineet ja tarvikkeet	483 408,08	0,00
Saamiset	13 059 457,88	13 277 560,30
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	13 059 457,88	13 277 560,30
Myyntisaamiset	7 007 659,21	7 460 647,88
Lainasaamiset	0,00	881,25
Muut saamiset	1 966 985,36	1 754 823,43
Siirtosaamiset	4 084 813,31	4 061 207,74
Rahoitusarvopaperit	12 917,92	3 725 911,96
Osakkeet ja osuudet	12 917,92	12 917,92
Muut arvopaperit	0,00	3 712 994,04
Rahat ja pankkisaamiset	19 152 805,67	13 294 058,16
VASTAAVAA	<u>403 990 282,84</u>	<u>401 259 594,06</u>

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	239 452 972,86	254 294 261,18
Peruspääoma	223 782 949,58	223 782 949,58
Muut omat rahastot	1 543 549,13	1 543 549,13
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	28 967 762,47	21 486 467,64
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 841 288,32	7 481 294,83
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	10 924 460,00	11 458 984,46
Poistoero	10 924 460,00	11 458 984,46
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
Eläkevaraukset	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 981 359,00	2 087 111,32
Valtion toimeksiannot	1 390 167,35	1 490 574,76
Lahjoitusrahastojen pääomat	590 678,17	596 023,08
Muut toimeksiantojen pääomat	513,48	513,48
VIERAS PÄÄOMA	151 631 490,98	133 419 237,10
Pitkäaikainen	69 744 395,01	71 095 545,90
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	64 695 251,25	65 512 805,35
Lainat julkisyhteisöiltä	1 126 268,49	1 372 688,84
Saadut ennakot	8 700,00	8 700,00
Ostovelat	1 986 303,71	2 273 480,15
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 927 871,56	1 927 871,56
Lyhytaikainen	81 887 095,97	62 323 691,20
Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 117 554,10	20 273 921,39
Lainat julkisyhteisöiltä	246 420,36	368 930,80
Saadut ennakot	1 077 179,60	1 413 157,12
Ostovelat	11 901 789,00	15 549 442,57
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 490 273,27	3 142 485,56
Siirtovelat	34 053 879,64	21 575 753,76
VASTATTAVAA	<u>403 990 282,84</u>	<u>401 259 594,06</u>

11. Konsernituloslaskelma

	TP 2018	TP 2017
Toimintatuotot	177 726 005,20	175 926 932,21
Toimintakulut	-466 496 208,65	-458 576 606,65
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappi- osta)	<u>28 426,84</u>	<u>-60 763,10</u>
Toimintakate	-288 741 776,60	-282 710 437,54
Verotulot	180 744 641,11	195 771 873,10
Valtionosuudet	122 880 556,16	124 041 870,50
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	19 908,11	19 347,04
Muut rahoitustuotot	656 700,75	539 288,27
Korkokulut	-2 525 203,90	-2 707 926,16
Muut rahoituskulut	-107 315,33	-39 016,64
Vuosikate	<u>12 927 510,30</u>	<u>34 914 998,58</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 772 111,80	-26 051 251,25
Omistuksen eliminointierot	31 971,81	31 689,67
Arvonalentumiset	<u>-26 740 139,98</u>	<u>-26 019 561,58</u>
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-13 812 629,68	8 895 437,00
Tilinpäätössiirrot	14 909,30	
Tilikauden verot	-41 859,01	-80 177,93
Laskennalliset verot	-208 280,20	-143 086,36
Vähemmistöosuudet	3 449,73	6 647,29
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u><u>-14 044 409,86</u></u>	<u><u>8 678 820,00</u></u>

12. Konsernirahoituslaskelma

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	12 927 510,30		34 914 998,58	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tilikauden verot	-41 859,01		-80 177,93	
Tulorahoituksen korjaukset	-2 065 248,88	10 820 402,41	-109 928,09	34 724 892,56
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-21 563 278,58		-25 228 786,47	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	572 750,72		1 230 778,38	
Pysyvien vast. hyödykk. luovutus-tulot	1 802 141,80	-19 188 386,06	1 629 239,92	-22 368 768,17
Toiminnan ja investointien rahavirta		-8 367 983,65		12 356 124,39
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-72 827,23		-60 448,05	
Antolainasaamisten vähennykset	110 397,22	37 569,99	115 371,90	54 923,85
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 354 256,54		6 607 464,77	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 614 668,61		-23 476 008,97	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	19 999 999,84	8 739 587,77		-16 868 544,20
Oman pääoman muutokset		-142 405,90		170 696,33
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muutokset	715,44		-27 370,98	
Vaihto-omaisuuden muutos	49 107,23		-86 739,86	
Saamisten muutos	-1 295 401,38		-4 311 987,79	
Korottomien velkojen muutos	7 644 796,95	6 399 218,24	4 098 663,94	-327 434,69
Rahoituksen rahavirta		15 033 970,10		-16 970 358,71
Rahavarojen muutos		6 665 986,45		-4 614 234,32
Rahavarat 31.12.	40 549 426,94		33 883 440,49	
Rahavarat 1.1.	33 883 440,49	6 665 986,45	38 497 674,81	-4 614 234,32

13. Konsernitase

	2018	2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	450 340 552,86	456 115 972,12
Aineettomat hyödykkeet	333 681,97	717 007,91
Aineettomat oikeudet	1 367,69	17 718,71
Muut pitkävaikutteiset menot	332 314,28	643 074,76
Ennakkomaksut		56 214,44
Aineelliset hyödykkeet	437 229 143,97	443 136 475,90
Maa- ja vesialueet	114 180 981,76	114 463 828,53
Rakennukset	228 947 375,72	231 461 539,44
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 725 844,84	75 251 066,89
Koneet ja kalusto	9 403 348,79	9 078 328,05
Muut aineelliset hyödykkeet	6 894 277,19	7 172 515,27
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	3 077 315,67	5 709 197,72
Sijoitukset	12 777 726,92	12 262 488,31
Osakkuusyhteisöosuudet	7 302 803,86	7 067 013,86
Muut osakkeet ja osuudet	4 039 648,67	3 722 630,08
Muut lainasaamiset	300 569,35	338 657,13
Muut saamiset	1 134 705,04	1 134 187,24
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 075 585,20	3 055 928,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT	69 803 676,12	61 300 752,60
Vaihto-omaisuus	1 924 182,24	1 382 646,55
Saamiset	27 330 066,94	26 034 665,57
Pitkäaikaiset saamiset	2 994 430,47	1 944 584,57
Lyhytaikaiset saamiset	24 335 636,47	24 090 081,00
Rahoitusarvopaperit	2 098 450,28	6 071 100,38
Rahat ja pankkisaamiset	38 450 976,66	27 812 340,10
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>523 219 814,19</u>	<u>520 472 653,37</u>
	2018	2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	266 975 537,67	281 034 856,83
Peruspääoma	223 782 949,58	223 782 949,58
Arvonkorotusrahasto	915 799,56	915 799,56
Muut omat rahastot	3 921 844,33	3 936 753,63
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	52 399 354,06	43 720 534,06
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 044 409,86	8 678 820,00
VÄHEMMI STÖÖSUUDET	217 560,44	410 316,09
PAKOLLISET VARAUKSET	4 733 989,37	4 347 790,65
Eläkevaraukset	22 543,99	24 801,04
Muut pakolliset varaukset	4 711 445,38	4 322 989,61
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 251 600,32	3 231 228,33
VIERAS PÄÄOMA	248 041 126,40	231 448 461,47
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	126 955 926,54	126 431 182,32
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	7 050 632,59	7 536 396,84
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	36 832 554,66	28 617 711,11
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	77 202 012,61	68 863 171,20
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>523 219 814,19</u>	<u>520 472 653,37</u>

IV Tilinpäätöksen liitetiedot

14. Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot 1-5

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Joulukuun negatiivinen verotilitys on kirjattu tilikauden verotulojen vähennykseksi ja siirtovelkaisuusien säännösten mukaisesti.

Tilikaudella jaksotettiin menojäämäpalkkoja 2.322.085,54 euroa (vuonna 2017 1.849.239,43 €). Menojäämäpalkkoihin sisältyy kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 117/2.5.2018 mukaisesti palkansaajille tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä maksettu tuloksellisuuserä, joka on kirjattu kokonaisuudessaan vuoden 2018 tilinpäätöksen kuluksi ja siirtovelaksi.

Lomapalkkavelan muutosta kirjattiin lisäyksenä 421.634,64 € (vuonna 2017 vähennys 1.556.768,90 e). Lomapalkkavelan määräksi muodostui 17.950.024,49 (vuonna 2017 17.528.389,85 e).

Laskennassa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon ohjetta 114/27.9.2016 lomarahan kirjaamisesta kilpailukykysojmuksien perusteella kunta-alan työ- ja virkaehtosopimuksiin tehtyjen muutosten johdosta.

Kilpailukykysojmuksessa on sovittu, että lomarahoja vähennetään 30 prosentilla nykyisestä tasosta ajanjaksolla 1.2.2017 - 30.9.2019 ja lomarahan leikkaus on huomioitu tilinpäätöksissä 2016-2018.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoona vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Salon kaupunki on vahvistanut suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2009 alkaen (Kvalt 7.12.2009 § 194). Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisien poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien hyödykkeet jotka on hankittu ennen 1.1.2009 noudattavat vanhojen lakkautettujen kuntien vahvistettuja poistosuunnitelmia.

Salon kaupungin talousarvion 2018 laadintaohjeissa on vahvistettu pienhankintarajat. Investointeja ovat talonrakennushankkeet, joiden verottomat kulut ylittävät 50.000 euroa ja muut hankkeet ja hankinnat, joiden veroton hinta on yli 20.000 euroa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan suunnitelman mukaisista poistoista tilivuodesta 2013 alkaen, kuntajaosto suosittelee poistoaikojen alarajojen käyttämistä. Salon kaupungin vahvistamissa suunnitelmapoistojen perusteissa on noudatettu pääsääntöisesti suosituksen alarajojen mukaisia poistoaikoja lukuun ottamatta hallinto- ja laitusrakennusten 30 vuoden (suositus 20 v) sekä asuinrakennusten 40 vuoden (suositus 30 v) poistoaikaa.

Metsämaan teollisuusalueen rakentamisesta 2016-2017 muodostuneesta murskeesta on muodostettu murskevarasto arvoltaan 590.642,92.

Kaupunginhallituksen 6.2.2017 §33 päätöksen mukaisesti toteutettiin neljän, kaupungin kokonaan omistamien kiinteistöyhtiöiden purkamisen. Yhtiöt on purettu kaupungin taseeseen yhtiöiden päättävästä kirjanpitoarvosta 3.190.088,11 euroa. Purkuvoittoa kirjattiin 2.102.168,46 euroa. Kirjanpitoarvot arvostettiin konsernitilinpäätöksen mukaisiksi kirjaamalla lisäpoistoja 2.047.890,80 euroa.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintameno määräisinä.

Vaihto-omaisuus

Metsämaan teollisuusalueen rakentamisesta syntyneestä murskeesta on muodostettu murskevarasto. Murskevaraston arvo 590.642,92 euroa on siirretty pysyvien vastaavien tililtä varastotilille. Varastotililtä on käytetty v.2018 107.234,84 euroa investointiprojektille Kokoojakatu Tupuri-MT110. Varaston arvo 31.12.2018 on 483.408,08 euroa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoonsa. Luottotappioita kirjattiin tilikaudella 492.875,45€ (vuonna 2017 257.890,50 e).

Johdannaissopimusten käsittely

Salon kaupunki on suojautunut lainojen korkovaihteluilta solmimalla koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan 40,1 miljoonaa. Liitetietojen vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevissa tiedossa on esitetty selvitys arvostus- ja laskenta-perusteista.

Ympäristöasioita koskevia liitetietoja on esitetty kunnan ja konsernin liitetietojen yhteydessä.

2. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

Tuloslaskelma ja tase on laadittu kirjanpitolain säännösten sekä kuntajaoston yleisohjeiden mukaisesti, tuloslaskelmayleisohje v. 2018 ja taseyleisohje v. 2016. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta v.2016 tilinpäätöksen liitetiedoista sekä ohjeen liitetietonumerointia 1-46.

Liikelaitoksen tilinpäätöksen yhdisteleminen kaupungin tilinpäätökseen

Liikelaitos Salon Vesi on yhdistetty kaupungin tilinpäätökseen ja liitetietoihin. Liikelaitoksen oma erillinen tilinpäätös kokonaisuudessaan on esitetty kaupungin tilinpäätöksen kohdassa eriytetyt tilinpäätökset.

3. Tilinpäätöksessä ei ole tehty oikaisuja edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin.
4. Edellisen tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa.
5. Tilinpäätöksessä ei ole aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja tai kuluja eikä virheiden korjauksia

15. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätöksessä kunnan tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä kunnan tytäryhteisöt ja osakkuusyhteisöt. Suomenselän Kivikausikeskus oy on lakkauttamisen selvitystilassa ja yhdistelyssä on eliminoitu yhtiön osakepääoma sekä antolaina. Osakkuusyhtiö Asunto Oy Merisärki on yhdistelty vuoden 2017 tiedoilla, koska laskelmia ei ole saatu.

Tilikaudella konsernitilinpäätöksessä tapahtuneet muutokset

Kaupunki lunasti asunto-osakkeita Kiinteistö Oy Tiilitehtaanpihasta. Kaupungin omistusosuus tytäryhtiöstä muuttui 93,89 prosentista 97,33 prosenttiin.

Tilikaudella toteutettiin seuraavat kaupungin 100 prosenttia omistamien tytäryhtiöiden purku. Purettujen yhtiöiden taseet yhdisteltiin kaupungin taseeseen konsernitilinpäätöksen 31.12.2017 mukaisin arvoin. Kaupungin vastattavaksi pysyvien vastaavien rakennusten ja maa-alueiden lisäksi tuli Koy Kiskon Kotilinnan pitkäaikainen rahoituslaina 361.600,00 mikä on huomioitu purkuvoitossa.

	purkuvoitto	lisäpoisto
Kiinteistö Oy Kiskon Kotilina	178 342,41	36 753,93
Kiinteistö Oy Kiskon sos- ja terveystalo	1 132 222,52	1 023 044,73
Kiinteistö Oy Kuusjoen sos- ja terveystalo	448 594,06	406 163,06
Kiinteistö Oy Suomenselän sos- ja terveystalo	343 009,47	581 929,08
	2 102 168,46	2 047 890,80

Yhdisteltävien yhteisöjen tietojen yhdenmukaiseksi saattaminen

Konsernitase on esitetty lyhennetyllä tasekaavalla.

Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen tilinpäätökset on muutettu yhdistelyvaiheessa kunnassa noudatettujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisiksi.

Salon seudun koulutus kuntayhtymän saama valtion yksikköhintarahoitus on siirretty konsernituloslaskelmassa myyntituotoista ja esitetty valtionosuuksien rivillä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus yksikkörahoituksesta on 16.242.426,68 euroa (16.283.843,20 v. 2017).

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset kateet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot, kulut ja rahoitustapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu. Konsernitytäryhtiöiden maksamat kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä sisäisinä erinä kunnan verotuloja vastaan 335.829,41 euroa (354.500,23 v. 2017).

Salon kaupungille maksetut liittymismaksut ja eliminoinnit on esitetty konserniyhtiön taseen sijaiten kohdassa; muut saamiset. Eliminointi on suoritettu joko edellisten tilikausien yli/alijäämään tai vieraan pääoman muita velkoja vastaan yhteensä 356.188,69 euroa.

Kaupungin lainoja tytäryhteisöille on eliminoitu 14.932.739,54 euroa (11.378.519,21 2017).

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Lyhytaikaiseen korottomaan vieraaseen pääomaan sisältyvät laskennalliset verovelat olivat 1.491.840,19 euroa (1.283.559,98 v.2017). Laskennallista verovelkaa on tilikaudella kirjattu 208.280,20 (143.086,36 v.2017).

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintakaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Jos yhtiön oma pääoma on muodostunut negatiiviseksi, ei vähemmistöosuutta ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Konsernitytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden ryhmään kuuluvien rakennusten poistot on oikaistu Salon kaupungin 1.1.2009 voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisiksi.

Asuinrakennukset 40 v tasapoisto, Hallinto- ja laitosrakennukset 30 v tasapoisto ja Tehdas- tai tuotantorakennukset 20 v tasapoisto.

Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernirakenne

	Kotikunta	Omistus%
Kuntayhtymät		
Salon seudun koulutuskuntayhtymä	Salo	88,84615
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin ky	Paimio	12,73456
Varsinais-Suomen lastensuojeluky	Salo	35,11171
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky	Turku	13,27679
Varsinais-Suomen liitto	Turku	10,74424
Tytäryhteisöt		
As Oy Sassinpelto	Salo	81,40
Koy Halikonrinne	Salo	100,00
Koy Olleföre	Salo	51,33
Koy Tiilitehtaanpiha	Salo	97,33
Koy Tiipilä	Salo	71,83
Tiipilän Lämpö Oy (Koy Tiipilän tytär)	Salo	55,81
Salon Vuokratalot Oy	Salo	100,00
Salon Jääliikuntahalli Oy	Salo	74,18
Yrityssalo Oy	Salo	100,00
Suomusjärven Kivikausikeskus Oy	Salo	100,00
Salon Kaukolämpö Oy	Salo	100,00
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Halikon Kalliorinne	Salo	39,33
As Oy Merisärki	Salo	24,15
Koy Hirviluhta	Salo	34,30
Koy Inkerenkurvi	Salo	45,07
Koy Säästötähti	Salo	50,00
Salon seudun työkeskus Oy	Salo	49,60
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	Turku	20,21
As Oy Makasiinintie	Salo	48,79
Salon IoT Park Oy	Salo	36,00
As Oy Halikon Härkpuisto	Salo	36,93

16. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 6-16

6. Tuloslaskelman toimintatuotot, ulkoiset	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Yleishallinto) V-S liitto *) Yrityssalo	10 728 084,48	9 031 315,48	9 225 592,60	7 791 045,32
Sosiaali- ja terveystoimi) V-S shpky, V-S erityish.piiiriky, V-S lastens.ky	123 479 474,43	120 586 339,69	21 847 558,12	21 720 998,10
Opetustoimi) Salon seudun koulutusky	7 635 194,23	9 808 614,17	4 630 422,15	4 976 198,29
Vapaa-aikatoimi	1 993 293,80	1 825 598,72	1 993 293,80	1 825 598,72
Kaupunkikehitys) tytäryhtiöt	25 027 658,29	25 822 655,06	6 972 879,05	8 214 287,21
Rakennus- ja ympäristötoimi	607 924,67	632 104,28	607 924,67	632 104,28
Liikelaitos Salon Vesi	8 254 375,30	8 220 304,81	8 254 375,30	8 220 304,81
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>177 726 005,20</i>	<i>175 926 932,21</i>	<i>53 532 045,69</i>	<i>53 380 536,73</i>

Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ympäristötuotot ja -kulut (Kustannuspaikat 7111 ja 7112)	Kunta	
	2018	2017
Ympäristötuotot	110 070,87	98 770,52
Siitä: ympäristönsuojeluun saadut avustukset	0,00	0,00
Ympäristökulut	477 095,61	440 303,92
Siitä: ympäristönsuojeluun annetut avustukset	5 000,00	5 000,00
<i>Ympäristökulut netto</i>	<i>-367 024,74</i>	<i>-341 533,40</i>

7. Verotulojen erittely	Kunta	
	2018	2017
Kunnan tulovero	155 080 877,01	169 253 035,50
Osuus yhteisöveron tuotosta	11 571 783,97	12 320 988,87
Kiinteistövero	14 427 809,54	14 550 007,13
Muut verotulot		
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>181 080 470,52</i>	<i>196 124 031,50</i>

8. Valtionosuuksien erittely	Kunta	
	2018	2017
Peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	86 925 061,00	86 867 708,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	22 380 137,00	22 547 633,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,00	825 984,00
Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 776 254,00	-2 594 231,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>106 528 944,00</i>	<i>107 647 094,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	100 154 066,74	101 058 822,87
Muiden palvelujen ostot	40 194 144,22	38 277 865,37
<i>Kaupungin palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>140 348 210,96</i>	<i>139 336 688,24</i>

10. Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä (Kuntal 19.2 §)	Kunta	
	2018	2017
<i>Kaupungin valtuustoryhmittäin antamat tuet yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
Kaupunginvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman 1.1.2009 alkaen 7.12.2009 § 194.
Ennen kuntaliitosta hankitun omaisuuden poistoajoissa noudatetaan kunnissa aikaisemmin hyväksytyjä poistosuunnitelmia.

Salon kaupungin talousarvion laadintaohjeissa on vahvistettu pienhankintarajat.

Investointeja ovat talonrakennushankkeet, joiden verottomat kulut ylittävät 50.000 euroa ja muut hankkeet ja hankinnat, joiden veroton hinta on yli 20.000 euroa.

Poistosuunnitelman poistomenetelmät ja poistoajat omaisuusryhmittäin

Aineettomat hyödykkeet	
Kehittämismenot	2-5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5-20 vuotta
Liikearvo	2 vuotta
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>	
Atk-ohjelmistot	2 vuotta
Muut	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>	
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta
Talousrakennukset	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta
Asuinrakennukset	40 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset	10 vuotta
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>	
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	30 vuotta
Viemäriverkko	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 vuotta
Maakaasuverkko	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms.laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta
<i>Koneet ja kalusto</i>	
Rautaiset alukset	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms.laitteet	5 vuotta
Atk-laitteet	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>	

Luonnonvaroista tehdään käytön mukainen poisto. Arvo ja taide-esineille ei määritellä poistoaikaa.

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat eivät ole poistojen alaisia. Pysyvien vastaavien sijoituksille kuten osakkeille ja osuuksille ei poistoaikaa määritellä.

12.	Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Eläkevastuu 1.1.	24 801,04	24 801,04	0,00	0,00
	Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00		
	Vähennykset tilikaudella	2 257,05	0,00		
	Eläkevastuu 31.12.	22 543,99	24 801,04	0,00	0,00
	Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	4 322 989,60	3 643 644,80	0,00	0,00
	Lisäykset tilikaudella	388 455,77	679 344,80		
	Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
	Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	4 711 445,37	4 322 989,60	0,00	0,00
	Pakollisen varaukset 1.1	0,00	0,00	0,00	0,00
	Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00		
	Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
	Vastuu 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
	Pakolliset varaukset 31.12	4 733 989,36	4 347 790,64	0,00	0,00
13.	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja luovutustappiot	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Muut toimintatuotot				
	Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	306 241,91	377 394,15	306 241,91	377 394,15
	Rakennusten luovutusvoitot	2 186 799,56	149 160,86	2 207 668,46	130 785,53
	Osakkeiden luovutusvoitot		236 274,77	24 608,86	27 730,05
	Muut luovutusvoitot			1 002,00	0,00
	<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>2 493 041,47</i>	<i>762 829,78</i>	<i>2 539 521,23</i>	<i>535 909,73</i>
	Muut toimintakulut				
	Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	3 046,00	0,00	3 046,00
	Rakennusten luovutustappiot			0,00	0,00
	Osakkeiden luovutustappiot	19 953,83	6 329,15	19 952,83	39 831,08
	Muut luovutustappiot			0,00	0,00
	<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>19 953,83</i>	<i>9 375,15</i>	<i>19 952,83</i>	<i>42 877,08</i>
14.	Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely - erää ei ole v.2018 eikä v.2017	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
15.	Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kunta			
		2018	2017		
				196 353,24	203 781,60
				3 630,69	3 604,73
	<i>Yhteensä</i>			<i>199 983,93</i>	<i>207 386,33</i>
16.	Erittely poistoeron muutoksista	Kunta			
		2018	2017		
				11 458 984,46	11 993 508,92
				534 524,46	534 524,46
	<i>Poistoeroa jäljellä 31.12.</i>			<i>10 924 460,00</i>	<i>11 458 984,46</i>

17. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 17-24

17. Kunnalla ei ole joukkovelkakirjalainoja
18. Tilikaudella ei ole tehty arvonkorotuksia

19. Pysyvät vastaavat, Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset tase-eräkohtaisesti

	1.1.2018	siirrot	ostot +	rah.osuu- det-	myynnit -	poistot	31.12.2018
Aineettomat hyödykkeet							
Aineettomat oikeudet	159 208,81					38 578,80	120 630,01
<i>Aineettomat hyödykkeet yhteensä</i>	<i>159 208,81</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>38 578,80</i>	<i>120 630,01</i>
Aineelliset hyödykkeet							
Maa- ja vesialueet	108 613 267,88		581 491,37		-120 596,09		109 074 163,16
Rakennukset	121 832 871,12	175 768,22	6 522 783,39			9 975 613,19	118 555 809,54
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 986 916,37	-54 993,92	6 457 350,27	-175 000,00		6 723 982,86	74 490 289,86
Koneet ja kalusto	1 520 921,01		1 338 454,77	-4 032,26		650 200,47	2 205 143,05
Muut aineelliset hyödykkeet	740 142,28						740 142,28
Keskeneräiset	749 253,34	-711 417,22	942 784,01	-130 994,42			849 625,71
<i>Aineelliset hyödykkeet yhteensä</i>	<i>308 443 372,00</i>	<i>-590 642,92</i>	<i>15 842 863,81</i>	<i>-310 026,68</i>	<i>-120 596,09</i>	<i>17 349 796,52</i>	<i>305 915 173,60</i>
Sijoitukset							
Konsernitytäryhtiöt	9 012 018,93		6 200,00		-794 439,03		8 223 779,90
Konsernikuntayhtymät	31 527 475,15						31 527 475,15
Konserniosakkuusyhteisöt	4 926 645,73						4 926 645,73
Muut osakkeet ja osuudet	3 212 748,15		329 670,33		-34 343,97		3 508 074,51
<i>Sijoitukset yhteensä</i>	<i>48 678 887,96</i>	<i>0,00</i>	<i>335 870,33</i>	<i>0,00</i>	<i>-828 783,00</i>	<i>0,00</i>	<i>48 185 975,29</i>
Sijoitusten saamiset							
Lainasaamiset tytäryhteisöiltä	11 378 519,21		4 000 000,00		-445 779,67		14 932 739,54
Muut lainasaamiset muilta *)	338 657,13		72 309,44		-110 397,22		300 569,35
<i>Sijoitusten saamiset yhteensä</i>	<i>11 717 176,34</i>	<i>0,00</i>	<i>4 072 309,44</i>	<i>0,00</i>	<i>-556 176,89</i>	<i>0,00</i>	<i>15 233 308,89</i>
<i>Pysyvät vastaavat yhteensä</i>	<i>368 998 645,11</i>	<i>-590 642,92</i>	<i>20 251 043,58</i>	<i>-310 026,68</i>	<i>-1 505 555,98</i>	<i>17 388 375,32</i>	<i>369 455 087,79</i>

Vaihtuvat vastaavat Va-
rasto

590 642,92

Kiinteät rakenteet ja laitteet: Metsämaan teollisuusalueen rakentamisesta 2016-2017 muodostuneesta murskeesta on muodostettu murskevarasto arvoltaan 590.642,92 euroa.

Rakennusten poistot sisältävät purettujen tytäryhtiöiden Kiinteistö Oy Kotilinnan sekä Kiinteistö Oy Kiskon, Kuusjoen ja Suomensjärven sosiaali- ja terveystalojen lisäpoistoina kirjatut arvonmuutokset yhteensä 2.047.890,80 euroa.

*) Muut lainasaamiset muilta sisältää sosiaalisen luototuksen lainoja 115.915,17 euroa.

Pysyviin vastaaviin sisältyviä aktivoituja pitkävaikutteisia ympäristömenoja <i>Käyttöomaisuus 2241 kp 8134</i>	Kunta	
	2018	2017
Puhdistamojen saneeraushankkeet, jäljellä oleva hankintameno 31.12.	1 299 288,21	1 378 353,13

20.- 22) Omistukset muissa yhteisöissä

20. Tytäryhteisöt

kotipaikka	kunnan om.osuus %	konsernin om.osuus %	kuntakonsernin osuus (1000e)			
			OPO:sta	VPO:sta	tilikauden voitosta/ tappiosta	
As Oy Sassinpelto	Salo	81,40	81,40	352	1	3
Koy Halikonrinne	Salo	100,00	100,00	176	23	0
Koy Ollefore	Salo	51,33	51,33	29	19	0
Koy Tiillitehtaanpiha	Salo	97,33	97,33	154	2 637	0
Koy Tiipilä	Salo	71,83	71,83	107	1 929	0
Tiipilän Lämpö Oy (Tiipilän tytär)	Salo	55,81	55,81	52	7	-1
Salon Vuokratalot oy	Salo	100,00	100,00	3 093	32 202	0
Salon Jääliikuntahalli Oy	Salo	74,18	74,18	530	56	-35
Yrityssalo Oy	Salo	100,00	100,00	662	91	10
Suomensjärven Kivikausikeskus Oy	Salo	100,00	100,00	10	40	0
Salon Kaukolämpö Oy	Salo	100,00	100,00	4 371	16 288	-330
<i>Tytäryhteisöt yhteensä</i>				<i>9 356</i>	<i>53 292</i>	<i>-354</i>

20.- 22) Omistukset muissa yhteisöissä	kotipaikka	kunnan om.osuus %	konsernin om.osuus %	kuntakonsernin osuus (1000e)		
				OPO:sta	VPO:sta	tilikauden voitosta/ tappiosta
21. Kuntayhtymät						
Salon seudun koulutus ky	Salo	88,84615	88,84615	26 316	9 647	-180
V-Suomen erityishuoltopiirin ky	Paimio	12,73456	12,73456	632	3 055	199
V-Suomen lastensuojeluky	Salo	35,11171	35,11171	456	709	141
V-Suomen sairaanhoitopiirin ky	Turku	13,27679	13,27679	24 791	43 494	481
V-Suomen liitto	Turku	10,74424	10,74424	120	182	3
<i>Kuntayhtymät yhteensä</i>				<i>52 314</i>	<i>57 086</i>	<i>643</i>

20.- 22) Omistukset muissa yhteisöissä	kotipaikka	kunnan om.osuus %	konsernin om.osuus %	kuntakonsernin osuus (1000e)		
				OPO:sta	VPO:sta	tilikauden voitosta/ tappiosta
22. Osakkuusyhteisöt						
As Oy Halikon Kalliorinne	Salo	39,33	39,33	375	67	0
As Oy Merisärki	Salo	24,15	24,15	15	16	2
Koy Hirviluhta	Salo	34,30	34,30	9	15	0
Koy Inkerenkurvi	Salo	45,07	45,07	689	19	0
Koy Säästötähkä	Salo	50,00	50,00	43	1	-1
Salon seudun työkeskus Oy	Salo	49,60	49,60	35	88	7
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	Turku	20,21	20,21	3 502	1 958	392
As Oy Makasiinintie	Salo	48,79	48,79	151	13	0
Salon IoT Park Oy	Salo	36,00	36,00	1 897	612	-348
As Oy Halikon Härkpuisto	Salo	36,93	36,93	442	86	0
<i>Osakkuusyhteisöt yhteensä</i>				<i>7 158</i>	<i>2 876</i>	<i>52</i>

23. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöiltä	2018		2017	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		193 142,68		184 564,46
Lainasaamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>193 142,68</i>		<i>184 564,46</i>
Saamiset kuntayhtymiltä joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		80 478,07		212 118,11
Siirtosaamiset		667 178,31		168 159,07
<i>Yhteensä</i>		<i>747 656,38</i>		<i>380 277,18</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		41 611,54		68 353,02
<i>Yhteensä</i>				<i>68 353,02</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>940 799,06</i>	<i>0,00</i>	<i>633 194,66</i>

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset</i>				
Menoennakko investointihankkeelle	2 476 586,47	1 922 279,56		
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>2 476 586,47</i>	<i>1 922 279,56</i>		
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Siirtosaamiset kuntayhtymiltä			667 178,31	164 554,34
Kela korvaus työterveydenhuoltoon	1 969 992,68	2 036 530,76	630 000,00	1 692 678,78
Ely-keskus liikennetuki PSA			280 000,00	0,00
Pakolaiskustannukset			0,00	0,00
Vakuutusyhtiöiden vahinkokorvaukset			306 434,91	270 000,00
Kotikuntakorvaukset			0,00	230 000,00
Siirtosaamiset valtiolta			1 853 577,75	1 342 365,12
Melan maksuosuus			215 300,00	0,00
<i>Muut tulojäämät yhteensä</i>	<i>4 002 696,05</i>	<i>3 967 085,12</i>	<i>132 322,34</i>	<i>361 609,50</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>5 972 688,73</i>	<i>6 003 615,88</i>	<i>4 084 813,31</i>	<i>4 061 207,74</i>

18. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 25-33

25.	Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Peruspääoma 1.1.	223 782 949,58	223 782 949,58	223 782 949,58	223 782 949,58
	Peruspääoma 31.12.	223 782 949,58	223 782 949,58	223 782 949,58	223 782 949,58
	Arvonkorotusrahasto 1.1	915 799,56	915 799,56		
	Lisäykset	0,00	0,00		
	Vähennykset	0,00	0,00		
	Arvonkorotusrahasto 31.12.	915 799,56	915 799,56		
	Muut omat rahastot 1.1.	3 936 753,63	4 477 856,11	1 543 549,13	1 543 549,13
	Lisäykset		199 883,19		
	Vähennykset	-14 909,30	-740 985,67		
	Muut omat rahastot 31.12	3 921 844,33	3 936 753,63	1 543 549,13	1 543 549,13
	Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	52 399 354,04	43 720 534,04	28 967 762,47	21 486 467,64
	Muutokset tilikaudella				
	Aik.tilikausiin liittyvät korjaukset				
	Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	52 399 354,04	43 720 534,04	28 967 762,47	21 486 467,64
	Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-14 044 409,86	8 678 820,00	-14 828 516,08	7 481 294,83
	<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>266 975 537,67</i>	<i>281 034 856,81</i>	<i>239 465 745,10</i>	<i>254 294 261,18</i>
26.	Erittely poistoeroista	Kunta			
	Investointivaraukseen liittyvät poistoerot	2018	2017		
	Kiikalan vesiprojekti, Liikelaitos Salon vesi	958 878,84	1 031 731,30		
	Alhaisten koulu	312 829,42	329 648,22		
	Liikuntahalli	330 769,57	364 407,16		
	Salon vanhainkoti	498 256,71	523 484,90		
	Uusi kaupungintalo	8 823 725,46	9 209 712,88		
	<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>10 924 460,00</i>	<i>11 458 984,46</i>		
27.	Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Pitkäaikaiset lainat jotka erääntyvät 1.1.2024 tai sen jälkeen				
	<i>Pitkäaikaiset lainat</i>	<i>56 385 287,88</i>	<i>62 850 499,90</i>	<i>19 405 902,16</i>	<i>23 321 582,19</i>
28.	Lyhytaikaiseen rahoitukseen käytetyt kuntatodistusslainat	Kunta			
	Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistusslainat €	2018	2017		
	Handelsbanken	10 000 000,00			
	Danske Bank	10 000 000,00			
	<i>Kuntatodistusslainat yhteensä</i>	<i>20 000 000,00</i>			
29.	Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Eläkevastuuvaraus	22 543,99	24 801,04	0,00	0,00
	Muut pakolliset varaukset	4 711 445,37	4 322 989,61	0,00	0,00
	<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>4 733 989,36</i>	<i>4 347 790,65</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
30.	Vieras pääoma	2018		2017	
	Konsernin keskinäisten velkojen erittely	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Velat tytäryhteisöille				
	Saadut ennakot				
	Ostovelat		394 088,19		276 711,46
	Muut velat				685 911,53
	<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>394 088,19</i>	<i>0,00</i>	<i>962 622,99</i>
	Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
	Ostovelat		1 106 011,18		1 185 969,81
	Siirtovelat				491 382,82
	<i>Yhteensä</i>		<i>1 106 011,18</i>		<i>1 677 352,63</i>

30.	Vieras pääoma	2018		2017	
	Konsernin keskinäisten velkojen erittely	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Velat osakkuus- tai omistusyhteisöille				
	Saadut ennakot	8 700,00		8 700,00	
	Ostovelat		15 031,83		9 685,81
	<i>Yhteensä</i>	<i>8 700,00</i>	<i>15 031,83</i>	<i>8 700,00</i>	<i>9 685,81</i>
	<i>Konsernin keskinäiset velat yhteensä</i>	<i>8 700,00</i>	<i>1 515 131,20</i>	<i>8 700,00</i>	<i>2 649 661,43</i>
31.	Kunnassa sekkilimiittii ei ole kirjattu taseeseen				
32.	Muiden velkojen erittely liittymismaksuihin ja muihin velkoihin	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Pitkäaikaiset muut velat				
	Liittymismaksut	5 055 628,88	5 075 222,40	1 927 871,56	1 927 871,56
	Muut velat		178 994,29		
	<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>5 055 628,88</i>	<i>5 254 216,69</i>	<i>1 927 871,56</i>	<i>1 927 871,56</i>
33.	Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
		2018	2017	2018	2017
	Lyhytaikaiset siirtovelat				
	Korkojaksotukset lainoista	523 146,40	357 839,34	406 461,04	186 833,94
	Lomapalkkavelkajaksotus	27 897 996,28	26 430 251,98	17 950 024,49	17 528 389,85
	Menojäämäpalkat	3 928 353,48	4 169 874,55	2 322 085,54	1 849 239,43
	Asfalttikartelli/Lemminkäinen			1 232 777,02	1 232 777,02
	Mela lomitus palautus			0,00	50 039,48
	V-S sairaanhoitopiiri loppulasku			0,00	491 382,82
	Vahingonkorv. Metsäliitto, UPM, Stora Enso			0,00	204 803,80
	Verohallinto/negat. tilitys 12/2018			9 146 255,26	0,00
	Veteraaniavustus			119 810,00	0,00
	Hydropress Hube			138 260,00	0,00
	Kela ostolasku			271 452,97	0,00
	<i>Muut menojäämät yhteensä</i>	<i>17 484 177,27</i>	<i>6 051 105,55</i>	<i>2 466 753,32</i>	<i>32 287,42</i>
	<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>49 833 673,43</i>	<i>37 009 071,42</i>	<i>34 053 879,64</i>	<i>21 575 753,76</i>

19. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestyjä koskevat liitetiedot 34-41

34.-37.) Kunta ei ole antanut lainojen vakuudeksi kiinnityksiä kiinteistöihin, pantannut osakkeita tai arvopapereita

38. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Kiinteistöjen vuokravastuut yhteensä	19 025 468,14	5 079 872,84	3 055 097,81	2 462 454,38
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus (ilman kons.yhtiöden tietoa)			2 581 266,37	2 462 454,38
Laitteistojen vuokravastuut yhteensä			1 801 855,35	7 486,13
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus			646 585,52	1 996,30
Leasingvastuut yhteensä	4 229 775,95	7 091 284,69	526 868,41	989 445,43
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 573 188,47	2 780 366,01	228 389,78	560 610,25
Yhteensä	23 255 244,09	12 171 157,53	5 383 821,57	3 459 385,94

Vastuusitoumukset, takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	Lainan alkup. myönnetty summa	Kunta 2018	Kunta 2017
Salon Vuokratalot Oy			
Salo Kuntarahoitus 0545/98	958 671,18	0,00	584 789,44
Salo Valtiokonttori 1340-1480	130 009,27	90 849,26	97 678,28
Salo Valtiokonttori 1340-2260	420 200,00	303 154,58	324 363,70
Handelsbanken Hb 313160-785843	3 992 741,14	3 094 374,46	3 294 011,50
Salo uusi nostettu 2015 LSop 541002-82208225	3 362 043,02	2 844 805,58	3 030 942,66
Asoy Kiskon Kuusitie Kuntarahoitus oyj 10836/03	20 000,00	5 000,00	6 000,00
Asoy Kuivurinkartano S-järvi Kuntien eläkevak 20020620	350 000,00	0,00	11 657,00
Asoy Kuivurinkuja Sjärvi Nordea 169120-36911 (173320-00011443)	200 000,00	13 332,40	26 665,80
Asoy Makasiinirivi Kisko Nordea 169120-36952 (173320-00011468)	275 000,00	96 250,00	110 000,00
Asoy Makasiinirivi Kisko kuntarahoitus 13858/09	12 000,00	6 600,00	7 200,00
Asoy Mommolanpelto Kisko Nordea 169120-26986 (173320-00011476)	430 000,00	139 749,75	161 249,75
Asoy Muurlan Tervakko LSop 541002-82070500	476 000,00	304 327,84	327 739,88
Asoy Puosuvaari Särkisalo Nordea 169120-37091 (173320-00011591)	400 000,00	295 000,00	305 000,00
Asoy Puosuvaari Särkisalo 14001/09 kuntarahoitus oyj	20 000,00	11 000,00	12 000,00
Asoy Suomusjärven Pihlajänmäki Nordea 169120-36945 (173320-00011450)	400 000,00	130 000,00	150 000,00
Asoy Uusitalontupa Muurla Nordea 169120-37034 (173320-00011567)	278 000,00	150 120,00	161 240,00
Koy Kajalanpalta Pertteli Nordea 169120-37018 (173320-00011526)	300 000,00	50 000,00	70 000,00
Koy Kiikalan vuokratalot 0694/99 kuntarahoitus oyj	504 563,78	0,00	56 064,58
Koy Kiikalan vuokratalot 0695/99 kuntarahoitus oyj	504 563,78	0,00	56 064,58
Koy Oravanlaakso Perniö Nordea 169120-37083 (173320-00011583)	950 000,00	621 153,50	645 512,50
Salon Korkotukitalot Oy Salo 0664/99 kuntarahoitus	1 222 726,23	917 044,69	947 612,85
Salon Korkotukitalot Oy Salo Nordea 169120-37067 (173320-00011575)	2 190 700,00	2 081 165,00	2 095 623,62
Koy Tiilitehtaanpiha			
Salo LSop 541002-82111304	595 000,00	260 964,80	313 542,02
Salo LSop 541002-82121311	194 593,43	89 051,03	102 282,48
Salo(myönt.pvm 1.4.2014) LSop 541002-82192809	3 500 000,00	2 263 273,60	2 427 071,75
Koy Tiipilä			
Nostopv 18.10.12 LSop 541002-86511202	830 000,00	712 745,20	729 285,67
Takaukset tytäryhteisöjen puolesta yhteensä	22 516 811,83	14 479 961,69	16 053 598,06
Asoy Halikon Kalliorinne			
Halikko Nordea 169120-36994 (173320-00011625)	298 053,00	67 558,98	78 591,39
Halikko Nordea 169120-37026 (173320-00011633)	149 028,00	56 549,37	81 049,37

Vastuusitoumukset, takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		Lainan alkup. myönnetty summa	Kunta 2018	Kunta 2017
Halikko	Nordea 169120-36960 (173320-00011617)	189 972,00	44 834,92	49 834,92
Asoy Halikon Härkpuisto				
Halikko	Nordea 169120-00037059 (173320-00011658)	235 000,00	147 411,85	147 411,85
Halikko	Nordea 169120-00037075 (173320-00011674)	396 556,00	81 910,16	96 802,92
Lounais-Suomen jätehuolto 1.9.2015 alkaen (ent.Rouskis)				
Kaikki	Handelsbanken 313130-6136121	1 500 000,00	0,00	78 947,52
Erityispanntaus/takaus, pankkitakaus	Danske bank, rajoitettu 72,18 %	1 300 000,00	1 300 000,00	1 300 000,00
<i>Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta</i>		<i>637 053,00</i>	<i>168 943,27</i>	<i>1 832 637,97</i>
<i>Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä tytäryhtiöt ja osakkuusyhtiöt</i>		<i>23 153 864,83</i>	<i>14 648 904,96</i>	<i>17 886 236,03</i>

Vastuusitoumukset, takaukset muiden puolesta		Lainan alkup. myönnetty summa	Kunta 2018	Kunta 2017
A-Klinikkasäätiö	Helsingin op 554128-80056123	2 100 000,00	1 207 500,00	1 312 500,00
Halikon vanhustenkotiyhdistys ry				
Halikko	Op pohjola/oko 598001-80534417	845 000,00	485 000,00	525 000,00
	LSop 541002-82212474	2 500 000,00	2 380 000,00	2 463 473,18
Kiskon vanhustentuki ry				
Kisko	Kuntarahoitus oyj 11502/05	226 300,00	67 904,00	79 218,00
Kisko	L op 541002-86511111	1 266 000,00	1 219 411,20	1 229 316,51
Perniön vanhustentaloyhdistys				
Perniö	Oko 599003-89704868	151 369,13	26 667,40	33 334,00
Perniö	Nordea 174520-00181853 (113620-6017389)	879 500,00	269 066,20	298 382,90
Perniö	LSop 541002-86511137	1 800 000,00	1 485 000,00	1 531 037,00
Salon palvelutalosaatiö				
v.2015 kvalt 5.10.2015 15 v.	FI25 5410 0282 2227 21	246 000,00	107 632,30	125 498,88
Salva Ry, Asoy Salon palvelukeskus				
Salo	Oko 598001-80124755	437 288,00	82 730,00	106 367,20
Salo	Kuntarahoitus oyj 14331/10	4 219 050,00	4 035 953,00	4 063 797,00
Salo	Kuntarahoitus oyj 14360/10	2 280 050,00	1 456 708,00	1 583 376,00
Salo	Valtionkonttori 13110000073402	1 479 885,56	1 066 728,51	1 125 701,56
Salon seudun mielenterveysseura				
Salo	LSop 541002-81967540	250 000,00	68 744,68	70 892,94
Salo	LSop 541002-86511145	779 600,00	761 201,44	766 821,41
Kaukolan-Tuohitun-Ylikulman jätevesiosuuskunta				
	Hb 313160-805880	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00
	FI98 3131 1001 3454 81	738 702,50	623 102,87	517 991,26
Kotaladon jätevesiosuuskunta	LSop 541002-82149023	500 000,00	50 000,00	50 028,33
MU-ki:n vesihuoto-osuuskunta	LSop 541002-82199317	100 000,00	55 520,00	66 892,45
Muurlan evankelisen opiston säätiö	LSop 541002-82153256, nosto 20.1.12	369 000,00	294 000,00	316 546,08
Kulmalähteen vesiosuuskunta	LSop 541002-82065385	120 000,00	0,00	6 362,27
Pettiläntien jätevesiosuuskunta	LSop 541002-82095358, v. 2009	20 000,00	1 000,00	4 030,20
Tiskarlan jätevesiosuuskunta	LSop 519502-80813167	400 000,00	120 000,00	181 216,60
Finnarinselän vesiosuuskunta	Hb 313160-01261208	300 000,00	300 000,00	0,00
	Kv §86 11.6.2018 10 v.			
Hajalan vesiosuuskunta				
Kvalt 7.9.2015 §64	FI35 5410 0282 2249 66	420 000,00	331 578,92	377 532,18
Kvalt 7.9.2015 §64	FI57 5410 0282 2249 58	315 000,00	108 790,16	317 750,48
Kvalt 19.12.2016 § 109	kvalt 19.12.2016	700 000,00	700 000,00	700 000,00
josta:	LSop 541002-82246282	300 000,00	83 333,33	100 873,17
	LSop 541002-82246308	200 000,00	nostamatta	nostamatta
	LSop 541002-82224916	200 000,00	nostamatta	nostamatta
Kunta-arvat oy Halikko	Koy Isokärä nor 132920-00016673 (159620-80352)	1 733 333,20	91 696,80	225 030,20
<i>Takaukset muiden puolesta yhteensä</i>		<i>27 076 078,39</i>	<i>18 679 268,81</i>	<i>19 378 969,80</i>

40.	Muut kunnan antamat vastuusitoumukset, erityis- ja täytetakaukset yhteensä	Lainan alkup. myönnetty summa	Kunta 2018	Kunta 2017
	Yrityssalo Oy			
	luotollisen tilin luottosopimus- L Sop 541002-20199064 luottosopimusraja	500 000,00	500 000,00	500 000,00
	Salon seudun omaiset ja läheiset			
	v.2009 erityistakaus Sp 432721-430531 luotollinen tili	35 000,00	0,00	10 000,00
	Kunta-aravat Oy kvalt Hb 313160-00710593			
	12.11.2012 §117	888 607,00	484 429,99	579 322,99
	Eryytistakaussitoumus allekirjoitettu 27.8.2013			
	Muut vastuusitoumukset yhteensä	1 423 607,00	984 429,99	1 089 322,99

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta 2018	Kunta 2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	302 481 766,00	299 759 069,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskesk.rahastoista 31.12	194 330,58	198 115,12

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Arvonlisäveron osuudet hankkeissa (10 v:n saastumisaika), rakennushankkeissa ei ole rakentamisvuosina liittynyt palautusvastuuta	koko alv/ €	Kunta 2018	Kunta 2017
Vuoden 2009 hankkeet; (palautusvastuu 1 v 31.12.2017)	2 892 389	289 239,00	578 478,00
Vuoden 2010 hankkeet; (palautusvastuu 2 v 31.12.2017)	2 298 881	459 776,00	689 664,00
Vuoden 2011 hankkeet; (palautusvastuu 3 v 31.12.2017)	1 186 455	355 936,00	474 582,00
Vuoden 2012 hankkeet; (palautusvastuu 4 v 31.12.2017)	1 237 857	495 143,00	618 929,00
Vuoden 2013 hankkeet; (palautusvastuu 5 v 31.12.2017)	930 569	465 285,00	558 342,00
Vuoden 2014 hankkeet; (palautusvastuu 6 v 31.12.2017)	1 015 362	609 217,00	710 753,00
Vuoden 2015 hankkeet; (palautusvastuu 7 v 31.12.2017)	92 730	64 911,00	74 184,00
Vuoden 2016 hankkeet; (palautusvastuu 8 v 31.12.2017)	630 707	504 566,00	567 637,00
Vuoden 2017 hankkeet; (palautusvastuu 9 v 31.12.2017)	1 117 291	1 005 562,00	1 117 291,00
Vuoden 2018 hankkeet; (palautusvastuu 10 v 31.12.2018)	883 695	883 696,00	
<i>Arvonlisäveron mahdolliset palautusvastuut, jos käyttötarkoitus muuttuu, yhteensä 31.12</i>		5 133 331,00	5 389 860,00

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimus				
Kuntarahoiutus 31814 (vanha: KSWAP039/11), (lainakoht.), korkoswap 7 v.				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen Kuntarahoiituksen lainan (15482/11) korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella kaupunki maksaa kiinteää 2,066 prosenttia korkoa ja Kuntarahoiutus maksaa vaihtuvaa 3 kk euribor korkoa. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 7.12.2018. Kyseessä on 7-vuotinen perus koronvaihtosopimus.				
Nimellisarvot		6 500 000,00		6 500 000,00
Markkina-arvot		-138 530,90		-138 530,90
Koronvaihtosopimus 1				
Kuntarahoiutus 31960 (vanha: KSWAP034/12), (lainakoht.), korkoswap10 v.				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen Kuntarahoiituksen lainan (16165/12) korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella kaupunki maksaa kiinteää 1,185 prosenttia korkoa ja Kuntarahoiutus maksaa vaihtuvaa 3 kk euribor korkoa. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 5.12.2022. Kyseessä on 10-vuotinen perus koronvaihtosopimus.				
Nimellisarvot	6 000 000,00	7 500 000,00	6 000 000,00	7 500 000,00
Markkina-arvot	-165 522,97	-226 297,80	-165 522,97	-226 297,80
Koronvaihtosopimus 2				
Svenska Handelsbanken AB, (lainakoht.), korkoswap 5 v.				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen Handelsbankenin lainan (313160-74469) korkoriskin suojaamiseksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma vastaavat toisiaan. Maksut neljännesvuosittain. Sopimus erääntyy 29.1.2019. Kyseessä on 5-vuotinen perus koronvaihtosopimus.				
Nimellisarvot	4 125 000,00	4 875 000,00	4 125 000,00	4 875 000,00
Markkina-arvot	-13 255,00	-70 193,00	-13 255,00	-70 193,00

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimus 3 Kuntarahoitus 67443 (vanha: KSWAP013/15), (salkun suojaus) korkoswap 20 v. Sopimuksella kaupunki maksaa kiinteää 1,329 prosenttia korkoa ja Kuntarahoitus maksaa vaihtuvaa 6 kk euribor korkoa. Maksut puolivuositain. Sopimus tehty 30.6.2015. Sopimuksen alkamispäivä 2.7.2018 ja erääntyy 2.7.2038.				
Nimellisarvot	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Markkina-arvot	-2 945 764,11	-2 316 881,03	-2 945 764,11	-2 316 881,03
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky Koronvaihtosopimus 4 Käsitellään kirjanpidossa suojaavana				
Nimellisarvot	13 188 279,48	15 533 845,36		
Markkina-arvot	-1 484 541,62	-1 609 652,66		
Salon seudun koulutuskuntayhtymä Koronvaihtosopimus 5 Käsitellään kirjanpidossa suojaavana				
Nimellisarvot	1 421 541,95	1 488 173,01		
Markkina-arvot	-41 192,91	-48 237,52		
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt, Konserni			Konserni	
			2018	2017
Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, vakuutena kiinteistökiinnityksiä			2 626 679,68	2 875 060,92
Lainojen vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset				
Rahoitus- ja vakuutuslainojen vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset			73 676 408,80	71 594 655,29
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset			1 888 037,00	1 888 037,00
Päästöoikeudet 2018, Konserni				
Salon Kaukolämpö Oy			tCO 2	euro
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1			3 238	
Toteutuneiden päästöjen määrä -			552	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.			2 686	
Päästöoikeudet 2017, Konserni				
Salon Kaukolämpö Oy			tCO 2	euro
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1			5 369	
Toteutuneiden päästöjen määrä -			2 131	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.			3 238	

20. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapah- tunia koskevat liitetiedot 42-46

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtävä- alueittain	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Yleishallinto *) V-S liitto *) tytäryhtiöt; Yrityssalo	167	170	144	149
Sosiaali- ja terveystoimi *) V-S shpky, V-S erityish.piiriky, V-S lastens.ky	2 693	2 595	1 629	1 520
Opetustoimi *) Salon seudun koulutusky	1 423	1 402	1 221	1 180
Vapaa-aikatoimi	136	160	136	160
Kaupunkikehitys *) tytäryhtiöt	495	452	483	440
Rakennus- ja ympäristötoimi	28	32	28	32
Liikelaitos Salon Vesi	22	20	22	20
<i>Henkilöstön lukumäärä yhteensä</i>	<i>4 964</i>	<i>4 831</i>	<i>3 663</i>	<i>3 501</i>

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jos henkilöstömenoja on aktivoitu taseeseen

Henkilöstökulut	Kunta	
	2018	2017
Palkat ja palkkiot	124 830 595,18	121 914 912,90
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	27 266 243,07	26 164 436,43
Muut henkilösivukulut	4 579 729,21	5 941 229,81
<i>Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan</i>	<i>156 676 567,46</i>	<i>154 020 579,14</i>
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	171 898,67	111 008,84
<i>Henkilöstökulut yhteensä 31.12.</i>	<i>156 848 466,13</i>	<i>154 131 587,98</i>

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	Kunta	
	2018	2017
Keskusta	9 500,66	10 095,39
Kokoomus	12 190,88	11 373,39
Kristilliset	2 021,25	1 726,50
Perussuomalaiset	4 187,25	4 227,75
SDP	14 538,00	14 354,50
Vasemmistoliitto	3 075,65	3 458,13
Vihreät	3 563,63	3 472,50
Siniset	94,50	30,75
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>49 171,82</i>	<i>48 738,91</i>

45. Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	Kunta	
	2018	2017
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastajan palkkiot	39 074,34	43 829,62
Tilintarkastus Eu-tilitykset	402,50	702,00
Tilintarkastus muut (konsultointi)	922,78	467,99
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>40 399,62</i>	<i>44 999,61</i>

46. Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista Kunnanjohtajan kanssa on 12.6.2017 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 9 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

21. Liitetietojen erittelyt 47

47. Arvonlisäveron palautusvastuu Kiinteistöjen uudisrakentamisen ja pe- rusparantamisen menot	Arvonlisäverot yhteensä	palautus- vastuu/v	Jäljellä olevat vuodet	2018	2017	2016
<i>Vuoden 2009 hankkeet; (palautusvastuu 4 v 31.12.2014)</i>						
Halikon vanhainkoti (tulot 183.073,00)	585 715,57	58 571,56	1	58 572	117 143	175 715
Perniön Vanhainkoti	8 145,33	814,53	1	815	1 629	2 444
Perniön terveysaseman korjaus	87 954,85	8 795,49	1	8 795	17 591	26 386
Pahkavuoren pk piharakennus	24 042,46	2 404,25	1	2 404	4 808	7 213
Halikon koulukeskuksen peruskorjaus (tulo 885.340,00)	565 939,08	56 593,91	1	56 594	113 188	169 782
Kiikalan Komissuon koulun laajennus	23 640,85	2 364,09	1	2 364	4 728	7 092
Kiikalan Rekijoen koulun saneeraus	15 423,72	1 542,37	1	1 542	3 085	4 627
Nuorisotila Kiskola	21 004,79	2 100,48	1	2 100	4 201	6 301
Koulun ja päiväkodin rakentaminen Kuusjoki	1 039 266,65	103 926,67	1	103 927	207 853	311 780
Muurilan koulun peruskorjaus	267 351,59	26 735,16	1	26 735	53 470	80 205
Suomusjärven koulun laajennus (tulot 59.220,00)	127 757,15	12 775,72	1	12 776	25 551	38 327
Sammutusjärjestelmän asentaminen	33 858,00	3 385,80	1	3 386	6 772	10 157
Koy Suomusjärven sos. ja terv. talon keittiö	2 819,52	281,95	1	282	564	846
Perniön terv. aseman keittiö	3 534,92	353,49	1	353	707	1 060
Vuohensaaren kehittäminen	4 374,23	437,42	1	437	875	1 312
Kokkilan sauna (tulot 67.500)	81 560,00	8 156,00	1	8 156	16 313	24 468
	2 892 388,71			289 239	578 478	867 717
<i>Vuoden 2010 hankkeet; (palautusvastuu 5 v 31.12.2014)</i>						
Perniön terveysaseman korjaus	13 399,00	1 339,90	2	2 680	4 020	5 360
Lastensuojeluyksikkö uusi rakennus (keskeneräinen)	883,00	88,30	2	177	265	353
Hoitajakutsujärjestelmä/Perniö solu 2+3	4 841,00	484,10	2	968	1 452	1 936
Isohärjänmäen asumisyks. Muutostyöt	10 805,00	1 080,50	2	2 161	3 242	4 322
Hermannin koulun saneeraus (kesken- eräinen)	626 701,00	62 670,10	2	125 340	188 010	250 680
Salon urheilutalo lattian korjaus	16 157,00	1 615,70	2	3 231	4 847	6 463
Jäähallin yläpohjan uusiminen	65 665,00	6 566,50	2	13 133	19 700	26 266
Salohalli lattian korjaus	6 776,00	677,60	2	1 355	2 033	2 710
Asemakatu 2 päiväkotiki saneeraus (keskeneräinen)	60,00	6,00	2	12	18	24
Uusi kaupungintalo (keskeneräinen)	1 553 594,00	155 359,40	2	310 719	466 077	621 438
	2 298 881,00			459 776	689 664	919 552
<i>Vuoden 2011 hankkeet; (palautusvastuu 6v 31.12.2014)</i>						
Lastensuojeluyksikkö uusi rakennus	7 370,00	737,00	3	2 211	2 948	3 685
Isohärjänmäen asumisyks. Muutostyöt	45 418,52	4 541,85	3	13 626	18 167	22 709
Ollikkalan koulun saneeraus	21 509,06	2 150,91	3	6 453	8 604	10 755
Hermannin koulun saneeraus	202 884,07	20 288,41	3	60 865	81 154	101 442
Suomusjärven kirjaston korjaus	3 092,63	309,26	3	928	1 237	1 546
Kuusjoen kirjasto	4 100,79	410,08	3	1 230	1 640	2 050
Varhaiskasv. Kiikala ent. kunnanatalo	1 203,96	120,40	3	361	482	602
Nuorisotilat saneeraus ent. kiikalan kunnantalo	4 529,90	452,99	3	1 359	1 812	2 265
Asemakatu 2 päiväkotiki saneeraus	17 302,00	1 730,20	3	5 191	6 921	8 651
Akuutti päivähoito Mesikämmen	373,98	37,40	3	112	150	187
Uusi kaupungintalo	878 669,88	87 866,99	3	263 601	351 467	439 335
	1 186 454,79			355 936	474 582	593 227
<i>Vuoden 2012 hankkeet; (palautusvastuu 7 v 31.12.2014)</i>						
Moision vanhustentalon peruskorjaus, keskeneräinen	83 033,75	8 303,38	4	33 214	41 517	49 820
Läntinen terveysasema vesivahingon korjaus	30 370,08	3 037,01	4	12 148	15 185	18 222
Helmen (Anjalankatu 14) korjaukset	6 467,16	646,72	4	2 587	3 234	3 880

47. Arvonlisäveron palautusvastuu Kiinteistöjen uudisrakentamisen ja perusparantamisen menot	Arvonlisäverot yhteensä	palautusvastuu/v	Jäljellä olevat vuodet	2018	2017	2016
Karjalankatu 6 muutostyöt, kesken-eräinen	1 408,18	140,82	4	563	704	845
Ollikkalan koulun saneeraus, kesken-eräinen	605 812,39	60 581,24	4	242 325	302 906	363 487
ent. Muurlan kunnantalo-päiväkoti	138 099,98	13 810,00	4	55 240	69 050	82 860
Akuutti päivähoito Mesikämmen päivä-koti	372 665,53	37 266,55	4	149 066	186 333	223 599
	1 237 857,07			495 143	618 929	742 714
<i>Vuoden 2013 hankkeet; (palautusvastuu 8 v 31.12.2014)</i>						
Moision vanhustentalon peruskorjaus, keskeneräinen	71 775,52	7 177,55	5	35 888	43 065	50 243
Paukkulakodin kiertovesiputkisto	28 239,25	2 823,93	5	14 120	16 944	19 767
Kasvatus- ja perheneuvolan muutostyöt	9 371,14	937,11	5	4 686	5 623	6 560
Mielenterveysosaston muutostyöt	10 653,21	1 065,32	5	5 327	6 392	7 457
Alholan hoivakodin pihan korjaustyöt	11 955,71	1 195,57	5	5 978	7 173	8 369
Moisio/Armfelt muutostyöt, kesken-eräinen	4 709,37	470,94	5	2 355	2 826	3 297
Ollikkalan koulun saneeraus, kesken-eräinen	716 114,20	71 611,42	5	358 057	429 669	501 280
Kiskon nuorisotilan ja kirjaston tilajärjestelyt	13 128,70	1 312,87	5	6 564	7 877	9 190
Sammutusjärjestelmien asentaminen	41 135,06	4 113,51	5	20 568	24 681	28 795
Jakelukeitin saneeraukset	2 855,87	285,59	5	1 428	1 714	1 999
Vuohensaaren kehittäminen	2 548,60	254,86	5	1 274	1 529	1 784
Energiasäästökorjaukset	8 806,62	880,66	5	4 403	5 284	6 165
Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	9 276,21	927,62	5	4 638	5 565	6 493
	930 569,46			465 285	558 342	651 399
<i>Vuoden 2014 hankkeet; (palautusvastuu 9 v. 31.12.2014)</i>						
Moision vanhustentalon peruskorjaus	61 316,09	6 131,61	6	36 790	42 921	49 053
Mielenterveysosaston muutostyöt	11 002,49	1 100,25	6	6 601	7 702	8 802
Ollikkalan koulun saneeraus	156 619,70	15 661,97	6	93 972	109 634	125 296
Hermannin koulun B-talon muutostyöt	2 116,21	211,62	6	1 270	1 481	1 693
Moision koulun laajennus ja muutostyöt	207 295,51	20 729,55	6	124 377	145 107	165 836
Armfeltin koulun laajennus ja muutostyöt	169 405,22	16 940,52	6	101 643	118 584	135 524
Marian koulun korjaus	289 937,86	28 993,79	6	173 963	202 957	231 950
Sammutusjärjestelmien asentaminen	42 713,19	4 271,32	6	25 628	29 899	34 171
Vuohensaaren kehittäminen	3 207,63	320,76	6	1 925	2 245	2 566
Energiasäästökorjaukset	10 165,14	1 016,51	6	6 099	7 116	8 132
Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	8 811,80	881,18	6	5 287	6 168	7 049
Särkisalokodin muutostyöt	52 771,22	5 277,12	6	31 663	36 939	42 217
	1 015 362,06			609 217	710 753	812 290
<i>Vuoden 2015 hankkeet; (palautusvastuu 10 v. 31.12.2015)</i>						
Sammutusjärjestelmien asentaminen	38 915,81	3 891,58	7	27 241	31 133	35 024
Vuohensaaren kehittäminen	2 481,45	248,14	7	1 737	1 985	2 233
Energiasäästökorjaukset	21 745,03	2 174,50	7	15 222	17 396	19 571
Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	12 450,84	1 245,08	7	8 716	9 961	11 206
Pajulan koulun lämpökanaali	17 136,78	1 713,68	7	11 996	13 709	15 423
	92 729,91			64 911	74 184	83 457
<i>Vuoden 2016 hankkeet; (palautusvastuu 10 v. 31.12.2016)</i>						
Lehmuskodin korvaava ryhmäkoti	316 694,81	31 669,48	8	253 356	285 025	316 695
Aikuissosiaalityö TYP peruskorjaus	28 037,76	2 803,78	8	22 430	25 234	28 038
Kirkonkylän koulun pihan muutostyöt	29 515,72	2 951,57	8	23 613	26 564	29 516
Muurlan koulun ilmastoinnin korjaus	57 852,07	5 785,21	8	46 282	52 067	57 852
Perttelin päivähoiton tilaratkaisut	119 333,10	11 933,31	8	95 466	107 400	119 333
Kiikalan päiväkodin lämmitysjärj. uusi-minen	13 479,20	1 347,92	8	10 783	12 131	13 479
Sammutusjärjestelmien asentaminen	1 387,97	138,80	8	1 110	1 249	1 388
Sisäilmakorjaukset 2016	64 406,65	6 440,67	8	51 525	57 967	64 407
	630 707,28			504 566	567 637	630 707

47. Arvonlisäveron palautusvastuu Kiinteistöjen uudisrakentamisen ja pe- rusparantamisen menot	Arvonlisäverot yhteensä	palautus- vastuu/v	Jäljellä olevat vuodet	2018	2017	2016
<i>Vuoden 2017 hankkeet; (palautusvastuu 10 v. 31.12.2017)</i>						
Perniön dementiayksikkö	22 278,84	2 227,88	9	20 051	22 279	
Perniön varhaiskasvatuksen uudet tila- ratkaisut	757 355,93	75 735,59	9	681 620	757 356	
Armfeltin koulun kotitalousluokka 2017	16 038,92	1 603,89	9	14 435	16 039	
Paloilmoitinlaitteistojen ajantasaista- minen 2017	8 891,42	889,14	9	8 002	8 891	
Jakelukeittiöiden saneeraustyö 2016- 2017	9 264,10	926,41	9	8 338	9 264	
Energiasäästökorjaukset	16 211,21	1 621,12	9	14 590	16 211	
Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	18 277,59	1 827,76	9	16 450	18 278	
Sisäilmakorjaukset 2017	185 959,26	18 595,93	9	167 363	185 959	
Kuusjoen koulun ja Kuusjokitalon läm- mitysjärj.2017	53 576,07	5 357,61	9	48 218	53 576	
Suomusjärven paloas.vesikaton kor- jaus 2017	8 078,09	807,81	9	7 270	8 078	
Musiikkiopiston vesikatteen uusiminen 2017	21 360,00	2 136,00	9	19 224	21 360	
	1 117 291,43	111 729,14		1 005 562	1 117 291	
<i>Vuoden 2018 hankkeet; (palautusvastuu 10 v. 31.12.2018)</i>						
Päätterveysaseman peruskorjaus	135 130,81	13 513,08	10	135 131		
Moision koulun korjaukset	92 667,35	9 266,74	10	92 667		
Hajalan päiväkodin korjaus	23 513,88	2 351,39	10	23 514		
Ylhäistentie 2 (ent amk tila)	34 070,55	3 407,06	10	34 071		
Urheilupuiston pukuhuone ja huoltora- kennus	184 572,10	18 457,21	10	184 572		
Energiasäästökorjaukset	43 583,28	4 358,33	10	43 583		
Kiinteistöjen hälytysjärjestelmät	20 320,01	2 032,00	10	20 320		
Sisäilmakorjaukset	193 414,60	19 341,46	10	193 415		
Kuusjoen koulun ja Kuusjokitalon läm- mitysjärjestelmä	2 233,49	223,35	10	2 233		
Teatteritalon vesikaton uusiminen	14 208,00	1 420,80	10	14 208		
Tupurin koulun lämmitysjärjestelmän muutos	105 706,76	10 570,68	10	105 707		
Perniön liikuntahallin valaistuksen uu- sinta	20 391,47	2 039,15	10	20 391		
Elektroniikkamuseon kehittäminen	13 883,50	1 388,35	10	13 884		
	883 695,80	88 370		883 696		
<i>Arvonlisäveron palautusvastuu yh- teensä</i>				5 133 331	5 389 860	5 301 063

22. Liikelaitos Salon Veden tilinpäätös vuodelta 2018

Tilinpäätös 2018
Liikelaitos Salon Vesi

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	255
TULOSLASKELMA	256
TOIMINTATIEKORTIT.....	257
TILASTOTIEDOT.....	258
VUODEN 2018 INVESTOINTISUUNNITELMAN TOTEUMA.....	260
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	261
RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	263
TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	266
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 2018	268
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	268
TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	269
TASEEN LIITETIEDOT	270
HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	272
LIIKELAITOS SALON VESI - LASKENNALLISESTI ERIYTETTY HULEVESI	273
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yleistä

Vuosi 2018 oli Liikelaitos Salon Veden kymmenes toimintavuosi. Liikelaitos Salon Vesi on itsenäinen liikelaitos, jota johtaa johtokunta (seitsemän jäsentä). Johtokunta toimii suoraan valtuuston alaisuudessa. Vuoden lopussa vesilaitoksen kulutuspisteiden määrä oli 14.542 kappaletta ja viemärlaitoksen kulutuspisteiden määrä oli 10.504 kappaletta. Puhtaan veden myynti oli 2.466.982 m³ ja jäteveden laskutettu määrä oli 2.034.739 m³. Uusia liittymiä tuli veden osalta 47 kpl ja viemäriin osalta 37 kpl.

Kehityskatsaus ja palvelualueen olennaiset tapahtumat

Liikelaitokselle kulunut vuosi oli teknisesti vaativa ja tuloksellinen. Kiikalan vedenhankinnan epävarmuuden takia toteutettu Pullassuon vedenkäsittelylaitos toimii sille odotetulla tavalla, ja vesimäärä on suunnitellulla tasolla. Panostuksilla verkostoihin on saavutettu puhtaan veden vuotovesimäärissä noin 1,5 % pudotus. Etäluettavien vesimittareiden koeluennot ovat käynnissä. Paikallinen tiedonsiirtoon ja ohjelmiin erikoistunut yritys tekee projektissa laitoksen kanssa tuloksellista yhteistyötä. Tavoitteena on laitosten pitkälle viety automaatio ja projektien hallinta. Taloudessa ei ole tapahtunut mullistavia muutoksia. Muuttotappio näkyy tulopuolella, joskaan ei näillä näkymin dramaattisesti. Omistaja vaihdoksia kaupungin sisällä tapahtuu runsaasti.

Liikelaitos Salon Vesi panostaa yhä voimakkaammin sähköiseen tiedonsiirtoon laitosautomaatiossa ja laskutuksessa. Kummassakin saatava hyöty, niin taloudellisesti kuin teknisesti, on huomattava. Laitosten puolella reagointi tapahtumiin nopeutuu huomattavasti. Laskutuksessa järjestelmä tuo sekä taloudellisesti että teknisesti laitokselle ja asiakkaalle huomattavan hyödyn. Puhdasvesipuolella Kiikala-projektia koskeva Avi:n päätös on saatu kielteisenä. Liikelaitos Salon vesi on valittanut päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen. Keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus on käynnissä. Uudet lupaehdot astuivat voimaan 2019.

Hulevesien käsittely

Kaupungin hulevesiohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuuston 22.5.2017 kokouksessa. Vuonna 2017 lähtien hulevedet on erikseen käsitelty liikelaitoksen kirjanpidossa. Liikelaitoksella on käytössä kaksinkertainen jätevesimaksu, joka määrätään, jos kiinteistö johtaa sadevedet jätevesiviemäriverkostoon. Käytännössä maksuja ei ole vielä peritty, koska kiinteistöt ovat pääsääntöisesti tehneet liikelaitoksen huomautuksesta tarvittavat korjaukset viemärintiin. Toimenpiteellä hulevesiä on saatu pois kuormittamasta verkostoa ja puhdistamaa. Lisäksi kiinteistötulvat ovat vähentyneet, missä yleensä korvauksen maksajana on ollut liikelaitos.

Talous

Investointeja tehtiin kaikkiaan noin 2,6 milj. eurolla. Investoinnit pysyivät loppusummaltaan talousarvion varatussa määrärahasa noin 3,5 milj. euroa. Suurimpia investointikohteita olivat puhdistamon saneeraus, Matildan varavesi ja Kärkän vedenkäsittely. Vesihuollon osalta merkittävin hanke oli vesijohto- ja viemäriverkoston saneeraus.

Liikelaitoksen toimintakate oli 5,2 milj. euroa. Toimintatuotot olivat 8,8 milj. euroa, mikä alitti talousarvion noin 187.000 eurolla. Toimintakulut ylittivät talousarvion noin 235.000 eurolla. Toimintakulujen ylitys selittyy muun muassa kuumen kesän kovasta vedenkulutuksesta johtuen, mistä seurasi myös kovempi sähkön kulutus. Jätevedenpuhdistamo on joutunut ostamaan laboratoriopalveluita ostopalveluna lähes koko vuoden. Viemäri- ja vesijohtoverkosto ovat vaatineet ajateltua enemmän panostuksia tukoksiin ja vuotoihin.

Palvelualueen riskit ja epävarmuustekijät

Suurin, koko kaupunkia koskettava riski on veden laadun nopea heikkeneminen. Laitos on varautunut jatkuvalla desinfioinnilla laitokselta lähtevän veden puhdistukseen sekä verkoston desinfiointiin tarvittaessa. Verkostoista ja liittyjistä johtuviin riskeihin on ennakkoon lähes mahdotonta varautua. Vuotokorjauksissa on olemassa selkeä tieto kuinka työ suoritetaan. Kiinteistöjä koskevia tarkastuksia ei suorita enää kukaan. Riittävään käyttöveden jakeluun panostetaan voimakkaasti. Uusien pohjavesialueiden käyttöönotto vie vuosia. Nopeat vedenmäärän kasvattamiset tulevat tuottamaan laitokselle vaikeuksia.

Tuloslaskelma

80 Vesihuoltolaitoksen johtokunta	TA 2018	MRM 2018	TA 2018 + MRM	TP 2018	Jäljellä 2018	Tot-%
Liikevaihto	8 993 232	0	8 993 232	8 777 862	-215 370	97,61%
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	22 083	22 083	
Muut tuet ja avustukset	0	0	0	6 246	6 246	
Materiaalit ja palvelut	-2 050 791	0	-2 050 791	-2 341 059	-290 268	114,15%
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 032 730	0	-1 032 730	-1 202 674	-169 944	116,46%
Ostot tilikauden aikana	-1 032 730	0	-1 032 730	-1 202 674	-169 944	116,46%
Palvelujen ostot	-1 018 061	0	-1 018 061	-1 138 385	-120 324	111,82%
Henkilöstökulut	-1 153 788	14 422	-1 139 366	-1 062 897	76 469	93,29%
Palkat ja palkkiot	-893 110	11 164	-881 946	-835 465	46 481	94,73%
Henkilösivukulut	-260 678	3 258	-257 420	-227 432	29 988	88,35%
Eläkekulut	-218 998	3 258	-215 740	-196 356	19 384	91,02%
Muut henkilösivukulut	-41 680	0	-41 680	-31 076	10 604	74,56%
Poistot ja arvonalentumiset	-2 457 288	0	-2 457 288	-2 636 398	-179 110	107,29%
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 457 288	0	-2 457 288	-2 636 398	-179 110	107,29%
Liiketoiminnan muut kulut	-139 993	0	-139 993	-161 660	-21 667	115,48%
Liikelylijäämä (-alijäämä) yhteensä	3 191 372	14 422	3 205 794	2 604 176	-601 618	81,23%
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 562 205	0	-1 562 205	-1 562 841	-636	100,04%
Muut rahoitustuotot	600	0	600	0	-600	0,0%
Korvaus peruspääomasta	-1 562 805	0	-1 562 805	-1 562 805	-0	100,0%
Muut rahoituskulut	0	0	0	-36	-36	
Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä yhteensä	1 629 167	14 422	1 643 589	1 041 334	-602 255	63,36%
Poistoerän lisäys (-)tai väh.(+)	0	0	0	72 852	72 852	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 629 167	14 422	1 643 589	1 114 187	-529 402	67,79%

Toimintatietokortit

800 Vesihuolto	TP 2017	TA 2018	MRM	TA 2018 + MRM	TP 2018
Vesilaitoksen johtokunta					
Kokoukset	6	7		7	7
Käsitellyt asiat	55	64		64	51
Kulut €	5 487	6 000		6 000	4 860
€ / asia	100	94		94	95
€ / kokous	915	857		857	694
Osaston hallinto					
Vakinaista henkilöstöä	6	4		4	6
<u>Infotietona</u> varhe- ja eläkemenope- rust. eläkevak.maksukulut					
Kulut yhteensä €	55 157	67 438		67 438	54 713
Vedenjakelu					
Veden myynti, m ³	2 484 038	2 560 368		2 560 368	2 466 982
Kulut sis. johtokunta ja hallinto €	1 622 371	1 450 831	-6 422	1 444 409	1 446 547
€ / m ³	0,65	0,57		0,56	0,59
Vesijohtoa, km	1 475	1 453		1 453	1 476
Vuotovesi, %	16	18		18	14
Vakinaista henkilöstöä	6	8		8	7
Kulutsumaksu ja perusmaksu €		3 958 386		3 958 386	
Kulutsumaksu, €	3 271 783				3 251 178
Perusmaksu, €	582 034				584 814
Liittymismaksu, €	75 728	63 820		63 820	76 394
Muut toimintatuotot €	75 057	48 230		48 230	136 784
Tuotot yhteensä €	4 004 602	4 070 436	0	4 070 436	4 049 170
Jäteveden puhdistus ja viemäröinti					
Jäteveden käsittely, laskutettavat m ³	2 058 693	2 094 900		2 094 900	2 034 739
Jäteveden käsittely (sis. sadevedet), m ³	4 212 221	4 870 000		4 870 000	3 341 348
Kulut € sis. johtokunta ja hallinto €	2 026 782	1 893 741	-8 000	1 885 741	2 119 069
€ / m ³	0,98	0,90		0,90	1,04
Viemäriä, km	545	546		546	546
Sadevesiviemäriä, km	189	191		191	189
Puhdistamot, kpl	4	4		4	4
Pumppaamot, kpl	159	159		159	166
Vuotovesi, %	41	51		51	39
Jätevesitaksa, € / m ³ , alv 0 %	2,30	2,30		2,30	2,30
Vakinaista henkilöstöä	9	9		9	9
Kulutsumaksu, €	4 631 646	4 816 976		4 816 976	4 604 033
Liittymismaksu, €	58 059	43 820		43 820	63 217
Muut toimintatuotot €	82 519	62 000		62 000	89 770
Tuotot yhteensä €	4 772 224	4 922 796	0	4 922 796	4 757 020
Vesihuolto yhteensä					
Tuotot €	8 776 826	8 993 232	0	8 993 232	8 806 190
Kulut €	3 649 153	3 344 572	-14 422	3 330 150	3 565 616
Netto €	5 127 673	5 648 660	14 422	5 663 082	5 240 574
Poistot, €	2 517 627	2 457 288		2 457 288	2 636 398
Korvaus peruspääomasta, €	1 562 805	1 562 805		1 562 805	1 562 805
ja %	4,0 %	4,0 %		4,0 %	4,0 %

Tilastotiedot

		TP2018	TP2017
Vesilaitos			
Liittyjät			
Verkostoon kertomusvuonna liittyneet uudet kiinteistöt yhteensä	Lukumäärä	47	50
Verkostoon liitetyt kiinteistöt yht 31.12. kiinteistöissä asukkaita	Lukumäärä	14542	14 495
asukkaiden osuus kunnan koko väest.	Henkilö	47130	47 100
	%	86	86
Veden käyttö kertomusvuonna			
Omilta vedenottamoilta verkostoon pumpattu vesimäärä	m ³	2 875 940	2 966 285
siitä pohjaveden osuus	%	100	100
pintaveden osuus	%	0	0
Edellisestä muille vesilaitoksille myyty vesimäärä	m ³	0	0
Muilta vesilaitoksilta ostettu vesimäärä verkostoon pumpattu vesimäärä yhteensä	m ³	0	0
keskimäärin vuorokaudessa	m ³ /vrk	7 879	8 126
kokonaiskulutus	litraa/as/vrk	167	173
Laskutettu vesimäärä (oman jakelualueen kiinteistöiltä)	m ³	2 466 982	2 484 038
Vedenkulutuksen jakauma kertomusvuonna			
Talousveden osuus	%	77	78
Teollisuusveden osuus	%	9	9
Palvelutoimintojen osuus	%	9	8
Yleisen vedenkulutuksen osuus	%	5	5
siitä: ei laskutettua	%	14	16
Vedenottopaikat kertomusvuonna			
Pohjavedenottamot	Lukumäärä	30	30
Toisessa kunnassa olevan laitoksen verkostot	Lukumäärä	0	0
Vesijohtoverkosto			
Kertomusvuonna vesijohtoa	Km	2	2
vanhaa johtoa uusittu yhteensä	Km	1,75	1,3
uutta johtoa rakennettu yhteensä	Km	0,3	0,7
Vesijohtoverkoston kokonaispituus 31.12.	Km	1476	1475,6
Viemärlaitos			
Liittyjät			
Verkostoon kertomusvuonna liittyneet uudet kiinteistöt	Lukumäärä	37	33
Verkostoon liittyneet kiinteistöt yht. kiinteistöissä asukkaita	Lukumäärä	10 504	10467
asukk. osuus kunnan koko väestöstä	Henkilö	39 427	39393
	%	74	74
Laskutettu jätevesimäärä	m ³	2 034 739	2 058 693
Viemäriverkosto			
Rakentaminen kertomusvuonna			
Jätevesiviemärit			
vanhaa johtoa uusittu yhteensä	Km	1,9	0,7
uutta johtoa rakennettu yhteensä	Km	0,4	0,7
Sekaviemärit			
vanhaa johtoa uusittu yhteensä	Km	0	0,08
uutta johtoa rakennettu yhteensä	Km	0	0
Sadevesiviemärit			
vanhaa johtoa uusittu yhteensä	Km	0	0,08
uutta johtoa rakennettu yhteensä	Km	0,4	0,3
Verkoston pituus 31.12.			
jätevesiviemäriä yhteensä	Km	545,6	545,2
sekaviemäriä yhteensä	Km	2,9	2,9
sadevesiviemäriä yhteensä	Km	189,4	189
Pumppaamot 31.12.	Lukumäärä	166	159

		TP2018	TP2017
Jätevesipuhdistamot			
Jätevedenpuhdistamot 31.12.	Lukumäärä	4	4
Puhdistamoilla mitattu tulevan jäteveden määrä	m ³	3 341 348	4 212 221
Sadevesimäärä	mm	402	655
Keskusjätevedenpuhdistamo:	m ³	3 121 091	3 932 210
Kuivatun lietteen määrä	m ³	2.120,8	2 767
Hyötykäyttöön sijoitettu määrä	%		
Puhd.teho BHK7 (biolog. hapenkul.)	%	96,8	95
Puhd.teho P (fosfori)	%	97	96
Nitrifikaatioaste	%		
Puhd.teho N (typpi)	%	82	78
Osuus koko jätevesimäärästä	%	93,4	93,4
Aluejätevedenpuhdistamot:			
Kisko, käsitelty jätevesimäärä	m ³	55 548	73 235
Osuus koko jätevesimäärästä	%	1,7	1,7
Muurla, käsitelty jätevesimäärä	m ³	0	7 458
Osuus koko jätevesimäärästä	%	0	0,2
Perniö, käsitelty jätevesimäärä	m ³	142 979	171 941
Osuus koko jätevesimäärästä	%	4,3	4,1
Särkisalo, käsitelty jätevesimäärä	m ³	21 730	27 377
Osuus koko jätevesimäärästä	%	0,7	0,6
Vuotovesi-%	%	39,1	41

Vuoden 2018 investointisuunnitelman toteuma

Investointiryhmä	Kustannusarvio	Alkuperäinen	Talousarvio-	TA 2018	Toteutuma	Poikkeama	TOT-%	
Hankeryhmä	2018-	TA 2018	muutokset	muutosten jäl-	2018			
Hanke				keen				
Menot								
800	VESIHUOLTOLAITOS							
810	Uusien alueiden vesihuolto							
9711	Uusien kaava-alueiden vesihuolto	-1 400 000	-350 000	0	-350 000	-122 222,15	-227 777,85	34,9 %
810	Uusien alueiden vesihuolto yht.	-1 400 000	-350 000	0	-350 000	-122 222,15	-227 777,85	34,9 %
820	Vesihuollon saneeraus							
9750	Vesijohtoverkoston saneeraus	-2 000 000	-500 000	0	-500 000	-453 688,23	-46 311,77	90,7 %
9751	Viemäriverkoston saneeraus	-2 000 000	-500 000	0	-500 000	-514 556,28	14 556,28	102,9 %
9752	Vesijohtoverkoston uv-laitteet	-80 000	-20 000	0	-20 000	-10 935,00	-9 065,00	54,7 %
9753	Vesilaitoksen automaatiojärjestelmä	-80 000	-20 000	0	-20 000	-20 420,00	420,00	102,1 %
9754	Vedenottamot	-240 000	-60 000	0	-60 000	-53 618,67	-6 381,33	89,4 %
9756	Pumppaamoiden saneeraus	-640 000	-160 000	0	-160 000	-155 957,66	-4 042,34	97,5 %
9757	Karjaskylän vesihuollon saneeraus	-105 000	-45 000	0	-45 000	-22 406,22	-22 593,78	49,8 %
9759	Märyn vesijohto	-50 000	-50 000	0	-50 000	-47 436,64	-2 563,36	94,9 %
9760	Keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus	-1 900 000	-1 000 000	400 000	-600 000	-706 454,64	106 454,64	117,7 %
9761	Pullassuon vedenkäsittelylaitos	-400 000	-200 000	0	-200 000	-21 620,05	-178 379,95	10,8 %
9762	Kärkän vedenlaadun parantaminen	-270 000	-250 000		-250 000	-185 150,83	-64 849,17	74,1 %
820	Vesihuollon saneeraus yhteensä	-7 765 000	-2 805 000	400 000	-2 405 000	-2 192 244,22	-212 755,78	91,2 %
840	Haja-asutusalueiden vesihuolto							
9800	Halikko-Hajala vesihuolto	-20 000	-20 000	0	-20 000	0,00	-20 000,00	0,0 %
9801	Salo-Muurla vesihuolto	-50 000	-50 000	0	-50 000	0,00	-50 000,00	0,0 %
9802	Kukinhuoneenharjun pohjavesitutkimus	-250 000	-100 000	0	-100 000	-65 950,75	-34 049,25	66,0 %
9804	Viemäriverk.laaj. toiminta-alueiden lähialueilla	-800 000	-200 000	0	-200 000	0,00	-200 000,00	0,0 %
9807	Kaukola-Tuohittu vesihuolto	-30 000	-30 000	0	-30 000	0,00	-30 000,00	0,0 %
9809	Mathildedalin vesihuollon turvaaminen	-350 000	-300 000		-300 000	-168 259,85	-131 740,15	56,1 %
9810	Kisko-Muurla vesihuolto	-2 900 000	-50 000	0	-50 000	-1 203,00	-48 797,00	2,4 %
840	Haja-asutusalueiden vesih. yht.	-4 400 000	-750 000	0	-750 000	-235 413,60	-514 586,40	31,4 %
870	Vesihuotolaitoksen irtain							
9850	Vesihuotolaitoksen irtain	-160 000	-40 000	0	-40 000	-9 859,93	-30 140,07	24,6 %
870	Vesihuotolaitoksen irtain yht.	-160 000	-40 000	0	-40 000	-9 859,93	-30 140,07	24,6 %
800	VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ	-13 725 000	-3 945 000	400 000	-3 545 000	-2 559 739,90	-985 260,10	72,2 %

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Liikelaitos Salon Vesi
Salon kaupunki

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Liikevaihto	8 764 327,50	8 757 749,09
Liiketoiminnan muut tuotot	41 862,11	19 077,76
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 202 673,60	-1 133 524,09
Palvelujen ostot	<u>-1 138 385,17</u>	<u>-1 219 436,29</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-835 464,94	-921 600,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-196 355,79	-204 256,21
Muut henkilösivukulut	<u>-31 076,02</u>	<u>-38 439,20</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset pois-		
tot	-2 636 398,41	-2 517 627,17
Arvonalentumiset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-161 660,15</u>	<u>-131 897,87</u>
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 604 175,53	2 610 045,82
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	0,00	8,40
Muille maksetut korkokulut	0,00	0,00
Korvaus peruspääomasta	-1 562 805,08	-1 562 805,08
Muut rahoituskulut	<u>-36,11</u>	<u>-45,63</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 041 334,34	1 047 203,51
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 041 334,34	1 047 203,51
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	<u>72 852,46</u>	<u>72 852,46</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 114 186,80	1 120 055,97

Liikelaitoksen tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,70	5,85
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	5,70	5,85
Voitto, %	11,88	11,96

Liikelaitoksen kaupungille maksama peruspääoman korko on 4% / 39.070.127,02 1 562 805,08

Liikelaitos Salon Vesi
Tuloslaskelman 2018 tunnus-
luvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta

= 100 x (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	1 041 334,34	
Muille maksetut korkokulut	0,00	
Korvaus peruspääomasta	<u>1 562 805,08</u>	
	2 604 139,42	
Oma pääoma 1.1.	44 098 325,31	
Poistoero 1.1.	1 031 731,30	
Oma pääoma 31.12.	45 212 512,11	
Poistoero 31.12.	958 878,84	
Oma pääoma keskiarvo	45 650 723,78	
Korollinen vpo 1.1	0,00	
Korollinen vpo 31.12.	0,00	
Korollinen vpo keskiarvo	<u>0,00</u>	
	45 650 723,78	
	5,70	

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton

= 100 x (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	1 041 334,34	
Korvaus peruspääomasta	<u>1 562 805,08</u>	
	2 604 139,42	
Oma pääoma 1.1.	44 098 325,31	
Poistoero 1.1.	1 031 731,30	
Oma pääoma 31.12.	45 212 512,11	
Poistoero 31.12.	958 878,84	
Oma pääoma keskiarvo	45 650 723,78	
	5,70	

Voitto, %

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli/alijäämä ennen varauksia ja

veroja muodostavat liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista

= 100 x (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Yli- /alijäämä ennen varauksia	1 041 334,34
Liikevaihto	8 764 327,50
	11,88

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Liikelaitos Salon Vesi Salon kaupunki	Rahoituslaskelma			
	1.1. -31.12.2018		1.1. -31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	2 604 175,53		2 610 045,82	
Poistot ja arvonalentumiset	2 636 398,41		2 517 627,17	
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 562 841,19		-1 562 842,31	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tuloverot	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00		0,00	
	<u>3 677 732,75</u>	3 677 732,75	<u>3 564 830,68</u>	3 564 830,68
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 559 739,90		-3 693 743,46	
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	0,00		94 410,37	
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	0,00	-2 559 739,90	0,00	-3 599 333,09
Toiminnan ja investointien ra- havirta		1 117 992,85		-34 502,41
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vä- hennys muilta	0,00		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen muu- tos kunnalta/ky:ltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kun- nalta/kuntayhtymältä	-1 413 012,29		-13 307,82	
Saamisten muutos muilta	-125 772,58		-99 507,75	
Korottomien velkojen muu- tos kunnalta/ky:ltä	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muu- tos muilta	420 792,02	-1 117 992,85	147 317,98	34 502,41
Rahoituksen rahavirta		-1 117 992,85	34 502,41	34 502,41
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikelaitoksen tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien raha- virran				
kertymä 5 vuodelta €	5 841 016,60		4 199 733,87	
Investointien tulorahoitus, %	143,68		99,04	
Lainanhoitokate	0,00		0,00	
Kassan riittävyys, pv	0,00		0,00	
Quick ratio	4,73		5,15	
Current ratio	4,73		5,15	

Liikelaitos Salon Vesi

Rahoituslaskelman
2018 tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä
Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden
ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investoin-
tien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.
Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilin-
päätösvoonna on positiivinen
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua
pysyvästi negatiiviseksi.

vuosi 2014	1 662 121,18	
vuosi 2015	2 303 184,28	
vuosi 2016	792 220,70	
vuosi 2017	-34 502,41	
vuosi 2018	1 117 992,85	kertymä 1000 euroina
yhteensä	<u>5 841 016,60</u>	5 841 016,60

Investointien tulorahoitus, %

*Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista
on rahoitettu tulorahoituksella*

= 100 x (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja
arvonalentumiset - Tuloverot) /

Investointien omahankintameno

Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 041 334,34
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-2 636 398,41</u>
	3 677 732,75
Investointien omahankintameno	2 559 739,90
	143,68

Lainanhoitokate

*Tunnusluku kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman
korkojen ja lyhennysten maksuun*

= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Yhtiöllä ei lainoja tällä hetkellä

Kassan riittävyys, pv

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassastamaksut

voidaan kattaa tilinpäätöspäivän kassavaroilla

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Rahavarat 31.12.	0,00
Kassasta maksut	
Tulos; materiaalit ja palvelut	2 341 058,77
Tulos; henkilöstökulut	1 062 896,75
Tulos; liiketoiminnan muut kulut	161 660,15
Tulos; korkokulut kunnalle	0,00
Tulos; korkokulut muille	0,00
Tulos; korvaus peruspääomasta	1 562 805,08
Tulos; muut rahoituskulut	36,11
Rahoitus; Investointimenot	2 559 739,90
Rahoitus; pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0,00
Rahoitus; pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	0,00
	<hr/>
	7 688 196,76
	0,00

Quick ratio (*hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1-2, heikko: alle 1*)

Tunnusluku kuvaa rahoitusomaisuuden riittävyyttä lyhytaikaisten velvoitteiden hoitamiseen

= (rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Rahat ja pankkisaamiset	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	7 101 500,91
	<hr/>
	7 101 500,91
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 501 840,77
	4,73

Current ratio (*hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5 - 1, heikko: alle 0,5*)

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) /

(Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Lyhytaikaiset saamiset	7 101 500,91
Rahat ja pankkisaamiset	0,00
	<hr/>
	7 101 500,91
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 501 840,77
	4,73

Tase ja sen tunnusluvut

Liikelaitos Salon Vesi Salon kaupunki	Tase	
	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat	42 499 602,37	42 576 260,88
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	42 499 602,37	42 576 260,88
Maa- ja vesialueet	232 193,58	232 193,58
Rakennukset	1 975 221,94	2 094 877,96
Kiinteät rakenteet ja laitteet	40 154 877,88	40 084 294,13
Koneet ja kalusto	25 286,47	30 125,51
Muut aineelliset hyödykkeet	45 879,25	45 879,25
Ennakkomaksut ja keskenener.hankinnat	66 143,25	88 890,45
Vaihtuvat vastaavat	7 101 500,91	5 562 716,04
Saamiset	7 101 500,91	5 562 716,04
Lyhytaikaiset saamiset	7 101 500,91	5 562 716,04
Myyntisaamiset	2 162 618,66	2 036 846,08
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	4 938 882,25	3 525 869,96
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Vastaavaa yhteensä	49 601 103,28	48 138 976,92
Vastattavaa		
Oma pääoma	45 212 512,11	44 098 325,31
Peruspääoma	39 070 127,02	39 070 127,02
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 028 198,29	3 908 142,32
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 114 186,80	1 120 055,97
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	958 878,84	1 031 731,30
Vieras pääoma	3 429 712,33	3 008 920,31
Pitkäaikainen	1 927 871,56	1 927 871,56
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 927 871,56	1 927 871,56
Lyhytaikainen	1 501 840,77	1 081 048,75
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Ostovelat	772 457,61	435 694,94
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	0,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	417 865,21	467 290,30
Siirtovelat	311 517,95	178 063,51
Vastattavaa yhteensä	49 601 103,28	48 138 976,92
	0,00	
Liikelaitoksen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	93,09	93,75
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	38,95	34,28
Velat ja vastuut % käyttötuloista	40,95	34,28
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 e	6 142	5 028
Lainakanta 31.12., 1000 e	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 e	0	0

Liikelaitos Salon Vesi

Taseen 2018 Tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakaavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä

= 100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Oma pääoma	45 212 512,11	
Poistoero	<u>958 878,84</u>	46 171 390,95
Koko pääoma		49 601 103,28
		93,09

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Vieras pääoma	3 429 712,33
Saadut ennakot	<u>0,00</u>
	3 429 712,33

Käyttötulot

8 806 189,61
38,95

huom! Luku tulos-
laskelmasta!

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun,

silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Vieras pääoma	3 429 712,33
Saadut ennakot	0,00
Vuokravastuut	<u>176 450,97</u>
	3 606 163,30

Käyttötulot

8 806 189,61
40,95

huom! Luku tulos-
laskelmasta!

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 e

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

5 028 198,29
1 114 186,80
6 142 385,09

Lainakanta 31.12., 1000 e

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Liikelaitoksen lainakanta = korollinen vieras pääoma

Pitkäaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 0,00

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta 0,00

Lainat julkisyhteisöiltä 0,00

0,00

Lainasaamiset 31.12., 1000 e

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Pysyviin vastaaviin merkityt antolainat

0

39 070 127,02

Liikelaitoksen kaupungille maksama peruspääoman korko on 4% /
39.070.127,02

1 562 805,08

Tilinpäätöksen liitetiedot 2018

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusomaisuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Salon kaupunki on vahvistanut suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2009 alkaen (Kvalt 7.12.2009 § 194). Pysyvien vastaavien hyödykkeet jotka on hankittu ennen 1.1.2009 noudattavat vanhojen lakkautettujen kuntien vahvistettuja poistosuunnitelmia. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten mukaisten poistojen perusteet.

Salon kaupungin talousarvion laadintaohjeissa on vahvistettu pienhankintarajat. Investointeja ovat talonrakennushankkeet, joiden verottomat kulut ylittävät 50.000 euroa ja muut hankkeet ja hankinnat, joiden veroton hinta on yli 20.000 euroa.

Liikelaitos Salon Vedellä ei ole pysyvien vastaavien sijoituksia eikä vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuuden saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa

Tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston v.2017 yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Vuoden 2017 yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Selvitys edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuudesta päättyneen tilikauden tietojen kanssa sekä liitetietojen esittämistapa

Ostovelkoja on jaksotettu tilikaudelle 2018 138.260,00 e (v. 2017 ei jaksotuksia). Menojäämäpalkat on jaksotettu tilikaudelle 2018, 20.968,63 e (19.757,78 e v. 2017). Lomapalkkavelan muutosta kirjattiin vähennystä 6016,41 e (35262,13 e vähennystä v.2017). Lomapalkkavelan määrä 31.12.2018 on 152.289,32 e (158.305,73 e v. 2017). Arvonlisäverovelka 31.12.2018 394.843,36 e (448.262,54 e v. 2017).

Tilinpäätöksen liitetiedot on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston v.2016 ohjeiden mukaan vastaavasti kuin Salon kaupungin tilinpäätöksessä noudattaen liitetietonumerointia 1-46.

Vuonna 2016 hulevedet on eriytetty laskennallisesti vesilaitoksen toiminnasta vesihuoltopäällikön arviointiin perustuneeseen 10 %:n pysyvien vastaavien hankinta-arvoon. Vuodesta 2017 alkaen huleveden investointihankinnat on kirjattu suoraan kirjanpitoon omina hankkeina. Hulevesiomaisuuden arvo on vuoden 2018 tilinpäätöksessä 1.127.183,71 e.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6.	Tuloslaskelman toimintatuotot	2018	2017
	Ulkoinen liikevaihto	8 212 513,19	8 201 227,05
	Sisäinen liikevaihto	551 814,31	556 522,04
	Liiketoiminnan muut ulkoiset tuotot	41 862,11	19 077,76
	Liiketoiminnan muut sisäiset tuotot		0,00
	<i>Liikelaitos Salon vesi toimintatuotot yhteensä</i>	<i>8 806 189,61</i>	<i>8 776 826,85</i>

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman 1.1.2009 alkaen 7.12.2009 § 194. Ennen kuntaliitosta hankintun omaisuuden poistoajoissa noudatetaan kunnissa aikaisemmin hyväksytyjä poistosuunnitelmia

Poistosuunnitelman poistomenetelmät ja poistoajat omaisuusryhmittäin

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot

2-5 vuotta

Aineettomat oikeudet

5-20 vuotta

Liikearvo

2 vuotta

Muut pitkävaikutteiset menot

Atk-ohjelmistot

2 vuotta

Muut

2 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Ei poistoaikaa

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset

30 vuotta

Tehdas- ja tuotantorakennukset

20 vuotta

Talousrakennukset

10 vuotta

Vapaa-ajan rakennukset

20 vuotta

Asuinrakennukset

40 vuotta

Rakennusten peruskorjaukset

10 vuotta

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot

15 vuotta

Sillat, laiturit ja uimalat

10 vuotta

Muut maa- ja vesirakenteet

15 vuotta

Vedenjakeluverkosto

30 vuotta

Viemäriverkko

30 vuotta

Kaukolämpöverkko

20 vuotta

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet

15 vuotta

Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset

10 vuotta

Maakaasuverkko

20 vuotta

Muut putki- ja kaapeliverkot

15 vuotta

Sähkö-, vesi- yms.laitosten laitoskoneet ja laitteet

10 vuotta

Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet

15 vuotta

Liikenteen ohjauslaitteet

10 vuotta

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet

10 vuotta

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset

15 vuotta

Puiset alukset ja muut uivat työkoneet

8 vuotta

Muut kuljetusvälineet

4 vuotta

Muut liikkuvat työkoneet

5 vuotta

Muut raskaat koneet

10 vuotta

Muut kevyet koneet

5 vuotta

Sairaala-, terveydenhuolto- yms.laitteet

5 vuotta

Atk-laitteet

3 vuotta

Muut laitteet ja kalusteet

3 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvaroista tehdään käytön mukainen poisto. Arvo ja taide-esineille ei määritellä poistoaikaa.

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat eivät ole poistojen alaisia. Pysyvien vastaavien sijoituksille

kuten osakkeille ja osuuksille ei poistoaikaa määritellä.

15. Selvitys peruspääoman korosta, korvaus peruspääomasta kunnalle
Kaupungin pääomasijoitus liikelaitokselle on laskettu 1.1.2009 avaavan taseen tase-erien välisenä erotuksena ja on määrältään 39.070.127,02 euroa.
Kaupunginvaltuusto on vahvistanut vuoden 2018 talousarvion laadintaohjeissa peruspääoman korkoprosentiksi 4,0 %.

Peruspääoman korko v.2018 on 4,0%:n mukaan 1.562.805,08 e

16. Erittely poistoeron muutoksista	Kunta	
	2018	2017
		0
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron purku tuloslaskelmaan	72 852,46	72 852,46
<i>Kiikalan vesiprojekti 2007</i>		

Taseen liitetiedot

19. Pysyvät vastaavat, Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset tase-eräkohtaisesti							
	1.1.2018	siirrot	ostot +	rah.osuudet -	myynnit -	poistot	31.12.2018
Aineelliset hyöd.							
Maa- ja vesialueet	232 193,58						232 193,58
Rakennukset	2 094 877,96					119 656,02	1 975 221,94
Kiint.rakent. ja lait.	40 084 294,13	88 697,95	2 483 929,22			2 502 043,42	40 154 877,88
Koneet ja kalusto	30 125,51		9 859,93			14 698,97	25 286,47
Muut aineell.hyöd.	45 879,25						45 879,25
Keskeneräiset	88 890,45	-88 697,95	65 950,75				66 143,25
<i>Yhteensä</i>	<i>42 576 260,88</i>	<i>0,00</i>	<i>2 559 739,90</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 636 398,41</i>	<i>42 499 602,37</i>

23. Saamisten erittely	2018		2017	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		122 596,61		131 565,71
Saamiset kuntayhtymiltä joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		40 361,03		76 253,34
Saamiset osakkuus- sekä muilta om.yhteisöiltä				
Myyntisaamiset		40 431,76		65 552,62
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		1 959 229,26		1 763 474,41
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä		4 938 882,25		3 525 869,96
Siirtosaamiset				0,00
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>7 101 500,91</i>	<i>0,00</i>	<i>5 562 716,04</i>

25	Oman pääoman erittely	2018	2017
	Peruspääoma 1.1.	39 070 127,02	39 070 127,02
	Peruspääoma 31.12.	39 070 127,02	39 070 127,02
	Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 028 198,29	3 908 142,32
	Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 028 198,29	3 908 142,32
	josta:		
	- Kuntaliitoksessa 1.1.2009 perustetun Liikelaitos Salon Veden peruspääoman muodostamisessa huomioitu edellisten tilikausien yli-/alijäämään liitoskuntien vesilaitosten 31.3.2004 puretut rahastopääomat	2 210 066,68	2 210 066,68
	- olennaiset omaisuuden luovutuvoitot	0,00	0,00
	- olennaiset omaisuuden luovutustapiot	0,00	0,00
	Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 114 186,80	1 120 055,97
	josta:		
	- investointivaraukset	0,00	0,00
	- poistoerot	958 878,84	1 031 731,30
	- muut omat rahastot kuin arvonkorotusrahatot	0,00	0,00
	<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>45 212 512,11</i>	<i>44 098 325,31</i>

26.	Erittely poistoerosta	2018	2017
	Investointivaraukseen liittyvä poistoero, Kiikala vesiprojekti 2007	958 878,84	1 031 731,30

30.	Vieras pääoma	2018 Pitkäaik.	Lyhytaik.	2017 Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Velat tytäryhteisöille				
	Ostovelat		21 263,11		11 232,97
	Velat kuntayhtymille joissa kunta on jäsenenä				
	Ostovelat		8 010,59		2 195,99
	Velat osakkuus- sekä muille om.yhteisöille				
	Ostovelat		1 029,70		466,24
	Velat muille				
	Ostovelat		742 154,21		421 799,74
	Muut velat kunnalta				0,00
	Muut velat muille		417 865,21	1 927 871,56	467 290,30
	Siirtovelat		311 517,95		178 063,51
	<i>Koroton vieras pääoma yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 501 840,77</i>	<i>1 927 871,56</i>	<i>1 081 048,75</i>

32.	Muiden velkojen erittely liittymismaksuihin	2018	2017
	Muut velat, liittymismaksut	1 927 871,56	1 927 871,56

33.	Siirtovelat		2018	2017
	Lyhytaikaiset siirtovelat			
	Ostovelkojen jaksotus		138 260,00	0,00
	Lomapalkkavelkajaksotus		152 289,32	158 305,73
	Menojäämäpalkkojen jaksotus		20 968,63	19 757,78
	<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>		<i>311 517,95</i>	<i>178 063,51</i>

38	Vuokravastuut			2018
	Leasingvastuut yhteensä (Arval Oy)			176 450,97
	- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus			73 712,76
		<u>Vesilaitos</u>	Seur.tilikausi	Vastuut yhteensä
		CKA-621	10 166,76	19 240,32
		JJR-944	8 672,76	18 487,90
		MOZ-570	9 244,92	19 185,69
		MPZ-554	9 205,56	18 732,82
		<u>Viemäriaitos</u>		
		JJR-996	12 442,44	27 694,46
		JJR-997	11 416,92	28 665,06
		JJR-998	12 563,40	44 444,72
	<i>Yhteensä</i>			<i>176 450,97</i>

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42.	Henkilöstön lukumäärä 31.12.		2018	2017
	Liikelaitos Salon Vesi		22	20

43. Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan; tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilö-sivukulut sekä taseeseen aktivoitunut henkilöstömenot

Henkilöstökulut		2018	2017
Palkat ja palkkiot		835 464,94	921 600,20
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		196 355,79	204 256,21
Muut henkilösivukulut		31 076,02	38 439,20
<i>Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan</i>		<i>1 062 896,75</i>	<i>1 164 295,61</i>
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin			0,00
<i>Henkilöstökulut yhteensä 31.12.</i>		<i>1 062 896,75</i>	<i>1 164 295,61</i>

Liikelaitos Salon Vesi - Laskennallisesti eriytetty hulevesi

8120 Hulevedet		
8136 Sadevesipumppaamot		
8138 Sadevesiverkosto		
Tuloslaskelma €		
Tammikuu-Joulukuu		
Kustannuspaikka: 8120, 8136, 8138		
	1.1.- 31.12.2018	1.1.- 31.12.2017
Toimintakulut	0	0
Palvelujen ostot	0	0
4390 Rakenn.ja alueiden rakent.kunn	0	0
4421 Matkakulut	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0
4590 Rakennusmateriaali	0	0
Toimintakate	0	0
Vuosikate	0	0
Poistot ja arvon alentumiset	-140 351,19	-136 984,85
7140 Poistot kiint.raken.ja laittei	-140 351,19	-136 984,85
Tilikauden tulos	-140 351,19	-136 984,85
Tilikauden voitto/tappio	-140 351,19	-136 984,85
Tase €	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat	1 127 183,71	1 243 227,11
Aineelliset hyödykkeet	1 127 183,71	1 243 227,11
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00
Rakennukset	0,00	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 127 183,71	1 243 227,11
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00
Vastattavaa		
Oma pääoma	1 127 183,71	1 243 227,11
Jäännöspääoma	1 536 672,40	1 512 365,21
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-269 137,50	-132 153,25
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-140 351,19	-136 984,85
Käyttöomaisuus 1.1.	1 243 227,11	1 233 983,17
Vuoden hankinnat	24 307,79	146 228,79
Vuoden poistot	-140 351,19	-136 984,85
Käyttöomaisuus 31.12.	1 127 183,71	1 243 227,11

Tilinpäätöisasiakirjat sekä luettelot kirjanpitoakirjoista esitetään yhdessä Salon kaupungin tilinpäätöksen kanssa. Liikelaitokselle on laadittu erilliset varmentavat asiakirjat.

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Salossa 7.3.2019

Liikelaitos Salon Veden Johtokunta

Asko Määttä

Jarmo Viander

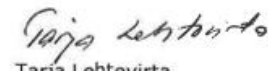
Klaus Hemanus
varajäsen Tapio Aaltonen

Anne Järvinen

Kirsti Lannermaa

Tarja Lehtovirta

Asmo Ojarperä

Kalle Virtanen

23. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kokonais-tarkastelu
	Kunnan tuloslaskelmaosa toteutumista vertailussa	Liikelaitoksen tuloslaskelmosa	Kunta	Liikelaitos	Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
Toimintatulot					
Myyntitulot, ulk.	34 031 780	8 212 513			42 244 293
Myyntitulot, sis.	54 095	551 814	-54 095	-551 814	0
Maksutuotot, ulk.	17 361 356	0			17 361 356
Tuet ja avustukset, ulk.	5 237 787	6 246			5 244 032
Muut toimintatuotot, ulk.	28 085 222	35 617			28 120 839
Muut toimintatuotot, sis.	34 418		-34 418		0
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-155 613 670	-1 062 898			-156 676 568
Palvelujen ostot, ulk.	-160 868 723	-1 084 879			-161 953 602
Palvelujen ostot, sis.	-323 992	-53 506	323 992	53 506	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk.	-17 672 799	-1 202 084			-18 874 884
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sis.	-227 822	-589	227 822	589	0
Avustukset, ulk.	-17 448 707				-17 448 707
Muut toimintakulut, ulk.	-23 011 626	-127 241			-23 138 867
Muut toimintakulut, sis.		-34 418		34 418	0
Toimintakate	-290 362 681	5 240 573	463 301	-463 301	-285 122 108
Verotulot	181 080 471				181 080 471
Valtionosuudet	106 528 944				106 528 944
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotuotot	419 568				419 568
Muut rahoitustulot, ulk.	665 128				665 128
Muut rahoitustulot, sis.	1 562 805		-1 562 805		0
Korkokulut, ulkoiset	-1 466 864				-1 466 864
Muut rahoituskulut, ulk.	-92 540	-36			-92 576
Muut rahoituskulut, sis.	0	-1 562 805		1 562 805	0
Vuosikate	-1 665 169	3 677 732	1 099 504	-1 099 504	2 012 563
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 751 977	-2 636 398			-17 388 375
Satunnaiset erät					
Tilikauden tulos	-16 417 146	1 041 334	1 099 504	-1 099 504	-15 375 812

24. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kokonais- tarkastelu
	Kunnan osa- rahoitus las- kelma	Liikelaitok- sen rahoit- tuslaskelma	Kunta	Liikelaitos	Kunnan ra- hoituslas- kelma tilin- päätöksessä
Tulorahoitus					
Vuosikate	-1 665 170	3 677 733	1 099 505	-1 099 505	2 012 563
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjausevät	-2 519 568				-2 519 568
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-13 618 994	-2 559 740			-16 178 734
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	310 027				310 027
Pysyvien vastaavien hyödyk- keiden luovutustulot	3 468 947				3 468 947
Toiminnan ja investointien rahavirta	-14 024 759	1 117 993	1 099 505	-1 099 505	-12 906 766
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys, ulk.	-4 072 309				-4 072 309
Antolainasaamisten lisäys, sis.					
Antolainasaamisten vähen- nys, ulk.	556 177				556 177
Antolainasaamisten vähen- nys, sis.					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen li- säys, ulk.	4 000 000				4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen li- säys, sis.					0
Pitkäaikaisten lainojen vä- hennys, ulk.	-13 342 852				-13 342 852
Pitkäaikaisten lainojen vä- hennys, sis.					0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	20 000 000				20 000 000
Oman pääoman muutokset					0
Toimeksiant. varojen ja pää- oman muutos	31 061				31 061
Vaihto-omaisuuden muutos	107 235				107 235
Saamisten muutos	343 875	-125 773			218 102
Saamisten muutos kunnalta		-1 413 012		1 413 012	0
Korottomien velkojen muu- tos, ulk.	7 134 314	420 792			7 555 106
Korottomien velkojen muu- tos, sis.					0
Rahavarojen muutos	732 741	0		1 413 012	2 145 754

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	19 165 723,59
Rahavarat 1.1.	<u>17 019 970,12</u>
	2 145 753,47

19 165 723,59
<u>17 019 970,12</u>
2 145 753,47

25. Luettelot ja selvitykset

25.1. Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

Tunnusluvulla kuvataan maksurahoituksen osuutta toimintamenoista. Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

	2018	2017
Toimintatuotot	53 532 045,69	53 380 536,73
Toimintakulut	338 654 153,89	334 149 835,37
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	338 654 153,89	334 149 835,37
	15,81	15,98

Vuosikate prosenttia poistoista

Mikäli vuosikate on vähintään vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko

	2018	2017
100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate	2 012 562,54	22 344 596,43
Poistot ja arvonalentumiset	17 388 375,32	15 397 826,06
	11,57	145,12
Vuosikate, euroa / asukas		
Vuosikate	2 012 562,54	22 344 596,43
Asukasmäärä	52 332	53 014
	38,46	421,48

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

vuosi 2014	-8 922 709,02	
vuosi 2015	19 048 386,83	
vuosi 2016	8 307 431,02	25 220 682,31
vuosi 2017	6 787 573,48	12 313 916,48
vuosi 2018	-12 906 765,83	
yhteensä		12 313 916,48

Investointien tulorahoitus, %

100 * Vuosikate / investointien omahankintameno

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä

	2018	2017
Vuosikate	2 012 562,54	22 344 596,43
Investointimenot	16 178 734,14	16 780 665,27
./. Rahoitusosuudet	310 026,68	1 074 601,37
	12,68	142,27

Lainanhoitokate (lainanhoitokyky; arvo >2 = hyvä, 1-2 = tyydyttävä, < 1 = heikko)
(vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja

	2018		2017	
Vuosikate	2 012 562,54		22 344 596,43	
korkokulut	<u>1 466 864,25</u>	3 479 426,79	<u>1 438 647,66</u>	23 783 244,09
Korkokulut	1 466 864,25		1 438 647,66	
Lainanlyhennykset	<u>13 342 852,18</u>	14 809 716,43	<u>14 470 682,98</u>	15 909 330,64
		0,23		1,49

Kassan riittävyys, pv

365 pv * rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

	2018		2017	
Rahavarat 31.12	19 165 723,59		17 019 970,12	
Kassastamaksut tilikaudella	373 807 489,67	18,71	367 275 811,10	16,91

*) Kassastamaksut, M e

	2018		2017	
Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	338 654 153,89		334 149 835,37	
./ Valmistus omaan käyttöön	0,00		0,00	
Korkokulut	1 466 864,25		1 438 647,66	
Muut rahoituskulut	92 575,77		15 110,08	
Investointimenot	16 178 734,14		16 780 665,27	
Antolainojen lisäys	4 072 309,44		420 869,74	
Pitkäaik.lainojen vähennys (lyhennykset)	<u>13 342 852,18</u>	373 807 489,67	<u>14 470 682,98</u>	367 275 811,10
		373,81		367,28

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = 100 x (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

	2018		2017	
oma pääoma	239 452 972,86		254 294 261,18	
poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	10 924 460,00	250 377 432,86	11 458 984,46	265 753 245,64
koko pääoma	403 990 282,84		401 259 594,06	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	<u>1 077 179,60</u>	402 904 403,24	<u>1 413 157,12</u>	399 837 736,94
		62,14		66,47

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 x (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

	2018		2017	
vieras pääoma	151 631 490,98		133 419 237,10	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	<u>1 077 179,60</u>	150 545 611,38	<u>1 413 157,12</u>	131 997 379,98
käyttötulot;				
* tilikauden toimintatuotot	53 532 045,69		53 380 536,73	
* verotulot	181 080 470,52		196 124 031,50	
* valtionosuudet	<u>106 528 944,00</u>	341 141 460,21	<u>107 647 094,00</u>	357 151 662,23
		44,13		36,96

Kertynyt yli/-alijäämä, 1000 €

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina

	2018		2017	
Edellisten tilikausien yli/-alijäämä	28 967 762,47		21 486 467,64	
Tilikauden yli/-alijäämä	<u>-14 841 288,32</u>	14 126 474,15	<u>7 481 294,83</u>	28 967 762,47
		14 126,47		28 967,76

Kertynyt yli/-alijäämä, e/asukas

	2018		2017	
	14 126 474,15	269,94	28 967 762,47	546,42

Lainakanta 31.12., 1000 € = Vieras pääoma -(saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

	2018		2017	
vieras pääoma	151 631 490,98		133 419 237,10	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	1 077 179,60		1 413 157,12	
ostovelat lyhytaikaiset	11 901 789,00		15 549 442,57	
ostovelat pitkäaikaiset	1 986 303,71		2 273 480,15	
siirtovelat lyhytaikaiset	34 053 879,64		21 575 753,76	
muut velat pitkäaikaiset	1 927 871,56		1 927 871,56	
muut velat lyhytaikaiset	<u>2 490 273,27</u>	98 185 494,20	<u>3 142 485,56</u>	87 528 346,38

Lainakanta = korollinen vieras pääoma; tarkistus

	2018		2017	
joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00			
lainat rah.ja vakuutuslaitoksilta (pit+lyh)	76 812 805,35		85 786 726,74	
lainat julkisyhteisöiltä (pitkäaik+lyhyt-aik)	1 372 688,85	98 185 494,20	1 741 619,64	87 528 346,38
		98 185,49		87 528,35
Lainakanta 31.12., €/asukas	98 185 494,20	1 876,20	87 528 346,38	1 651,04

Lainasaamiset, 1000 € = Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

	2018		2017	
Sijoitukset, muut lainasaamiset	15 233 308,89	15 233,31	11 717 176,34	11 717,18

*) Oman pääoman sidottujen erien osuus, % = 100 x (peruspääoma + sijoitusrahaston pääoma + käyttöomaisuuden arvonkorotukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

	2018		2017	
peruspääoma	223 782 949,58		223 782 949,58	
muut (sijoitus) rahaston pääoma	1 543 549,13		1 543 549,13	
käyttöomaisuuden arvonkorotukset	<u>0,00</u>	225 326 498,71	<u>0,00</u>	225 326 498,71
koko pääoma	403 990 282,84		401 259 594,06	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	<u>1 077 179,60</u>	402 904 403,24	<u>1 413 157,12</u>	399 837 736,94
		55,93		56,35

*) Rahoitusvarallisuus, e/asukas.(saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) - (vieras pääoma - saadut ennakot)/as

Tunnusluku osoittaa likvidien varojen riittävyyden vieraan pääoman takaisinmaksuun. Rahoitusomaisuuden ja vieraan pääoman positiivinen erotus osoittaa määrän, mikä rahoitusomaisuudesta jää jäljelle, kun vieras pääoma on maksettu. Negatiivinen erotus osoittaa määrän joka vieraasta pääomasta jää rahoitusomaisuudella kattamatta.

	2018		2017	
Saamiset	13 059 457,88		13 277 560,30	
rahoitusarvopaperit	12 917,92		3 725 911,96	
rahat ja pankkisaamiset	<u>19 152 805,67</u>	32 225 181,47	<u>13 294 058,16</u>	30 297 530,42
vieras pääoma	151 631 490,98		133 419 237,10	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	<u>1 077 179,60</u>	150 545 611,38	<u>1 413 157,12</u>	131 997 379,98
		-118 320 429,91		-101 699 849,56
		-2 260,96		-1 918,36

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

	2018		2017	
Vieras pääoma	151 631 490,98		133 419 237,10	
Saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
Saadut ennakot, lyhytaikaiset	1 077 179,60		1 413 157,12	
Vuokravastuut liitetiedoista	<u>5 383 821,57</u>	155 929 432,95	3 459 385,94	135 456 765,92
Käyttötulot;				
* tilikauden toimintatuotot	53 532 045,69		53 380 536,73	
* verotulot	181 080 470,52		196 124 031,50	
* valtionosuudet	106 528 944,00	341 141 460,21	107 647 094,00	357 151 662,23
		45,71		37,93

Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista (%)

. = $100 \times \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen on konsernin tulorahoitus riittävä.

	2018	2017
Toimintatuotot	177 726 005,20	175 926 932,21
Toimintakulut	466 496 208,65	458 576 606,65
	38,10	38,36

Vuosikate prosenttia poistoista (%)

. = $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{arvonalentumiset})$

	2018	2017
Vuosikate	12 927 510,30	34 914 998,58
Poistot	26 772 111,80	26 051 251,25
	48,29	134,02
Vuosikate euroa / asukas		
Vuosikate	12 927 510,30	34 914 998,58
Asukasmäärä	52 332	53 014
	247,03	658,60

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä viideltä vuodelta

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

vuosi 2014	-1 917 103,65
vuosi 2015	12 940 670,77
vuosi 2016	20 067 676,72
vuosi 2017	12 356 124,38
vuosi 2018	-8 367 983,65
yhteensä	43 447 368,22

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

	2018		2017	
Vuosikate		12 927 510,30		34 914 998,58
Investointimeno	21 563 278,58		25 228 786,47	
./. Rahoitusosuudet	<u>572 750,72</u>	20 990 527,86	<u>1 230 778,38</u>	23 998 008,09
		61,59		145,49

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainalyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhtiöiden omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

	2018		2017	
Vuosikate	12 927 510,30		34 914 998,58	
Korkokulut (konsernituloslaskelmasta)	<u>2 525 203,90</u>	15 452 714,20	<u>2 707 926,16</u>	37 622 924,74
Korkokulut (konsernituloslaskelmasta)	2 525 203,90		2 707 926,16	
Lainalyhennykset	<u>18 614 668,61</u>	21 139 872,51	<u>23 476 008,97</u>	26 183 935,13
		0,73		1,44

Maksuvalmius

Kassan riittävyys, pv

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla.

	2018		2017	
Rahavarat 31.12.	40 549 426,94		33 883 440,49	
Kassastamaksut tilikaudella	509 379 502,30	29,06	510 088 792,94	24,25

*) Kassastamaksut M €

Konsernituloslaskelmasta

Toimintakulut	466 496 208,65		458 576 606,65	
Korkokulut	2 525 203,90		2 707 926,16	
Muut rahoituskulut	107 315,33		39 016,64	
Konsernirahoituslaskelmasta				
Investointimenot	21 563 278,58		25 228 786,47	
Antolainasaamisten lisäykset	72 827,23		60 448,05	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	18 614 668,61	509 379 502,30	23 476 008,97	510 088 792,94

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

100 x (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot). Lyhennyksessä konsernikaavassa laskennasta voi jättää pois saadut ennakot. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tavoitetasona pidetään yli 50%:n ylittävää omavaraisuutta.

	2018		2017	
oma pääoma	266 975 537,67		281 034 856,83	
Vähemmistöosuus	217 560,44		410 316,09	
Konsernireservi	0,00		0,00	
poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	<u>0,00</u>	267 193 098,11	<u>0,00</u>	281 445 172,92
koko pääoma		523 219 814,19		520 472 653,37
		51,07		54,07

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

	2018		2017	
vieras pääoma	248 041 126,40		231 448 461,47	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	<u>1 685 269,07</u>	246 347 157,33	<u>1 893 566,49</u>	229 546 194,98
käyttötulot;				
* tilikauden toimintatuotot	177 726 005,20		175 926 932,21	
* verotulot	180 744 641,11		195 771 873,10	
* valtionosuudet	<u>122 880 556,16</u>	481 351 202,47	<u>124 041 870,50</u>	495 740 675,81
		51,18		46,30

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = 100 * (vieras pääoma - saadut ennakot+vuokravastuut) / käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun silloin, kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

	2018		2017	
vieras pääoma	248 041 126,40		231 448 461,47	
saadut ennakot, pitkäaikaiset	8 700,00		8 700,00	
saadut ennakot, lyhytaikaiset	1 685 269,07		1 893 566,49	
vuokravastuut liitetiedoista	<u>23 255 244,09</u>	269 602 401,42	<u>12 171 157,53</u>	241 717
käyttötulot;				352,51
* tilikauden toimintatuotot	177 726 005,20		175 926 932,21	
* verotulot	180 744 641,11		195 771 873,10	
				495 740
* valtionosuudet	<u>122 880 556,16</u>	481 351 202,47	<u>124 041 870,50</u>	675,81
		56,01		48,76
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	52 399 354,06		43 720 534,06	
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-14 044 409,86</u>	38 354 944,20	<u>8 678 820,00</u>	52 399 354,06
		38 354,94		52 399,35
	38 354 944,20	732,92	52 399 354,06	988,41

Konsernin lainakanta 31.12., 1000 € = Vieras pääoma - pitkäaikainen ja lyhytaikainen koroton vieraspääoma

	2018		2017	
vieras pääoma	248 041 126,40		231 448 461,47	
pitkäaikainen koroton vieraspo	7 050 632,59		7 536 396,84	
lyhytaikainen koroton vieraspo	<u>77 202 012,61</u>	163 788 481,20	<u>68 863 171,20</u>	155 048 893,43
lainakanta = korollinen vieras pääoma; tarkistus				
pitkäaikainen korollinen vieraspo	126 955 926,54		126 431 182,32	
lyhytaikainen korollinen vieraspo	<u>36 832 554,66</u>	163 788 481,20	<u>28 617 711,11</u>	155 048 893,43
		163 788,48		155 048,89
Lainakanta 31.12., e/asukas	163 788 481,20	3 129,80	155 048 893,43	2 924,68

Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000€ = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

	2018		2017	
Sijoitukset, muut lainasaamiset	300 569,35	300,57	338 657,13	338,66

*) Oman pääoman sidottujen erien osuus, %

100 x (peruspääoma + sijoitusrahaston pääoma + käyttöom.arvonkorotukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

	2018		2017	
peruspääoma	223 782 949,58		223 782 949,58	
muut (sijoitus) rahaston pääoma	3 921 844,33		3 936 753,63	
käyttöomaisuuden arvonkorotukset	<u>915 799,56</u>	228 620 593,47	<u>915 799,56</u>	228 635 502,77
koko pääoma		523 219 814,19		520 472 653,37
		43,69		43,93

*) Rahoitusvarallisuus, e/asukas

.(saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) - (vieras pääoma - saadut ennakot) / asukasmäärä

	2018		2017	
Saamiset	27 330 066,94		26 034 665,57	
rahoitusarvopaperit	2 098 450,28		6 071 100,38	
rahat ja pankkisaamiset	<u>38 450 976,66</u>	67 879 493,88	<u>27 812 340,10</u>	59 918 106,05
vieras pääoma		248 041 126,40		231 448 461,47
		-3 442,67		-3 235,57

25.2. Sisäiset tulot ja menot

Vuoden 2018 tilinpäätöksessä sisäisiä ostoja (toimintatuotot) ja myyntejä (toimintakulut) on kirjattu yhteensä 40.078.801 euroa, joka on 717.895 euroa talousarviossa varattua enemmän (toteutumisprosentti 101,8). Liikelaitoksen peruspääoman korvauksia on kirjattu yhteensä 1.562.805 euroa. Sisäisen laskutuksen laskutusperusteena on käytetty laskusta riippuen työsuoritetta, tilasuoritetta, tositemäärää, henkilöstömäärää tms. Vyörytysperusteena on käytetty toimintamenoja ja henkilöstömäärää.

Edellisten lisäksi tukipalvelujen ja työterveydenhuollon palveluina on vyörytetty 8.240.330 euroa. Tämä koostuu työterveydenhuollon menoista 730.124 euroa, joiden vyörytysperusteena on käytetty työterveyden ilmoittamia menoja yksiköittäin. Yleishallinnon palveluja on vyörytetty 1.426.715 euroa, talous- ja henkilöstöpalvelujen menoja 2.725.695 euroa sekä muiden palvelualueiden lautakuntien ja hallinnon kuluja 3.357.795 euroa. Henkilöstökulujen vyörytysperusteena on käytetty palkat- ja palkkiot tilien prosenttiosuuksia, muiden kulujen jakoperusteena ovat kaikkien ulkoisten menojen prosenttiosuudet pois lukien työmarkkinatuen kuntaosuuden, erikoissairaanhoidon, pelastuslaitoksen ja ammatillisen opetuksen kustannuspaikat.

Sisäiset tulot

Tilapalvelu on laskuttanut sisäisiä vuokria yhteensä 17.494.879 euroa, joka on 588.954 euroa talousarviossa arvioitua enemmän (toteutumisprosentti 103,5). Sisäiset vuokrat, jotka ovat sisäisen laskutuksen suurin erä (43,7 prosenttia), pitivät sisällään kiinteistöjen hoito- ja kunnossapitokulut mukaan lukien poistot. Ravitsemus- ja puhtaanapitopalvelujen sisäinen myynti oli yhteensä 13.349.234 euroa (toteutumisprosentti 97,1). Hallintopalvelut on laskuttanut sisäisesti hallinto- ja toimistopalveluja ja tietohallintoa yhteensä 2.160.216 euroa (toteutumisprosentti 96,5). Talous- ja henkilöstöpalvelut on laskuttanut henkilöstöpalveluista 134.852 euroa (toteutumisprosentti 120,0). Liikelaitoksen laskuttamat sisäiset vesi- ja jätevesimaksut ovat olleet yhteensä 551.814 euroa (toteutumisprosentti 101,8). Sosiaali- ja terveystalouden palveluissa työterveyshuolto on laskuttanut sisäistä käyttöä 1.498.038 eurolla (toteutumisprosentti 99,9).

Sisäiset menot

Hyvinvointipalveluissa eniten sisäisiä ostoja on kirjattu lasten ja nuorten palveluihin, yhteensä 22.696.786 euroa. Määrä on 227.486 euroa talousarviota pienempi. Eniten lasten ja nuorten palveluissa alittuivat sisäisiin majoitus- ja ravitsemuspalveluihin varatut määrärahat yht. 398.538 euroa ja sisäisiin ICT-palveluihin varatut määrärahat yht. 85.034 euroa. Euromääräisesti eniten ylittivät matkustus- ja kuljetuspalvelut, yht. 108.982 euroa.

Hyvinvointipalvelujen sosiaali- ja terveystalouden palveluihin on kirjattu sisäisiä menoja yhteensä 6.105.863 euroa (toteutumisprosentti 100,0). Näistä vanhuspalvelujen toimintayksiköihin varatut määrärahat ylittivät 173.053 euroa, ja terveydenhuollon palvelut 66.113 euroa. Sosiaalityön palvelujen sisäiset määrärahat alittuivat yhteensä 239.127 euroa.

Kaupunkikehityspalvelujen sisäiset menot olivat 2.009.609 euroa, joka alittaa talousarvion 54.346 eurolla (toteutumisprosentti 97,4). Kaupunkikehityspalveluissa euromääräisesti eniten ylittivät majoitus- ja ravitsemuspalvelujen menot 44.559 euroa, eniten alittuivat puhtaanapito- ja pesulapalvelut 168.754 euroa.

Hallintopalvelujen, sisäisen tarkastuksen, henkilöstö- ja talouspalvelujen ja kehittämispalvelujen sisäiset ostot olivat yhteensä 2.317.288 euroa. Kokonaisuudessaan ne ylittivät talousarvionsa 345.600 eurolla.

Liikelaitos Salon vesi maksoi peruspääoman korvausta 4 prosenttia, yhteensä 1.562.805 euroa. Vuonna 2017 korvaus oli yhtä suuri.

26. Luettelo kirjanpitokirjoista

Tilinpäätösasiakirjat

Luettelo kirjanpitokirjoista

Tasekirja, tilinpäätös ja toimintakertomus	sidottu
Päiväkirja	sähköinen arkistointi
Pääkirja	sähköinen arkistointi
Talousarvion toteutumavertailut	sähköinen arkistointi
Palkkakirjanpito	atk-tuloste
Ostoreskontra	sähköinen arkistointi
Myyntireskontra	sähköinen arkistointi
Tase-erittelyt ja saldonselvitykset	arkistokansi
Liitetietojen erittelyt	arkistokansi

Luettelo tositelajeista

Alkusaldot	ALKUSA
Talousarvio	BUD
Lisätalousarvio	BUDL
Kirjanpitoaineisto CPU	CPU
Muistiotositteet ulkoiset	MUIST1
Muistiotositteet sisäiset	MUISIS
Muistiotositteet Rondo ulkoiset	MUIRO2
Muistiotositteet Rondo sisäiset	MUIRS2
Vyörytysmuistiot	VYÖR
Käyttöomaisuusositteet	KOMTOS
Käyttöomaisuusmuistiot	KOMMUI
Pankkien tiliotteet	PANKKI
Matkalaskut	MATKAT
Palkkatositteet	PALKAT
Myyntireskontra MR Laskulaji 10-99	MR10-MR99
Myyntireskontra MR hyvityslasku	YMRHYV
Myyntireskontra MR Manuaalisuoritukset	YMRMAN
Myyntireskontra MR Viitesuoritukset	YMRVII
Ostoreskontra maksut	OMAKSU
Ostolaskut	OSTOT
Sisäiset laskut Rondo	SISROP
Sosiaalityö	SOSTYÖ
Uimahalli, Pusatec	UIMA2

27. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Salossa 25.3.2019

Saija Karnisto-Toivonen

Elina Suonio-Peltosalo

Ulla Huittinen

Timo Lehti

Mikko Lundén

Saku Nikkanen

Jonna Nyysönen

Johanna Riski

Marja Ruukonen

Marko Tapio

Pertti Vallittu

Simo Vesa

Anna-Leena Yli-Jama

Lauri Inna

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Salossa 21.5.2019

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Hannu Laurila
JHTT